

Všeobecný typikon

Obsahujúci bohoslužobný poriadok pravoslávnej Cirkvi na každý rok

**Zostavil:
Prof. ThDr. Peter Kernaševič**

II. vydanie pre potreby Kantorského kurzu pripravila

**Pravoslávna Akadémia
vzdelávacie, kultúrne, spoločenské a informačné centrum**

Prešov 2001

Predbežné poznámky

Podľa cirkevných pravidiel, ustálených sv. Otcami pravoslávnej Cirkvi, jestvujú tieto denné bohoslužby: Večernja, Povečerie, Polnočnica, Utreňa, Časy - I., III., VI. a IX. a sv. Liturgia. V prípade, že sa pre nejakú príčinu nekoná sv. Liturgia, v tom prípade sa slúži Obednica.

Tieto Bohoslužby konajú sa v chráme, a k ich vykonávaniu sú potrebné tieto knihy: Ča-soslov, Oktoich, Mineja (bud' 12 mesačných, alebo jedna prazdníčná a jedna všeobecná - "Obščaja"), Triod' postná, Triod' kvetná, Žaltár (Psaltýr), Irmologion a Apoštol - pre kan-tora, a Služebník (Liturgikon) a sv. Evanjelium - pre duchovného.

V prípade, že nie sú po ruke všetky spomenuté knihy, môže ich kantor nahradiť jednou, t.j. Veľkým Zborníkom, kde sa nachádzajú bohoslužby na nedele a sviatky.

Večernja môže byť: **malá**, každodenná a **veľká**. Veľká býva s litijou a bez litie. Veľká večernja má veľký vchod.

Malá večernja koná sa (iba v kláštoroch) pred Veľkou večernjou, alebo Vsenočným bdenijem, ak to ústav predpisuje. Poriadok tejto malej večierne je: Po vzhlas: "Blaho-sloven Boh náš", ktorý kňaz v epitrachile hovorí v pritvore, kantor: "Slava Tebí, Bože náš... Cárju nebesnýj..." Po trisvjatom a "Otče náš..." vzhlas: "Jako Tvoje jest' cár-stvo...", po ktorom kantor číta 9. čas. Po 9. čase vchádzame do chrámu. (Ak sa 9. čas číta v chráme, pred ikonostasom, potom odpust po ukončení času sa nehovorí, ale kňaz hneď hovorí: "Blahosloven Boh náš..."). Po vzhlas Kantor číta: "Prijdíte poklonímsja..." a 103. žalm. Po žalme sa ektenia nehovorí, ale len po: "Sláva ... i nyňi, Allilúia, trikrát, "Hospodi pomiluj..." trikrát, "Sláva, i nyňi" a hneď: "Hospodi vozvach..." spieva na patričny hlás, berúc stichiry voskresné na 4, (berú sa iba 3, a prvá sa opakuje). "Sláva, i nyňi" - boho-rodíčen. "Svite tíchij" Prokimen: "Hospod' vocarísja", "Spodóbi, Hóspodi..." a spievajú sa stichiry na stichovne, ktoré sa tamtiež nachádzajú. Po "Sláva, i nyňi" bohorodíčen, "nyňi otpuščajesi", Trisvjatoje, Otče náš a tropár voskresen, "Sláva, i nyňi" - jeho bohorodíčen. Potom kňaz hovorí ekteniu malú: "Pomiluj nás Bože..." (pozri na začiatku Oktoicha) a malý odpust.

Vsenočné bdenie, ktoré sa koná (obyčajne v ruských chrámoch), večer pred nedeľou alebo väčším sviatkom je bohoslužba, v ktorej je večernja spojená s utreňou. U nás sa udomácnilo nesprávne pomenovanie **litie** "vsenočným bdenijem", a zvlášť ak je ona spo-jená s povečeriem veľkým.

Veľká večernja s litijou koná sa večer pred nejakým Hospodským, Bohorodičným ale-bo zvláštnym sviatkom, ktorému ústav to predpisuje. (Podľa tunajšieho zvyku litija môže sa konať aj ráno v deň samého sviatku - pred utreňou).

Veľká večernja bez litie koná sa v sobotu večer - pred nedeľou a pred polijejným sviatkom (bez litie), ktorý je v bohoslužobných knihách označený znakom krížika (+).

Večernja každodenná (stredňa) odbavuje sa vtedy, ak na všedný deň pripadne pamiatka na jedného alebo dvoch malých svätých. (Nakoľko sa malá večernja u nás vôbec neslúži, je vo zvyku túto večernju menovať malou, alebo každodennou a slúži sa na našich cirkevných obciach obyčajne v nedeľu po obede).

Povečerie môže byť **malé** alebo **veľké**.

Malé môže sa slúžiť behom celého roku a **veľké** iba počas Veľkého pôstu: v pondelok, utorok, stredu a štvrtok s poklonami a v piatok bez poklôn. Taktiež koná sa veľké povečerie s litiou pred sviatkom Narodenia Isusa Christa, Bohozjavením a Zvestovaním P. M. (Blahoviščenijem), ak pripadne na pôstny deň.

Polnočnica je každodenná, sobotná a nedeľná. Koná sa iba v kláštoroch. U nás sa koná iba na Veľkú noc (v noci pred Paschou).

Utreňa je malá, alebo každodenná a veľká (nedeľná a sviatočná).

Malá utreňa koná sa každý deň ráno. Služba sa koná podľa oktoicha, bežného hlasu a svätého, ktorý padne na dotýčný deň.

Veľká utreňa koná sa v nedeľu (utreňa voskresná), a vo všedný deň, ak naň pripadne sviatok s litiou alebo polijejejom.

Hodinky (Časy). Prvý čas sa číta podľa ústavy po utreni, tretí spolu so šiestym pred liturgiou a deviaty pred večerňou.

Pred Narodením Pána I. Ch., Bohozjavením a na Veľký piatok čítajú sa tzv. **cárske časy**.

Liturgia môže sa konať v hociktorý deň okrem niekoľkých dní v roku. Tak podľa starej praxe nekoná sa žiadna liturgia v stredu a piatok syropustného týždňa, v pondelok, uto-rok a štvrtok prvého týždňa Veľkého pôstu. Ďalej sa nekoná sv. liturgia vo Veľký piatok, iba ak na ten deň pripadne sviatok Zvestovania P. M., a v tom prípade sa slúži liturgia sv. Jána Zlatoústeho, a v piatok pred Narodením I. Ch. a Bohozjavením, ak tieto pripadnú na nedeľu a pondelok.

Desaťkrát do roka koná sa liturgia sv. Bazila Veľkého:

1. Navečerie Narodenia I. Ch.;
2. Navečerie Bohozjavenia,
3. V deň sv. Bazila Veľkého, t.j. 1. januára a Obrezanie I. Ch.,
4. - 8. - vo veľkopôstnych nedeliach (I., II., III., IV. a V.),
9. Veľký štvrtok a 10. Veľkú sobota. V prvých dvoch prípadoch liturgia sv. Bazila koná sa spolu s večerňou (v pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok).

Ak navečerie týchto sviatkov pripadne na sobotu alebo nedeľu, koná sa liturgia sv. Jána Zlatoústeho bez večerne. Večiereň sa koná v tom prípade po obede a na samý deň sviatku Narodenia I. CH. a Zjavenia koná sa liturgia Bazila Veľkého bez večerne.

Taktiež liturgia sv. Bazila spolu s večerňou koná sa vo Veľký štvrtok a Veľkú sobotu.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho koná sa spolu s večerňou na sviatok Zvestovania P. M., ak tento pripadne na pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok Veľkého pôstu.

Liturgia predom posvätených Darov koná sa vo Veľkom pôste: stredu a piatok prvých šiestich týždňov, v utorok alebo štvrtok piateho týždňa a taktiež v pondelok, v utorok a stredu posledného týždňa. Mimo toho liturgia predom posvätených darov môže sa konať v pondelok, utorok a štvrtok, počínajúc druhým týždňom Veľkého pôstu, ale len v tom prípade, ak na tieto dni pripadne nejaký sviatok s polijejejom (40 mučeníkov a nájdenie hlavy sv. Jána Krstiteľa).

ČASŤ I.

PORIADOK - "ČÍN" NEMENITEĽNÝCH ČASŤÍ BOHOSLUŽIEB VEČERŇA KAŽDODENNÁ (malá):

Kňaz (jerej) v epitrachile pred cárskymi dverami začína; "Blahosloven Boh náš...", Kan-tor: "Sláva Tebí, Bože náš, sláva Tebí. Carjú nebesnyj...", "Svjatyj Bože...", (trikrát), "Sláva, i nýňi", "Presvjatája Trojce...", "Hospodi, pomiluj", (trikrát), "Sláva, i nýňi" a "Otče náš..."

Kňaz: "Jako Tvoje jest' cárstvo..."

Kantor: "Amíň. Hospodi, pomiluj" (12krát), "Sláva, i nýňi", "Prijdíte, poklonímsja...", (3krát) a 103. žalm: "Blahoslóví, dušé mojá, Hospoda..."¹

Počas čítania tohto žalmu kňaz sa ticho modlí (číta 7 svetilničných modlitieb). Po ukončení žalmu, ako aj "Sláva, i nýňi", "Alliluja, alliluja, alliluja, sláva Tebí, Bože", (3krát), kňaz pred cárskymi dvermi hovorí ekteniu mírnú (vel'kú): "Mírom Hóspodu pomólimsja".

Kantor na každú prosbu duchovného odpovedá (spievajúc): "Hospodi, pomiluj". (1-krát).

Po ukončení ektenie zvolaním (vzhlasmom): "Jáko podobájet Tebí vsjakaja sláva..." kňaz odchádza do oltára.

Kantor: "Amíň" a začína spievať prvý stich 140. žalmu: "Hospodi vozvach k Tebí..." a "Da ispráviťsja molítva mojá..." na patriaci hlas; ku ktorým pripojuje 6 predpísaných stichir so stíškami "na 6" od: "Ašče bezzakónia..." a "Sláva, i nýňi".²

Kňaz za tú dobu kadí chrám spôsobom veľkého kadenia.²

Kantor po odspevaní: "Sláva, i nýňi" - bohorodičnej stichiry spieva hneď: "Svite tíchij" ...³

Kňaz po ukončení (pred prestolom) hovorí: "Vónmem. Mír vsim Premúdrosť, vonmem". (Môže povedať aj prokimen).

¹. Ak by sa konal 9. čas pred večerňou, ktorý sa podľa ústavy číta buď v prítvore, alebo pred cárskymi dvermi, pri zatvorenej závese, to začiatok večierne kňaz činí pred prestolom (po otvorení závesy) vozhlasmom: "Blahosloven Boh náš...", a kantor číta: "Prijdíte, poklonímsja..." a 103. žalm.

². Veľké kadenie prevádza sa takto: Kňaz prijíma od kostolníka kadidlo, žehná ho modlitbou: "Kadilo Tebí prinosím..." (pozri Proskomidiu), a kadí najprv sv. Prestol zo všetkých štyroch strán (smerom pravej ruky), potom horné miesto, žertvenník a ostatné ikony, ak sú v oltári. Potom vychádza severný-mi dvermi pred ikonostas a kadí najprv cárské dvere, potom pravú stranu, počnúc ikonou Spasiteľa, potom ľavú stranu, počnúc ikonou Bohorodičky, obracia sa k veriacim a kadí pravú stranu (po svojej ľavej ruke) do konca chrámu, obráti sa a na spiatočnej ceste kadí ľavú stranu, potom ešte raz cárské dvere a ikony Spasiteľa a Bohorodičky, vracia sa do oltára, okadí prednú časť prestola a odovzdá ka-didlo. O ďalších tzv. malých, alebo neúplných kadeniach, kde sa okladza iba prestol, hovorí sa na pat-ričnom mieste.

³. Analogicky s Veľkou večerňou niektorí duchovní aj tu, pred "Svite tíchij" hovoria: "Premúdrosť, prosti", čo je nesprávne.

Kantor spieva patričný prokimen dňa. (V nedeľu večer: "Se nýňi blahoslovíte Hospoda..."). Potom: "Spodobí, Hospodi, v večer sej ...".

Kňaz vychádza pred cárské dvere a hovorí prositeľnú ekteniu: "Ispólnim večerňuju mo-lítvu...", a po vzhlas: "Búdi deržáva cárstvija Tvojeho..." vchádza späť do oltára a stojí pred sv. Prestolom.⁴

Kantor spieva stichiry na stichovni patričného hlasu a "Sláva, i nýňi". Potom: "Nýňi otpuščaješ...", Trisvjatoje a "Otče náš...".

Kňaz (pred prestolom) - vzhlas: "Jako Tvoje, jest' cárstvo...".

Kantor po "Amiň" spieva patričné tropáre podľa ústavy. (Pozri II. časť).

Kňaz po ukončení posledného tropára a bohorodičného; ktorý sa spieva na "Sláva, i nýňi" vychádza pred cárské dvere a hovorí ekteniu: "Pomiluj nás Bože...", ktorá sa končí vzhlasom: "Jako milostiv i čelovikol'ubec...". Potom kňaz tam stojaci hovorí: "Premúdrost".

Kantor: "Blahosloví".

Kňaz: "Sýj blahosloven Christós Boh náš, vsehdá, nýňi i prisno i vo víki vikóv".

Kantor: "Amiň". "Utverdí, Bóže, svjatúju pravoslávnuju víru, pravoslávnych christián, vo vík víka".

Kňaz: "Presvjatája Bohoródice, spasí nás".

Kantor: "Čestnijšuju cheruvím i slávnijšuju bez sravnénija...".

Kňaz: "Sláva Tebí, Christé Bóže, upováňije naše, sláva Tebí".

Kantor: "Sláva Otcú, i Sýnu, i Svjatómu Dúchu, i nýňi i prisno, i vo víki vikóv. Amiň. Hospodi, pomíluj", (3krát). "Blahosloví".

Kňaz obráti sa k ľudu (na západ) a číta denný **odpust**. (Pozri: Služebník, Praha, 1950, str. 190). Po odpuste podľa tunajšieho zvyku žehná, ľud so slovami: "Blahoslovenije Hos-podne na vás, toho blahodátiju i čelovikol'úbijem, vsehdá, nýňi i prisno i vo víki vikóv". - Ľud: "Amiň".

VELKÁ VEČERŇA bez litie, ktorá sa koná v sobotu večer (voskresná)

Kňaz v epitrahile pred cárskymi dvermi hovorí: "Blahosloven Boh náš...". Kantor: "Amiň". "Sláva Tebí, Bóže náš, sláva Tebí. Carjú nebesnyj...", Trisvjatóje, "Presvjatája Trójce...", "Hóspodi, pomíluj", (3krát), "Sláva, i nýňi" a "Otče náš...". Kňaz: "Jako Tvoje jest carst-vo...". Kantor: "Amiň", "Hospodi, pomiluj", (12krát), "Sláva, i nýňi", "Príjdite, poklonim-sja...", (3krát) a 103. žalm: "Blahosloví, duše moja, Hospoda...".

Počas čítania (alebo spievania) tohto žalmu kňaz sa ticho modlí 7 svitličných modlitieb. Po ukončení žalmu, ako aj "Sláva, i nýňi", "Alliluja, alliluja, alliluja, sláva Tebí, Bože; (3krát) kňaz tamtiež hovorí ekteniu mírnu.⁵ Po ekteniji, ktorú končí

⁴. Doporučuje sa duchovnému sledovať v Sborníku spievanie kantora a pritom mu aj napomáhať.

⁵. Ak slúži aj diakon, to po ukončení žalmu, na "Sláva, i nýňi" kňaz odchádza do oltára a diakon severnými dvermi vychádza pred cárské dvere hovoriť ekteniu. Na vzhlas, ktorý hovorí kňaz v oltári, diakon postaví sa pred ikonu Spasiteľa a čaká, kým kantor vyspieva 1. kafizmu.

vozhlasom: "Jáko po-dobájet Tebí vsjáka ja sláva...", kňaz odchádza do oltára, a kantor spieva 1. kafizmu: "Bla-žeň múž...". Po kafizme hovorí, kňaz malú ekteniu v oltári, (pred prestolom), ktorú končí vozhlasom: "Jako Tvojá deržáva..."⁶

Po ektenii kantor spieva "Hospodi vozvach..." a "Da ispráviťsa..." na príslušný hlas, ku ktorým pripojuje 10 predpísaných stichír so stiškami od "Izvedí iz temnýcy dúšu mojú...", a "Sláva, i nýňi" podľa ústavy.

Kňaz za tú dobu kadí chrám spôsobom veľkého kadenia.⁷

Keď kantor spieva poslednú stichiru so stiškom: "Jako utverdísja...", to kňaz oblieka na seba felon rizu; na "Slávu" kňaz otvára cárske dvere, a na "I nýňi" robí vchod (s ka-didlom).⁸ Pred kňazom ide kostolník (miništrant) so zapálenou sviecou v ruke. Kňaz s ka-didlom v ruke, ukloní sa pred prestolom a vychádza naokolo prestola severnými dvermi, so spusteným dole felonom, "opuštěn imušč felon",⁹ stane pred cárske dvere, skloní hla-vu a číta (ticho sa modlí) vchodnú modlitbu, po prečítaní ktorej okiádza trochu smerom ku sv. prestolu, ako aj ikonu Spasiteľa a Bohorodičky, stojac na mieste. Potom žehná vchod slovami: "Blahoslověn vchód svjatých tvojích, vsehdá, nýňi i prisno i vo víki vikóv" a čaká koniec bohorodičnej stichiry dogmatika. Po ukončení kňaz robí s kadilom znamenie sv. kríža u cárskych dverí s vozhlasom: "Premúdrost', prosti". Po vozhlase kňaz sa žehná, bozkáva ikonu Spasiteľa a obrátiac sa k veriacim, žehná rukou kostolníka so sviecou. Po-tom sa obracia k ikonostasu, žehná sa a bozkáva ikonu Bohorodičky. Vchádza do oltára, kadí prestol spredu a odovzdáva kadilo. Kantor spieva: "Svite tichij".

Kňaz odchádza k hornému miestu, za prestol z južnej strany a čaká koniec piesne: "Svite tichij", po ukončení ktorej hovorí, obrátený k ľudu: "Vónmem. Mír vsím. Premúdrost', vónmem". (Môže povedať aj stichy prokimená).

Kantor spieva prokimen: "Hospod' vocarísja, v lipotu oblečésja" (4krát). Po ukončení pro-kimena (keď kantor spieva po štvrtý raz), kňaz zatvára cárske dvere a hovorí (pred pre-stolom) suhubú ekteniu: "Rcem vsi ot vsejá duší...", ktorá sa končí vozhlasom: "Jako mílos-tiv i čelovikol'úbec..."¹⁰

⁶. Ak slúži diakon, to on hovorí túto ekteniu pred cárskymi dvermi, po ukončení ktorej vchádza do oltára.

⁷. Ak slúži aj diakon, to kadí diakon, po požehnaní kadila zo strany kňaza.

⁸. Ak slúži diakon, to on otvára cárske dvere, nesie kadilo, ktoré kňaz požehná, ide pred kňazom a za-stane pred cárskymi dvermi, po pravej strane kňaza. Tu držiak orár v pravej ruke, potichu hovorí kňa-zovi: "Hóspodu pomólimsja": Nato kňaz hovorí modlitbu vchoda. Po ukončení modlitby a stichiry, dia-kon obrátiac sa ku kňazovi, ukazujúc mu orárom na východ (k prestolu), hovorí: "Blahosloví, Vladýko, svjatj vchod". Po požehnaní, diakon stane uprostred cárskych dverí a hovorí: "Premúdrost', prosti" a vchádzajú dnu.

⁹. Niektorí kňazi činia vchod držiak kadilo dvoma rukami hore, čo podľa ústavy nie je správne, na-koľko vchod symbolizuje pokorný príchod Spasiteľa.

¹⁰. Ak slúži aj diakon, to on zatvára cárske dvere a ide naokolo prestola, severnými dvermi, pred cárske dvere, kde hovorí suhubu ekteniu. Na vozhlas kňaza, ako aj počas spievania "Spodobí

Kantor po ektenii číta alebo spieva: "Spodóbi, Hospodi, v večer..."

Kňaz po ukončení hovorí (pred prestolom) prositeľnú ekteniu: "Ispólnim večérňuju mo-lítvu...", ktorá sa končí vozhlasom: "Búdi deržáva cárstvija Tvojegó...". Po ektenii kantor spieva stichovné stichíry príslušného hlasu ako aj "Sláva, i nýňi", podľa ústavy. Potom: "Nýňi otpuščajesi..." Trisvjatoje a "Otče náš...". Kňaz pred prestolom - vozhlas: Jáko Tvo-jé jest' cársvo". Kantor: "Amíň" a tropáre podľa ústavy.

Po ukončení posledného tropára - bohorodičného, odpustiteľného, (niektorí počas spie-vania posledného), otvára cárske dvere, pričom hovorí: "Premúdrost", Kantor: "Blahoslo-ví". Kňaz: "Sýj blahosloven...". Kantor: "Amíň. Utverdí, Bóže, svjatúju pravoslávnuju ví-ru...". Kňaz: "Presvjatája Bohorodice, spasí nás".

Kantor: "Čestníjšuju cheruvím...". Kňaz: "Sláva Tebí, Christé Bože...". Kantor: "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíluj" (3krát) a "Blahosloví".¹¹

Kňaz obrátiac sa k západu, (k ľudu), číta denný **odpust**. (pozri Služebnik, Praha, 1950, str. 190). Po odpuste žehná ľud so slovami: "Blahosloveníje Hospodne na vás, toho bla-hodátiju..." Kantor: "Amíň", čím sa končí sobotňajšia večerná.

VEL'KÁ VEČERŇA bez litie, ktorá sa koná v hociakom všedný deň pred polijejným sviatkom

Koná sa spôsobom vyššie uvedeným, sobotňajšej (voskresnej) večerne. Rozdiel je iba ten, že po prokime čítajú sa 3 parimei, (čténia), pred čítaním ktorých kňaz (ak slúži dia-kon, to diakon) hovorí: "Premúdrost". Kantor: "Proročestva (N)", alebo "Pritčež Solomo-novych", alebo "Bytia", "Ischoda" atď. "čtenije" Kňaz (alebo diakon): "Vónmem", načo kantor číta príslušné úryvky z Písma sv. Starého Zákona, vzťahujúce sa na dotýčny svia-tok. Toto sa opakuje trikrát, t.j. pred každým čítaním. Po tretej parimei zatvárajú sa cár-ske dvere a nasleduje suhubá ektenia. Ďalší poriadok je rovnaký ako v sobotu večer. (Pri čítaní parimei zo Starého Zákona, cárske dvere sa zatvárajú už na začiatku čítania, a pri čítaní z Nového Zákona cárske dvere sú otvorené. Zatvárajú sa pred suhubou ekteniou, čo má symbolický význam).

VEL'KÁ VEČERŇA s litiou, ktorá sa koná v predvečer Hospodských, Bo-horodičných a iných veľkých sviatkov

Poriadok tejto večerne je od začiatku do vchodu ten istý, čo aj na Veľkej večerni, "vos-kresnej", v sobotu večer. Rozdiel je iba v počte stichír, ktoré sa spievajú na "Hospodi voz-vach", ako aj v kafizme, ktorých počet a poriadok je uvedený v II. časti tohto typikonu.

Hospodi" stane pred ikonu Spasiteľa. Prositeľnú ekteniu hovorí pred cárkymi dvermi, po ukon-čení ktorej odchádza do oltára.

¹¹. Taktiež aj pri konci večerne, ak slúži diakon, to on otvára dvere a hovorí: "Premúdrost", a po ukončení zatvára.

Po vchode a po predpísanom prokimenie čítajú sa parimeje, ktoré ústava predpisuje, spôsobilom vyššie uvedeným (na Veľkej večerni bez litie), po ktorých nasleduje suhubá ektenia, ďalej "Spodóbi, Hóspodi" a prositeľná ektenia. Po prositeľnej ektenii kantor spieva litijné sti-chíry, ktoré sa nachádzajú v službe dotyčného sviatku - pred stichirami na stichovne.

Kňaz neotvára cárské dvere,¹² berie kadilo a ide doprostred chrámu - pred pripravený tetrapod. Vchod činí podobne, ako pred "Svite tichij", t.j. naokolo prestola a vychádza se-vernými dvermi. Okadí tetrapod, ikonostas, chrám a veriacich. Odovzdá kadilo a čaká, kým sa neukončia litijné stichiry: Potom číta litijnú ekteniu: "Spasí, Bože, ľudi Tvoja..." s vozhlasom: "Uslyší ný, Bože...". Taktiež: "Mír vším", „Hlavy našja Hospodevi priklónim" a modlitvu: "Vladyko mnohomílostive..."¹³

Potom kantor spieva stichovné stichíry, "Nýni otpuščaješ...", Trisvatoje a "Otče náš".

Kňaz, ktorý tu pred tetrapodom stojí, hovorí vozhlas: "Jako Tvoje jest' cárstvo...", po ktorom kantor spieva tropár. Ak je Hospodský alebo Bohorodičný sviatok, to tropár sviatku trikrát; a ak svätiteľský, to tropár svätému dvakrát a "Bohorodice Divo", jedenkrát.

Počas spievania tropárov kňaz kadí naokolo tetrapod trikrát, podľa počtu tropárov. Pri poslednom kadení okadí aj ikonostas a veriacich. Odovzdá kadilo a po vozhlase: "Hospo-du pomolimsja" číta modlitbu: "Hospodi Isuse Christe Bože náš...", pričom pri slovách: "...blagoslovívj pjať chlibov i pjať týsjašč nasýtivj", berie do rúk jednu prosforu (chle-bík) a žehná ňou (činiac kríž), ostatné chlebíky. Pri slovách: "Sám blahosloví i chlíby sija, pšenicu, vinó i jelěj" ukazuje pravou rukou (obrátenou dlaňou hore), na chlebíky, pše-nicu, víno a olej.¹⁴

Po ukončení kantor spieva: "Búdi ímja Hospodne blahoslovéno...", (trikrát). Kňaz odchádza pred cárské dvere a obrátený k sv. Prestolu hovorí: "Premúdrost". Kantor: "Blahosloví".

Kňaz: "Sýj blahoslovén...". Kantor: "Utverdí, Bože, svjatúju pravoslávnuju víru...". Kňaz: "Presvjatája Bohorodice, spasí nás". Kantor: "Čestníjšuju cheruvim...". Kňaz: "Sláva Tebí, Christé Bože...". Kantor: "Sláva, i nýni", "Hospodi, pomíluj", (3krát), "Blahosloví". Kňaz obrátiac sa k západu číta **odpust** sviatku. (v deň Hospodských

¹² . Ak za večierňou nasleduje utreňa, to v tom prípade cárské dvere sa neotvárajú, iba ak slúži archijerej. Pozri iný spôsob konania litie na Vsenočnom bdenii (ruský spôsob), str. 19.

¹³ . Ak slúži diakon, to on ide s kadilom, kadi a číta litijnú ekteniu, mimo modlitby, ktorú číta kňaz a posledného kadenia okolo tetrapodu, ktoré činí tiež kňaz (trikrát) a diakon chodí iba so sviecou v ruke a kľania sa kňazovi na jeho kadenie.

¹⁴ . Na litijnej nádobe je treba 5 chlebičkov postaviť hore, dole pšenicu, víno po ľavej ruke, t.j. na-proti ikone Bohorodičky a olej po pravej ruke, t.j. naproti ikone Spasiteľa. Po požehnaní chlebíky sa majú pokrýjať a vínom, ktoré bolo tu požehnané, poliať. Takto pripravené chlebíky (antidory) dávajú sa veriacim buď pri konci liturgie, alebo na utreni počas kánonu, t.j. podľa zvyku, pričom sa veriaci pomažú olejom - "miruju". Pšenica, ktorá sa ako olej nesmie dvakrát žehnať, dá sa zo-mlieť na chlieb, alebo ponechá sa na siatie. Chlebíky a víno nesmú sa používať k konaniu sv. liturgie. (Pozri Služebník str. 32-33).

sviatkov pozri zvláštne odpusty: Služebník, str. 186, v deň Bohorodičných - str. 184 a v deň nejakého svätého str. 185. Doporučuje sa prečítať celé pravidlo o odpustoch a oboznámiť sa so spôsobom ich prevádzania). Po odpuste kňaz dáva požehnanie veriacim so slovami: "Blahoslávnejšie Hospodne na vás toho blahodátiu..."

Poznámky

Ak Hospodský, Bohorodičný alebo niektorý iný sviatok s litiou pripadne na nedeľu, to postup činnosti (bohoslužobný poriadok) duchovného je ten istý (hore uvedený) a rozdiel je iba v stichirách a tropároch, čo je uvedené v II. časti tohto typikonu.

U nás je vo zvyku, že sa litia koná nie na večerni, v predvečer sviatku, ale v samý deň dotyčného sviatku pred utreňou. Tento spôsob je uvedený pri utreňach, pozri str. 11-13.

Poriadok veľkopôstnej večierne, ako aj večierne spojenej s liturgiou je uvedený na pat-ričnom mieste, t.j. buď v časti pôstnej triode, ak je to veľkopôstna večerňa, alebo u do-tyčného sviatku (v Trifologione), u ktorého ústava predpisuje spojenie večerne s liturgiou (str. 22).

MALÉ POVEČERIE

(Koná sa verejne v chráme takmer po celý rok a veľké povečerie vo veľkom pôste. Na malom povečerii obyčajne sa číta kánon Presvätej Bohorodičky z oktoicha bežného hlasu a dňa, ktorý sa číta aj vo veľkom pôste, s výnimkou prvého a posledného týždňa veľkého pôstu).

Ak sa koná v chráme, to kňaz v epitrachile pred cárskymi dvermi činí začiatok obyčajný: "Blahoslávén Boh náš...". Kantor: "Amiň", "Carju nebesnyj...", Trisvjatoje a "Otče náš..." Kňaz po vzhlas: Jako Tvoje jest' carstvo..." odchádza do oltára a kantor pokračuje: "Amiň", "Hospodi, pomiluj", (12krát), "Sláva, i nýňi", "Prijdíte, poklonimsja...", (3krát), 50. žalm, 69. a 142. Taktiež: "Sláva vo vyšnich Bohu..." číta, "Vírusu vo jedínaho Boha..." a ak ústav predpisuje, to aj kánon, na ktorom po 3. a 6-jej piesni nehovorí sa malá ektenia, ale iba: "Hospodi, pomiluj", (3krát), a "Sláva, i nýňi" alebo sedalen kondák. Po 9. piesni "Dos-tojno jest'..." Potom: Trisvjatoje, "Otče náš" a vzhlas: "Jako Tvoje jest' cárstvo...", ktorý kňaz hovorí v oltári. Ďalej tropáre, ktoré sa nachádzajú tamtiež, v Časoslove, alebo Jerej-skom molitvoslove "Hospodi, pomiluj", (40krát), "Íže na vsjakoje vrémja...", "Hospodi, po-miluj", (3krát), "Sláva, i nýňi", "Čestníjšuju cheruvim..." "Ímenem Hospódim blahosloví ot-če". Kňaz vyjde pred cársku dvere a hovorí: "Bóže usčédri ny i blahosloví ny, prosvítí lice Tvoje na ný i pomiluj ny". Po "Amiň" číta pred ikonou Bohorodičky modlitbu: "Neskvér-naja, nebláznaja...". Potom pred ikonou Spasiteľ'a: "I dážd nám Vladýko...". Za tým opäť k Bohorodičke: "Preslávnaja Prisnodívo...", a pred cárskymi dvermi: "Upovánie moje Otéc, pribížišče moje Sýn..." a "Sláva Tebí, Christé Bože, upovánie naše, sláva Tebí". Kantor: "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomiluj", (3krát), "Blahosloví". Kňaz po odpuste, obrátený k veriacim, hovorí: "Blahoslovíte otcý svjatiji, prostite mi hrišnomu". "Boh prostít ti, ot-če svjatýj" - odpovedajú mu. Potom kňaz, obrátený k cárskym dverám, hovorí ekteniu:

"pomolimsja o Blaženijšem Mitropolite našem..." atď., ktorá sa končí vozhlasom: "Molitvami svjatých otéc nášich, Hospodi Isuse Christé Bože náš, pomiluj nás". (Pozri Časoslov - Povečerie, alebo Polunoščnicu) .

POVEČERIE VEL'KÉ a POVEČERIE S LÍTIU

Nakoľko prvé sa koná počas Vel'kého pôstu, to poriadok tohto Povečeria sa nachádza v III. časti tohto typikona, pozri str. 68 a poriadok Povečeria s litiou sa nachádza v časti II. trifolionia, na mieste predpísaním ústavou, pozri str. 56.

POLNOČNICA

Polnočnica, ktorá sa v dnešnej dobe verejnú, v chráme koná iba v kláštoroch, až na je-den prípad - na Vel'kú sobotu, môže byť: každodenná, sobotňajšia a nedeľňajšia. Postup - poriadok u všetkých je takmer istý a nachádza sa v Časoslove alebo v Jerejskom Molit-voslove.

Kňaz v epitrachile pred cárskymi dvermi: "Blahoslovén Boh náš...". Kantor: "Amíň", "Sláva Tebí, Bože náš..." atď., podobne ako ne večerni. Po "Príjdite poklonímsja..." 50. žalm a 17. kafizma, (v sobotu 9. kafizma a v nedeľu namiesto "kafizmy kanon Presv. Troj-ce). Potom vo všedný deň, lepšie povedané noc, "Sláva, i nýňi", "Vírusu", Trisvjatoje; "Ot-če náš..." a tropáre tam uvedené a v nedeľu: Velebenie Presv. Trojce "Dostojno jest'...", Trisvjatoje, "Otče náš..." ipakoj hlasu, "Hospodi, pomiluj", (40krát), "Sláva, i nýňi", "Čest-níjšuju cheruvim...", "Imenem hospodnim blahosloví...". Kňaz vychádza pred cárské dve-re, hovorí vozhlas: "Bože uščédri ný..." a po vozhlase modlitbu: "Vsemohuščaja i živo-tvorjaščaja...". Potom odpust a ektenia: "Pomolimsja o Blaženijšem...", ktorá sa končí vozhlasom: "Molitvami svjatých otéc...".

Vo všedné dni, resp. noci po tropároch: "Hospodi pomiluj", (40krát), "Iže na vsjakoje vremja...", "Hospodi, pomiluj", (3krát), "Sláva, i nýňi", "Čestníšuju cheruvim...", "Imenem Hospodnim blahosloví otče". Kňaz vychádza pred cárské dvere a hovorí vozhlas: "Bože, uščédri ny...". (Ak je Vel'ký pôst, to činí poklony s modlitbou sv. Efréma: "Hospodi i Vladý-ko..."). Ak nie je, to ihneď po vozhlase modlitbu: "Vladýko Bože Otče..." a 5. a 6. modlitbu sv. Bazila Vel': "Hospodi Vsederžiteľu..." a "Ťa blahoslovím...". Pozri ranné modlitby (utren-nija molitvy). Tieto modlitby sa však čítajú iba v dobe od 22. septembra do Kvetnej nedele.

Ďalej: "Príjdite poklonímsja..." (3krát), 102. a 132. žalm, "Sláva, i nýňi"; Trisvjatoje, "Presvjata Trojce" a "Otče náš". Po vozhlase: "Jako Tvoje jest' cárstvo...", ktorý kňaz ho-vorí v oltári, nasledujú tropáre za zomrelých. Potom "Hospodi, pomiluj", (12krát) a modlit-bu: "Pomjaní Hospodi...", (v sobotu: "Velíčaja velíčaju Ťa..."), ktorú číta kňaz pred cársky-mi dvermi. Taktiež "Preslávnaja Prsnodívo...", "Upovánije mojé Otéc...", "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomiluj" (3krát), "Blahosloví" Odpust a ektenia: "Pomolimsja o Blaženijšem..." s vozhlasom: "Molítvami svjatých otéc..."¹⁵

¹⁵. Polnočnica na Vel'kú sobotu - poriadok sa nachádza v III. časti, str.

MALÁ UTREŇA - každodenná

Kňaz v epitrachile pred sv. Prestolom (v oltári), začína: "Blahosloven Boh náš..." Kantor: "Amiň", a ak je Veľký pôst, to číta: "Sláva Tebí Bože náš, sláva Tebí Carju nebesnyj...", Trisvjatoje, "Presvjatája Trojce", "Otče náš..." atď. a ak nie je, to hneď po: "Bla-hosloven Boh...", "Prijďte poklonímsja..." (3krát), žalm 19. a 20. ("Uslýšiť Ťá Hóspod'..." a "Hospodi, síloju Tvojeju..."), "Sláva, i nýňi", Trisvjatoje, "Presvjatája Trojce...", "Otče náš..." a tropáre uvedené tamtiež: "Spasí, Hospodi...", "Sláva: Voznesýjsja na krest...", "I nýňi: "Predstátel'stvo strášnoje..."

Kňaz za tú dobu kadí chrám spôsobom veľkého kadenia, a to tak, aby pri konci posledného tropára vrátil sa pred prestol, kde po ukončení žalmov a tropárov hovorí ekteniu (s kadilom v ruke): "Pomíľuj nás Bože..." s vozhlasom: "Jako milostiv i čelovíkolúbec..." Kantor po vozhlase: "Amiň. Ímenem Hospodim blahosloví, otče". Nato kňaz povýšeným hla-som hovorí: "Sláva svjatij, i jedinოსúščnij...", pričom robí s kadilom (kadenim) kríž pred sv. Prestolom a odovzdáva kadilo.

Kantor: "Amiň" a číta šesť žalmov (šestopsálmie).

Po treťom žalme, na "Sláva, i nýňi" kňaz vychádza pred cárské dvere a číta potichu 12 utrenných modlitieb. Po ukončení šestopsálmia, "Sláva, i nýňi", "Allilúja, allilúja, álililúja, sláva Tebí Bože", (3krát) kňaz hovorí mírnu ekteniu, (pred cáskymi dvermi), ktorá sa končí vozhlasom: "Jako podobájet Tebí...". Po "Amiň" kňaz (pred cáskymi dvermi) hovo-rí: "Boh Hospod' i javisja nám...", načo kantor spieva 4krát "Boh Hospod' i javisja nám, blahosloven hrjadýj vo ímja Hospodne" podľa hlasu tropára. Kňaz odchádza do oltára, a kantor spieva predpísaný tropár dvakrát, "Sláva, i nýňi" Bohorodičen, podľa hlasu tropá-ra. Ak pripadnú dva tropáre (dvom svätým) to prvý tropár sa spieva dvakrát, druhý na "Slá-va" - jedenkrát a na "I nýňi" bohorodičen, podľa hlasu druhého tropára (podľa "Slávy").

Počas Veľkého pôstu namiesto "Boh Hospod' i javisja nám..." hovorí kňaz a za ním kan-tor spieva: "Alliluja", (4krát), podľa hlasu tropára.

Po tropároch číta sa kafizma. Po kafizme vo všedné dni, mimo soboty, nehovorí sa ektenia, ale kantor iba: "Sláva, i nýňi",. "Alliluja, alliluja, alliluja, sláva Tebí Bože", (3krát), "Hospodi' pomíľuj", (3krát) a hneď nato spieva 1. sedalén z Oktoicha. Po prvom sedalne číta sa opäť kafizma 2. a po nej namiesto málej ektenie to isté, čo aj po 1. kafizme: "Slá-va, i nýňi", "Alliluja..." atď. a spieva sa 2. sedalen z Oktoicha. Po druhom sedalne: "Hos-podi, pomíľuj", (3krát) , "Sláva, i nýňi" a 50. žalm (Pomíľuj mja Bože...). Za tým spieva sa kánon. Spievajú sa iba irmosy a tropáre, ak sa berú, to sa iba čítajú: Irmosy prvého káno-na sa spievajú všetky a druhého iba 3, 6, 8 a 9. - ako katavásia. Po 3. piesni - katavásie je malá ektenia s vozhlasom: "Jako Ty jesi Boh náš...", ktorú kňaz hovorí v oltári po ktorej kantor číta sedalen. Po 6 piesni malá ektenia s vozhlasom: "Ty bo jesi cár míra..." a kon-dák. Po 8. piesni - katavásie (pred ktorou kantor je povinný povedať: "Chválím, bláhoslo-vím, poklaňajemsja...") Kňaz s kadilom v ruke pred prestolom (inde pred ikonou Bohoro-dičky, na soleji hovorí: "Bohorodicu i máter svita v písnech vozveličim" a kadí chrám. Kantor potom spieva:

"Velíčit dušá mojá Hospodá..." a "Čestníjšuju cheruvim...". Potom 9. pieseň a „Dostojno jest’...“. Potom kňaz hovorí (v oltári) malú ekteniu s vozhlasom: "Jako Ťa chválat vsja sily...". Potom kantor číta svätenie dňa "Sláva" - svätého - (iz Minei) a "I ný-ňi" - bohorodičen. (V stredu a piatok krestobohorodičen). Potom sa čítajú žalmy (148, 149 a 150) "Vsjakóje dychánie...", "Vospojte Hospodévi..." atď. a ak svätý (v Minei) má chvalitebné stichíry, to sa spievajú 3 stišky 148. žalmu od počiatku, a potom od 4. stiška od konca: "Chvalite jeho na sílach jehó...", ku ktorým dodáva stichiry svätému iz Minei a "Sláva, i nýňi tamtiež. Po chvalitebných stichirach, ak nie je veľké slavoslovie, to kantor číta: "Tebe sláva podobájet, Hospodi Bože náš..." a "Sláva vo výšnich Bohu": Kňaz vychádza pred cárské dvere a hovorí prositeľnú ekteniu: "Ispólnim utreňu molítvu nášu Hospo-devi", ktorá sa končí vozhlasom: "Tvoje bo jest’, žeže mílovati...", a po ktorej vracia sa do oltára. Kantor spieva stichovné stichiry z Oktoicha, po ktorých číta: "Blahó jest’ isповi-datisja Hospodevi...", Trisvjatoje; "Presvjataja Trojce" atď: Po "Otče náš" kňaz v oltári vozhlas: "Jako Tvoje jest’ cárstvo...". Kantor: "Amíň" a tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen odpustiteľný pri konci utreni (alebo ako ústava predpisuje).

Kňaz po ukončení posledného tropáru, vychádza pred cárské dvere a hovorí ekténiu: "Pomíľuj nás Bože..." s vozhlasom: "Jako mílostiv...". Po "Amíň" kňaz: "Premúdrost". Kantor: "Blahoslovi". Kňaz: "Syj blahosloven...". Kantor: "Amíň". Utverdí, Bože, svjatúju pra-voslávnuju víru..." Kňaz: "Presvjatája Bohorodice, spasí nás" Kantor: "Čestníjšuju che-ruvim..." Kňaz: "Sláva Tebí, Christé Bože..." Kantor: "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíľuj", (3krát), "Blahoslovi" Kňaz (obrátený k západu) hovorí odpust.

Po utreni ak číta sa 1. čas, poriadok ktorého je uvedený v Časoslove a bolo malé slavo-slovie na utreni, to nehovorí sa odpust, ale hneď po: "Utverdí, Bože, svjatúju pravoslávnuju víru, pravoslávnych christian vo vík víka" Kantor číta: "Prijdíte poklonímsja..." a 1. čas. Kňaz ide do oltára a vracia sa pred cárské dvere na výzvu kantora: "Imenem Hos-podnim blahoslovi, otče". Tu hovorí vozhlas: "Bože uščédri ny...", po ktorom číta (pred ikonou Spasiteľa) modlitbu: "Christe, Svíte istinnyj..." Kantor potom: "Vzbrannoј Vojevo-de..." - spieva a kňaz stane pred ikonou Bohorodičky. Potom kňaz: "Sláva Tebí, Christe Bo-že, upovánije naše, sláva Tebí". Kantor: "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíľuj", (3krát), "Bla-hoslovi" Kňaz obrátiac sa k veriacim číta odpust a dáva im požehnanie. Ak sa nečíta 1. čas, to po utreni odpust a "Blahoslovenije Hospodne na vás..."

VEĽKÁ UTRĚŇA - sviatočná

Poriadok od začiatku do "Boh Hospod' i javisjá nám..." ako na malej utreni, (viď str. 9). Na "Boh Hospod'" - tropár svätého 2krát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen odpustitelen vos-kresen. Ak je sviatok hospodský alebo bohorodičný, to tropár sviatku 3krát. Po tropároch (kafizma) a malá ektenia s vozhlasom: "Jako Tvojá deržáva...", ktorú kňaz

hovorí v oltá-ri¹⁶ Za ekteniou 1. sedalen (kafizma)¹⁷ a malá ektenia s vozhlasom: "Jako bláh i čeloviko-l'ubec...". Potom 2. sedalen a polielej: "Chvalíte ímja Hospodne..." Kňaz počas spievania "Sláva, i nýňi" druhého sedalna berie na seba felon a keď sa začne spievať polielej otvára cárské dvere a kadí chrám. Po polijeji veličanie s vybraným žalmom. Ektenia malá, s vozhlasom: "Jako blahoslovísja..." a sedalen 3. Stepena: "Ot junosti mojeja...", hlas 4. Potom kňaz: "Vonmém. Mír vsem. Premúdrosť, vonmem". Kantor spieva predpísaný pro-kimen. Kňaz: "Hospodu pomólimsja". Kantor: "Hospodi, pomíluj". Kňaz: "Jako sviat jesí, Bože...". Kantor: "Amíň". Kňaz: "Vsjaokoje dychánie da chválit Hospoda". Kantor spieva to isté. Kňaz: "I o spodobitisja nám..." Kantor: "Hóspodi, pomíluj", (3krát). Kňaz: "Premúd-rost', prósti uslyším sviatáho Jevanhelia. Mír vsem". Kantor: "I duchovi tvojemu". Kňaz: "Ot (N) sviataho jevanhelia čténie". Kantor: "Sláva Tebé, Hospodi, sláva Tebí". Kňaz: "Vonmem" a číta predpísany text. Po prečítaní kantor spieva: "Sláva Tebí, Hospodi, sláva Tebí" a číta 50. žalm. Kňaz s Jevanجليem vychádza na soleju a dáva ho bozkávať veria-cim. Kantor spieva: "Sláva" - Molitvami (N), (t.j. sviatiteľ'a alebo apostola alebo archangel atď., ktorému je služba) milostive, očisti množstva sohrešenij nášich". "I nýňi" - "Molit-vami Bohorodici..." a na: "Pomíluj mja Bože..." predpísanú stichiru. (V deň hospodských sviatkov sú zvláštne stichíry). Potom kňaz číta: "Spasí, Bože, l'udi Tvoja..." a vozhlas: Mí-lostiu i ščedróтами...", po ktorom zatvára cárské dvere a zoblieka zo seba felon. Kantor po "Amíň" spieva predpísaný kánon a katavasiju. Po 3. piesni malá ektenia a sidalen, po 6. tiež malá ektenia, kondák a ikos. Pred 8. piesňou katavasie kantor: "Chválím, blahoslo-vim...", načo po 8. piesni kňaz s kadilom v oltári pre prestolom (alebo na solei pred iko-nou Bohorodičky) hovorí: "Bohorodicu i mater svita" a kadí chrám. V dňoch hospodských a bohorodičných sviatkov, keď sa podľa ústavy nespieva "Čestnijšujú", kňaz nehovorí obyčajný vozhlas "Bohorodicu i Mater Svita...", ale kantor bez tohto vozhlasu spieva "Velí-čaj..." alebo hneď irmos 9. piesni). Kantor spieva: "Velíčit dušá moja Hospoda...", ak to ústava predpisuje, alebo irmos 9. piesni. Po 9. piesni malá ektenia s vozhlasom: "Jako Ťa chváľat..." a kantor číta svetilen sviatku, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen. „Svjať Hospod Boh náš" sa nehovorí len v nedeľu, v sobotu Lazárovu a vo Veľkú sobotu). Po svetilne nasle-dujú chvalitné stichiry, počet ktorých ustava predpisuje a "Sláva i nýňi" tamtiež. Počas spievania: "Sláva, i nýňi" kňaz sa oblieka do felonu a otvára cárské dvere. Po ukončení kňaz pred prestolom povýšeným hlasom hovorí: "Sláva Tebí, pokazávšemu nám svít", načo kantor spieva veľké slavoslovie: "Sláva vo výsnich Bohu...". Po "Sviatj Bože..." tro-pár sviatku. Ak je svätiteľ'ský, to tropár svätému, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen odpustite-len voskresen, podľa hlasu tropára svätého, a ak je sviatok Hospodský alebo Bohorodič-ný, to len 1krát tropár sviatku. Kňaz pred prestolom hovorí ektenie: "Pomíluj nás, Bože..." a "Ispolnim utrenňuju molitvu..." "Premúdrosť". Kantor: "Blahosloví". Kňaz: "Sýj blaho-sloven..." Kantor: "Amíň. Utverdi, Bože...". Kňaz: "Presviataja Bohorodice..." Kantor: "Čest-nijšuju..." Kňaz: "Sláva Tebí,

¹⁶ Na zjednotených farnostiach kňaz potichu hovorí malú ekteniu v oltári a kantor si spieva: "Hospodi, pomíluj, Hospodi pomíluj, Tebi Hospodi, Amíň".

¹⁷ O tom, ktorá kafizma sa číta na utreni dotyčného sviatku, pozri pravidlo v Psaltýre.

Christé Bože..." Kantor: "Sláva, i nýňi. Hospodi, pomiluj, (3krát). Blahoslóví". Kňaz číta odpust, (vid' Služebník, str. 185 alebo 186). "Blahoslovenie Hospodne na vás..." (Ak sa číta I. čas, to po odpuste: "Prijdite poklonímsja..." atď. a až po I. čase žehná veriacich).

Poznámka

Ak pre nejakú príčinu nekonala sa litia na večerni, to môže sa odbavovať na počiatku utreni, čo je zvykom u nás. V tom prípade poriadok je nasledujúci:

Kňaz v epitrahile a vo felonu pred Prestolom začína vozhlasom: "Blahosloven Boh náš...", načo kantor: "Amíň" a hneď spieva litijné stichiry, nachádzajúce sa na Večerni. Kňaz vychádza naokolo prestola a severnými dvermi, pri zatvorených cárskych dverách (niekde cez otvorené cárske dvere), na stred chrámu, pred pripravený tetrapod, kadí tet-rapod a chrám, odovzdá kadilo a čaká na ukončenie litijných stichír. Po ukončení litijných stichír číta litijnú ekteniu: "Spasí Bože ľudi Tvoja...", podobne ako na večerni. Po ektenii nespievajú sa stichovné stichíry, ale iba: "Nýňi otpuščáješi...", Trisviatoje, "Presvjataja Trojce...", a po "Otče náš" tropár, 2krát a "Bohorodice Devo...", 1krát. Ak je Hospodský alebo Bohorodičný sviatok, to tropár sviatku, 3krát. Kňaz kadí naokolo tetrapoda (3krát) a potom číta modlitbu na požehnanie chlebov, podobne ako na Veľkej večerni (pozri str. 7). Po ukončení modlitby kantor spieva: "Budi imja Hospodne...", (3krát) a "Imenem Hospodnim blahoslóví otče". Kňaz vracia sa do oltára a od prestola hovorí vozhlas: "Sláva sviatej i jedinosušnej...", po ktorom kantor číta šestopsalmie a celý ďalší postup je ten istý, ako na Veľkej utreni (pozri str. 10 a 11).

NEDEĽNAJŠIA UTREŇA - voskresná

Kňaz v epitrahile pred sv. Prestolom otvorí závesu, (ak je) a začína: "Blahosloven Boh náš...", Kantor: "Amíň", "Prijdite poklonímsja...", (3krát), žalm 19. a 20. ("Uslyši ťa Hos-pod'..." a "Hospodi, síloju...", "Sláva, i nýňi", Trisviatoje, "Presviataja Trojce", "Otče náš" a tropáre tam uvedené: "Spasí, Hóspodi...", "Sláva: Voznesýjsia na krest...", "I nýňi: Predstátel'stvo strášnoe..."). (Pozri Časoslov, alebo Veľ. Sbornik str. 27-28).

Kňaz za tú dobu kadí chrám spôsobom veľkého kadenia tak, aby pri konci posledného tropára vrátil sa do oltára, kde pred prestolom hovorí ekteniu: "Pomíľuj nás, Bože..." s vozhlasom: "Jako mílostiv..." Kantor po: "Amíň" - "Imenem Hospodnim blahoslóví, ot-če". Nato kňaz povýšeným hlasom: "Sláva sviatej, i jedinosušnej...", pričom robí s kadi-lom kríž pred sv. Prestolom a potom odovzdá kadilo.

Kantor: "Amíň" a číta šestopsalmie (šesť žalmov).

Po tretom žalme, keď kantor číta: "Sláva, i nýňi..." kňaz, vychádza pred cárske dvere a číta potichu 12 utrenných modlitieb. Po ukončení šestopsalmia a "Sláva, i nýňi". Alliluja, alliluja, alliluja, sláva Tebí Bože (3krát), kňaz tamtiež hovorí mírnu ekténiiu. Za vozhlasom: "Jako podobájet..." kňaz tamtiež hovorí: "Boh Hospod' i javísja nám..." načo kantor spieva to isté 4krát, na každý stišok. Kňaz odchádza do oltára a kantor spieva tropár voskresen, patričného hlasu, 2krát, "Sláva, i nýňi" bohorodičen odpustitelnem. (Ak v nedeľu pripadne nejaký svätý, to spieva sa tropár voskresen, 2krát, "Sláva" tropár

svätému a "I nýňi": bo-horodičen odpustitelen, podľa hlásu "Slávy", t.j. na aký hlas sa spieval tropár svätému z toho hlásu bohorodičen odpustiteľný tropár treba spievať na "I nýňi". Po tropároch na-sleduje malá ektenia: "Paki i paki", s vozhlasom: "Jako Tvoja deržáva...", ktorú kňaz ho-vorí v oltári).¹⁸

Potom nasleduje 1. sedalen Oktoicha a za nim opäť malá ektenia s vozhlasom: "Jako bláh i čelovikoľubec..." a 2. sedalen. Počas spievania "Sláva i nýňi" druhého sedalna kňaz oblieka felon a kantor hneď po 2. sedalne začína spievať neporočné tropáre: "Blahoslo-vén Jesi Hospodi...".

Kňaz otvára cárské dvere a kadí celý chrám spôsobom veľkého kadenia.¹⁹ Po neporoč-ných tropároch kňaz hovorí malú ekteniu pred prestolom s vozhlasom: "Jako blahoslovija ímja..."²⁰ Potom kantor číta: ipakoj a stepena patričného hlásu: Poslednú vetu kantor číta povýšeným hlasom, čím dá znamenie duchovnému o ukončení. Kňaz (pred prestolom): "Vónmem. - (mír vsem). Premúdrosť, vónmem", načo kantor spieva prokimen bežného hlásu. Kňaz: "Hospodu pomolimsja". Kantor: Hospodi, pomíľuj". Kňaz: "Jako sviat Jesi Bo-že náš...". Kantor: "Amiň". Kňaz: "Vsiakoje dychánie da chválit Hospoda". Kantor: opaku-je to isté, podľa možnosti spieva na patričný hlas. Kňaz: "I o spodóbitisja nám...". Kantor: "Hospodi, pomíľuj", 3krát. Kňaz: "Premudrosť prosti, uslyším... ". Kantor: "I duchovi tvo-jemu". Kňaz: "Ot (N) sviataho Jevanjelia čtenie". Kantor: "Sláva Tebí, Hospodi, sláva Te-bí". Kňaz: "Vónmem" a číta na prestole sv. evanjelium. Po ukončení kantor spieva: "Sláva Tebí, Hospodi, sláva Tebí", "Voskresenie Christóvo vidivše..." a číta 50. žalm. Na "Sláva": "Molitvami apostolov...", na "I nýňi": "Molitvami Bohorodici..." a na "Pomíľuj mja Bože, po velicej milosti...": "Voskres Iisus ot hróba..." - spieva. Kňaz za tú dobu dáva veriacim bozkávať sv. Evanjelium. (Ak je mnoho veriacich, alebo ak je vo zvyku, to kňaz vynesie sv. Evanjelium doprostred chrámu a položí ho na analoj (podstavec), odkiaľ ho zoberie po ukončení slavoslovja, na "Sviatyj Bože"). Potom kňaz číta pred prestolom: "Spasí, Bože, ľudi Tvoja..." s vozhlasom: "Mílostiu i ščedrótami...", zatvára cárské dvere a zoblíka zo seba felon.

Kantor po: "Amiň" spieva irmosy kánona dotyčného hlásu a katavasie. Po tretej piesni katavasie kňaz v oltári hovorí malú ekteniu s vozhlasom: "Jako Tý jesí Boh náš...". Kan-tor: "Amiň" a číta sedalen. Potom 4. pieseň kánona a 4. katavasie, 5. kan. a 5. kat., 6. kan. a 6. kat., malá ektenia s vozhlasom: "Tý bo jesí cár míra...". Za tým

¹⁸ Podľa ústavy pred malou ekteniou prvého a druhého sedalna mala by sa čítať 2. a 3. kafizma, ktorá, nakoľko sa u nás nečíta, neuvádza sa tu.

¹⁹ Toto veľké kadenie sa líši od veľkého kadenia na začiatku utreni tým, že kňaz teraz vychádza na soleju nie severnými dvermi, ale cárskymi.

²⁰ Na mnohých zjednotených farnostiach jestvuje obyčaj, že malé ektenie kňaz nehovorí nahlas, ale potichu a ľud (kantor) spieva: "Hospodi, pomíľuj, Hospodi, pomíľuj. Tébi, Hóspodi, Amiň". Pre člo-veka, ktorý ten spôsob nepozná, nerobí dobrý dojem. Ešte horšie a bezvýznamné sú slová spieva-júcich, ak duchovný vôbec ani potichu nehovorí malú ekténiu. Jestvuje aj taký zvyk, že duchovné-mu, ktorý v oltári hovorí malú ekteniu, odpovedá pri prestole klačiaci kostolník a kantor s veriacimi spieva to isté nevšímajúc si slov duchovného.

kondák a ikos, ktoré sa čítajú, a 7. pieseň kánona a 7. kat., 8. pieseň kánona, "Chvalim, blahoslovím, poklaňajemsja Hospodevi..." a 8. pieseň katavasie. Kňaz, po ukončení 8. p. katavasie, s kadilom v ruke hovorí pred prestolom, alebo pred ikonou Bohorodičky - na solei, nakoľko okadil predtým prestol a oltár - t.j. počas spievania 8. piesne katavasie): "Bohorodicu i máter sveta v pésnech vozveličim". Kantor spieva: "Veličit dušá moja Hospoda..." s refrénom (pripevom): "Čestníjšuju cheruvím...", po každom stišku. Potom 9. p. kánona, 9. p. katavasie a malá ektenia s vozhlason: "Jako Ťa chváľat vsja sily...". Po "Amiň" kňaz hovorí: "Sviat Hospod Boh náš" so stiškami, okrem nediel, na ktoré padne hospodský sviatok, načo kantor spieva podľa možnosti na hlas aký vládne, tiež to isté, 3krát a číta exapostilárij (svetilen) - nedel'ný, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný.

Potom kantor spieva chvalitebné stichíry z Oktoicha na 8, "Sláva" - evanjelská stichíra, ktorá svojím obsahom, podobne ako aj svetilen musí sa podobat textu prečítaného sv. evanjelia na utreni.²¹ Na "I nýňi" - "Preblahoslovénna jesí, Bohorodice...".

Kňaz počas spievania evanjelskej stichíry (na "Sláva") oblieka felon, - na "I nýňi" - "Pre-blahoslovénna" otvára cárske dvere a po ukončení hovorí (pozvýšeným hlasom) pred pre-stolom: "Sláva Tebí, pokazavšemu nám svet". Kantor spieva slavoslovie veľké: "Sláva vo výšnim Bohu...", "Sviatýj Bože...", 3krát, "Sláva, i nýňi", "Sviatýj Bože...", 1 krát a tro-pár. (Ak je v túto nedel'ú hlas: 1, 3, 5 alebo 7, to spieva sa tropár: "Dnéj spasenie míru býst...". Ak je hlas: 2, 4, 6 alebo 8., to sa spieva tropár: "Voskrés iz hróba, i uzy razterzál jesí ...". Po tropároch kňaz v oltári hovorí najprv ekteniu: "Pomíľuj nás Bože..." s voz-hlasom: "Jako mílostiv i čelovikol'úbec ..." a ekteniu prosebnú: "Ispolnim utrenňuju molit-vu nášu Hospodévi..." s vozhlason: "Tvoje bó jest', ježe mílovati i spasáti ný...". Potom kňaz: "Premúdrost". Kantor: "Blahosloví". Kňaz: "Sýj blahosloven Christos Boh náš...". Kantor: "Amiň" a "Utverdí, Bože, sviatúju pravoslávnuju véru...". Kňaz: "Presviatája Boho-rodice, spasí nás". Kantor: "Čestnejšuju cheruvím...". Kňaz: "Sláva Tebí, Christe Bože, upovánie naše, sláva Tebí". Kantor: "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíľuj" (3krát), "Blahoslo-ví". Kňaz obrátiac sa k západu hovorí odpust, a dáva požehnanie: "Blahoslovenie Hospod-ne na Vás, Tohó blahodátii i čelovekol'ubiem, vsehda, nýňi i prisno...".

VSENOČNÉ BDENIE (voskresné)

Kňaz oblečený do epitrichila a felonu, diakon (ak je) v stichare a oráre postavia sa pred sv. Prestol a diakon, alebo ak sám kňaz slúži, to kňaz otvára závesu a cárske dvere. Kňaz berie kadilo, dáva doň trošku ládanu a žehná ho s modlitbou: "Kadilo Tebí prinosim...". Diakon vezme do pravej ruky horiacu sviečku a obaja obchádzajú sv. Prestol, pričom kňaz kadí každú stranu prestola a diakon sa mu klania z protíľahlej strany. Ďalej okadia horné miesto, obetný stolík (žertvenník) a celý oltár. Potom sa kňaz zastaví s kadilom pred pre-stolom a diakon vyjde pred cárske dvere (na soleju),

²¹ Poriadok čítania "voskresných" evanjelií nachádza sa v IV. časti tohto typikona.

držiac v ľavej ruke sviečku a v pravej orár, hovorí povýšeným hlasom k ľudu: "Vozstanite!" a obrátiac sa k oltáru hovorí: "Hospodi, blahosloví!".

Hneď potom ide (cez cárské dvere) za prestol a zastaví sa tam obrátený na západ (k duchovnému). Kňaz, stojac pred prestolom kadí sv. Prestol a hovorí povýšeným hlasom: "Sláva sviatej, jedinosuščnej...". Kantor: "Amiň" a kňaz spieva: "Príjdite pokloním-sja...", 3krát, a 4krát spieva: "Príjdite pokloním-sja i pripádem Jemu". Kantor spieva: "Bla-hosloví, duše moja, Hospoda...", a kňaz s diakonom kadia ikonostas; najprv pravú stranu, počnúc ikonou Spasiteľa, potom ľavú od ikony Bohorodičky, potom obrátiac sa kadí pravú stranu (kliros) a ľavú, ako aj veriacich, ide pravou stranou (po svojej ľavej ruke) a kadí ikony a veriacich až do pritvora a odtiaľ sa vracia a kadí ľavú stranu. Ak slúži aj diakon, kňaz kadí a diakon ide pred kňazom so sviečkou, trochu z boku počas celého kadenia. Vrátiac sa pred cárské dvere okadia ešte raz dvere a hlavné ikony a sv. Prestol. Ak je dia-kon, vtedy kňaz kadí diakona; odovzdá kadilo diakonovi a tento okadí kňaza a až potom odovzdáva kadilo. Potom diakon zatvára cárské dvere, a kňaz zoblečie zo seba felon a ide severnými dvermi pred cárské dvere čítať svetilničné modlitby. Po ukončení 103. žalmu kňaz odchádza do oltára južnými dvermi a diakon severnými vychádza pred cárské dvere hovoriť mírnu ekteniu. Ak slúži sám kňaz, to on tamtiež hovorí ekteniu. Po miernej ektenii kantor spieva 1. kafizmu - "Blažen muž...". Diakon, ak slúži, stane pred ikonou Spasiteľa a keď kantor ukončí kafizmu, stane opäť pred cárské dvere, kde hovorí ekteniu malú: "Paki i paki...". Kňaz vozhlas hovorí v oltári, pred prestolom. Ak slúži sám kňaz, to aj malú ekteniu, hovorí v oltári. Diakon sa vracia do oltára, berie kadilo, prosí od duchovného po-žehnať kadilo a kadí opäť celý chrám spôsobom veľkého kadenia (pozri str. 4)... Kantor spieva žalm 140 a 141 - "Hospodi vozvach...", podľa hlasu patričného a berie 10 stichír (Oktoicha a Mineje), pred ktorými číta alebo spieva stišky 141. a 142. žalmu - od "Izvedí iz temnici...". Počas spievania poslednej stichiry za stichom "Jako utverdísja..." kňaz oblie-ka felon, počas "Slava" diakon otvára cárské dvere a počas "I nýňi" - robí sa vchod kadí-lom týmto poriadkom: diakon s kadilom v pravej ruke stane po pravej strane kňaza, spolu sa dvakrát uklonia pred prestolom, bozkávajú prestol, kľanú sa po tretíkrát a robia vchod naokolo sv. Prestola cez severné dvere. Vpredu ide kostolník nesúc horiacu sviecu, za ním diakon s kadilom a kňaz. Diakon zostane pred ikonou Spasiteľa a hovorí: "Hospo-du pomolimsja", načo kňaz číta modlitbu vchoda. Po modlitbe požiadá u kňaza, ktorý stojí pred cáskymi dvermi, požehnanie kadila, okadí cárské dvere a hlavné ikony. Po ukončení poslednej stichiry-bohorodičnej(dogmatika) diakon držiac v ľavej ruke kadilo a v pravej orár hovorí ku kňazovi: "Blahosloví vladýko sviatyj vchod". Kňaz žehnajúc vchod hovorí: "Blahosloven vchod sviatych Tvoich, Hospodi, vsehda, nýňi i prísno i vo véky vekov". Dia-kon "Amiň" a postavíac sa doprostred cárske dverí hovorí: "Premúdrosť, prósti", pričom robí s kadilom kríž. Kantor spieva: "Svite tichij...". Diakon vchádza do oltára, okadí pre-stol a odovzdá kadilo. Kňaz bozkáva ikonou Spasiteľa, žehná kostolníka so sviecou, boz-káva ikonou Bohorodičky a vchádza do oltára. Tu bozkáva prestol, odchádza na horné miesto a zastaví sa za prestolom od južnej strany. Diakon, ktorý tu stojí vedľa kňaza, ob-rátený k západu hovorí: "Vónmem". Kňaz: "Mír vsem". Diakon: "Premúdrosť, vonmem" a príslušný prokimen.

Kantor spieva prokimen štyrikrát. Ak sú paremii, to diakon hovorí: "Premúdrosť". Kantor číta názov knihy. Potom diakon: "Vonmem" a kantor číta text pare-mii. Po ukončení paremii alebo po prokimene, ak nie sú paremije, diakon zatvára cárské dvere a ide pred cárské dvere hovoriť suhubu ekteniu - "Rcem vsi...". Ak slúži sám kňaz, to ektenie (suhubu a prositeľ'nú) hovorí v oltári. Po suhubej (vrúcnej) ektenii kantor spie-va: "Spodóbi, Hospodi, v večer sej...". Diakon, ktorý stál pred ikonou Spasiteľ'ovou počas "Spodobi Hospodi", ide pred cárské dvere a hovorí prosebnú ekteniu: "Ispolnim večerniu molitvu" a po vzhlaste: "Budi deržava...", ktorý kňaz hovorí v oltári, odchádza do oltára. Ak ústava predpisuje z ohľadu na nejaký sviatok, vtedy býva:

Litia. Kňaz s diakonom, podobne ako pri vchode, len pri zatvorených cárskych dverách, vychádzajú do "prítvoru", najzápadnejšej časti chrámu, pred ktorými ide kostolník so sviecou zastavia sa na patričnom mieste a diakon prijímú požehnanie od kňaza kadí chrám. Po ukončení litijných stichí, ktoré kantor začal spievať hneď po prosebnej ektenii, diakon, ktorý odovzdal kadidlo kostolníkovi, číta litijnú ekteniu: "Spasí, Bože, ľudi...". Po modlitbe: "Vladyko mnohomilostive...", ktorú číta kňaz, odchádzajú (diakon a kňaz) doprostred chrámu, kde kostolník pripravil na tetrapode prosfory, pšenicu, víno a olej. (Spôsob rozmiestenia pozri str. 7 dole). Kantor spieva stichovné stichíry "Nýňi otpušča-ješi...", Trisvitoje, a po "Otče náš" tropár podľa ústavy, alebo "Bohorodice Devo...", tri-krát. Počas spievania tropáru kňaz, alebo diakon kadí tetrapod naokolo (trikrát). Za tým nasleduje požehnanie chlebov (Spôsob požehnania pozri na str. 7). Po ukončení kantor spieva: "Búdi imja Hospodne Blahoslovenno...", trikrát. Môže sa dodať a kde je to vo zvy-ku aj žalm 33. (pozri Sborník str. 14). Za tým kňaz zastaví sa na solei, odkiaľ žehná veria-cich so slovami: "Blahoslovenie Hospodne na vás...". Kantor: "Amiň" a číta šestopsalmie. Kňaz vchádza do oltára cez južné dvere a požehnané chleby odnáša diakon alebo kos-tolník. Ak sa nekoná litia, to po prosebnej ektenii hneď spievajú sa stichovné stichíry "Ný-ňi otpušča-ješi" atď. - tropáre (počas ktorých cárské dvere sa otvárajú) a po: "Budi imja Hospodné..." a "Blahoslovenie Hospodné na vás" číta sa šestopsalmie a cárské dvere sa zatvárajú.

Po treťom žalme kňaz vychádza na soleju, pred cárské dvere a číta potichu ranné mod-litby. Po ukončení šestopsalmia kňaz hovorí mírnu ekteniu. Ak slúži diakon, to po šesto-psalmii kňaz odchádza južnými dvermi do oltára a diakon vychádza severnými pred cár-ske dvere hovoriť ekteniu. Po vzhlaste, ktorý kňaz hovorí v oltári, diakon hovorí ešte: "Boh Hospod', javisja nám..." so stiškami, načo kantor spieva štyrikrát to isté podľa hlasu bežného tropára. Potom diakon odchádza do oltára, odkiaľ vychádza po každom "sticho-slovii" pred cárské dvere hovoriť malú ekteniu, Kantor spieva tropáre podľa ústavy a po prvej malej ektenii 1. sedalen, po druhej 2., a po druhom sedalne polijelej: "Chvalite imja Hospodne" a neporočné tropáre - "Blahosloven Jesi Hospodi...", ak ústava nepredpi-suje ináč. Počas spievania otvárajú sa cárské dvere a kňaz s diakonom, podobne ako na začiatku bdenia, kadia chrám. Po neporočných tropároch diakon hovorí malú ekteniu, po ktorej kantor číta: ipakoj, stepena a prokimen príslušného hlasu. Pred prokimenom diakon hovorí: "Vonmem! Premúdrosť, vonmem"

a hovorí prokimen. Po prokimene dia-kon: "Hospodu pomolimsja" atď. (pozri poriadok na str. 12).

(Inde je vo zvyku vynášať sv. evanjelium na počiatku spievania polijejeja, resp. neporočných tropárov na stred chrámu, odkiaľ a začína kadit chrám a kde sa číta aj samé evanjelium).

Ak na nedeľu pripadne veľký sviatok, ktorý má veličanie, to na začiatku polijejeja kňaz, pred ktorým ide so sviecou a diakon, vynáša ikonu sviatku cez cárské dvere, kladie ikonu na podstavec, odkiaľ začína aj kadenie chrámu a kde sa aj končí po veličení (velebení) dotýčného sviatku. Pred prokimenom diakon odchádza do oltára (južnými dvermi), kde čaká koniec stepenov. Potom klania sa a bozkáva prestol, potom sa ukloní cez otvorené cárské dvere kňazovi, berie evanjelium, zastavi sa uprostred cárskych vrát, obrátený k západu a hovorí: "Vonmem. Premúdrosť. Vonmem. Prokimen...". Po prokimene: "Hospodu pomolimsja" atď. do: "Premúdrosť prosti...", potom príde s evanjeliom ku kňazovi, otvorí ho pred ním, držiak v ruke a kňaz obrátený k oltáru, číta príslušný text. Po prečítaní dia-kon berie evanjelie do rúk, stane na sóleum pred cárské dvére, obrátený k veriacim, ktorí spievajú (alebo sa číta): "Voskresenie Christovo videvše...", po ktorom vracia sa naspäť a kladie evanjelie na analoj. (Vo sviatok, ktorý pripadne na všedný deň, t.j. ak nie je nedeľa, to evanjelium sa odnáša na prestol a na analoji je iba ikona). Za tým 50. žalm, "Sláva": "Molitvami apostolov...", "I nýni": "Molitvami Bohorodici...", "Pomíľuj mja Bože... Voskres Iisus ot hroba..." a modlitba, ktorú číta diakon: "Spasí Bože lúdi...". Kňaz potom hovorí vozhlas: "Mílostiu i ščedrotami...", po ktorom veriaci prichádzajú bozkávať ikonu a evanjelie, pričom ich kňaz maže olejom.

Po ukončení kňaz berie Jevanjelie a vnáša ho do oltára na prestol: Diakon zatvára cár-ske dvere a po 3. a 6. piesni kánona a katavasie vychádza pred cárské dvere hovoríť ma-lé ektenie. Pred 9. piesňou, t.j. počas spievania 8. piesni katavasie diakon s požehnaním kadí prestol a celý oltár; vychádza na sóleju a kadí cárské dvere a celú pravú stranu ikonostas. Po ukončení 8. piesne katavasie postaví sa pred ikonu Presv. Bohorodičky a ho-vorí: "Bohorodicu i Mater sveta...", kadí trikrát ikonu, potom celý ikonostas a chrám. Po 9. piesni malá ektenie, po ktorej diakon pred cárskymi dvermi hovorí: "Sviat Hospod' Boh náš" so stichami, načo kantor tiež spieva trikrát: "Sviat Hospod' Boh náš" a po tom sviti-len. Chvalitebné stichiry spieva kantor z Oktoicha, "Sláva", evanjelská stichira a "I nyne" "Preblahoslovenna...". Diakon otvára cárské dvere a kňaz po ukončení: "Sláva Tebí poka-zavšemu nám svet". Kantor: "Sláva vo vyšších Bohu..." a patričný tropár. Diakon pred cárskymi dvermi hovorí ektenie a kňaz odpust. Po odpuste, ak sa číta 1. čas, diakon zat-vára cárské dvere a kňaz zoblieka felon a slúži sám 1. čas, po ktorom hovorí malý odpust, dáva požehnanie a zatvára závesu na cárskych dverách.

HODINKY (ČASY)

I. čas, ako už bolo spomenuté, číta sa po ukončení utreni.

III. a VI. čas číta sa pred liturgiou a IX. pred večerňou. Poriadok čítania všetkých časov je uvedený v časoslove alebo vo Veľ. Sborniku str. 146-158. Meniteľné časti časov sú iba tropáre a kondáky, ktoré sa berú podľa toho, ktorý hlas panuje a zvláštne časti, ktoré sa berú počas pôstu, alebo na tzv. cárskych časoch, o čom bude na patričnom mieste pove-dané. To samé sa týka aj časov, ktoré sa čítajú počas Veľkonočného týždňa. Tretí a šiesty čas sa obyčajne číta počas proskomidie.

SV. LITURGIA. - Všeobecné poznámky

a) Vykonávateľom liturgie môže byť len vysvätený kňaz alebo biskup, ktorý je menova-ný k určitému chrámu, alebo poverený patričným cirkevným úradom. Vykonávanie liturgie v cudzom chráme bez povolenia kompetentného parocha je zakázané. Cudzí a neznámy kňaz má sa preukázať doporučujúcim listom, na základe ktorého sa zistí, či dotýčny nemá nejakých prekážok k vykonávaniu sv. úkonov.²² Kňaz, hodlajúci slúžiť sv. Liturgiu, je po-vinný na túto sa pripraviť duševne a telesne:

1. **Duševne:** je povinný vykonať modlitby buď sám alebo vypočúvaním sedem cirkev-ných chvál a okrem toho tzv. "modlitebné pravidlo k sv. prijímaniu."²³ Keď kňaz pre ne-dostatok času, zaneprázdnený pastierskymi povinnosťami nestačí vykonať všetky hore uvedené modlitby, je povinný vykonať každopádne aspoň kánon a 12 modlitieb k sv. pri-jímaniu. (Podrobne o tom Služebník str. 476).

2. Po **stránke telesnej** čistoty kňaz má byť taktiež pripravený. Tu je nutná všestranná zdržanlivosť. Taktiež aj na vonkajšiu stránku má dbať duchovný, nakoľko v opačnom prí-pade preukázal by svoju neúctu k bohoslužbe.²⁴

b) **Cirkevnú ústavu** a pravidlá má presne zachovávať a podľa predpísaných formúl s najväčšou zbožnosťou vykonávať sv. Liturgiu. Nesmie sám samovoľne nič meniť alebo nové zavádzať, čo by sa priečilo duchu pravoslávnej cirkvi. Je nutné všetky modlitby sve-domite a s vierou čítať, aby sväté sviatosti neboli pré vykonávajúceho na súd a odsúdenie.

c) Kňaz slúžiaci liturgiu je povinný prijímať sv. sviatosti.

d) Kňaz jedného dňa môže konať len jednu liturgiu, nakoľko sa i jedna smrť Spasiteľo-va neopakuje.²⁵

e) **Doba vykonávania sv. Liturgie.** Podľa Mateja Vlastára liturgia má sa konať v tre-tiu hodinu dňa, t.j. v 9 hodín ráno, doba, kedy Duch Svätý zostúpil na učeníkov. V kaž-dom prípade tradícia vyžaduje konať liturgiu predpoludním.

Verejné bohoslužby (večerňu, utreňu a liturgiu) v pracovné dni je treba konať mimo pracovnú dobu (od 16 hod. – 7,30), a to aj vtedy, ak na ten deň pripadne neyaký cirkev-ný sviatok.

²² Kánon 12 sv. apoštolov; 1. a 8. kan. laodikijskej synódy a 17. kan. VI. všeob. s

²³ Pozri: "Izvestie Učiteľnoe", Služebník, Praha, 1950 str. 447.

²⁴ Ibid. Str. 491.

²⁵ Zrov. dekrét Graciana - Dr. J. Peleš "Theologia pastorális" str. 536. (Pre zjedn.)

Niet žiadnych liturgických prekážok k tomu, aby sa slúžila liturgia predom posvätených darov a liturgia sv. Vasilá Vel'kého, spojená s večerňou, ak to vyžaduje potreba, až po 16. hodine. Slúžiaci kňaz nesmie ale piť a jesť od polnoci. Ďalej niet žiadnych námetok proti tomu, aby sa slávnostné bohoslužby, ktoré pripadnú na pracovný deň preložili na najbližšiu nedeľu a na samý deň sviatku boli odslužené (utreňa a liturgia včas ráno).²⁶

Liturgia sa môže konať v hociktorý deň, okrem niekoľkých dní v roku.

f) **Miesto** pre vykonávanie liturgie je chrám alebo kaplnka posvätená eparchiálnym arcichijerejom alebo jeho zmocnencom. Liturgia má sa konať len na riadne posvätenom pre-stole s umiestnením v ňom sv. mošti alebo na prenosnom s antimensom. Vo výnimočných prípadoch môže sa konať liturgia aj v obyčajných domoch, vhodných pre tento účel, ale-bo aj pod odkrytým nebom, v poli a vôbec v prírode, ale pre každé takéto konanie je nutné povolenie príslušného archijereja.

g) Ďalej ku konaniu liturgie sú potrebné aj posvätné nádoby: Svätý kalich (čása), diskos, hviezdica, kopia, lyžička, hubka ako aj iné posv. predmety. Bez antiminsu nesmie sa konať sv. liturgia). Prosfore, ktorých má byť 5, nesmú byť staré alebo splesené, ale čerstvé, zhotovené z čistej pšeničnej múky, dobre upečené a označené razítkom s písmenami: IC, XC, NI, KA. Výnimočne v krajnom prípade môže sa slúžiť aj na jednej prosfore, avšak opatrenej piatimi pečiatkami. Víno má byť čisté hroznové, bez žiadnych miešaní. (O tom pozri "Izvestie učiteľ'noje" - Služebník str. 473-540).

LITURGIA sv. Jána Zlatoústeho

Kňaz hodlajúci konať sv. Liturgiu, ak je diakon, to aj diakon alebo ak je viacej kňazov, to všetci, ktorí budú spolu slúžiť, stanú pred cárske dvere trikrát sa poklonia a prežehnajú. Na to diakon hovorí: "Blahosláví vladýko" a kňaz začína: "Blahosloven Boh náš..." atď. Čítajú sa všetky vchodné modlitby tam uvedené (Služebník str. 70-74).²⁷ Po-tom odchádzajú do oltára, robia tri poklony pred sv. prestolom a bozkávajú na ňom sv. evanjelium (kňaz) a prestol (diakon) a odchádzajú sa obliekať.

Kňaz oblieka všetky bohosl. rúcha, patriace jeho hodnosti a pritom číta modlitbu určenú pre každé rúcho.

Diakon, ak slúži, berie stichár s orárom, prichádza ku kňazovi a prosí požehnanie k obliekaniu: "Blahosláví, vladýko, stichár so orárom". Po požehnaní, ktoré kňaz učiní nad rúchom, ide sa obliekať, čítajúc pritom predpísané modlitby. Taktiež aj kňaz oblieka: stichár, epitrachil, pojas, narukavníky a felon. (Ak má kňaz vyznamenanie, nábedreník ale-bo palicu, číta nad ňou modlitbu: "Prepojaši meč tvoj...". Ak má obe vyznamenania a oblieka ich (nábedreník na ľavý bok a palicu na pravý (bedar)), to číta

²⁶ "Stručný bohoslužebný řád pravosl. cirkve v ČSR", vydaný Posvátnou Synodou, 1952, str. 8

²⁷ Vchodné modlitby čítajú sa bez bohoslužobného rúcha. Niektorí duchovní berú na seba epitrachil, hoci o tom niet žiadnych pokynov. Oni pravdepodobne súdia takto analogicky, s vchodnými modlitbami archijereja, alebo archimandritu, keď títo vchádzajú v mantii s tzv. "slávoju" konať bohoslužbu.

túto modlitbu len nad palicou. Ak má len nabederník, to číta nad ním tú istú modlitbu a berie ho na pravý bok (obyčajne pred obliekaním pojasa).

Keď je už kňaz oblečený, ide (aj diakon ak je) k umyvadlu umyť si ruky, pričom číta modlitbu: "Umyju v nepóvinnych..." a odchádzajú k žertvenníku, kde koná kňaz proskomídiu podľa tam uvedeného spôsobu. Ak slúži sám kňaz, to hovorí namiesto diakona všetko, čo sa vzťahuje na proskomídiu, mimo tých slov, ktoré diakon hovorí duchovnému, ako rp.: "Vozmí, vladýko, požrí, vladýko" atď.

Po vliatí vína a vody do kalicha, odporúča sa tu podľa jeruzalemského služebníka, čo je aj u nás (u zjednotených) vo zvyku, pokryť kalich, ale nie ako konečné pokrytie s modlitbou, ale len s lentionom pre záchranu od hmyzu.

Ak slúžia viacerí kňazi, to proskomídiu koná len jeden, obyčajne najmladší; ostatní duchovní môžu požiadať slúžiaceho, položiť časticu za zdravie živých a usnutie zomrelých.

Počas konania proskomídie kantor číta čas III. a VI., alebo ak je vo zvyku, spievajú sa nábožné piesne.

Po ukončení proskomídie kňaz alebo diakon kadi chrám, (pred kadením sa otvorí opo-na) a po okadení stane pred prestol, ukloní sa trikrát a číta modlitbu: "Carju nebesnyj...." (jedenkrát), "Sláva vo vyšných...", (dvakrát) a "Hospodi, ustne moí otvéri...", (jedenkrát). Po každej modlitbe sa ukloní tak, že spolu sa ukloní trikrát. Ak slúži diakon, to sklo-niac hlavu prosí kňaza o požehnanie: Vremja sotvorí..." atď. podľa Služebníka. Stane pred cárskymi dvermi, ukloní sa trikrát a po tichej modlitbe začína povýšeným hlasom, držiac orár troma prstami pravej ruky: "Blahosloví, vladýko". Kňaz pred prestolom, držiac v rukách Jevanjelie a robiac s ním kríž nad antiminsom, hovorí: "Blahoslovéno cárstvo..." a pokračuje sám, alebo ak slúži diakon, to diakon hovorí mírnu ekteniu.

Cárske dvere sa otvárajú a zatvárajú, ako aj opona podľa predpisov. Tak v Služebníku je jasne povedané, že cárské dvere do vchodu sa neotvárajú,²⁸ ale v českých eparchiách ako aj u zjednotených liturgia sa slúži od počiatku až do konca pri otvorených dverách.

Antifóny, ktoré sa spievajú na liturgii po veľkej ektenii sú rozdelené na tri časti, medzi ktorými sa hovorí malá ektenia. Jestvujú 3 skupiny antifón: 1. každodenné, 2. nedeľné, čiže "izobraziteľné" a 3. sviatočné.

Vo všedné dni spievajú sa "povsednevnyje" antifóny:

I. "Blaho jest' ispovedatisja Hospodevi..." s refrénom: "Molitvami Bohorodici, Spase, spasí nás".

II. "Hospod' vocarísja..." s refrénom: "Molitvami sviatých Tvojich..." a na "Sláva, i nýňi": "Jedinoródnj Syne...".

III. "Prijdíte vozrádujemsja Hospodévi..." s refrénom: "Spasí ny Syne Božij...". (Posledný refrén mení sa podľa charakteru liturgie, podobne ako aj refrén po malom vchode za: "Prijdite poklonísja...", pozri ďalšie).

²⁸ Služebník Praha, 1950 str. 95.

V dňoch od šestiríchných svätých a nedeľných po dvanásť Bohorodičných sviatkov spievajú sa tzv. "izobraziteľny" :

I. "Blahosláví, duše mojá..."

II. "Chvali, duše mojá, Hospoda... " a na "Sláva, i nyne": "Jedinoródnj Syne..."

III. Blaženstvá (s tropármi Oktoicha, Minei alebo Triody),

V Hospodské sviatky: Narodenie Pána, Bohozjavenie, Kvetnú nedeľu, Paschu atď. spievajú sa zvlášť určené pre dotýčny sviatok antifóny. Po každej antifóne nasleduje malá ektenia: "Paki i paki...", ktorú kňaz hovorí v oltári a ak slúži diakon to diakon pred cár-skymi dvermi. Po prvej antifóne kňaz sa modlí: "Hospodi, Bože náš, jehože deržáva..." a hovorí vozhlas: "Jako podobajet...". Po druhej - modlitbu: "Hospodi, Bože náš, spasi..." a vozhlas: "Jako Tvojá deržáva...". Po tretej antifóne modlitbu: "Iže obščija sija..." a vozhlas: "Jako blah i čelovikoľúbec..."

Ak slúži diakon, to po ukončení mírnej ektenii stane pred ikonu Spasiteľa, po prvej ma-lej ektenii pred ikonu Bohorodice a po druhej odchádza do oltra, otvára cárske dvere a chystá sa na malý vchod. (O malých ekteniach pozri str. 12 v poznámke). Kňaz spolu s diakonom trikrát sa ukloní pred sv. Prestolom a podľa zvyku bozkávajú prestol, potom kňaz berie evanjelium, dáva ho diakonovi, ktorý ho nesie obchádzajúc prestol z pravej strany a vychádza severnými dvermi. Kňaz ho nasleduje. Pred diakonom ide kostolník so sviecou. Pred cárskymi dvermi sa uklonia a diakon polohlasne povie: "Hospodu pomo-limsja". Kňaz na túto výzvu hovorí potichu modlitbu: "Vladyko Hospodi Bože náš...". Po ukončení modlitby hovorí diakon ku kňazovi, ukazujúc pritom pravou rukou s orárom k východu: "Blahosláví, vladýko, svjatyj vchod". Kňaz žehná vchod slovami: "Blahoslovén vchod...". Potom diakon dáva kňazovi bozkávať sv. evanjelium a keď kantor ukončí tretiu antifónu, stojac uprostred cárskych dverí diakon zdvihne evanjelium trošku, akoby ho ukazoval veriacim, pričom obyčajne robí kríž vo vzduchu, hovorí, povýšeným hlasom: Pre-mudrosť, prosti a tým diakon vchádza do oltára a položí evanjelium na prestol. Kňaz boz-káva ikonu Spasiteľa, potom obrátiac sa žehná kostolníka so sviecou, bozkáva ikonu Bo-horodičky a vchádza tiež za diakonom do oltára. V prípade, že kňaz slúži sám, sám nosí evanjelium a pred cárskymi dvermi; nakoľko sa pomodlí vchodnú modlitbu, vchádza, kla-die evanjelium na ľavé plece, pridržiavajúc ho ľavou rukou a pravou žehná vchod bozká-va evanjelium a hovorí: "Premúdrost', prósti". Kantor spieva: "Prijdite, poklonímsja..." s refrénom: "Spasi ny, Syne Božij, vo sviatych diven syj, pojuščija ti...". Tento refrén sa mení podľa charakteru dotýčného sviatku. Tak napr. v nedeľu sa spieva "Voskresyj iz mértvych, pojuščija ti...", v sviatok Hospodský spieva sa buď: "Roždejsia od Devy ...", alebo "Vo Jordane krestivysja...", alebo "Molitvami Bohoródiči...". Ak sa slúži liturgia za zomrelých, to podľa tunajšieho zvyku: "Spasi ny, Syne Božij, za upokoj predstavšichsja pojuščija ti..." Podobne sa spieva, ako som už spomenul, aj tretia antifóna, ak sa nespieva tropár. Vo sv. Päťdesiatnicu sa spieva: "Spasi ny, Utešiteľu Blahyj, pojuščija ti..."

Vo dni veľkých sviatkov, ktoré majú zvláštne antifóny po "Premúdrost', prosti", alebo namiesto neho hovorí sa "vchodnoje", po ktorom sa už nespieva: "Prijdite poklonímsja...", ale len ihneď tropár sviatku.

Poradie, akým sa spievajú tropáre po vchode, nachádzajú sa v II. - IV. časti tohto typi-kona. Počas spievania tropárov kňaz potichu číta modlitbu: "Bože sviatý, iže vo svia-tých...", ktorá sa končí vozhlasom: "Jako svjat jesi, Bože náš...".

Ak slúži diakon to prv než by kňaz povedal vozhlas, t.j. počas spievania posledného kondáka diakon skláňa hlavu pred kňazom a s orárom v ruke hovorí: "Blahosloví, vладыko, vrémja trisviatáho". Koniec kňazského vozhlasu dokončuje diakon tak, že stojac v cárs-kych dverách orárom ukazuje ikonu Spasiteľa a potom Bohorodičky a pritom hovorí: "i vo véky vékov". Kantor spieva: "Amiň" a "Sviatý Bože..." (trikrát). (Vo sviatok Hospodský namiesto "Trisvjatého" spieva sa "Jelici vo Christa..." alebo "Krestu Tvojemu...").

Počas spevu "trojsviateho" aj kňaz s diakonom hovoria "trisviatoje", pričom sa klaňajú trikrát pred prestolom. Potom diakon hovorí ku kňazovi: "Povelí, vладыko" a odchádzajú k hornému miestu, pričom kňaz hovorí: "Blahosloven hriadyj vo imja hopodne". Potom diakon hovorí: "Blahosloví, vладыko..." načo kňaz žehná horné miesto slovami: "Blahoslo-ven jesi..." a stane z južnej strany horného miesta. Po ukončení "trisviateho" diakon ho-vo-rí "Vonmem". Kňaz: "Mír vsem" atď. podľa služebníka. Po prečítaní evanjelia, podľa zvyku býva kázeň, ktorú hovorí kňaz na kazateľnici alebo zo soleje. (O poriadku čítania sv. evanjelia pozri v časti IV.). Po kázni diakon vychádza pred zatvorené cárske dvere a ho-vo-ří ektenie. Kňaz počas "suhubej" ektenie, t.j. na: "Ješče mólimsja o blaženejšem..." otvára antimins z troch strán, a počas ektenie za katechumenov na "Otkryjet im Jevanje-lie právdý" otvára zbývajúcu časť antiminsu. (Ak sa slúži liturgia za zomrelých, to po "su-huboj" ektenii hovorí sa ektenia za zomrelých). Na vozhlas: "Da i tii s námi..." kňaz robí hubkou križ nad antiminsom. Po vozhlase: "Jako da pod deržávoju..." diakon vchádza do oltára, otvára cárske dvere, berie kadidlo a kadí chrám. Kňaz potom číta modlitbu: "Nikto-že dostoin...". Kantor spieva: "Iže cheruvimy...". Po ukončení kadenia a modlitby, kňaz a diakon čítajú pred prestolom trikrát cherubinskú pieseň, a to tak, že kňaz so zdvihnutý-mi rukami hore modlí sa: "Iže cheruvimy..." a diakon: "Jako da carja vseh...", pričom orár pravou rukou zdvíha hore. Potom kňaz bozkáva antimins a diakon prestol a odchá-dzajú pred žertvenník. Ak kňaz slúži sám, vtedy po vozhlase otvára cárske dvere, číta modlitbu: "Niktože dostoin..." a potom okadí chrám. Kňaz potom okadí žertvenník trikrát slovami: "Bože, očistii mja..." a diakon potom mu hovorí: "Vozmí, vладыko". Kňaz berie vzduch, kladie ho na ľavé rameno diakonovi so slovami: "Vozmite ruky vašá...". Potom diakon držiak kadidlo v pravej ruke takým spôsobom, že malým prstom, ktorý má zasunu-tý do krúžku, ktorý je na vrchu kadila, drží zdvihnutou rukou kadilo na pravom ramene, stane na pravé koleno a čaká na diskos. Kňaz bozkáva cez pokrovec diskos a dáva ho kľáčiace-mu diakonovi, ktorý ho bozká zo strany, kladie na hlavu, vstáva a vychádza se-vernými dvermi na soleju.

Kňaz berie kalich, bozkáva ho a držiak ho v obidvoch rukách na prsiach, vychádza za diakonom. Ak kňaz slúži sám, nesie kalich v pravej a diskos v ľavej ruke. Pred nimi ide svetlonosiec. Diakon idúc hovorí: "Otečestvo naše, prezidenta (N) da pomjanet..." a vchá-dza do oltára. Tu kľakne na pravé koleno u pravého rohu prestola a čaká na kňaza, ktorý po diakonovi tiež hovorí: "Blaženejšaho mitropolita našeho...": Na konci

zdvihne kňaz má-lo kalich robiac s ním kríž hovorí: "I vseh vás pravoslávnych christian....". Potom vchá-dza do oltára a tu modlí sa najprv diakon za vchádzajúceho kňaza: "Da pomjanet Hospod' Boh sviaščenstvo tvoje..." s kňaz k nemu: "Da pomjanet Hospod'...". Kantor spieva za ten čas: "Jako da carja...". Kňaz postaví kalich na pravú stranu a diskos sníme s hlavy diako-na, postaví na ľavú hovoriac pritom: "Blahoobraznyj Josif..." atď. Potom vezme od diako-na vozduch a nakoľko pri predchádzajúcich tropároch zdvihnul pokrovce z diskosa a kali-cha, to teraz okadí vozduch z vnútornej strany a ním pokrýva oboje (diskos a kalich) ho-voriac pritom "Blahoobraznyj Josif...". Potom berie kadilo a okadiac oboje hovorí: "Ubláži Hospodi...".

Ak kňaz slúži bez diakona, to po okadení zatvára cárské dvere, zatiahne oponu a hovorí nasledujúcu ekteniu. Ak je prítomný diakon, to čini on to isté. Diakon stojí pred cárskymi dvermi do "Milost' mira...". Kňaz počas spievania: "Otca i Syna ..." bozkáva pokryté dary, a to najprv nad diskosom, potom nad kalichom a sv. prestol. Ak slúžia viacerí duchovní, to bozkávajú sa navzájom všetci s pozdravom: "Christos posredi nás..." a mladší odpove-dá: "I jest', i budet'". (Obyčajne sa bozkáva pravé rameno). Na výzvu diakona: "Dvéri, dvéri..." opona sa stiahne a kňaz nadvihne vozduch oboma rukami nad diskosom a kali-cho-m a kýva ním. Kantor číta alebo spieva Symbol viery. Ak slúžia viaceri kňazi, to voz-duck všetci nadvihujú a pritom tiež ticho odriekajú vyznanie viery. Diakon po výzve: "Stá-nem dóbre..." vchádza do oltára. Kantor spieva: "Milost' míra...". Kňaz, obrátený k západu a žehnajúc ľud, hovorí: "Blahodát' Hospoda..." Kantor: "I so duchom tvoím". Kňaz so zdvih-nutými rukami: "Horé imejem sercá". Kantor: "Imamy ko Hospodu". Kňaz so zdvihnutými rukami: "Blahodarím Hospoda", načo kantor spieva: "Dostojno i pravedno..." a kňaz sa modlí: "Dostojno i pravedno...", ktorú končí vozhlasom: "Pobédnuju písň...", pri ktorých slo-vách diakon (ak nie je diakon, vtedy sám kňaz) robí s hvezdicou znamenie sv. Kríž nad diskosom. Kantor spieva: "Svät, svät..." a kňaz sa modlí: "S sími i my sílami...", ktorú modlitbu ukončuje povýšeným hlasom hovoriac: "Príjmite, jadíte...", pričom pravou rukou ukazuje na chlieb. Potom sa ticho prihovára: "Podóbne i čašu po večeri..." a ukazujúc ru-kou na kalich hovorí: "Pijte ot neja vsi...". Ak je prítomný aj diakon, to aj on držíac orár v pravej ruke tiež ukazuje ako kňaz. Kňaz sa ďalej potichu modlí: "Pominájušče..." a oh-lasuje: "Tvoja ot tvojich..." Pri týchto slovách diakon skladá ruky na-kríž, pravú na ľavú, berie diskos do pravej a kalich do ľavej a robí s nimi kríž vo vzduchu nad antiminsom. Ak slúži kňaz sám, to robí to samé. Kantor spieva: "Tebí pojem..." a kňaz sa modlí: "Ješče prinosim...". Potom diakon stane vedľa kňaza a obaja sa trikrát kľaňajú pred prestolom (kňaz s rozopjatými rukami zdvihnutými k nebu a diakon s orárom zdvihnutým pravou ru-kou). Kňaz: "Hospodi, iže presvătaho..." a diakon: "Sérdce čisto..." atď. podľa služebníka. Kňaz so slovami: "I sotvori ubo chleb sej..." žehná baránka na diskose a na slová: "A ježe v čaše sej..." žehná kalich. Na slová: "Preloživ duchom..." kňaz žehná oboje. Po tomto po-žehnaní diakón hovorí: "Amíň", trikrát a obaja činia hlbokú poklonu pred posvätnými Dar-mi.²⁹ Potom diakon ku

²⁹ Na zjednotených farnostiach, kde sa zvoní malými zvončekmi, je treba upraviť spôsob a poriadok zvonenia takto: na "Primíte jadíte..." jedenkrát na "Pijte ot neja... jedenkrát a na

kňazovi hovorí: "Pomjaní mja...", načo kňaz mu odpovedá: "Da pomjanet t'a..." a ďalej sa modlí: "Jakože byti...", ktorú ukončuje vozhlasom: "Izradno o Presvjatej..." a kadením prestola. Kantor spieva: "Dostojno jest'...". Kňaz sa potom modlí: "O svätom Ioanne...", kde sa potom modlí za zosnulých a o všeobecnej cirkvi: Potom kňaz hovorí: "Vo pérvych pomjaní..." a po "I vsjech i vsja", ktoré spieva kantor, modlí sa za živých a privoláva: "I dážd' nám...". Potom sa obráti k veriacim a hovorí: "I da budut mílosti..." - žehnajúc ich. Po "I so duchom tvojim", čo spieva kantor, odchádza diakon na soleju a hovorí ekteniu, ktorá sa končí vozhlasom kňaza: "I spodóbi nás...". Kantor spieva modlitbu: "Otče náš...", ktorá sa zakončuje vozhlasom kňaza: "Jako Tvoje jest'..." atď. Po vozhlase kňaza: "Blahodátii i ščedrótami..." kňaz podľa zvyku umýva prsty, s ktorými sa bude dotýkať posv. Baránka a číta modlitbu: "Vonmi, Hospodi..."

Zatiaľ čo kňaz číta túto modlitbu, diakon pred cárskymi dvérmí prepojasuje sa orárom na podobu kríža. (Obyčajne to robí počas spievania: "Otče náš..."). Kňaz po modlitbe kla-nia sa trikrát so slovami: "Bože, očisti mja...", kostolník zat'ahuje oponu a diakon pred cárskymi dvermi upozorňuje vozhlasom: "Vónmem". Kňaz zdviha rukami posv. Baránka so slovami: "Sviataja sviatým". Kantor spieva: "Jedin sviat...." a kňaz rozdrobuje Baránka a rozmiest'uje častice podľa-nákresu nachádzajúceho sa v Služebníku (str. 160). Pri slo-vách: "Ispolnenie Ducha Sv. ..." kladie (IC) do kalicha a pri slovách: "Teplota viery..." vlieva teplú vodu do kalicha. Potom nasleduje prijímanie. Z častice XC prijímajú duchovní a z NI a KA veriaci ľuď, podľa Služebníka, str. 162-167. Kantor spieva tzv. "pričasten". Po prijímaní kňaz pokryje sv. kalich pokrovcom a na diskos kladie hviezdicu, pokrovec z diskosu a vzduch. Za tým diakon otvára cárské dvere, prijíma od kňaza kalich a ukazu-júc ho veriacim hovorí: "So strachom Božím...". Kantor nato spieva: "Blahosloven hrja-dýj...". Ak sú želajúci prijímať, to pristúpia so skríženými rukami na prsiach a hovorí mod-litbu: "Víruju Hospodi..." atď. podľa Služebníka.

Po ukončení prijímania kňaz vojde do oltára, postaví sv. dary na prestol a ak boli prijí-majúci, to až teraz dáva do kalicha ostatné čiastočky (sv. Bohorodičky, 9 činov, za živých a mŕtvych z diskosa do kalicha hovoriac pri tom: "Otmýj, Hospodi, hréchi...". Potom sa obráti k veriacim, žehná ich slovami: "Spasí, Bože, ľudi Tvoja...", načo kantor spieva: "Vi-dechom svét....". Potom sa kňaz obráti k prestolu, vezme kadilo a kadí trikrát, hovoriac pritom: "Voznesísja na nebesá..." Kňaz berie diskos s pokrovcami a kladie ich na hlavu diakona. Tento prijímúť diskos do obidvoch rúk tak, že dvihne diskos na hlavu (čelo) a s kadilom v pravej ruke, zaveseným na malom prste a pravom pleci ide dívajúc sa sme-rom na cárské dvere k žertveníku, nič nehovoriac, postaví diskos na žertveník a sám s ka-dilom v ruke čaká na príchod kňaza, kde si aj orár premení tak, ako ho mal pred liturgiou.

Kňaz pokloniac sa vezme kalich do rúk a ticho hovorí: "Blahosloven Boh náš a obrátiac sa k ľudu hlasite povie: "Vsehda i nyňi...", a odchádza k žertveníku. Kantor

"Tvoja ot Tvo-jích..." tiež jedenkrát, a až po poslednom požehnaní, t.j. na "Preloživ Duchom Tvojim Svjatým", ale-bo na diakonovo trikrátne "Amiň" zvonit' trikrát po tri s malou zástavkou, čiže ukončit' zvonenie, na-koľko bol koniec najhlavnejšieho momentu.

spieva: "Da ispolňatsja...". Kňaz prijme od diakona kadilo, s ktorým ho diakon kadiť pri prenášaní sv. Darov na žertveník, okadiť žertveník, odovzdá kadilo diakonu a sám sa vracia k prestolu, kde skladá antimens.

Ak kňaz slúži sám, nosí sám diskos a kalich, a to tak, že kalich postaví na diskos, t.j. na pokrovce a pri slovách "...vsehda nýňi i prismo..." odnáša na žertveník. Diakon vychádza na soleju, pred cárske dvere a hovorí ekteniju: "Prosti prijemše...". Na vozhas: "Jako Tý jesi..." kňaz robí s evanjeliom kríž nad složeným antimensom a na: "S mírom izýdem" ide pred soleju čítať modlitbu: "Blahoslovjajaj...". Kantor nato spieva: "Budi imja Hospod-ne...", trikrát, načo podľa tunajšieho zvyku kňaz robí odpust a potom žehná ľud slovami: "Blahoslovenie Hospodné na vás...".

Po ukončení liturgie diakon použije (skonzumuje) dary (a ak slúži sám kňaz, to on sám, ak to neurobil počas spievania: "Da ispolňatsja..."). Po odpuste obaja čítajú modlitby po prijímaní, Služebník, str. 178.

OBEDNICA

Ak pre nejakú príčinu kňaz nemôže veriacim odslužiť sv. liturgiu, môže ju nahradiť obednicou alebo "Izobraziteľnými". Kňaz pred prestolom v epitrachile (môže aj vo felone) začína: "Blahosloven Boh náš..." a mírnu ekteniu. Taktiež aj kantor spieva podobne ako počas sv. Liturgie, jedine, že kňaz nečíta modlitby, ktoré sa čítajú na liturgii potichu. Žalm "Blahosloví duše moja Hospoda..." (102), 145. - "Chvali duše moja Hospoda..." spievajú sa podľa možnosti celé. Na "Sláva, i nýňi" "Jedinorodnyj Sýne...". Potom "Blaženstva", ku ktorým môžu sa čítať aj tropáre určené k nim z Oktoicha, alebo z Mineje. Potom kňaz (oblieka na seba felon ak bol len v epitrachile) a otvára cárske dvere a hovorí: "Vonmem, mír vsem..." a kantor spieva prokimen a potom číta apoštol a kňaz za tým číta evanje-lium, podobne ako na liturgii, iba bez modlitieb. Po evanjeliu suhuba ektenia, "Vírusu vo jedinaho Boha...", "Oslábi, ostávi..." a spieva sa "Otče náš...". Po vozhasle kňaz môže hovoriť prositeľnú ekteniu, ktorá sa nachádza na konci utreni a po nej kantor: "Dostojno jest...", "Budi imja Hospodne...", trikrát a odpust.

Takú obednicu môžu si veriaci odbaviť aj sami, len vynechajú všetko to, čo by kňaz ho-voril a čítal. Mimo toho kantor začína namiesto: "Blahosloven Boh..." vozhasom: "Molitva-mi sviatých otec našich, Hospodi Iisuse Christe Bože náš, pomíľuj nás, amíň", a na ukon-čenie zaspieva alebo prečíta žalm: 33. "Blahoslovim Hospoda na vsjakoje vrémja...", "Dostojno jest' jako vo istinu...", "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíľuj", trikrát, "Hospodi, bla-hoslovi i pomíľuj nás. Amíň".

LITURGIA sv. Vasilia Veľkého s večerňou

Liturgia sv. Vasilia Veľkého sa koná hlavne počas Veľkého pôstu (pozri str. 3), a podľa poriadku uvedeného v Služebníku, pred ktorou sa proskomidia odbavuje podľa proskomí-die uvedenej pred liturgiou sv. Jána Zlatoústeho. Je ale nutno uviesť poriadok liturgie sv. Vasilia Veľ. spojenú s večerňou, ktorá sa koná tiež niekoľkokrát do roka (pozri str. 3).

Kňaz oblečený do všetkých bohoslužobných rúch, stojac pred prestolom začína, podobne ako aj liturgiu sv. Jána Zlatoústeho: "Blahoslaveno Cárstvo...". Kantor po "Amíň" - "Carju nebesnyj...", Trisviatoje, "Otče náš...", "Hospodi, pomiluj", (12krát), "Sláva, i nýňi", "Prijdíte poklonímsja..." a 103. žalm - "Blahoslavi, duše moja, Hospoda...". Potom kňaz hovorí mírnu ekteniu (pred prestolom), po ktorej kantor spieva: „Hospodi vozvach...” so stichirami. Kňaz koná proskomidiu. (Ak slúži diakon, to kadí chrám). Na "Sláva, i nýňi" kňaz robí vchod s Evanjeliom. "Svete tichij..." a patričný prokimen, podobne ako na ve-černi. (Na Veľkú sobotu kňaz nehovorí "Vonmem", "Mír vsem...", ani prokimen sa nespíe-va, ale iba "Premúdrosť", na čo kantor číta "parimeje"). Počas čítania parimej kňaz číta modlitbu "trisviataho", po ukončení ktorej, ako aj po ukončení parimej hovorí (pred pre-stolom) malú ekteniu s vozhlasom: "Jako sviat jesí...", po ktorej kantor spieva "Trisviato-je" (alebo vo Veľkú sobotu: "Jelici vo Christa..."). Potom prokimen, apostol, evanjelium atď. podľa poriadku liturgie sv. Vasilia Veľkého. Pre dlhší text modlitieb, ktoré číta kňaz, je potrebné, aby kantor spieval spomaleným tempom piesne eucharistického kánona.

(Podľa tohto poriadku koná sa aj liturgia sv. Jána Zlatoústeho s večernou, ak prípadne sviatok Zvestovania P. M. na pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok Veľkého pôstu).

LITURGIA predom posvätených darov

Slúži sa počas Veľkého pôstu v stredu a piatok. (Pozri str. 3). Počnúc nedeľou syropôstnou, každú nedeľu Veľkého pôstu na sv. liturgii Vasilia Veľkého a Jána Zlatoústeho (syro-pôstnej a kvetnej nedele) kňaz vykrojí na proskomidii podľa potreby z ďalších dvoch prosfor. baránky. Vykrojujú potrebný počet baránkov kňaz hovorí nad každým príslušný text, podobne ako nad prvým. Počas liturgie ale, pri premeňovaní hovorí v jednotnom čís-le: "...Chléb ubo sej...". Pri slovách: "Svätaja sviatym..." zdvíha všetky naraz. Rozdeľuje potom iba jeden, a vloží IC do kalicha, naleje teplotu, vezme a položí zbývajúce baránky pravou rukou na ľavú, písmenami dole a nalieva do zárezu berúc sv. Krvi, ktorú berie lyžičkou z kalicha. Takto poliateho baránka položí do darochraniteľnice a pokračuje v liturgii.

V deň, keď bude konať liturgiu predom posvätench darov, kňaz sa pomodlí vchodné modlitby pred ikonostasom, mimo modlitby: "Hospodi, nizposlí rukú...". Pri obliekaní (čier-nych rúch) nehovorí patričné modlitby, ale iba: "Hospodu pomólimsja". Ruky umýva s modlitbou, ale nekadí pred liturgiou, iba počas spievania: "Hospodi, vozvach...". Na že-rtveníku pripraví víno s vodou a diskos postaví na prestol. Na začiatku liturgie hovorí iba: "Bože, očisti mja hrešneho i pomiluj mja" trikrát, bozkáva Evanjelium, berie ho do rúk a začína obyčajne: "Blahoslavené cárstvo...". Kantor: "Prijdite poklonímsja..." a 103. žalm, počas ktorého duchovný modlí sa 4-7 svetelné modlitby večierne, nakoľko prvé tri čítajú sa počas malých ektenij. Veľká ektenia. Po nej kantor spieva alebo číta kafizmu: "Ko Hospodu, vnehdá skorbeti...", počas ktorej kňaz postaví Evanjelium a otvára antimins. Po kafizme malá ektenia s vozhlasom: "Jako tvojá deržáva..." a kantor číta kafizmu d'al-šiu: "Nadejuščijsja

na Hospoda...", počas ktorej kňaz vyberá z darochraniteľnice baránka a kladie ho na diskos. Opäť malá ektenia s vozhlasom: "Jako blah i čelovikol'úbec...". a kafizma posledná, počas ktorej kňaz na diskose prenáša baránka z prestola na žertve-ník. Naleje do kalicha víno s vodou, kadí pokrovce a pokryje podobne ako na obyčajnej proskomidii, ale bez modlitieb iba: "Mol'tvami sviatých otec nášich...". Malá ektenia s voz-hlasom: "Jako Ty jesi Boh náš..." Kantor spieva: "Hospodi vozvach..." s patričnými stichi-rami, počas ktorých kňaz okadí chrám.³⁰ Pri "Sláva, i nýňi" kňaz otvára cárske dvere a ro-bí s kadilom vchod. (Ak ústava predpisuje čítať evanjelium, t.j. ak je nejaký sviatok, alebo vo Veľký pondelok - stredu, to robí vchod s evanjeliom). Po "Svete tichij..." kňaz z horné-ho miesta: "Vonmem. Mír vsem..." a kantor číta prokimen a parimeju. Po paremiji kantor číta druhý prokimen, a kňaz vezme kadilo a zapálenú sviecu a po ukončení prokimená stane pred prestol robiac s kadilom a sviecou kríž a hovorí: "Premúdrosť prosti" a obrátiac sa k veriacim: "Svet Christov prosveščajet vseh". (Ak je diakon, to pred tým hovorí: "Po-velíte". U nás to hovorí kantor po ukončení prokimená). Potom nasleduje druhá paremija, po ktorej sa spieva: "Da ispráviťsja...". Kňaz, stojac pred prestolom kadí sv. prestol a žert-veník a keď kantor začne spievať posledné: "Da ispráviťsja..." odovzdá kadilo a kľakne na kolena pred prestol! Po ukončení činí tri poklony s modlitbou sv. Efréma. Ak sa bude čítať Evanjelium, to nasleduje prokimen, apostol a Evanjelium, a ak nie, to hneď ektenia: "Rcém vsí...". Po vozhlase: "Po dárú Christá..." kantor spieva: "Nýňi sily..." a kňaz okiadza prestol, oltár, podobne ako na obyčajnej liturgii, číta trikrát modlitbu: "Nýňi sily..." so zdvihnutými rukami, ide k žertveníku a robí vchod, nosiac diskos v pravej ruke a kalich v ľavej nič nehovoriac. Takto ich postaví na prestol, okadí pokrovce (aer), pokryje ich nič nehovoriac, zatiahne do polovice závesu na cárske dverách a hovorí ekteniu: "Ispólnim večerňu molíťvu...". Pri vozhlase: "Preždeosviaščénnaia sviatája sviatym" kňaz dotýka i sa baránka rukou popod aer. Počas spievania: "Jedin sviat..." kňaz odkladá aer, berie barán-ka a rozdeľuje ho slovami: "Razdrobl'ajetsja i razdel'ajetsja...". Vkladá IC do kalicha a vlie-va aj teplotu nič nehovoriac. Po prijímaní ukončuje podobne ako liturgiu sv. Jána Zlato-ústeho, len v odpuste spomenie sv. Greora Dvojeslova.

ARCHIJEREJSKÁ LITURGIA

Pred príchodom archijereja najmladší kňaz vykoná proskomidiu predpísaným spôsobom, bez modlitby "predloženia" - "Bože, Bože náš...".

Pri oficiálnej návšteve správca chrámu čaká archijereja v plnom bohoslužobnom rúchu s krížom na podstavci (pokrytom aerom) u hlavného vchodu. Ak je diakon to aj on v plnom rúchu s kadilom a sviecou v rukách. Ostatní duchovní v kléríkách (reverendách), (metropoli-tu v plnom rúchu).

Po privítaní diakon povie: "Premúdrosť", načo kantor spieva: "Dostojno jest'...", alebo ak je Hospodský sviatok (až do oddania) irmos 9. piesni. Vladyka prijíma kríž, bozkáva

³⁰ Pred okadením kňaz zloží antimins a položí naň evanjelium naspäť.

ho, dá-va bozkávať prítomným duchovným a vchádza so sprievodom do chrámu - na solej. Tu dia-kon číta vchodné modlitby. Po týchto archijerej obracia sa k veriacim a žehná ich, načo kan-tor spieva: "Ton despotin ke archierea imon kirie filate, is polla eti despota, is polla eti des-pota, is polla eti despota". Potom sa vладыka oblieka, buď v oltári, alebo uprostred chrámu.

Ak sa vладыka oblieka slávnostne uprostred chrámu, to na vozhlase diakona: "Hospodu pomólimsja" kantor spieva: "Hospodi, pomíľuj", ale hneď: "Da vozrádujetsja duša tvoja o Hospode, obleče bo ťa v rízu spasénija, i odeždeju veselija odija ťa. Jako ženichu vozlo-ží ti venec, i jako nevístu ukrasí ťa krasotóju", na 7. hlas. Tento stich sa spieva stále po-čas obliekania a ak je potrebné, môže sa spievať na ten istý hlas aj druhý stich: "Svyše proróci ťa predvozvestiša otrokóvice, stamnú, žezl, skřižal, kivot, sveščnik, trapezu, horu mešekomuju, i prestol carev". Archijerej keď je už oblečený, vezme do rúk dikirij a trikirij od diakona, ktorý mu ich podá po vozhlase: "Tako da prosvetisja svet tvoj pred človeki, jako da vidiat dobraja dela tvoja, i proslavjat otca našeho iže jest' na nebesjeh vsehda nyne i prisno i vo veki vekov:", a žehná s nimi veriacich, načo kantor spieva: "Ton despo-tin..." (Ak sa vладыka oblieka v oltári, to všetko to od prvého: "Ton despotin..." do dru-hého odpadá).

Duchovní, ktorí sa obyčajne obliekajú v sakrestii, alebo, v oltári stanú naokolo prestola (ak je v oltári vладыka, to on, v prostriedku), bozkávajú prestol a na znamenie vладыku vy-chádzajú bočnými dvermi doprostred chrámu a postavajú sa podobne ako pri prestole. Vla-dyka sa modlí: "Carju nebesnyj..." atď. Potom diakon alebo najstarší kňaz, ak nie je, obráti sa k vладыkovi so slovami: "Vrémja sotvoríti Hospodevi...". Vладыka: "Blahoslovén Boh...". Kňaz alebo diakon: "Pomolisja o nás, vладыko!". Vладыka: "Da ispraviť Hospod'..." atď. (pozri Služebník str. 94-95). Potom diakon a kňaz bozkávajú vладыkovi ruku a odchá-dzajú - diakon na soleju a kňaz južnými dvermi do oltára, stane pred prestol (ak sú zavre-té cárské dvere to ich otvára), bozkáva Evanjelium a ukloní sa spolu s diakonom vлады-kovi. Potom diakon hovorí: "Blahosloví, vладыko", načo kňaz držiac v sv. evanjelium v ru-kách a robiac s ním križ nad diskosom začína: "Blahosloveno Cárstvo...", položí naspäť evanjelium, pokloní sa vладыkovi a postaví sa po pravej strane prestola. Diakon hovorí ekteniu, alebo ak ho nie je, to sám kňaz. Po vozhlase kňaz spolu s diakonom uklonia sa opäť vладыkovi. Ak sú viacerí kňazi, to nasledujúci sa klania tiež vладыkovi, odchádza se-vernými dvermi do oltára (ak dvaja odchádzajú, to druhý, t.j. tretí vchádza južnými) boz-káva prestol a klaná sa vладыkovi (ak sú dvaja to obaja činia to isté). Kantor spieva prvú antifónu alebo izobraziteľnú, po ktorej je malá ektenia a vozhlas, ktorý hovorí a robí to isté čo prvý-druhý kňaz. Ďalší postup ako obyčajne až po malý vchod.

Počas spievania "Jedinorodnyj Sýne..." vладыka vstáva, ypodiakoni stanú pred ikonosta-som tak, aby diakon bol medzi nimi a po vozhlase: "Jako bláh..." = tretej antifóny klaňajú sa všetci (aj kňazi, ktorí ešte sú pri vладыkovi) a odchádzajú do oltára. Tu sa postavajú (diakon a ypodiakoni) za prestol a kňazi, ktorí s nimi poslední došli na patričné miesta a klaňajú sa vладыkovi. Potom diakon príde pred prestol k vedúcemu, bozkávajú (kňaz evanjelium a diakon prestol), klaňajú sa vладыkovi, kňaz dáva diakonovi do rúk evanjelium a robia vchod týmto spôsobom: diakon s evanjeliom

stane za prestol uprostred ypodiako-nov, ktorí tu stoja s dikiriou a trikiriou, vedúci kňaz sa postaví na svoje miesto, kľaňajú sa všetci vладыkovi a vychádzajú severnými dvermi. Prvý ide ypodiakon s dikirou, za ním dia-kon s Evajeliom, ypodiakon s trikyrou, najmladší kňaz a ostatní kňazi podľa doby kňazskej činnosti a hodnosti. Ypodiakon s dikyrou stane po ľavej ruke vладыky, diakon obíde a sta-ne po pravej strane, trochu dopredu, ypodiakon s trikyrou tesne po pravici a kňazi sa po-stavia v takom poradí v akom stáli pri prestole, tí čo stáli po ľavej strane, stanú aj tu na ľavú stranu a tí čo stáli na strane pravej, obídu vладыky a stanú po pravej strane tak, aby najstarší boli blízko pri vладыkovi a najmladší blízko ikonostasa. Potom diakon ukazu-júc k prestolu hovorí k vладыkovi: "Blahosloví, vладыko, sviatý vchod". Keď vладыka požeh-ná, dá mu diakon pobozkať Evanjelium, pričom diakon bozkáva ruku vладыkovi a postú-piac k soléji, zdvihne evanjelium so slovami: "Premúdrosť, prósti". Duchovenstvo spieva: "Prijdite poklonimsja..." a vладыka žehná dikyrami - trikyrami a vchádza do oltára a kňazi za ním cáorskymi dvermi. (Ak je "vchodnoje", to kantor ho nespieva, ale diakon namiesto "premúdrosť" povie stich vchodného). Kňazi spievajú v hociaký sviatok, hoci by to bola Pascha alebo Narodenie I.Ch.. "Prijdite poklonimsja...". Keď archijerej vojde do oltára kantor(prebija kňazov spievajúc): "Spasí ny, Syne Božij...". Potom opäť kňazi v oltári to isté, pridávajúc spomalene: "Is polla eti despota", trikrát, počas ktorého vладыka kadí prestol, oltár a veriacich. Za tým kantor spieva predpísané tropáre, a to tak, že na "Sláva" spieva kantor a na "I nýňi" - duchovní v oltári. Po vzhlyase: "Jako sviat Jesí, Bože náš..." kantor spieva: "Svätýj Bože..." potom duchovní v oltári, potom kantor (ľavý kliros) recita-tívne. Za tým vладыka vychádza na soleju a hovorí: "Prizri s nebes Bože...". Kantor: "Svä-týj Bože..." (protážne). (Niektorí archijereji hovoria trikrát tento stich, žehnajúc na západ, juh a sever. Pak je treba spievať takto: pri žehnaní na západ "Svätýj Bože", na juh - "Svä-tyj repkij", na sever - "Svätýj bezsmértnýj pomiluj nás"). Potom kantor (recitatívne) a opäť kňazi v oltári (protážne). Kantor: "Sláva, i nýňi" - "... Svätýj Bezsmertnyj..." a pos-ledné "Svätýj Bože...". Ďalej obyčajne ako na obyčajnej liturgii. Po evanjeliu: "Sláva Tebé Hospodi..." a "Is pollá eti...", počas ktorého vладыka žehná veriacich. Pred Veľkým vcho-dom a počas spievania cherubínskej piesne kňazi pristupujú k vладыkovi u žertveníka, boz-kávajú omofor na ňom, na pravom pleci, a hovoria: "Pomjaný vладыko jereja (N)". Potom vладыka okiadza dary, dá aer diakonovi na ľavé rameno a diskos do rúk, kalich najstaršie-mu kňazovi a ostatné predmety druhým duchovným. Diakon, ktorý ide za ypodiakonom s dikyrou, hovorí: "Archijereja nášeho...". Vладыka okadí diskos, vezme ho do rúk a spo-mína ďalších predstavených. Za diakonom ide ypodiakon s trikyrou, zastane pred ikonou Bohorodičky a za ním najstarší kňaz s kalichom, zastane pred vладыkom a hovorí: "Archi-jerejstvo tvoje da pomjanet...". Vладыka podobným spôsobom prijíma aj kalich a hovorí ďalší text. Po ukončení jeho slov vchádzajú všetci duchovní hovoriac: "Archijerejstvo tvo-je...". Po vchode vладыka žehná ľud a kantor spieva: "Is polla eti...", jedenkrát.

Po vzhlyase: "Vozľubim druh druha..." bozkávajú sa kňazi s vладыkom a navzájom, po-dobne ako na obyčajnej liturgii. Pri "vyznávaní viery" držia všetci kňazi aer.

Keď vладыka po posvätení darov spomenie metropolitu, starší kňaz polohlasne spomína vладыky a bozkáva mu ruku a mitru.

Pri prijímaní ide najprv najstarší kňaz a za ním ostatní. Každý hovorí: "Se prichoždu..." a "Prepodážd mi, vladýko...", bozkáva prestol, nadstaví pravú ruku, podopretú ľavou, na ktorú vладыka dá čiastočku. Kňaz pobožká ruku a ľavé rameno vладыkovi a vracia sa na svoje miesto, dávajúc pozor, aby neobchádzal ostatných duchovných, ale len prestol. Telo prijímajú z ľavej strany prestola a krv zo strany pravej. "So strachom Božim..." ho-vorí diakon, alebo najstarší kňaz, ktorému vладыka podá kalich. Častice pre prijímanie ve-riacich pripravuje najstarší kňaz. Po "Spasí Bože ľudi tvoja..." kantor spieva: "Is polla eti despota" a až za tým: "Videchom svet istinný..."³¹ Ostatné čiastky dáva do kalicha a so slovami: "Vsehda nyne i prisno..." ukazuje ho veriacim tiež najstarší kňaz, ktorý ka-lich odnáša a kladie ho na žertveník. Antimins skladá vладыka s najbližšími kňazmi. Zaam-vonovú modlitbu číta najmladší kňaz.

Pred odpustom, t.j. na "Sláva, i nýři. Hospodi, pomiluj..." vyjdú všetci duchovní (najmladší napred a biskup posledný) na soleju a po odpuste, ktorý povie vладыka, prichádza-jú bozkávať kríž a ruku vладыkovi. Po odpuste kantor spieva: "Is polla eti...", jedenkrát.

Poznámky

Veľký omofor sa vладыkovi zoblečie počas prokimenia. Malý sa mu dáva po umytí rúk počas cherubínskej piesne a zoblečie ho pred veľkým vchodom.³² Potom sa mu dáva pred "Prijmíte, jadíte..." a zobleka pred: "Izrjadno o Presvätej..."³³ Potom sa mu dáva pri "Hla-vy vášia Hospodevi priklnite" a ponechá sa až do konca.

Počas archijerejskej liturgie cárske dvere sa nezatvárajú iba v niektorých chrámoch, pred prijímaním duchovných, kedy sa aj závesa zatiahne.

Mitru sníma vладыka pred veľkým vchodom, keď obetuje z prosfory a po vchode berie naspäť. Ďalej sníma pri: "Vozľúbim drug druga..." a po ukončení: "Víruju..." berie. Pred "Prijmíte, jadíte..." sníma a berie pred: "Izrjadno o Presviatej...". Na "I spodóbi nás, Vla-dýko..." sníma a po ukončení "Otče náš..." berie. Pred "Vónmem, Svätája..." sníma a be-rie po prijímaní a ponecháva ju do konca liturgie.

Dikyrami a trikyrami vладыka žehná na malom vchode, po evanjeliu, po veľkom vchode a na: "Blahodať Hospoda nášeho..."

LITURGIA slúžená v prítomnosti archijereja, keď neslúži ale iba je prítomný v oltári

Slúžiaci kňaz si od biskupa vyžiada súhlas k slúženiu sv. liturgie buď navečer alebo rá-no. Ak vладыka príde do chrámu na začiatku liturgie, to kňaz, ukončivši proskomídiu neza-čína liturgiu, ale čaká na príchod vладыku. Od vладыku si vyžiada požehnanie pred

³¹ Podľa tunajšieho zvyku kantor spieva: "Na mnoho léta Vladýko. Vidichom svet..."

³² Ak je chirotónia kňaza nezobleka, iba až po chirotónii.

³³ Ak je chirotónia diakona (jahna), to nezobleka až po chirotónii.

každým kadením. Po každom vozhlase (ohlase) sa ukloní vладыkovi. Pri malom vchode žiada o po-žehnanie vchodu a dáva vладыkovi bozkávať evanjelium. Pri žehnaní veriacich nerobí rukou križ, ale iba sa ukloní. Počas veľkého vchodu, pred "I vseh vás" vchádza do oltára pred prestol, obrátiac sa k vладыkovi hovorí: "Archijerejstvo tvoje da pomjanet...", potom opäť postaví sa na soleju a končí: "I vseh vás pravoslávnych...". Po prijímaní kňaz podá vладыko-vi antidor a víno. Kantor po "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomiluj..." hovorí: "Vладыko, blaho-sloví".

Poriadok kadenia je tento: najprv kadí prestol zo všetkých štyroch strán (proti slnku), potom žertvenik, horné miesto a ikony nachádzajúce sa v oltári; severnými dvermi vyjde na soleju a kadí ikonostas; potom sa vracia do oltára, postaví sa za prestol z južnej strany a obrátený k vладыkovi kadí ho trikrát po-trikrát (9krát), potom duchovných, ak sú, vy-chádza na soleju, kadí veriacich, vracia sa, kadí prestol a ešte raz trikrát a odovzdá kadid-lo. (Tento spôsob sa dá dobre previesť, ak sú cárske dvere otvorené. Ak sú ale zatvore-né, ako na začiatku liturgie, to po okadení oltára okiadza sa vладыka (9x) a potom vychá-dza sa na soleju, okiadza ikonostas a veriacich, vracia sa naspäť do oltára, kadí prestol a naposled ešte raz vладыku a odovzdá kadidlo). V prípade, že slúži diakon, postupuje tým istým spôsobom a kadidlo žehná nie kňaz ale vладыka.

Tieto pravidlá platia aj pre ostatné bohoslužby, kde je prítomný vладыka.

LITURGIA, ktorú slúžia viacerí duchovní (soborne) bez diakona

Všetci kňazi pomodlia sa spoločne vchodné modlitby a obliekajú sa ako obyčajne. Pro-skomídiu a kadenie vykonáva najmladší duchovný a najstarší kňaz podľa vysviacky, prí-padne hodnosti (archimandrita, protojerej, igumen, jerej, jeromonach) stojí pred presto-lom a ostatní naokolo prestola. Najstarší koná všetky žehnania veriacich, pred ktorými sa ukloní svojím spoluslúžiacim. Začína sv. liturgiu, hovorí veľkú ekteniu, nesie Evanjelium pri vchode, číta evanjelium, nesie diskos s kalichom pri veľkom vchode.

Pri spievaní: "Otcá i Syna..." a po pobožkaní aera nad postátnými darmi postavi sa naj-starší kňaz na pravú stranu prestola. Mladší prichádzajú k nemu a po pobožkaní aera na pozdrav staršieho: "Christos posrede nás" odpovedajú: "I jest', i budet", pričom si na-vzájom bozkávajú ramená (niektorí si navzájom bozkávajú ruku). Takto sa vystriedajú všetci kňazi a všetci sa navzájom pozdravujú a bozkajú. Pri Symbole viery držia všetci aer.

Najstarší hovorí text od: "Blahodať Hospoda..." do "V Pérvych pomjaní, Hospodi...", po-zdvihne Baránka, rozdrobuje, vlieva teplotu a krája Baránka. Kňazi si sami berú sväté pri-jímanie. Ostatní duchovní hovoria ektenie s vozhlasom, načo každého upozorní najstarší kňaz malým úklonom. Kňaz po ukončení ektenie a vozhlasu ukloní sa najprv prestolu a potom najstaršiemu duchovnému. Nie je správne, keď mladší kňaz hovorí ekteniu a starší vozhlas, nakoľko týmto ako by sa degradoval mladší kňaz na úroveň diakona). Najmladší číta zaamvonovú modlitbu. Liturgiu ukončí najstarší. Sväté dary skonzumuje najmladší.

Č A S Ť II.

PORIADOK STICHÍR, TROPAROV A INÝCH CIRKEVNÝCH PIESNÍ,

**ktoré sa spievajú na bohoslužbách od nedele 1. po všetkých svätých, t.j. 2.
po Päťdesiatnici do nedele mýtnika a farizeja. (Mineja a Oktoich)**

A. PORIADOK BOHOSLUŽIEB: malých, stredných, veľkých, bohorodičných a hospodských sviatkov ako aj ich "pred - a poprazdenstiev", ak tieto pripadnú na NEDEĽU.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE MALÝ (obyčajný-neslávnostný) SVÄTÝ

V sobotu, na veľkej večerni, "Blažen muž..." Na "Hospodi vozvach" - stichíry Okto-icha 7 a svätému 3., "Sláva - svätému, ak má a "I nýňi" - dogmatik (bohorodičen) bežné-ho hlasu. Ak svätý nemá na "Sláva" stichiru, - "Sláva, i nýňi" - dogmatik. Vchod. Proki-men: "Hospod' vocarísja..."

Na stichovné stichiry vaskresné Oktoicha, "Sláva" - svätému "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy". Ak svätý nemá "Slávu", - "Sláva, i nýňi" - bohorodičen, ktorý nasle-duje po stichovných stichirach.

Po "Nyňi otpuščaješi" - tropár vaskresen, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy". (Vaskresný bohorodičný odpustiteľný).

V nedeľu na utreni, na "Boh Hospod'" - tropár vaskresen 2-krát, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy". Sedalny vaskresné. "Anhelskij sobor".

(P o z n á m k a. - Od prvej nedele po oddaní sviatku Pozdvihnutia Pánovho kríža (Vozdvi-ženija kresta Hospodňa) do 20. decembra, ako aj od 14. januára, t.j. po oddaní Bohozjave-nia (Bohojavlenija) do nedele syropôstnej spieva sa pred neporočnými tropármi: "Chvalite imja Hospodne..." - polijelej). Ipakoj, stepena a prokimen vaskresné bežného hlasu. Evan-jelium vaskresné. (O poriadku vaskresných evanjelií pozri v IV. časti tohto typikona).

Kánon vaskresen Oktoicha a katavasia, ktorá je na rade. U nás sa obyčajne spievajú iba irmosy kánona a katavasie. (V prípade, že sa budú čítať tropáre kánona, berú sa 4 vaskresné, krestovaskresné 3, bohorodičné 3 a svätému 4. K vaskresným tropárom hovo-ří sa: "Sláva, Hospodi, svätomu vaskreseniju Tvojemu", k krestovaskresným - "Sláva, Hospodi, krestu Tvojemu čestnomu i vaskreseniju", k bohorodičným - "Presvjataja Boho-rodice spasí nas" a k tropárom svätého - "Svätýj (N), alebo prepodobnyj otče (N) moli Boha o nas". (Poriadok katavasije pozri v IV. časti t. t. str. 88.

Po 3. piesni a malej ektenii kondák, ikos i sedalen svätému, "Sláva, i nýňi" – bohorodičen tamtiež.

Po 6. piesni kondák a ikos vaskresný.

Po 8. piesni: "Veličit duša moja Hospoda..." a "Čestnejšuju..."³⁴.

Po 9. piesni svetilem voskresen (pozri na konci Oktoicha alebo V. Sborník, str. 139), "Sláva" - svätému, "I nýne" - bohorodičen voskresen.

Chvalitné stichiry voskresné Oktoicha - 8, "Sláva" - evanjelská stichira, "I nýni" - "Preblahoslovenna jesí..."

Po slavosloví - tropár voskresen "Dnes spasenije..." alebo "Voskres iz hroba...", podľa toho aký je hlas (pozri str. 13 t.t.).

Na liturgii – izobraziteľné, t.j. "Blahosloví, duše moja, Hospoda..." Po vchode - tropár voskresen, chrámu a svätého. Kondák - voskresen, "Sláva" svätého a "I nýni" "Predsta-tel'stvo christian..." - takýmto poradím spievajú sa tropáre a kondáky v svätiteľských chrámoch. Ak je chrám posvätený Presvätej Bohorodičke, poriadok tropárov bude tento: voskresen, chrámu a svätého. Kondák voskresen, "Sláva" - svätého "I nýni" - chrámu. Ak je chrám Hospodský: tropár voskresen a svätého. Kondák - voskresen "Sláva" svätého, "I nýne." - "Predstatel'stvo christian". (V chrámoch posvätených Hospodským sviatkom ne-spievajú sa tropáre a kondáky chrámu iba na samotný deň dotyčného sviatku, keď vos-kresná služba ustupuje pred službou Hospodského sviatku).

Prokimen voskresen vládnuceho hlasu. Apostol a evanjelium príslušnej nedele. Pričas-ten: "Chvalite Hospoda s nebés..."

Na všetkých **časoch**, ak sa čítajú, berieme na patričnom mieste - tropár voskresen, "Sláva" - svätého, (ak má), ak nie - "Sláva" - tropár voskresen, a "I nyne" - bohorodičen dotyčného času. Po trisvätom - kondák voskresen.

AK NA NEDEĽU PRIPADNU DVAJA MALI (obyčajní) SVÄTÍ

V sobotu, na veľkej večerni. "Blažen muž ...". Na Hospodi vozvach" - stichiry Okto-icha - 4, prvému svätému - 3 a druhému - 3. "Sláva, i nýni" - dogmatik bežného hlasu. Ak svätý má stichiru na "Sláva", spievame "Sláva" - svätému, "I nýni" - dogmatik.

Na stichovné - stichiry Oktoicha, "Sláva" - svätému, "I nýni" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy", alebo "Sláva, i nýni" tamtiež, ak svätý nemá stichiru.

Po "Nyňi otpuščaječi" - tropár voskresen, "Sláva" - prvého svätého a "I nýni" - bohoro-dičen voskresen (odpustiteľný) podľa hlasu "Slávy", t.j. tropára svätého.

Na utreni, na "Boh Hospod" - tropár voskresen jedenkrát, prvému svätému, "Sláva" - druhému a "I nýni" - bohorodičen voskresen podľa hlasu "Slávy", podobne ako pri konci večerne.

Sedalny voskresné a "Anhelsky sobor".

Ipakoj, stepena a prokimen voskresen bežného hlasu. Ďalej obyčajne. Kánon voskresen a patričná katavasia (pozri str. 28). Po 9. piesni svetilen voskresen, prvého svätého, Sláva druhého a "I nýni" - bohorodičný voskresný.

³⁴ O tom kedy sa spieva "Čestnejšuju cheruvim" a kedy nie pozri časť IV. t. t. str. 80

Chvalitebné stichiry - voskresné Oktoicha - 8, "Sláva" - evanjelská stichira, "I nýňi" - "Preblahoslovenna" atď. - obyčajne.

Na liturgii - izobraziteľné. Po vchode - tropár voskresen chrámu a svätým. Kondák - voskresen, chrámu, prvému svätému, "Sláva" - druhému a "I nýňi" - "Predstateľstvo christian", alebo ak je chrám nie svätiteľský, pozri str. 28.

Prokimen voskresen bežného hlasu. Apoštol a evanjelium patričnej nedele. Pričasten: "Chvalite Hospoda s nebes...".

AK NA NEDEĽU PRIPADNE SVÄTÝ SO 6 STICHIRAMI, označený v bohoslužobných knihách troma čiernymi bodkami v polkruhu - :)

V sobotu, na veľkej večerni, na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha 4 a svätého - 6. "Sláva" - svätého, "I nýňi" a dogmatik vládnuceho hlasu.

Stichovné stichiry voskresné Oktoicha, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy".

Po "Nyňi otpuščaješ" - tropár voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičen voskresen odpustitelen podľa hlasu "Sláva", t.j. tropára svätého.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy". Sedalny a všetko ďalšie voskresné bežného hlasu, ako obyčajne. Kánon voskresen a patričná katavasija. Svetilen voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičný voskresný.

Na chvalitech - stichiry voskresné Oktoicha - 4, svätého - 4, "Sláva" - evanjelská stichira, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Ak svätý nemá stichiry na chvalitech, spieva sa Oktoicha - 8, ako obyčajne.

Na liturgii - izobraziteľny Po vchode - tropár voskresen, chrámu a svätého. Kondák - voskresen, chrámu, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Predstateľstvo christian...", alebo v chráme nesvätiteľskom, pozri str. 28.

Prokimen voskresen vládnuceho hlasu. Apoštol a evanjelium príslušnej nedele a ak má aj svätý, číta sa Apostol a Evanjelie za nedeľnými.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE SVÄTÝ S POLIJELEJOM

V sobotu, na veľkej večerni, na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 4 a svätého - 6. (V prípade, že niet mesačnej Mineji a len Obšča, alebo V. Sbornik, opakujú sa tri stichiry, ktoré sa tam nachádzajú). "Sláva" - svätého, "I nýňi" - dogmatik vládnuceho hlasu. Po vchode a prokime čítajú sa tri parimeji svätému.

Na stichovne stichiry voskresné, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy". Po "Nyňi otpuščaješ" - tropár voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičný voskresný podľa hlasu "Slávy". Ak sa slúži na večerni litija, namiesto tropárov vyššie uvedených spieva sa: "Bohorodice Devo, radujsja...", trikrát.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičný voskresný podľa hlasu "Slávy".

Sedalny voskresné. Polijelej a veličanije svätému. "Anhelskij sobor" a ektenia malá. Ipa-koj voskresný vládnuceho hlasu, sedalen svätého, stepena a prokimen voskresné vládnuceho hlasu. Evanjelie voskresné. "Voskresenije Christovo..." atď., ako obyčajne, pozri po-riadok na str. 12 t.t.

Kánon voskresen s irmosami (na - 4, krestovoskresen - 2, bohorodičné - 2 a svätému - 6, ak sa čítajú) a katavasija. Svetilen voskresen, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - voskresen tamtiež.

Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a svätého - 4 s pripevami (dvoma, ktoré sa nachádzajú na večerni - na stichovnych). "Sláva" - stichira evanjelská, "I nýňi" - "Preblaho-slovenna". Pokračovanie pozri na str. 12 t.t.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár voskresen, chrámu a svätého. Kondák -voskresen, chrámu, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Predstateľstvo christian..." alebo, ak je chrám hospodský alebo bohorodičný, pozri poriadok na str. 28 t.t. Prokimen, apoštol, evanjelie a pričasten voskresen (neделе) a svätého.

P o z n á m k a. Tento stredný sviatok je v bohoslužobných knihách označený krížikom - (+).

AK NA NEDEĽU PRIPADNE SVÄTÝ S BDENIJEM

Tento stredný sviatok je v bohoslužobných knihách označený krížikom v polkruhu - +). Poriadok bohoslužieb je rovnaký s poriadkom vyššie uvedeným. Rozdiel je iba v poradí tropárov, ktoré sa spievajú na litii a na liturgii. Na litii sa spieva: "Bohorodice Devo raduj-sja..." dvakrát a svätému jedenkrát. Na liturgii po vchode, ak je svätiteľský chrám, vynechá sa tropár chrámu a spieva sa iba voskresen a svätému. Kondák -voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Predstateľstvo christian...", alebo podľa poriadku uvedeného na strane 28.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE PREDPRAZDENSTVO a malý svätý

V sobotu, na veľkej večerni, na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 4, predprazdenstva - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätého, ak má, alebo predprazdenstva a "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu.

Na stichovne - stichiry voskresné Oktoicha, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - predprazdenstva.

Po "Nyňi otpuščajesi" - tropár voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - predprazdenstva.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - predprazdenstva. Sedalny voskresné, "Anhelskij sobor" atď. do kánona všetko z Oktoicha bežného hlasu.

Kánon voskresný s irmosom (ak sa číta - 4, bohorodičné - 2, predprazdenstva - 4 a svätého - 4 tropáre). Katavasija po každej piesni kánona. Po 3. piesni kondák a ikos predprazdenstva, kondák a ikos svätého, "Sláva" - sedalen svätého, "I nyňi" sedalen predprazdenstva. Po 6. piesni kondák a ikos voskresen. Po 9. piesni svetilen voskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" predprazdenstva.

Na chvalitech - stichiry Oktoicha - 4 a predprazdenstva tiež - 4. "Sláva" - stichíra evan-jelská, "I nýňi" - "Preblahoslovenna".

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár voskresen, predprazdenstva, chrámu (ak je svätiteľský) a svätému. Kondák - voskresen, chrámu (svätého), "Sláva" - svätého, kto-rého je deň, "I nýňi" - predprazdenstva. Ak bežný svätý nemá svoj kondák, to "Sláva" – kondák chrámu, "I nýňi" - predprazdenstva. Tropár a kondák chrámu Bohorodičky v tieto dni nespievame, nakoľko ich zameňujú predprazdenské. Prokimen, apostol, evanjelium a pričasten nedele.

P o z n á m k a. Ak na nedeľu pripadne predprazdenstvo a dva svätých, so zvláštnymi službami, spieva sa iba prvému svätému. Druhého svätého služba sa koná na Povečerii v sobotu s kánonom Presv. Bohorodičky.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE HOSPODSKÝ SVIATOK

Ak pripadne na nedeľu Hospodský (Christov) sviatok, najmä: Pozdvihnutie Pánovho kríža (Vozdvženie Kresta Hospodňa), Narodenie Christovo, Bohozjavenie a Premenenie Pána (Preobraženie), nespieva sa nič z nedeľnejšej služby (voskresnej) - ani stichiry vos-kresné, ani neporočné, ani stepeny hlasu, ani voskresné evanjelium, (iba na Pozdvihnutie Pánovho kríža číta sa: "Voskresenje Christovo...". Nespievame ani "Sviat Hospod' Boh..." ale všetko sviatku - z Mineje prazdníchej. Služba voskresná dotyčného hlasu, ktorý pripa-dá na tú nedeľu odpadá a na budúcu nedeľu berie sa služba voskresná ďalšieho hlasu, ktorý nasleduje.

Poriadok bohoslužieb hospodských sviatkov, ktoré pripadnú na nedeľu je nasledovný:

V predvečer sviatku na veľkej večerni "Blažen muž...". Na "Hospodi vozvach" - sti-chiry prazdnika - 8. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen "Hospod' vocarisja...". Parimeji - 3 prazdniku.

Na litiji - stichiry všetky ako aj "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na stichovnech - stichiry s pripevami, "Sláva, i nýňi" prazdnika.

Po "Nyňi otpuščaješ" - tropár prazdnika trikrát.

Na utreni, po "Boh Hospod'" - tropár prazdnika trikrát. (Tretíkrát sa spieva na "Sláva, i nýňi". (Sedalny, polijelej a veličanije prazdnika. Stepena: "Ot junosti mojeja". Prokimen a evanjelie prazdnika. 50. žalm a stichira prazdnika. Kánony dva alebo jeden (čítajú sa na 12). Katavasija patričná. Po 3. piesni sedalen prazdnika, po 6-jej kondák a ikos prazd-nika. Po 8-jej, t.j. pred 9-ou: "Veličaj duše moja..." a irmos 9. piesni. Svetilen prazdnika trikrát (bez "Svät Hospod' Boh náš...").

Na chvalitech - stichiry prazdnika - 4, alebo - 6. "Sláva, i nýňi" – prazdnika. Slavoslovije veľké. Po trisvjatom - tropár prazdnika jedenkrát.

Na liturgii - antifóny prazdnika. Po vchode-tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" - kondák prazdnika. Po "Izrjadnej...", namiesto "Dostojno jest" - pripev prazdnika a irmos 9. piesni.

P o z n á m k a. Takýmto spôsobom koná sa bohoslužba, ak hospodský sviatok pripad-ne na hociktorý všedný den. Jedine "Blažen muž" sa spieva iba v sobotu večer - celá ka-fizma, t.j. pred nedeľou a ak sviatok hospodský pripadne v pondelok, spieva sa

v nedeľu večer na večerni "Blažen muž" - 1. antifóna. V ostatné dni nespieva sa "Blažen muž".

Na večerni toho istého dňa (prazdnika) po obede koná sa večerňa s vchodom, po kto-rom sa spieva veľký prokimen so stichami.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE SVIATOK BOHORODIČNÝ

Ak bohorodičný sviatok, najmä: Narodenie presvätej Bohorodičky (Roždestvo Presvjatoj Bohorodicy), Uvedenie Bohorodičky do chrámu (Vvedenije vo chrám Presvjatoj Bohorodi-cy), Zosnutie presvätej Bohorodičky atď. pripadne na nedeľu, spieva sa nedeľná (vos-kresná) služba so sviatočnou takto:

V sobotu, na veľkej večerni - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry vos-kresné Oktoicha - 4 a prazdnika - 6. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen dňa: "Hospod' vocarisja..." a parimeje tri.

Na litii - stichiry prazdnika, "Sláva, i nýňi" - tamtiež, prazd.

Na stichovne - stichiry voskresné Oktoicha, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Po "Nyňi otpuščaješ" - tropár prazdnika trikrát. (Žehnanie chlebov).

Na utreni, po "Boh Hospod'" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Sedalny voskresné s ich bohorodičnými. Polijelej a veličanije prazdnika. "Anhelskij sobor", ektenia malá, ipakoj hlasu a sedalen prazdnika. Stepena voskresná bežného hlasu. Pro-kimen a evanjelie prazdnika. Potom: "Voskresenije Christovo", 50. žalm. "Sláva" - "Moliť-vami Bohorodicy...", "I nýňi" - to isté, stichira sviatku.

Kánon voskresen s irmosom (na 4, bohorodičen na 2 a prazdnika na 8). Katavasija podľa ústavy. Po 3. piesni kondák a ikos voskresný, ako aj sedalen prazdnika. Po 6. piesni kondák a ikos prazdnika. Po 8. piesni: "Veličit dušá moja Hospoda..." a "Čestnejšuju...". Po 9. piesni svetilen voskresen, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a prazdnika - 4 s pripevami. "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po veľkom slavosloví a trisvjatom - tropár voskresen, ktorý sa nachádza po slavosloví. Po otpuste kantor spieva patričnú stichiru evanjelskú.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár voskresen, a sviatku. Kondák - na "Slávu" - voskresen, "I nýňi" - sviatku. Prokimen, apostol, evanjelium a pričasten - nedele a sviatku.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE POPRAZDENSTVO a malý svätý

V sobotu na veľkej večerni - "Blažen muž", na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoi-cha - 4, prazdnika - 3 a svätého - 3. "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - dogmatik bežného hla-su. (Ak svätý má na "Slávu" stichiru samohlasnú, to "Sláva" svätému, "I nýňi" - dogmatik.

Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva", ak je - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Po "Ny-ne otpuščaješ" - tropár voskresen. "Sláva" - svätého, "I nyne" - prazdnika.

Na utreni, po "Boh Hospod" tropár vzkresen dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny a vetko ostatné nedele. Kánon vzkresen s irmosami (na 4, bohorod.2, prazdn. 4 a svät. 4). Katavasija bežná.

Po 3. piesni kondák a ikos prazdnika, taktiež sedalen aváčého a prazdnika. Po 6. piesni kondák a ikos vzkresný. Po 8. p.: "Veličit dušá moja Hospoda.." a "Čestnejšuju..." Po 9. piesni - svetilen vzkresen, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech - stichiry vzkresné - 4 a prazdnika - 4. "Sláva" - stichira evanjelská, "I nýňi" - Preblahoslovenna". Ďalšie obyčajne ako v nedeľu.

Na liturgii - izobrazitelny a blaženstva. Po vchode - tropár vzkresen, prazdnika a chramu, ak je chrám svätého; taktiež aj tropár svätému, ktorého je deň. Kondák - vzkresen, chrám, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika, ak svätý nemá kondák, to "Sláva" - kondák chrámu a "I nýňi" - prazdnika. (V chrámoch bohorodičných a hospodských v tie-to dni neberie sa tropár a kondák chrámu, nakoľko ich zameňujú prazdnické).

P o z n á m k a. Ak na nedeľu pripadne poprazdenstvo a dvaja svätí so zvláštnymi službami, berie sa služba iba prvému svätému, a druhého svätého služba sa koná na večerí spolu s kánonom Presv. Bohorodičky.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE POPRAZDENSTVO a svätý s polijelejom

V sobotu na veľkej večerni - "Blažen muž", na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha - 3, prazdnika - 3 a svätého - 4. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu, alebo prazdnika.

Na stichovne - stichiry vzkresné, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy", alebo prazdnika.

Po "Nyne otpuščajesi" - tropár vzkresen, "Sláva" - svätého, "I nyne" - prazdnika:

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár vzkresen, dvakrát, "Sláva" - svätému, "I nyne" - prazdnika. Sedalny vzkresné s ich bohorodičnými. Potom polijelej a veličanie svätému, "Anhelskij sobor" a malá ektenia. Ipakoj nedeľný a sedalen svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Stepena nedele, bežného hlasu - Oktoicha. Prokimen a evanjelium vzkresné. "Vzkresenije Christovo..." atď. ako obyčajne.

Kánon vzkresný s irmosami (na 4, prazdnika - 4 a svätého - 6.). Katavasija podľa ústavy. Po 3. piesni kondák a ikos prazdnika, kondák a ikos svätého, "Sláva" - sedalen svätého, "I nýňi" - sedalen prazdnika. Po 6. piesni kondák a ikos vzkresen. Po 8. piesni: "Veličit dušá moja Hospoda.." a "Čestnejšuju...". Po 9. - svetilen vzkresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech - stichiry Oktoicha - 4, svätého - 4 so stichami, ktoré sa nachádzajú na večerni - na stich. Stichirach "Sláva" - stichira evanjelská a "I nýňi" - "Preblahosloven-na". Ďalej obyčajne, ako v nedeľu.

Na liturgii - izobrazitelny a blaženstva. Po vchode - tropár vzkresen, prazdnika a svätého. Kondák - vzkresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen., apoštol, evanjelium a pričasten - nedele a svätého.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE POPRAZDENSTVO a svätý se bdenijem - litijou

V sobotu na veľkej večerni - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha - 3, prazdnika - 3 a svätého - 4. "Sláva" - svätému, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Čténija - 3.

Na litiji - stichira prazdnika a svätého, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Na stichovné - stichiry voskresné Oktoicha, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Po "Nyne otpuščaješi" - tropár: "Bohorodice Dévo radujsja ", dvakrát a svätému (bez "Sláva, i nýňi") jedenkrát.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny voskresné s ich bohorodičnými. Ďalší postup podobne, ako vo vyššie uvedenom prípade - s polijejným svätým.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE ODDANIE PRAZDNÍKA

Ak na nedeľu pripadne oddanie nejakého prazdnika hospodského alebo bohorodičného, služba svätého sa vynecháva (mimo prazdnika Uvedenia Bohorodičky do chrámu). a spie-va sa o deň skôr. Poriadok bohoslužby nedeľnej a oddania prazdnika je tento:

V sobotu na veľkej večerni - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 4 a prazdnika - 6 (tie isté, ktoré sa spievajú na samý prazdník (sviatok)). "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu.

Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Po "Nyne otpuščaješi" - tropár voskresen jedenkrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na utreni, po "Boh Hospod'" - tropár vokresen dvakrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Se-dalny voskresné s ich bohorodičnými. "Anhelskij sobor", Ipakoj, stepena, prokimen a evanjelium voskresné.

Kánon voskresný s irmosom (na 4, bohorod. 2, prazd. oba kánony na 8). Katavasija podľa ústavy. Po 3. piesni kondák, ikos a sedalen prazdnika. Po 6. kondák a ikos voskresný. Po 8. piesni: "Čestnejšuju...". Po 9. svetilen voskresen, "Sláva , i nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a prazdnika s pripevami - 4. "Sláva" - stichira eva-njelská, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Slavoslovie veľké, po ktorom tropár obyčajný atď.

Na liturgii - izobraziteľny a blahoslovenstvá. Po vchode - tropár voskresen i prazdnika. Kondák - na "Sláva" voskresen. "I nýňi" - prazdnika. Apoštol a evanjelium nedeľné. Na-miesto "Dostojno jest'" - irmos 9. piesni - prazdnika. Pričasten nedeľný a prazdníčný.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE SVÄTÝ alebo SVÄTÁ, ktorí sú patrónmi chrámu (odpust)

V sobotu večer, ako aj na utreni a liturgii v nedeľu spievame všetko tak, ako v prípade vyšie uvedenom, keď na nedeľu pripadne sviatok s bdenijem - litjou. Výnimkou je iba prokimen a evanjelium, ktoré sa berú chrámu, t.j. svätému (ej).

Toho istého dňa, t.j. v nedeľu po obede, na večerni býva oddanie chrámového sviatku. Na "Hospodi vozvach" – stichiry chrámu - 3 a svätého nasledujúceho - 3. "Sláva" chrámu, "I nyňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy" - vzkresen, t.j. dogmatik. Prokimen dňa. "Spodobi Hospodi", "Ispolnim večerňu molitvu...". Na stichovné - stichiry chrámu, "Sláva" - chrámu, "I nyne" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy" - vzkresen. Po "Nyne otpuščaješ" - tropár chrámu, "Sláva" - bežného svätého, "I nyne" - bohorodičen odpustiteľný - vos-kresný, podľa hlasu "Slávy". Ektenia: "Pomiluj nás Bože" a odpust.

V prípade, že na pondelok pripadne hospodský alebo bohorodičný sviatok, alebo iný veľký sviatok s bdením alebo polijeľom, oddanie chrámu svätého sa nerobí.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE CHRÁMOVÝ SVIATOK A POPRAZDENSTVO

Koná sa služba ako v prípade, keď veľký svätý pripadne na nedeľu. Služba poprazden-stva sa vynecháva. Na utreni - polijeľ a sedalen chrámu, jedine na "I nyňi" - prazdnika. Evangium chrámu a ostatné pozri str. 30. Katavasija prazdnika a stichira evanjelská - vzkresná. Na liturgii služba vzkresná a chrámu.

AK NA NEDEĽU PRIPADNE CHRÁMOVÝ SVIATOK

a predprazdenstvo alebo oddanie

V sobotu na veľkej večerni - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry vzkres-né - 3, prazdnika 3 a chrámu - 4. "Sláva" - chrámu. "I nyne" - dogmatik bežného hlasu. Vchod. Prokimen dňa. Čtenia chrámu - 3.

Na litii - stichira chrámu, "Sláva" - chrámu, "I nyňi" - prazdnika.

Na stichovne - stichiry vzkresné, "Sláva" - chrámu, "I nyňi" - prazdniku.

Po "Nyňi otpuščaješ" - Bohorodice Dévo..." dvakrát a chrámu jedenkrát.

Na utreni, po "Boh Hospod" tropár vzkresen dvakrát, "Sláva" - chrámu, "I nyne" - prazdnika. Sedalny vzkresné s ich bohorodičnými. Polijeľ a veličanie chrámu. "Anhel-skij sobor" a malá ektenia. Ipakoj vzkresen ako aj stepena. Prokimen chrámu, "Vsjakoje dychanije..." a evangium chrámu. "Vzkresenije Christovo...", 50. žalm. Stichira chrámu a ostatné obyčajne.

Kánon vzkresen s irmosami (na 4, prazdnika - 4 a chrámu 6). Katavasija podľa ústavy - bežná. Po 3. piesni kondák prazdnika a sedalen chrámu. Po 6. kondák a ikos chrámu. Po 8-ej: "Čestnejšuju". Po 9-ej svetilen vzkresen, "Sláva" - chrámu, "I nyne" - prazdniku.

Na chvalitech - stichiry vzkresné - 3, chrámu - 2 a prazdnika - 3 s pripevami. "Sláva" - chrámu, "I nyne" - "Preblahoslovenna". Po slavoslovi veľkom tropár obyčajný.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár vzkresen, prazdniku a chrámu. Kondák - vzkresen, "Sláva" - chrámu, "I nyne" - prazdniku. Prokimen vzkresen a chrámu. Apoštol a evangium nedeľné a chrámu. Príčasten nedeľný a chrámu.

B. PORIADOK BOHOSLUŽIEB: malých stredných veľkých bohodičných a hospodských sviatkov ako aj ich "pred- a poprazdenstiev", ak tieto pripadnú na VŠEDNÝ DEŇ.

AK MALÝ (obyčajný) SVÄTÝ PRIPADNE NA: pondelok, utorok, streda, štvrtok a piatok.

V nedeľu večer, alebo v hociktorý z hore uvedených dní, keď sa koná večerňa, býva **malá večerňa**. Na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha - 3 a svätému - 3. "Sláva, i ný-ňi" - bohorodičný, ktorý sa nachádza tamtiež, za stichirami svätému v Obščeji Mineji. (Ak spievame z Mesačnej Mineje a svätý bude mať zvláštnu stichiru na "Sláva", spievame "Slávu" svätému z Mineje a "I nýňi" - bohorodičen Oktoicha podľa hlasu "Slávy" toho dňa. Prokimen dňa.

Na stichovne - stichiry Oktoicha, s prípevami Časoslova, "Sláva" - svätého, ak je, "I ný-ňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy" z Oktoicha v ten istý deň. Ak svätý nemá "Slávu", spieva sa "Sláva, i nýňi" - bohorodičen Oktoicha tamtiež, alebo pred stredou a piatkom krestobohorodičen. (Pozri Veľký Sborník str. 124-130).

Po "Nýňi otpuščáješi" - tropár svätého jedenkrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu svätiteľského tropára v ten deň. Pozri odpustiteľné tropáre vo V. Sborníku, str. 130-138). Ektenia: "Pomíľuj nás Bože..." a odpust. (Ďalší postup a poriadok pozri na str. 4 tohto typikona).

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár svätého dvakrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu tropára svätého, (V. Sborník, str. 130-138). Kafizma, ak sa číta, obyčajná, pozri Žaltár (Psaltýr). Sedalny Oktoicha.

Kánony oba Oktoicha s irmosami na 10 a svätého na 4. (K tropárom kanona Oktoicha, ak sa čítajú, hovoríme v pondelok a utorok: "Pomíľuj mja Bože, pomíľuj mja". V streda a piatok: "Sláva Hóspodi krestú Tvojemu čestnomu", a vo štvrtok: "Sv. apostoly, molite Boha o nas". Pred tropármi, ktoré sú označené "mučeničný", hovorí sa: "Sv. mučeníci molite Boha o nas" atp.). Katavasija, t.j. irmosy kánona svätého spievajú sa iba po 3-ej, 6-ej, 8-ej a 9-ej piesni. Po 3-ej piesni sedalen svätého, po 6-ej kondák a ikos svätého. Po 9-ej piesni svetilen Oktoicha, "Sláva, i nýňi" bohorodičný, alebo v streda a v piatok krestobohorodičný. Slavoslovie malé.

Na stichovne - stichiry Oktoicha - 3, (dve s prípevami z Časoslova), "Sláva" - svätému, ak má, "I nýňi" - bohorodičná podľa hlasu "Sláva" a dňa. (Pozri V. Sborník, str. 124-130 - na utreni).

Po "Blaho jest' ispovedatisja..." a "Otče náš" - tropár svätého, "Sláva", "I nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu tropára svätého a dňa. (Pozri V. Sborník str. 130-138 v ko-niec utreni). Ektenia: "Pomíľuj nás Bože..." a ďalší postup vid' na malej utreni, str. 9-10 t.t.

Na liturgii - antifony každodenné. Po vchode, v chrámoch hospodských a bohorodič-ných, v pondelok, utorok a štvrtok spievajú sa tropáre týmto poradím: chrámu; dňa a svätého. Kondák: dňa, svätého, "Sláva" - "So svätým upokoj" - "I nýňi" - chrámu. V stredu a piatok: tropár dňa, chrámu (len v bohorodičných chrámoch a v hospodských sa tropár chrámu nespieva, jeho zameňuje dňový-dnevný) a svätého. Kondák: dňa (len v bohorodičných chrámoch), svätého, "Sláva" - "So svätými upokoj" a "I nýňi" - chrámu. V chrámoch svätitelských, v pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok: tropár dňa, chrámu a svätého. Kondák: dňa, chrámu, svätého, "Sláva" - "So svätými upokoj" a "I nýňi" "Predstatelstvo christian..."

Prokimen, apoštol a evanjelium dňa, taktiež aj pričaten dňa.

AK MALÝ (obyčajný) SVÄTÝ PRIPADNE NA SOBOTU

V piatok večer, **na malej večerni**, na "Hospodi vozvach" - stichiry svätého - 6, a ak sú tam iba 3, v tom prípade sa tam nachádzajúce stichiry opakujú. "Sláva" - svätého, ak je "I nýňi" - dogmatik hlasu, ktorý bol predošlého dňa, t.j. ktorý sa končí. Ak svätý nemá "Slávu", spieva sa na "Sláva, i nýňi" - dogmatik.

Na stichovne - stichiry Oktoicha "mučeničné" - 3, ktoré sa nachádzajú na "Hospod voz-vach". "Sláva" - svätého, "I nýňi" bohorodičná, alebo "Sláva, i nýňi" - bohorodičná Okto-icha.

Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" bohorodičný odpustiteľný, a vos-kresný bežného hlasu oddania.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár svätého, dvakrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, voskresný, podľa hlasu tropára. Po kafizmách sedalny Oktoicha bez za zomre-lých.

Kánony Minej svätého (s irmosami na 6, svätitelského chrámu - 4 a Oktoicha "mučeni-čen" - 4). Katavasija po 3-ej, 6-ej, 8-ej a 9-ej piesni irmosy kánona Oktoicha. (Kánon zo-mrelým číta sa v piatok na povečerii). Po 3-ej piesni sedalen svätého. Po 6-ej kondák svä-tého a ikos, ak má. Po 9-ej svetilen svätého, "Sláva" - Oktoicha, "I nýňi" - tamtiež - bohorodičný.

Na stichovne - stichiry Oktoicha, ktoré sa nachádzajú na chvalitech, - mučeničné - 3 s pripevami z Časoslova. "Sláva" svätého, "I nýňi" - bohorodičná podľa hlasu "Slávy" a dňa (Vel'. Sborník str. 124-130), alebo "Sláva", "I nýňi" - bohorodičná, ktorá sa nachá-dza tamtiež. (Stichovné stichiry sobotňajšej utreni z Oktoicha sa vynechávajú a spievajú sa iba v sobotu 2-ú, 3-u a 4-ú pôstu, alebo ak pripadne "alliluja").

Po "Blaho jest..." a "Otče náš" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi"- bohorodičný. odpus-titeľný, podľa hlasu tropára svätého - na utreni (V. Sborník str. 130-138).

Na liturgii - izobraziteľny, alebo, podľa tunajšieho zvyku - antifony každodenné. Po vchode v chrámoch hospodských a bohorodičných - tropár chrámu, dňa a svätého. Kondák: chrámu, svätého, "Sláva" - "Svätými upokoj", "I nýňi" - "Jako načatki..." (Tropár chrámu v svätitelských chrámoch nespieva sa, nakoľko v dennom tropáre sú pomenovaní všetci svätí). Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten dňa.

AK DVAJA SVÄTÍ PRIPADNÚ NA NIEKTORÝ VŠEDNÝ DEŇ, mimo soboty

V nedeľu večer, alebo iný všedný deň, mimo piatku a soboty, **na malej večerni**, na "Hospodi vozvach" - stichiry prvému svätému - 3 a druhému - 3, "Sláva" - svätému, ak má, "I nýňi" - bohorodičná podľa hlasu "Slávy", alebo "Sláva, i nýňi" - bohorodičná stichira, ktorá sa tam po stichirách druhého svätého nachádza.

Na stichovne - stichiry Oktoicha, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičná podľa hlasu "Slávy" a dňa na stichovne stichír, alebo "Sláva, i nýňi" - bohorodičná, ktorá nasleduje po stichovných stichirách.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár prvého svätého, "Sláva" druhého a "I nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu druhého tropára a dňa.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár prvého svätého dvakrát, "Sláva" - tropár druhého svätého a "I nýňi" - bohorodičný podľa hlasu "Slávy" a dňa. Sedalny, Oktoicha.

Kánon Oktoicha jeden (na 6 a druhý sa vynecháva, taktiež svätým na 8). Katavasija po 3-ej, 6-ej, 8-ej a 9-ej piesni irmosy kánona druhého svätého. Po 3-ej piesni kondák a ikos druhého svätého, ako aj sedalen prvého svätého, "Sláva" - druhého a "I nýňi" - bohorodičen tamtiež. Po 6-ej kondák a ikos prvého svätého. Po 9-ej svetilen Oktoicha, prvého svätého, "Sláva" druhého a "I nýňi" - bohorodičen.

Na stichovne - stichiry Oktoicha, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy", alebo "Sláva, i nýňi" bohorodičná tamtiež. (V utorok a vo štvrtok na večerni, ako aj v stredu a piatok na utreni namiesto bohorodičných spievajú sa krestobohorodičné stichiry).

Po "Blaho jest'..." a "Otče náš" - tropár prvého svätého, "Sláva" - druhého a "I nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu druhého tropára, ktoré sa spievajú na konci utreni, pozri V. Sborník str. 130-138.

Na liturgii - antifóny každodenné. Po vchode tropáre sa spievajú podľa poradia uvedeného vyššie, t.j. v prípade, že jeden malý svätý pripadne na všedný deň s tým rozdielom, že tu sa spievajú obidva tropare jeden za druhým a taktiež aj kondáky. Ostatné dňu.

AK DVAJA SVÄTÍ PRIPADNÚ NA SOBOTU

V piatok večer **na malej večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry obom svätým - 6, "Sláva" - svätému, ak má, a "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu minulej nedele, alebo "Sláva, i nýňi" - dogmatik.

Na stichovne - stichiry Oktoicha - "mučeničné" - 3 (1 zo stichovnych a 2 z "Hospodi vozvach"). "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy" a dňa, alebo "Sláva, i nýňi" - tamtiež.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár prvého svätého, "Sláva" druhého, "I nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, vzkresný panujúceho hlasu - oddania.

V sobotu **na utreni**, po "Boh Hospod" - tropár prvého svätého dvakrát, "Sláva" - druhého, "I nýňi" bohorodičný odpustiteľný, vzkresný, podľa hlasu druhého tropára. Sedalny Oktoicha.

Kánon, ak je chrám hospodský alebo bohorodičný, spievame najprv chrámu s irmosom na 6 a obojím svätým na 8 (Oktoicha sa vynecháva). Ak je chrám svätého, vynecháva sa kánon Chrámu a spieva sa kánon prvého svätého s irmosom na 6, druhého na 4 a mučeníkov z Oktoicha na 4. Katavasija - irmosy posledného kánona. Po 3-ej, 6-ej a 9-ej obyčajne, ako na str. 36.

Na stichovne - stichiry Oktoicha - 3 mučeníkov, ktoré sa nachádzajú na chvalitech. Po "Blaho jest'" - tropár prvého svätého, "Sláva" - druhého, "I nýňi" - bohorodičný odpustiteľný podľa hlasu "Sláva" - v sobotu na utreni.

Na liturgii - antifóny každodenné, alebo izobraziteľny. Po vchode tropáre, ktorých poriadok je istý, ako v prípade jedného svätého v sobotu, str. 35 iba s tým rozdielom, že sa spievajú jeden za druhým tropáre a kondáky oboch svätých. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten dňa.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE ŠESTIRIČNÝ SVÄTÝ,

t.j. so 6 stichirami, označený :) značkou

Na večerni, na "Hospodi vozvach" - stichiry svätého - 6, "Sláva" svätého, "I nýňi" - bo-horodičná, podľa hlasu "Slávy" a dňa. (V piatok večer na "I nýňi" - len dogmatik hlasu minulej nedele).

Na stichovne - stichiry Oktoicha. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičná stichira podľa hlasu "Slávy" a dňa, alebo "Sláva, i nýňi" - bohorodičná Oktoicha.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu "Slávy" a dňa. (V piatok večer voskresný). V utorok a štvrtok večer namiesto boho-rodických sa spievajú krestobohorodičné stichiry.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár svätého dvakrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, podľa hlasu "Slávy" a dňa (v sobotu voskresen): Sedalny Oktoicha: Kánony októicha po 4 i svätého na 6. Katavasija - irmosy kánona svätého. Po 3-ej, 6-ej, 8-ej a 9-ej piesni ako obyčajne: Svetilen oktoicha i svätého.

Na chvalitech - stichiry svätého, "Sláva, i nýňi" - tamtiež, ak má. Slavoslovie malé. Sti-chovné Oktoicha "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičná podľa hlasu "Slávy" a dňa, alebo "Sláva", i nýňi" - Oktoicha.

Po "Blaho jest' ispovedatisja" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" bohorodičný odpustiteľný na konci utreni.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode tropáre spievajú sa podľa poriadku uvedeného na str. 36 alebo, ak je to v sobotu, na str. 36. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten dňa.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE SVIATOK S POLIJELEJOM

Služba sa spieva iba z Trifologiona (Prazdničnej Mineje) a Oktoich sa vynecháva.

V nedeľu večer, alebo iný deň mimo soboty večer, **na veľkej večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry svätému - 8. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - dogmatik podľa hlasu "Slávy", t.j. svätého. Vchod. Prokimen dňa a čtenijami 3.

Na litiji - stichiry chrámu a svätého, ak má, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu "Slávy".

Na stichovne - stichiry svätého, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bohorodičná voskresná, podľa hlasu "Slávy".

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätého jedenkrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný odpustiteľný, voskresný, podľa hlasu tropára svätého. (Ak bola litia - na požehnanie chlebov spieva sa tropár svätého dvakrát a "Bohorodice Dévo" jedenkrát).

Na utreni, po "Boh Hospod'" - tropár svätého dvakrát, "Sláva, i nýňi" bohorodičný voskresný podľa hlasu tropára svätého. Sedalny, polijelej a veličanije svätého, taktiež aj sedalen, ktorý je po polijeleji: Stepena štvrtého hlasu: "Ot junosti mojeja". Prokimen a e-vanjelium svätého. Ďalší postup pozri na str. 10 t.t.

Kánon bohorodičen (jeden na 6 a svätého na 8). Katavasija po každej piesni, ktorá v tom období vládne. Po 3-ej piesni sedalen svätého. Po 6-ej kondák a ikos svätého. Po 8-ej "Čestnejšuju". Po 9-ej nespievame: "Sviat' Hospod' Boh naš", ale hneď čítame svetilen svätého, "Sláva, i nýne" - bohorodičný tamtiež.

Na chvalitech - stichiry svätého, "Sláva" a "I nýňi" - tamtiež.

Slavoslovije veľké. Po trisvjatom - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen voskresen.

Na liturgii - izobrazitelny a blahoslovenstvá. Po vchode - tropár chrámu a svätého. Kondák chrámu (okrem bohorodičného), "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Predstateľstvo christian". (V bohorodičných chrámoch na "I nýňi" - kondák chrámu). Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten svätého.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE SVIATOK S BDENIJEM

Postup bohoslužieb je ten istý ako v poriadku uvedenom na str. 37. t.j. ak na všedný deň pripadne sviatok s polijelejom.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE PREDPRAZDENSTVO

a jeden, alebo dva malí svätí

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry predprazdenstva - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätého a "I nýňi" predprazdenstva. Ak sú dvaja svätí, spieva sa iba svätým na 6, "Sláva" - svätým, "I nýňi" - predprazdenstva. (V piatok večer dogmatik minulej nedele, okrem Narodenia I. Ch. a Bohozjavenia).

Na stichovne - stichiry predprazdenstva, "Sláva" - svätého a "I nýňi" - predprazdenstva.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätého, "I nýňi" - predprazdenstva. Ak sú dvaja svätí, spieva sa tropár prvého svätého, "Sláva" - druhého a "I nýne" - predprazdenstva.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár predprazdenstva dvakrát, "Sláva" – svätého, "I nýňi" – predprazdenstva. Ak sú dvaja svätí, spieva sa tropár predprazdenstva jedenkrát, prvého svätého jedenkrát, "Sláva" - druhého svätého a "I nýňi" - predprazdenstva. Sedal-ný svätého, ak má, "Sláva, i nýňi" - predprazdenstva, alebo, ak nemá všetko predpraz-denstva. Kanon prazdnika (na 8 a svätého na 6). Katavasija prazdnika. Po 3-ej piesni kondák a ikos prazdnika, sedalen svätého a "Sláva, i nýňi" prazdnika. Po 6-ej piesni kondák a ikos svätého. Po 9-ej piesni svetilen svätého, "Sláva, i nýňi" - predprazdenstva.

Slavoslovie malé. Na stichovne - stichiry predprazdentva, "Sláva" - svätého, "Sláva, i nýňi" - predprazdenstva. Ak sú dvaja svätí, spieva sa tropár prvého svätého, "Sláva" - druhého, "I nýňi" - predprazdenstva.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár prazdnika, ak je hospodský, chrámu Bohorodičky a svätého, alebo dvoch, ak sú dvaja. Kondák chrámu bohorodičného, "Sláva" - svätého a "I nýňi" - prazdnika. Ak je predprazdenstvo bohorodičného sviatku, spieva sa v chráme Hospodskom tropár chrámu, prazdnika a svätého. (Ak je chrám bohorodičný, spieva sa prvý tropár chrámu). Kondák chrámu (hospodského). "Sláva" - svätého, "I nýňi" , - prazdnika... (Tropár dňa a kondák sa nespieva).

P o z n á m k a. Takým poriadkom spieva sa v prípade, že bude POPRAZDENSTVO a jeden, alebo dvaja malí svätí.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE HOSPODSKÝ, alebo BOHORODIČNÝ SVIATOK.

Spieva sa celá služba sviatku z Trifologiona, t.j. Prazdničnej Mineje, podobne ako je to uvedené v poriadku na str. 31 t.t. Jedine ak je sviatok bohorodičný, spievajú sa na liturgii izobraziteľny. Po vchode tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" kondák prazdnika.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE PRED alebo POPRAZDENSTVO a svätý s polijelejom

Na veľkej večerni - na "Hospodi vozvach" stichiry - prazdnika - 3 a svätého - 5. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Vchod. Čtenija - 3.

Na stichovne - stichiry so "Slávou" - svätého, "I nýňi" prazdnika.

Po "Nýňi otpuščaješ" – tropár svätého, "Sláva, i nýňi" prazdnika.

Na utreni, po "Boh Hospod" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny, polijelej a veličanije svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Stepena: "Ot junosti mojeja". Prokimen, evanjelium a stichira svätého.

Kánon prazdnika s irmosami na 6 a svätého na 8. Katavasija po každej piesni kánona. Po 3-ej piesni kondák a ikos prazdnika. Po 6-ej kondák a ikos svätého. Po 8-ej piesni: "Čestnejšuju".

Po 9-ej svetilen prazdnika, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech - stichiry prazdnika - 3 a svätého - 3. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Slavoslovije Veľké. Po trisvjatom - tropár svätého, "Sláva" svätému, "I nýňi" - prazdnika.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropáre týmto poradím: V chráme hospodskom ak je hospodský prazdník poprazdenstvo) - tropár prazdníka a svätého. Kondák - "Sláva" - svätého. "I nýňi" - prazdníka.

V chráme bohorodičnom, ak je hospodský prazdník - tropár prazdníka, chrámu a svätého. Kondák - prazdníka, "Sláva" - svätého. "I nýňi" - chrámu.

V chráme svätiteľskom, ak je hospodský prazdník - tropár poprazdenstva, chrámu a svätého. Kondák - chrámu, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdníka,

Ak je sviatok bohorodičný - v chráme hospodskom: tropár chrámu, poprazdenstva a svätého. Kondák - chrámu, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdníka; v chráme bohorodičnom: tropár prazdníka a svätého. Kondák - "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdníka; v chráme svätiteľskom: tropár prazdníka, chrámu a svätého. Kondák: chrámu, "Sláva" - svätého, "I nyne" - prazdníka.

Prokimen, apoštol a evanjelium svätého. Namiesto: "Dostojno jest" - irmos 9-ej piesni prazd. kánona. Pričasten prazdníka a svätého.

P o z n á m k a. Takýmto spôsobom spieva sa v prípade, že je PREDPRAZDENSTVO a svätý s polijejejom.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE PRED alebo POPRAZDENSTVO a svätý s bdenijem (litijou)

Poriadok bohoslužieb je ten istý ako vyššie, v prípade svätý s polijejejom a poprazdenstvo. Rozdiel je iba ten, že tu na veľkej večerni pred stichirami na stichovne spievajú sa stichiry litijné - prazdníka alebo chrámu a svätého. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdníka.

Na požehnanie chlebov, t.j. po "Nýňi otpuščaješ" - tropár poprazdenstva dvakrát a svätého jedenkrát.

P o z n á m k a. Ak na všedný deň pripadne pred, alebo poprazdenstvo a chrámový svätý, spieva sa podľa poriadku vyššie uvedeného, ako aj keď na všedný deň pripadne sviatok s bdenijem a je poprazdenstvo.

AK NA VŠEDNÝ DEŇ PRIPADNE ODDANIE PRAZDNÍKA HOSPODSKÉHO alebo BOHORODIČNÉHO

Služba, ktorá pripadá na ten deň niektorého svätého, spieva sa o deň skôr (výnimku tvorí iba prazdník Vvedenia do chrámu Presv. Bohorodičky, ktorého sa služba koná so službou svätiteľskou), v ostatných prípadoch služba oddanija sa koná podobne, ako na samý prazdník, okrem: vchoda a čtenija - na večerni, polijejeja a evanjelia - na utreni a antifónov na liturgii.

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdníka - 6, tie isté, ktoré sa spievajú na samý sviatok. "Sláva, i nýňi" - prazdníka. (Ak je piatok večer, "Sláva" - prazdníka, "I nýňi" - dogmatik hlasu minulej nedele, okrem na oddanije Narodenia I. Ch. a Bohozjavenia). Vchod sa nerobí. Po prokimene, podobne ako na malej večerni, "Spodobí Hospodi. Ektenia: "Isplnim večerňu molitvu...". Na stichovne - prazdníka.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár prazdnika jedenkrát. Ektenia: "Pomiluj nás Bože..." a odpust prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva, i nýňi" - tiež. Sedalny prazdnika, bez polijejeja. 50. žalm a kánon prazdnika a katavasija po každej piesni. Po 3-ej piesni sedalen prazdnika. Po 6-ej kondák a ikos prazdnika. Po 8-ej nespieva sa "Čestnejšuju" ale irmos 9-ej piesni, po ktorej svetilen a chvalitné stichiry prazdnika 4. "Sláva, i nýňi" prazdnika. Slavoslovije veľké. Po trisvjatom - tropár prazdnika jedenkrát.

Na liturgii - izobrazitelny. Po vchode tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" - kondák prazdnika. Prokimen a pričasten prazdnika. Apoštol a evanjelium - dňa (bežné). Namiesto: "Dostojno jest" - spieva sa irmos 9-ej piesni kánona prazdnického. Odpust prazdnika.

C. ZVLÁŠTNE POZNÁMKY K JEDNOTLIVÝM NEHNÚTEĽNÝM SVIATKOM PODĽA KALENDÁRNEHO PORADIA

S e p t e m b e r

1. CIRKEVNÝ NOVÝ ROK. (Cerkovnoje novoletije). Ctihodného Simeóna stĺpnika a matky jeho Marty

Služba nového roku a ctihodného Simeona spieva sa podľa Trifologiona, resp. podľa Mineji mesačnej.

Ak tento deň pripadne na nedeľu, vynecháva sa služba svätých žien a spieva sa služba vskresná (nedeľná) nového roku a ctih. Simeona podľa ústavy, ktorá sa nachádza tamtiež, **Na veľkej večerni**, (v sobotu), na "Hospodi vozvach - stichiry vskresné, nového roku - 3 a Simeona - 3. "Sláva" - nového roku, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Čte-nija - 3. (Na litiji, ak sa bude slúžiť - stichira chrámu a nového roku zo stichovných stichír, "Sláva" - svätého, "I nýňi" nového roku, ktorý sa nachádza na chvalit. stich.). Na stichov-ne - stichiry Oktoicha, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - indikta (t.j. nov. roku).

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár vskresen "Sláva" - svätého, "I nýňi" - indikta, (Ak je liti-ja, na požehnanie chlebov "Bohorodice Devo", dvakrát a indikta jedenkrát).

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár vskresen dvakrát, "Slava" - svätého, "I nýňi" - indikta. Sedalny a všetko ostatné vskresné. Kánon vskresen (ak sa číta: s irmosami na 4, bohorod. - 2, indikta - 4 a svätého - 4). Katavaija: "Krest načertav...". Po 3-ej piesni kondák indikta a svätého. Po 6-ej piesni kondák a ikos vskresný. Po 8-ej "Čestnejšuju". Po 9-ej, na "Svät Hospod' Boh náš" - svetilen vskresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - indikta.

Na chvalitech - stichiry Oktoicha - 4, indikta - 3 a svätého - 1. "Sláva" - stichira evanjel-ská, "I nýňi" - "Preblahoslovenna" atď.

Na liturgii - izobraziteľný. Po vchode - tropár voskresen, indikta a svätého. Kondák vos-kresen, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - indikta. Prokimen, apoštol a evanjelium najprv indikta a voskresné evanjelium ako podzačalo; taktiež aj svätého. Pričasten indikta a svätého.

7. PREDPRAZDENSTVO NARODENIA PRESVÄTEJ BOHORODIČKY a sv. mučeníka Sozonta

Služba podľa bohoslužobného poriadku - predprazdenstva s malým svätým, str. 38 t.t.

Ak prípadne predprazdentvo Narodenia Presv. Bohorodičky a sv. mučeníka Sozonta v nedeľu, poriadok bohoslužieb je obyčajný, ako je uvedený na str. 30.

V nedeľu na liturgii - izobraziteľný. Po vchode tropár voskresen, predprazdenstva atď., ako na str. 30. Prokimen, apoštol a evanjelium najprv **nedele** pred "Vozdviženijem", potom bežnej nedele, ako podzačalo a svätého. Prokimen hlasu sa vynecháva. Pričasten: "Chvalite Hospoda s nebes..." a "V pamjat' večnuju..." (Pozri tzv. Markovu hlavu, toho dňa v Mineji mesačnej).

8. NARODENIE PRESVÄTEJ BOHORODIČKY (Roždestvo Presvjatoj Bohorodicy)

Poriadok bohoslužieb pozri na str. 38 t.t., alebo ak sviatok prípadne na nedeľu, str. 31. Zvláštnosť na **utreni** je tá, že namiesto: "Čestnejšuju" - spieva sa: "Veličaj duše moja, preslavnoje roždestvo Božija Matere" a irmos 9-ej piesni kánona a iný prípev: "Veličaj duše moja..." atď. (Pozri Vel'. Sborník str. 247)

Na liturgii - prokimen, apoštol a evanjelium číta sa najprv nedele pred "Vozdviženijem", nedeľné - radové a sviatku. Prokimen hlasu sa vynecháva. Pričasten: "Chvalite Hospoda" a "Čašu spasenija".

Ak tento sviatok prípadne na sobotu pred "Vozdviženijem" apoštol a evanjelium sobot-ňajšie (tej pred "Vozdviženijem") číta sa 13. sept.

SOBOTA PRED VOZDVIŽENIEM (Pozdvihnutia Pánovho kríža)

Na liturgii - prokimen, hlas 3. "Pojte Bohu nášemu...". Apoštol: Korint., začalo 126, evanjelium Matúša, zač.: 39. Taktiež apoštol a evanjelie radové, dotýčnej soboty a svätého, ako podzačalo, ak je. Pričasten dňa.

Ak prípadne oddanie Narodenia presv. Bohorodičky v sobotu pred "Vozdviženijem", prokimen, alliluja a pričasten prazdnika. Apoštol a evanjelium najprv soboty pred "Vozdviženijem" a potom prazdnika. Prokimen soboty pred "Vozdviženijem" vynecháva sa.

NEDEĽA PRED VOZDVIŽENIEM (Pozdvihnutím Pánovho kríža)

Na liturgii - prokimen hl. 6.: "Spasí Hospodi ľudi Tvoja...". Apoštol: K. Galatom, zač. 215. Evanjelium: Od Ioanna, zač.: 9. Taktiež aj radové. Pričasten dňa.

Ak pripadne poprazdenstvo Narodenia presvätej Bohorodičky na nedeľu, spieva sa podľa poriadku, uvedeného na str. 32 t.t. Na liturgii prokimen, apoštol a evanjelium najprv pred "Vozdviženijem", potom bežné, ako podzačalo a svätého.

12. Oddanie Narodenia presvätej Bohorodičky (Roždestva Presvjatoj Bohorodicy)

Spieva sa všetko sviatku podľa poriadku uvedeného na str. 39 t.t. - ak na všedný deň pripadne oddanie. Ak oddanie pripadne na nedeľu spieva sa podľa spôsobu uvedeného na str. 33 t.t.

13. Obnovenie chrámu Vzkriesenia v Jeruzaleme, predprazdenstvo Vozdviženija a sv. muč. Kornelija stot.

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry obnovenia - 3, a svätého - 3. "Sláva" -, obnovenia, "I nýňi" - predprazdenstva. Ak je piatok večer, na "I nýňi" dogmatik hlasu minulej nedele. Vchod. Čtenija - 3 atď. podľa Mineji prazdničnej alebo mesačnej.

Na liturgii - po vchode - tropár obnovenia, predprazdenstva a svätého. Kondák - "Slá-va" - svätého, "I nýňi" - obnovenia. Prokimen, apoštol a evanjelium obnovenia. (Ku Jevre-jom, zač.: 307 a od Mat., zač. 67).

Ak pripadne "Vozdviženije" v nedeľu, v sobotu pred "Vozdviženijem" - **na liturgii**: pro-kimen len jeden - obnovenia a prokimen pred "Vozdviženijem" sa vynecháva. Apoštol a evanjelium čítajú sa najprv obnovenia a potom soboty pred "Vozdviženijem". Pričasten obnovenia. Apoštol a evanjelium, ktoré patria na dotýčný deň čítajú sa predtým a nedele pred "Vozdviženijem" čítajú sa v predošlú nedeľu.

Ak pripadne obnovenie, t.j. deň 13. sept. na nedeľu, vynecháva sa služba Kornelija muč. a spieva sa voskresná služba s obnovením ako aj služba predprazdenstva "Vozdviže-nia", podľa typikona Mineji prazd. alebo mes.

Na veľ. večerni - Na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha - 4, obnovenia - 3 a pred-prazdenstva -3. "Sláva" - obnovenia, "I nýňi" dogmatik bež. hl. Vchod. Čtenija - 3 - obnov.

Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva" - obnovenia, "I nýňi" - predprazdenstva. Po "Nýňi otpuščáješi" tropár voskresen, "Sláva" - obnov. "I nýňi" - predprazd.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - obnov. "I nýňi" - predprazd. Sedalny voskresné so "Sláva", obnov. "I nýňi" - predprazd. Ipako, stepena, prokimen, evanjelium atď. - voskresné. Kánon voskresen, bohorod., obnov. a predprazd. Katavasija: "Krest načertav". Po 8-ej piesni: "Čestnejšuju" o Po 9-ej - svetilen voskresen, "Sláva" - obnov. "I nýňi" - predprazd.

Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a obnov. - 4. "Sláva" - stichira evan. "I nýňi" "Preblaholovenna".

Na liturgii - po vchode tropár voskresen, obnovenia a kríža. Kondák voskresen, "Slá-va, i nýňi" - obnovenia. Prokimen, apoštol a evanj. - najprv nedele pred "Vozdviženijem", potom bežné ako podzačalo a obnovenia. Pričasten "Chvalite Hospoda" a obnovenia.

14. POZDVIHNUTIE PÁNOVHO KRÍŽA

(Vozdviženije Krestá Hospodňa) . (Deň pôstny)

V predvečer sviatku **na veľkej večerni**. Pred započatím veľ. večerne kňaz v epitraci-le a felone pripraví sv. Kríž, ozdobený kvetmi na žertveníku. Potom vezme kadidlo, okadí ho s vozhlasom: "Blahosloven Boh náš..." Kantor: trisvjatoje, "Otče náš" a po vozhlase "Spasí Hospodi ľudi Tvoja", "Sláva, i nýňi" - kondák. Kňaz berie na podstavci kríž na hlavu a prenáša ho zo žertvenníka na prestol. Tu položí ho na miesto sv. Evanjelia a evanjelium postaví nad krížom stáť. Kantor pokračuje v čítaní 103. žalmu, ako obyčajne na večerni.

Po obvyklej veľ. ektenii, ak tento sviatok pripadne na nedeľu alebo na pondelok, spieva sa "Blažen muž..." (v sobotu večer - celú kafizmu a v nedeľu večer - I. antifónu), ak svia-tok pripadne na iný deň, vynecháva sa kafizma a hneď za mirnou ekteniou spieva sa: "Hospodi vozvach" a stichiry na 8. "Sláva, i nýňi" ako aj všetko ostatné spieva sa prazd-níku z Mineje prazdn. (Ak pripadne sviatok v sobotu, spieva sa prokimen - v piatok večer: "Boh náš na nebesi i na zemli...". V ostatné dni spieva sa prokimen dňa).

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár sviatku trikrát. Sedalny, polijelej a veličanije sviatku. Stepena: "Ot junosti". Prokimen sviatku a evanjelium od Jána, zač.: 42. (od polo-vice). "Voskresenije Christovo", "Veličaj, duše moja..." Svetilen a chvalitné stichiry sviat-ku. Kňaz po dobu spievania chvalitných stichír oblieka sa do všetkých kňazských rúch. Pri konci veľkého slavoslovía, t.j. počas spievania posledného (spomaleného) "Sviatyj Bože", kňaz pozdvihuje Kríž na hlavu a vychádza severnými dvermi (okolo prestola), pred ktorým ide kostolník so sviecou. Po ukončení spievania zastaví sa pred otvorenými cárskymi dvermi a hovorí: "Premúdrosť prosti". Kantor spieva: "Spasí Hospodi" trikrát. Kňaz ide s Krížom na hlave doprostred chrámu, kladie ho na analoj a okadí ho trikrát naokolo. Po-tom berie Kríž do rúk (držiac ho na podstavci nad hlavcu) a dívajúc sa na východ hovorí: "Pomiluj nas Bože po velicej milosti Tvojej, molimsja Tebie, uslyši nás, Hospodi, i pomíľuj, rcem vsie". Kantor: "Hospodi pomíľuj" (stokrát a kňaz so sv. krížom pomaly sa klania až k zemi, ku ktorej sa na okamih dotkne koncom kríža a opäť sa dvíha pomaly hore, počas čoho kantor spieva: "Hospodi, pomíľuj"). Druhá prosba znie: "Ješče molimsja o bla-ženejčem mitropolite (N), o preosvjaščennejšem episkope našem (N) ...rcem vsie" . Kňaz sa obracia na západ a klania sa s krížom, podobne ako prvý raz. Kantor spieva: "Hospodi, pomíľuj". V tretej prosbe spomína vlast' s dodatkom: "da i my v tišinie ich poživem mirnoje žitije, vo vsjakom blahočestii i čistotie, rcem vsie". Kantor spieva "Hospodi, pomí-luj" a kňaz sa klania na južnú stranu chrámu. štvrtá prosba: "Ješče molimsja o vsiech služšačich i posluživšich vo svjatiem chrame sem otec, bratij i prichožan našich, o zdravii i o spasenii, i ostavlenii hriechov ich, rcem vsie". Kňaz opäť sa klania k východu a kantor spieva "Hospodi, pomíľuj" (100krát). Potom kantor spieva: "Sláva i nynie" kondak: "Voz-nesijsja na krest voleju..." počas ktorého kňaz kladie sv. kríž na analoj. Klania sa mu a bozkáva ho, pričom ľud spieva: "Krestu Tvojemu, poklaňajemsja Vlado..." (3). Potom odchádza do oltára a za ním prichádzajú veriaci kľáňať sa Krížu,

počas čoho sa spievajú stichiry: "Prijďte verní!". Po "Sláva, i nýňi" - kňaz už nehovori ekteniu: "Pomíľuj nas Bože" (nakol'ko ju hovoril uprostred chrámu), ale iba: "Ispolnim utreňu molitvu..." a odpust pra-zdnika. (Sv. Kríž s analojom sa potom postaví na obyčajné miesto - pred ikonu Spasiteľa a stojí tam do oddania prazdnika).

Na liturgii - antifóny prazdnika. Vchodnoje: "Voznosite Hospoda Boha našeho...". Po vchode - tropár, "Sláva, i nýňi" - kondák sviatku. Namiesto Trisvjataho: "Krestu Tvoje-mu poklaňajemsja...". Apoštol ku Korint., zač.: 125. Evanj. od Jána, zač.: 60. Namiesto "Dostojno jest" - "Veličaj, duše moja..." a irmos 9-ej piesni kánona. Príčasten: "Znamenasja na nas...". Po odpuste - myrovanie.

(Ak tento sviatok pripadne na nedeľu, nespieva sa nič z nedele až na "Voskresenije Christovo" - na utreni).

Na večerni toho istého dňa, po "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 3 a svätého muč. Nikitu - 3. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen: "Boh naš na nebesi...". Ek-tenia: "Rcem vsi...", "Spodobi Hospodi" a "Ispolnim večerňu molitvu". (Takýto postup je na všetkých večerniach hospod. prazdnikov, keď sa robí vchod a spieva veľký prokimen).

Na stichovne - stichiry prazdn. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdn.

Po "Nýne otpaščaješi" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Odpust prazdn.

Sobota po "Vozdviženiji"

Apoštol ku Korint., zač. 125 od polovice. Evanj. od Jána zač. 30 a rad.

NEDEĽA PO "VOZDVIŽENIJI"

V sobotu **na veľkej večerni** - na "Hopodi vozvach" - stichiry ako aj na nedeľu na ut-reni sedalny a všetko ostatné spieva sa podľa poriadku uvedeného na str. 32.

Na liturgii - prokimen prazdnika, apoštol ku Galatom, zač. 203, evanj. od Marka, zač. 37 a bežné - nedeľné.

21. Sv. apoš. Kodrata. Oddanie prazdnika "Vozdviženia"

Poriadok bohoslužieb pozri na str. 39 alebo 33. **Na liturgii** - po vchode - tropár prazdn. "Sláva, i nýňi" - kondák prazdn. Trisvjatoje. ("Krestu Tvojemu..." sa nespieva). Prokimen prazdnika, apoštol a evanjelium dňa.

Po odpuste kňaz vychádza pred analoj, na ktorom leží Kríž, vezme kadidlo, okiadza, vezme ho a držiak rukami nad hlavou, vnáša ho do oltára.

Služba sv. ap. Kodrata spieva sa 20. septembra.

Ak pripadne oddanie prazdnika na nedeľu, na liturgii prokimen dňa a prazdnika, apoštol a evanjelium nedele po "Vozdviženiji" a dňa. Príčasten prazdn. a dňu.

P o z n á m k a. Od oddania prazdnika, t.j. od 21. septembra do 20. decembra každú nedeľu spieva sa po 2-om sedalne **polijejeja** "Angelskij sobor", hoci je svätý bez polijeje-ja. Od 20. decembra do 14. januára nespieva sa polijelej, pokiaľ nebude oddanie Boho-zjavenia, okrem veľkého svätého s polijelejom. A od 14. januára spieva

sa **polijelej** kaž-dú nedeľu až po nedeľu syropôstnú. Katavasija od dnes do 21. novembra spieva sa celoročná, t.j.: "Otvérzu ustá mojá...". (Markova hlava Mineje mes. za september 21.).

O k t ó b e r

I. POKROV PRESVJATOJ BOHORODICY (Panny Márie pomocnej).

V ten deň aj sv. apoštola Anánie a ctiť. Romána Sladkopevca

Ak prazdník "Pokrov P. B." pripadne na hociktorý všedný deň, bohoslužby konajú sa podľa poriadku uvedeného na str. 38. Služby svätým spievajú sa v iný deň.

Ak tento sviatok pripadne na nedeľu, spievajú sa **na veľkej večerni** (v sobotu večer) po "Hospodi vozvach" - stichiry voskresne Oktoicha, bežného hlasu - 4, pokrova - 3 a sv. apošt. Anánie - 3. "Sláva" - pokrova, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Čtenia - 3. Na stichovne - stichiry voskresné "Sláva" - apoštola, "I nýňi" - pokrova. Na požehnanie chle-bov - tropár pokrova trikrát, ak nie je požehnanie - litija, spieva sa - tropár voskresen, "Sláva" - apoštola, "I nýňi" - pokrova.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát "Sláva" - apoštola, "I nýňi" - pokrova. Sedalny s bohorodičnými voskresné. Polijelej a veličanije pokrova. Tretí sedalen pokrova. Stepena a prokimen hlasu - voskr. Evanjelium voskresné atď. ako obyčajne. Kánon voskresen (ak sa číta na 4, pokrova - 6 a apošt. - 4). Katavasija: "Otvérzu usta moja". Po 3-ej piesni kondák a ikos pokrova, sedalen apošt. "Sláva, i nýňi" - pokrova, Po 6-ej kondák a ikos vokresen.

Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a pokrova - 4. "Sláva" - stichira anjelská, "I nýňi" - Preblahoslovenna".

Na liturgii - po vchode - tropár, voskresen, pokrova, apoštola. Kondák voskresen, "Sláva" - apoštola, "I nýňi" - pokrova. Prokimen, apoštol a evanjelium najprv nedeľné a potom pokrova, t.j. Bohorodičky.

Ak je chrám "Pokrova P. B." poriadok bohoslužieb je ten istý ako na str. 31 t.t. Služba sv. Anánie a Romana koná sa v iný deň. Na utreni evanjelium prazdnika.

11. NEDEĽA SVÄTÝCH OTCOV (7. všeob. snemu v Nikei)

Na prvú nedeľu po 11. októbri koná, sa pamiatka na 7. všeob. snem v Nikei spolu s voskresnou službou. Pozri V. Sborník str. 284.

Ak pripadne 11. október na nedeľu, spieva sa služba sv. otcov a služba bežného svätého sa vynecháva a posunuje na iný deň.

N o v e m b e r

14. Sv. apoštola Filipa. Začiatok Roždestv. pôstu. (Advent)

V ten deň je mäsoпуст a od 15. začína sa pôst (advent). Ak ale 14. novembra pripadne na stredu alebo piatok, mäsoпуст býva 13. novembra.

December

11. NEDEĽA SV. PRAOTCOV

Od 11. decembra, t.j. odo dňa sv. Daniela stolpníka prvá nedeľa, ktorá nasleduje je po-svätená sv. praotcom, ktorých služba sa koná spolu so službou voskresnou, ako je to uve-dené v Mineji prazdn. alebo V. Sborníku str. 336. Takto až do 17. decembra.

Ak Narodenie Pánovo (Roždestvo I. Ch.) pripadne na nedeľu, nedeľa praotcov býva na deň 11. decembra, t.j. rovno o dva týždne skôr a nedeľa sv. otcov, čiže pred Narode-ním na 18. decembra.

Ak pripadne Narodenie Pánovo (t.j. 25. december) na pondelok, potom nedeľa pra-otcov bude 17. decembra a nedeľa otcov 24. decembra; ak na utorok, potom nedeľa pra-otcov bude 16. decembra a sv. otcov 23. decembra; ak na stredu, potom nedeľa sv. pra-otcov bude 15. decembra a sv. otcov 22. decembra; ak na štvrtok, potom nedeľa sv. pra-otcov bude 14. decembra a sv. otcov 21. decembra; ak na piatok, nedeľa praotcov bude 13. decembra a otcov 20. decembra a ak na sobotu, potom nedeľa sv. praotcov pripadne na 12. decembra a nedeľa sv. otcov na 19. decembra.

V túto nedeľu sv. praotcov číta sa na liturgii evanjelium nedele 28-ej, t.j. od Luk., za-čalo 76: "Čelovek nekij sotvorí večeru veliu...", hoci by táto nedeľa sv. praotcov pripadla na niektorú inú nedeľu. Radové evanjelium sa vynecháva. Evanjelium potom, ktoré sa vynechalo kvôli spomenutému, ak to nebola 28. nedeľa, číta sa potom na nedeľu 28-u. Ak nedeľa sv. praotcov pripadne na 28-u nedeľu, potom sa nič nemení a číta sa evanje-lium, ktoré patrí, t.j. vyššie uvedené.

P o z n á m k y: O nedeliach prazdníčných pred a po Narodení Pána, ako aj pred a po Bohozjavení (Prosveščeniji)

V evanjeliu nachádza sa 50 radových "začal". Z nich: 8 začal od dňa sv. Paschy do ne-dele všetkých svätých; 32 - od nedele všetkých svätých do nedele mýtnika a farizeja a 10 - od nedele mýtnika a farizeja do Paschy.

Nakoľko Pascha sa svätí nie v jedno určité dátum, ale každý rok sa dátum sviatku me-ní, preto aj celoročný kruh nie je jednaký každý rok.

Tento kruh pre 32 týždňov od Päťdesiatnice do nedele mýtnika a farizeja čini 32-týždenné začalá, no počet týždňov od Päťdesiatnice do nedele mýtnika a farizeja záleží od pohybu Paschy, ktorý nebýva rovnaký. Ak Pascha bola v jednom roku skôr a druhom neskoršie, aj počet týždňov od Päťdesiatnice do nedele mýtnika a farizeja bude tiež väčší. Preto býva niekedy viacej, niekedy menej týždňov než 32.

Ak chýba niekoľko začal pre väčší počet týždňov, Typikon (pre 7. január) dáva takúto úpravu: Ak dôjdeš do nedele po Bohozjavení (Prosvečenii), pozri sa do "Paschalie", na ktoré dátum pripadne počiatok Triody pôstnej (Nedeľa mýtnika a farizeja) a spočítaj koľko do tohoto dáta ostáva ešte týždňov; a potom podľa toho sčítania odpočítaj od ne-dele mýtnika a farizeja späť na 31, resp. 30 alebo 29-u nedeľu a keď sa naplní skutočný počet týždňov, začni poriadok, ktorý dosahuje nedeľu mýtnika a farizeja.

Pre ľahšie vyhládávanie evanjelských začal na spomenuté nedele pozri zvláštnu tabuľ-ku v IV. časti t.t. na strane 172.

17. Sv. proroka Daniela a sv. troch otrokov (dietok), ak pripadne na NEDEĽU PRAOTCOV

V sobotu **na veľkej večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 3, praotcov - 3, proroka Daniela 2 a otrokom - 2. "Sláva" - praotcov, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu.

Na stichovne stichiry voskresné, "Sláva" - praotcov, "I nýňi" - proroka: "Daniil, muž že-lanij...", (V. Sborník str. 341). Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskresen, "Sláva" - otrokov, "I nýňi" - praotec.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - otrokov, "I nýňi" - praotcov. Všetko ostatné voskresné. Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a praotcov - 4. "Sláva" - praotcov, "I nýňi" - "Preblahoslovenna".

Na liturgii - po vchode tropáre podľa poriadku uvedeného na str. 28. Prokimen voskresen a praotcov (pieseň). Apoštol a evanjelium radové a svätých ako pod začalo a pra-otcov. Ak bude ústup (spojený s Paschou), radový apoštol a evanjelium sa vynechávajú a čítajú sa iba praotcov a svät. Pričasten: "Chvalite..." a "Radutesja...".

Služba iných svätých, ktorá bý pripadla na nedeľu praotcov sa vynecháva s posunuje sa na sobotu pred nedeľou sv. praotcov. (MH. na 11. december).

Sobota pred Narodením Pána

Na liturgii - prokimen a pričasten dňa. Ak pripadne oslavovaný svätý, spieva sa aj druhý prokimen. Taktiež čítajú sa dva apoštoli (najprv soboty pred Narodením a radové, ako pod začalo a potom svätého, ak má). Taktiež aj dva evanjelia.

NEDEĽA PRED NARODENÍM PÁNA (Roždestvom Christovým). - Sv. OTCOV

Ak pripadne táto nedeľa mimo 20. decembra, t.j. 18., alebo 19. decembra, koná sa voskresná služba so službou sv. otcov spoločne, ako je to uvedené v Mineji prazdn. alebo V. Sborníku, str. 340. **Na liturgii** - po vchode tropár voskresný a otcov, "Sláva, i nýňi" - kondák otcov. Prokimen: "Blahosloven desi Hospodi..." Apoštol a evanjelium tiež len ot-cov. Radové sa vynechávajú

20. Predprazdenstvo Narodenia Pána. (Roždestva CH.)

Ak pripadne toto predprazdenstvo v sobotu, v piatok večer na "Hospodi vozvach", t.j. na "i nýňi" - nespieva sa ako obyčajne dogmatik predošlého hlasu, ale predprazdenstva. Podobne aj v prípade predprazdn. Bohozjavenia.

Ak pripadne nedeľa sv. otcov v deň predprazdenstva, t.j. na deň 20., 21., 22., alebo 23. decembra koná sa služba takto:

V sobotu **na veľkej večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 4, predpraz-denstva - 3 a otcov - 3. "Sláva" - "Daniil muž želanij...", "I nýňi" - predprazdenstva: "Ver-tepe, blahoukrasisja". Vchod. Prokimen dňa a čtenija - 3 otcov.

Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva" - "Radujtesja prorocy", "I nýňi" - predprazd. "Se vremja približisja". Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskresen, "Sláva" - otcov "Velija very". "I nýňi" - predprazd. "Hotovisja Viflejeme".

(Ak je litija, na požehnaní chlebov - tropár: "Bohorodice Devo" dvakrát a otcov: "Velija very" - jedenkrát.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár voskresen dvakrát, "Sláva" - otcov: "Velija very". "I nýňi" - predprazdn. "Hotovisja Viflejeme". Sedalny voskresné s ich bohorod. Ostatné voskresné. Kánon voskresný (ak sa číta s irmosami na 4, predprazd. - 4 a otcov - 6). Katavasija: "Christos raždajetsja".

Po 9-ej piesni na "Svjat Hospod' Boh naš" - svetilen voskresný, "Sláva" - otcov, "I nýňi" - predprazdenstva. Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a otcov - 4. "Sláva" otcov: "Za-konnych učeníj", "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po otpuste - evanjelská stichira.

Na liturgii - po vchode tropár voskresný, otcov a predprazden. "Sláva" - kondák otcov, "I nýňi" - predprazdenstva. Prokimen - pieseň otcov: "Blahosloven Jesi Hospodi...". Apoštol k Jevrejom, zač. 328, evanjelium od Mat. 1. Radové sa vynecháva.

Ak pripadne nedeľa sv. otcov na deň 24. decembra, služba voskresná sa vynecháva, okrem: Prokimen, stepena, evanjelia a "Voskresenije Christovo", ktoré sa čítajú. Ostatné berie sa zo služieb sv. Otcov a poprazdenstva.

V sobotu **na veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry otcov - 6 a predprazd. - 4. "Sláva" - "Daniil muž želanij", "I nýňi" - "Vertepe blahoukrasisja". Vchod. Prok. dňa a čte-nia otcov - 3. Na stichovne - stichiry predpr. "Sláva" - "Radujtesja prorocy". "I nýňi" - "Sé vremja približisja". Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskresný, "Sláva" - otcov: "Velija very", "I nýňi" - predpr.: "Napisovášesja inohda". (Ak je litija, - tropár: "Velija very" dvakrát a predpr.: "Napisovášesja..." jedenkrát).

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár voskresný dvakrát "Sláva" - otcov, "I nýňi" - predprazd. "Napisovášesja". Sedalny otcov: "Vo otcech Bože" atď. (Pozri Veľ. Sborník str. 343). Kánon otcov: "Volnoju morskiju". Katavasija: "Christos raždajetsja". Na 9-ej piesni: "Čestnejšuju". Svetilen otcov: "Ot semene vvoditsja", "Sláva" - "Patriarchov izobrannii", "I nýňi" - "Veselisja Viflejeme". Na chvalitech - stichiry otcov - 3 a predprazdenstva 3. "Sláva" "Zakonnych učeníj", "I nýňi" - "Preblahoslovenna". (Chvalit. stichiry predpr.: "Isaii hlás" atď., V. Sborník, str. 347). Po veľ. slavoslovii tropár voskr. ako obyčajne.

Na liturgii - po vchode tropár voskresen, otcov a predprazd "Sláva" - kondák otcov, "I nýňi" - kondák predprazd. Prokimen otcov, ako aj apoštol a evanjelium. Radové sa vynecháva.

P o z n á m k a. Od tohto dňa (20. decembra), t.j. predprazdenstva do 14. januára, kedy je oddanie prazdnika Bohozjavenia, Oktoich sa vo všedné dni nepoužíva, iba v nedeľu, keď sa spieva voskresná služba. Polijelej tiež nebýva iba ak je veľký svätý.

24. Navečerie Narodenia Pána (Roždestva Christova sočelnik). Sv. Večer

Ak Roždestvo pripadne na nedeľu alebo pondelok, cárské časy (hodinky) čítajú sa v piatok. Ak Roždestvo pripadne na utorok, stredu, štvrtok, piatok alebo sobotu, časy cár-ske čítajú sa v deň navečeria (predvečer) Narodenia Pána.

Cárske časy (hodinky) konajú sa ráno. Kňaz oblečený do epitrachilu a felonu otvára cárské dvere, berie z prestola sv. Evanjelium a vynáša ho cárskymi dvermi doprostred chrámu a kladie ho na pripravený analoj. Tu začína vozhlasom: "Blahosloven Boh náš...", po ktorom kantor číta: "Sláva Tebe Bože náš..., Carju nebesnyj..." atď. Pozri Vel'. Sbor-ník str. 351). Po vozhlase: "Jako Tvoje jest' carstvo..." kňaz okiadza sv. Evanjelium, oltár, ikonostas a celý chrám. Po odovzdaní, kadidla stojí v oltári počas čítania časov (alebo, podľa starých predpisov typikonu, pred sv.Evanjeliom).³⁵ Kantor číta predpísané žalmy: (5, 44 a 45), ako aj tropáre, ktoré sa nachádzajú vo Vel'. Sborníku str. 351-362. Potom prokimen, paremia, apoštol a evanjelium, začala ktorých sú uvedené v Sborníku. Taktiež sa číta: "Stopy moja" a po trisvjatom "Otče náš" a vozhlase - kondák prazdnika - "Deva dnes..." "Hospodi, pomíľuj" 40-krát a "Iže na vsjakoje vremja". Po "Čestnejšuju" kňaz: "Bože uščedri ny..." a modlitbu: "Christe svete..."

Potom nasleduje čas 3, 6 a 9, ktoré sa čítajú podobne ako prvý, po dobu ktorých kňaz kadí oltár, evanjelium a veriach. Počas čítania 9. času okiadza sa celý chrám, podobne ako na začiatku 1-ého. Za modlitbou 9-eho času: "Vladyko Hospodi Iisuse Christe..." číta-jú sa izobraziteľny: "Blahosloví, duše moja, Hospoda", "Sláva" - "Chvalí duše moja", "I nýne" - "Jedinorodnyj Syne", "Vo cárstvii Tvojem", "Sláva, i nýňi" - "Pomjaní nás Hospo-di", "Sláva" - "Lik svätých anhel", "I nýňi" - (ak sa nekoná sv. Liturgia). "Veruju vo jedina-ho Boha". Ak sa koná liturgia, po "I nyňi" - Oslaby, ostavi...) a po "Otče náš" - kondák sviatku, "Hospodi pomíľuj" - 40krát, "Vsesvjataja Trojce", "Dostojno jest'" a odpust.

Sv. liturgia Vasila Vel'kého s večernou. Táto liturgia v predvečer (v navečerii) Roždestva koná sa podľa poriadku uvedeného na str 43 t.t. Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 8. "Sláva, i nýňi" - tamtiež. Vchod s Evanjeliom. Po ukončení paremií, ktoré sa čítajú s tropármi, býva malá ektenia s vozhlasom: "Jako svjat Jesí Bože náš..." a trisvjatoje. Potom prokimen: "Hospod' reče ko mne...", apoštol ko Jevrejom, zač. 303, evanjelium od Luk., zač. 5. Ďalej pokračuje liturgia sv. Vasilia Vel'kého. Namiesto "Dostoj-no jest'" spieva sa: "O Tebe radujetsja". Pričasten: "Chvalite Hospoda".

P o z n á m k a Ak navečerie pripadne na sobotu alebo nedeľu, cárské časy konajú sa v piatok, ako už bolo spomenuté. Sv. liturgia sa na tento deň (v piatok nekoná) ale iba ráno cárské časy s izobraziteľnými a večerná sa koná večer, ako obyčajne. Ak navečerie pripadne na sobotu alebo nedeľu koná sa liturgia sv. Jána Zlatoústeho, a na samotný deň sviatku koná sa liturgia sv. Vasilia Vel'kého bez večerne.

Na veľ'kej večerni - "Blažen muž". Po "Hospodi vozvach" stichiry prazdnika - 8. "Sláva, i nýňi" tamtiež. Vchod s Evanjeliom. Prokimen dňa. Čtenia so stichami.

³⁵ Na niektorých (zjednotených) farnostiach kňaz začína cárské časy v epitrachile pred cárskymi dvermi. Felon berie na seba pred čítaním evanjelia, ktoré číta od cárskeho dverí.

Po parimejach ektenia malá a prokimen: "Hospod' reče ko mne...". Potom apoštol ko Galatom, zač. 207 a evanjelium od Mat., zač. 53. Potom ektenia: "Rcem vsi...", "Spodobí Hospodi", "Ispol-nim večerňu molitvu" a po vozhlase: "Budi deržava...", "Premúdrost" a odpust. (Stichov-né stichiry sa spievajú večer - na povečerii).

25. NARONIE PÁNA. (Roždestvo Iisusa Christa)

Bez ohľadu na to, na ktorý deň pripadne prazdník Narodenia (alebo Bohozjavenia), ko-ná sa v predvečer sviatku **veľké povečerie s litijou**. Začiatok tohto povečeria môže sa prevádzať podľa dvoch spôsobov. Prvý spôsob - spôsob veľkopôstných povečerijí, keď kňaz v epitrachile pred zatvorenými cárskymi dvermi začína vozhlasom: "Blahosloven Boh náš...". Kantor: "Amiň. Sláva Tebe, Bože náš, sláva Tebí. Carju nebesnyj..." atď. Kňaz po vozhlase: "Jako Tvoje jest' cárstvo..." odchádza do oltára, berie kadidlo a okiadza celý chrám, po dobu ktorého kantor číta predpísané žalmy.

Druhý spôsob - slávnostný, podobne ako u vsenočného bdenija (pozri str. 13), kňaz ob-lečený v epitrachile a felone otvára cárske dvere, berie kadidlo a okiadza sv. Prestol, iko-nostas a celý chrám. Po okadení chrámu kňaz činí vozhlas: "Blahosloven Boh náš" a Kan-tor: "Prijďte poklonísja..." a číta predpísaných šesť žalmov, ktoré sa tam nachádzajú. (Veľ. Sborník, str. 369). Kňaz zatvára cárske dvere. Na "S nami Boh.." kňaz otvára cárske dvere a číta patričné stišky, na ktoré kantor odpovedá spievaním: "S nami Boh...". Ďalej kantor číta: "Deň prošeď..." a ostatné. Kňaz zatvára cárske dvere. Po "Trisvjatom", "Otče náš" a vozhlase spieva sa tropár sviatku, počas ktorého kňaz otvára cárske dvere. Kantor: "Hospodi, pomiluj" - 40krát, "Sláva, i nyňi" - "Čestnejšuju cheruvim" a "Imenem Hospod-nim...". Kňaz po vozhlase "Molitvami sviatých otcев..." a číta modlitbu: "Hospodi, Hospodi ...", po ktorej zatvára cárske dvere. Kantor pokračuje ďalej s čítaním: "Prijďte poklonim-sja..." atď. Po "Trisvjatom" a "Otče náš" kantor spieva kondak: "Dieva dnes..." a kňaz otvára dvere. Kantor: "Hospodi, pomiluj" - 40krát), "Sláva, i nyňi" - "Čestnejšuju" a "Ime-nem Hospodnim...". Kňaz po vozhlase "Molitvami svjatých otec" číta modlitbu: "Vladyko Bože Otče...", po ukončení ktorej kantor pokračuje v čítaní tretej časti povečeriya: "Prijďte poklonimsja...", žalm 69. a 142., ako aj "Sláva vo vyšnich Bohu..." a litijné stichiry. Pri spievaní litijných stichír kňaz otvára cárske dvere (alebo pri zatvorených cárskych dve-rách), a robí vchod na litiju. (Pozri celý postup na str. 13 t.t., na veľ. večerni s litijou).

Na požehnanie chlebov - tropár prazdnika trikrát. Potom: "Budi imja Hospodne...". Kňaz: "Blahoslovenije Hospodné na vás..." a kantor hneď na to číta "šestopsalmije": "Sláva vo vyšnich Bohu..." atď. pokračuje sa v utreni, ako na hospodský sviatok (pozri poriadok na str. 10 t.t.).

Ak navečerie Narodenia Pána bude v sobotu alebo v nedeľu (nebýva. pôstny deň) a li-turgia, ako už bolo povedané, koná sa sv. Jána Zlatoústeho, na ktorej číta sa apoštol ko Galatom, zač. 207 a evanjelium od Mat., zač. 53.

Na samotný deň sviatku koná sa liturgia sv. Vasilia Veľkého. Takto býva aj na sviatok Bohozjavenia.

Na liturgii - antifóny prazdnika, vchodnoje a namiesto trisvjatoho: "Jelicy vo Christa". Na lit. sv. Vasilia namiesto: "O Tebí radujetsja" - irmos 9-ej piesni.

26. Sobor Presv. Bohorodice a sv. Jeftimia

Na večerni - kafizma sa nespieva, iba ak je v sobotu večer. Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdn. na - 6.

"Sláva, i nýňi" - tamtiež. Vchod. Prokimen veľký: "Kto Boh velij...". Ak je to v sobotu večer, spieva sa: "Hospod' vocarisja...". Potom ektenia: "Rcem vsi..." atď., podľa Mineji prazdn. alebo V. Sborníka, str. 383-386.

Na utreni evanjelium sa nečíta, iba ak je chrámový sviatok, a tedy sa číta od Mat., zač. 2. Na 9-ej piesni spieva sa irmos ako na prvý deň sviatku.

Na liturgii - izobraziteľny a blahoslavenstvá. Na vchode: "Prijdite poklonimsja..., Spasi ny Syne Božij, roždejsja ot Devy, pojuščija Ti: alliluja". Takto až do oddania. Po vchode - tropár prazdn. "Sláva, i nýne" - "Iže prežde dennicy".

Ak pripadne sviatok Narodenia Pána na nedel'u, to medzi sviatkom Narodenia a Bohozjavenia je už iba jedna nedel'a, na ktorú pripadá aj sviatok Obrezania P. I. Ch. V tomto prípade nedel'a po Narodení Pána sa sviatkuje 26. decembra, nakoľko 31. decembra, t.j. v sobotu bude oddanie sviatku Narodenia Pána.

V tom prípade v nedel'u večer na večerni na: "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 3 ("Prijdite vozradujemsja..." V. Sborník, str. 363 a svätým - 3 ("Boha otca..." - tamtiež na str. 393). "Sláva" - svät., "Í nýňi" prazd. "Sláva vo vyšňich". Vchod. Prokimen: "Kto Boh velij..." a ektenie.

Na stichovne - stichiry prazdnika: "Preslavnoje tainstvo...", str. 384. "Sláva" - "Svjaščennych pamiat'", "I nýňi" - prazdnika. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätých: "Blahovestvuj Iosife..." , "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva" - svät. "I nýňi" - pra-zdnika: Sedalny prazdnika. Po 50. žalme kánon a katavasija prazdn. Na 9-ej piesni spie-vame prípev a irmos. Svetilen prazd. "Sláva" - svät. "I nýňi" - prazdn. Na chvalitech - stichiry prazdnika - 4. "Sláva" svät.: "Krov i ohň...", "I nyňi" - prazdn.: "Dnes Christos..." Slavoslovie veľké, po ktorom tropár svät. "Sláva, i nýňi" - prazdn.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár prazdnika a svät. "Sláva" - kondák svä-tých, "I nýňi - bohorod.: "Iže prežde dennicy". Prokimen: "Veličit duša moja Hospoda" a svät.: "Diven Boh...". Apoštol ko Jevrejem, zač. 306 a ko Galatom, zač. 200, Evanjelium od Mat., zač.4. (Len jedno!).

Sobota po Narodení Pána

Na liturgii - prokimen: "'Pomjanu imja tvoje...". Apoštol ko Timoteju, zač. 288. Evanjelium od Mat., zač. 46. Príčasten: "Čašu spasenija".

NEDEĽA PO NARODENÍ PÁNA. Sv. Jozefa a kráľa Dávida, ako aj apoštola Jakuba

Ak táto nedeľa pripadne na 26., 27., 28., 29. a 30. december, poriadok bohoslužieb bude nasledovný:

V sobotu **na veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 3, prazdnika - 4 a svätých - 3. "Sláva" - "Pamjat' soveršajem", "I nýne" -dogmatik bežného hlasu. Vchod. Prokimen Na stichovne stichiry Oktoicha, "Sláva" - svät. "Svjaščennych pamjat'", "I nýňi" - prazdn. Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskresen "Sláva" - svätým a "I nýňi" - prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - svätým, "I nýňi" - prazdn. Sedalny s bohorodičnými Oktoicha. Po neporočných tropároch, ipakoj, stepena, prokimen voskresného hlasu. Evanjelium voskresné atď. Kánon voskresen na 4, Bohoro-dičky na 2, sviatku na 4 a bohootcov na 4. Katavasija: "Christos raždajetsja". Na 9-ej pie-sni: "Čestnejšuju". Svetilen - voskresný, "Sláva" - svätým, "I nýňi" - prazdnika. Na chvalit. stichiry voskresné 4 a prazdn. - 4, "Sláva" svät. - "Krov i ohň", "I nýňi" - "Preblahosloven-na". Po slavoslovii tropár voskresen, ako obyčajne. Po odpuste spieva sa na "Sláva, i ný-ne" evanjelská stichira. Takýmto spôsobom spievajú sa evanjelské stichiry v Nedeľu sv. praotcou, - otcov, mytnika a farizeja, až po Nedeľu po Zoslaní sv. Ducha, t.j. Nedeľu všetkých svätých.

Na liturgii - izobrazitelny. Po vchode - tropár voskresný, prazdnika a svätých. "Sláva" - kondák svätých, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen hlasu a svätých: "Diven Boh...". Apoštol ko Galatom, zač. 200. Evanjelium od Mat. zač. 4 a potom, ak nebude ústup, radové - nedeľné. Pričasten: "Chvalite Hospoda..." a "Radujte sa...".

P o z n á m k y

1. Ak Narodenie Pána pripadne na pondelok, potom 30. decembra na liturgii prokimen, apoštol a evanjeliu, ako aj pričasten čítajú sa najprv soboty po Narodení a potom apoštol a evanjelium soboty pred Bohozjavením; a nedele po Narodení na liturgii v deň oddania prazdn. Prokimen, apoštol a evanjelium nedele pred Bohozjavením čítajú sa 1. januára.

2. Ak Narodenie Pána pripadne na utorok, to 29. decembra na liturgii číta sa prokimen, apoštol a evanjelium najprv soboty po Narodení, a potom "mladencom". Narodenie Pána spieva sa 30. dec. Službu nedele pred Bohozjavením spievame 1. januára, kedy na liturgii číta sa najprv prokimen, apoštol a evanjelium nedele a potom obrezania a sv. Vasília.

3. Ak Narodenie Pána pripadne na stredu, štvrtok a piatok, potom medzi sviatkom, Na-rodenia a Bohozjavenia budú dve soboty a nedele. V prvú sobotu číta sa apoštol a evan-jelium soboty po Narodení a v nedeľu apošt. a evan. nedele po Narodení. V druhú sobotu číta sa apoštol a evanjelium soboty pred Bohozjavením a v nedeľu apoštol a evanjelium nedele pred Bohozjavením.

4. Ak Narodenie Pána pripadne na sobotu, potom medzi sviatkami budú dve nedele a jedna sobota. Služba nedele po Narodení koná sa hneď na druhý deň - v nedeľu. Odda-nie Narodenia bude v piatok, kedy na liturgii číta sa apoštol a evanjelium soboty po Naro-dení a prokimen ako aj pričasten prazdnika.

V sobotu pred Bohozjavením na liturgii - apoštol a evanjelium číta sa najprv Obrezaniu a potom soboty. V nedeľu pred Bohozjavením na liturgii číta sa prok. apoštol a evanjelium najprv nedele pred Bohozjavením, potom svätého a ak nebude ústup, aj radové ako pod začalo.

27. Sv. prvomučeníka a archidiakona Štefana.

Služba sv. prvomučeníka a ct. o. Teodora koná sa podľa poriadku uvedeného v Trifolo-gione alebo vo Veľ. Sborníku, str. 387.

Ak je chrám sv. Štefana, koná sa služba iba prvomučeníku. Služba ctihod. Teodora od-bavuje sa na povečeríi.

J a n u á r

1. OBREZANIE I. Ch. a Sv. Vasilia Veľkého. (Občianský Nový rok)

Ak padne Obrezanie na nedeľu, slúži sa v sobotu večer vsenočné bdenije, t.j. **veľká večerňa s litiou**. Na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 3, prazdnika - 3 a svätého - 4. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Vchod a čtenija. Na **liti-ji** stichiry chrámu a sv. Vasilia. Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár: "Bohorodice Devo" dvakrát a svätého jedenkrát.

Na útreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny voskresné s bohorodičnými. Polijelej a neporočné tropáre. Ipakoj, ste-pena a prokimen voskresné. Evanjeliu voskr. atď.

Kánon voskresný (s irmosom na - 4, prazdn. - 4 a svät. - 6). Katavasija: "Hlubiny odkryl jest' dno...". Na 9-jej piesni - "Čestnejšuju". (Pripevy prazdnika sa nespievajú). Svetilen voskresný, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Na chvalitech stichiry voskresné - 4 a svätého - 4. "Sláva" stichira evanjelská, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po slavosl. tropár voskresný obyčajný.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár voskresný, prazdnika a svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen nedele pred Bohozjavením "Spasi Hos-podi ľudi..." a svätého: "Usta moja vozhlahoľut..." Apoštol nedele pred Bohozjavením, ku Timoteju, zač. 8 a ku Kolosejom zač. 254. Evanjeliu od Marka, zač. 1. a Lukáša, zač. Pričasten "Chvalite Hospoda" a "V pamjat' večnuju". Liturgia sv. Vasilia Veľkého. Namies-to "Dostojno" - "O Tebí radujetsja". (Po liturgii, ak je obyčaj, býva povďačný Moleben).

Sobota pred Bohozjavením

Na liturgii apoštol ku Timotej., zač. 284. Evanjeliu od Matúša, zač. 5.

Nedeľa pred Bohozjavením (Bohojavenijem)

Na liturgii - prokimen "Spasi Hospodi, ľudi Tvoja...", hlas. 6. Apoštol ku Timoteju, zač. 298. a Evanj. od Marka, zač. 1.

5. Predvečer Bohozjavenia (Navečerie Bohojavenija)

Ak sviatok Bohozjavenia pripadne na nedeľu alebo pondelok, cárské časy čítajú sa v piatok ak v utorok – časy v pondelok; ak stredu - časy v utorok; ak vo štvrtok - časy v stredu; ak v piatok časy vo štvrtok.

Čárske časy (hodinky) odbavujú sa podľa spôsobu uvedeného na navečerii Narodenia Pána, 24. decembra, str. 48 t.t., a so zvláštnymi žalmami a tropármi, ktoré sa čítajú a spievajú ako aj prokimenmi, parimejami, apoštolmi a evanjeliami, ktorých poriadok sa nachádza v Trifologione alebo vo Vel'. Sborníku, str. 411-422.

Večernja potom býta spolu s **liturgiou** sv. Vasilia Vel'kého.

Pri konci liturgie, t.j. po zaamvonovej modlitbe (pred "Budi imja Hospodne") býva **vel'-ké svätenie vody**. - Kňaz odchádza na miesto, kde je pripravená voda, berie kadidlo a okiada vodu, chrám a prítomných veriacich. Kantor za tú dobu spieva tropáre: "Hlas Hospodeň". Potom nasledujú parimei - 3, prokimen: "Hospod' prosveščenije moje...", apoštol ku Korint., zač. 143 a evanjelium od Marka, zač. 2. Ektenia mírna s doplnkom (pozri Vel'. Sborník, str. 430, alebo Trebník str. 333). Keď kňaz pri čítaní prvej modlitby príde k slovám: "Vélij jesí Hospodi", berie do rúk trojramennú sviecu zapálenú, tzv. "troj-cu" a podľa obyčaje znamená ňou vodu znamením kríža vyslovujúc pritom slová modlit-by. Znamená trikrát a po každý raz ponára horiacu sviecu do vody uhasiac takým spôs-obom z troch sviec po jednej sviečke. Ďalej číta modlitbu: "Ty, ubo, čelovekoľubče", pri slovách "osviatí vódu siju" kňaz žehná trikrát vodu rukou ponoriac pritom prsty do vody. Potom pokračuje v čítaní modlitby: "I dažd jej blahodať..." Pri slovách: "Sám i nýři Vla-dýko, osvjaťi vodu siju Duchom Tvojim svjatým" kňaz dýcha (fúka) na vodu v znamení kríža trikrát a pokračuje v modlitbe. Po slovách: "Spasí Hospodi blaženejšeho..." kantor spieva: "Hospodi pomiluj" trikrát. Po modlitbe: "Mír vsem!", "Hlavy vašia Hospodevi pri-kloníte" a modlitba "Prikloní Hospodi..." s vozhlasom: "Ty bo jesi osvjačenije naše..." Po-tom kantor začína spísať tropár prazdnika: "Vo Iordane..." trikrát, počas ktorého kňaz berie obidvoma rukami sv. Kríž a ponára ho do vody v znamení kríža trikrát. Potom kňaz kropí sv. vodou sv. Prestol a celý chrám, veriacim dáva bozkávať sv. Kríž, pričom kropí ich sv. vodou. Kantor po tú dobu spieva stichiru: "Vospoim vernii..." a "Budi imja Hospod-ne..." trikrát a 33 žalm: "Blahoslovíu Hospoda..." , po ktorom kňaz koná odpust. a žehná veriacich.

P o z n á m k a

Ak pripadne predvečer (navečerie) Bohozjavenia v sobotu alebo v nedeľu, nebýva prís-ný pôst a časy cárské sa čítajú v piatok. V deň pred Bohozjavením (v predvečer do obe-da) koná sa liturgia sv. Jána Zlatouštego a po obede, v dobe, keď sa obyčajne koná ve-čiereň býva **vel'ká večernja**. Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 8. "Sláva, i nýři" - tamtiež. Vchod s Evanjeliom. Prokimen dňa a čtenija ich tropármi. (Trisvjatoje sa ne-spieva, nakoľko liturgia sa slúžila zvlášť). Po parimejach ektenia malá, prokimen, apoštol a evanjelium. Apoštol ku Korint'anom, zač. 143, od polovice (pozri V. Sborník str. 429) a Evanjelium od Lukáša, zač. 9. (Na liturgii sv. Jána Zlatouštego, ktorá sa konala doobe-da, prokimen: "Veselitesja o Hospode..." (V.

Sborník str. 123). Apoštol ku Timoteju, zač. 284. Evanjelium od Mat., zač. 5. Po ektenii, na večerni "Spodobi Hospodi" a "Ispolnim večerňu molitvu...". Po vzhlyase odpust. (Môže sa po ekteniach konať osvätenie vody, ak je to vo zvyku na dotýčnej farnosti, podľa vyššie uvedeného spôsobu).

V tomto prípade na samý sviatok koná sa liturgia sv. Vasilia Veľkého bez večerne, na ktorej namiesto: "O Tebí radujetsja" spieva sa irmos 9-ej piesni.

6. BOHOZJAVENIE. (Bohojavenije)

V predvečer sviatku koná sa **veľké povečerie s litijou**. Poriadok veľkého povečeria pozri na str. 49 v predvečer Narodenia Pána. Po slavoslovii býva litija, ktorej stichiry sa nachádzajú v Trifologione alebo vo Veľ. Sborníku str. 432. Taktiež aj **utreňa**.

Na liturgii - antifóny prazdníčné, namiesto trisvjatého: "Jelicy vo Christa..." a ostatné pozri v Trifologione alebo V. Sborníku str. 432-440.

7. Sobor sv. Jána Krstiteľ'a

Na večerni - "Blažen muž" sa nespieva, iba v sobotu večer. Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svät., "I nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen veľký. (Ak je v sobotu večer - "Hospod' vocarisja..."). Stichovné stichiry prazdnika a všetko ostatné podľa Trifologiona alebo V. Sborníka str. 440-444. (Podobným spôsobom ko-najú sa bohoslužby do oddania prazdnika).

Toho dňa po obede **na večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry ctihodného (prepodobného) Georgia - 3 a ctihodnej (prepodobnej) Domniky - 3. "Sláva, i nýňi" prazdnika (ak nie je Trifologiona - Dnesj Christos na Iordaň prijde krestitisja..."), V. Sborník, str. 438). Na stichovne - stichiry prazdnika: "Videv t'a hrădušča..." so stiškami: "More vide i pobeže...", (V. Sborník, str. 440-441). "Sláva, i nýňi" - "Na Iordane rece...", str. 433.

Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár prazdnika jedenkrát.

P o z n á m k a

Ak pripadne sobor sv. Jána v nedeľu, poriadok bohoslužieb je nasledujúci: V sobotu večer **na veľ. večerni** - "Blažen muž", na "Hospodi vozvach" - stichiry vskresné - 3, prazdnika - 4, t.j.: "Prosvetitel'a našeho..." a predteči - 3, t.j. "Videv Ťa hrădušča..." "Sláva" - "Vo ploti svetilnič", "I nýňi" - dogmatik hlasu. Vchod. Prokimen dňa. Stichovné - stichiry vskresné, "Sláva" - "Jako ducha račitel", "I nýňi" - "Prijdíte podražim mudryja devy". Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár vskresný, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár vskresný dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny vskresné s bohorodičnými. Po neporočných tropár, stepena, proki-men a všetko ostatné nedele. Na 9-ej piesni, "Čestnejšuju". Svetilen vskresný, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Na chvalitech stichiry - vskresné - 4 a prazdnika 4. "Sláva" - evanjelská stichira, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po slavoslovii tropár vskresný, ako obyčajne.

Na liturgii - izobraziteľný. Po vchode - tropár vzkresný, prazd. a svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen, apoštol a evanjelium nedele po Bohozjavení a svätého. Príčasten prazdnika svätého.

Ak nebude ústup, apoštol a evanjelium číta sa ako pod začalo. Ak bude ústup, prokimen, apoštol a evanjelium nedele sa vynecháva.

Ak na nedeľu pripadne poprazdenstvo Bohozjavenia a malý svätý, pozri poriadok boho-služieb na str. 32, ak svätý s polijejejom, pozri str. 33 t.t.

SOBOTA po Bohozjavení

Prokimen a pričasten prazdnika. Apoštol k Efežanom, zač. 233. Evanj. od Mat., zač. 7.

NEDEĽA PO BOHOZJAVENÍ

Na liturgii - prokimen: "Budi Hospodi milosť Tvoja...". Apoštol k Efežanom, zač. 224 od polovice. Evanjelium od Matúša, zač. 8. Príčasten prazd.: "Javisja blahodať..." a "Chvalite Hospoda...".

Tu treba s pozornosťou sledovať, ktorá nedeľa nasleduje, či treba vynechať alebo do-dať začala apoštolov a evanjelií. (Pozri tabuľku na str. 86).

Treba dbať o to, aby nedeľa o Zachejovi každopádne predchádzala pred nedeľou o mýtnikovi a farizejovi. Evanjeliá týchto nediel sa neopakujú.

30. Sobor troch svät.: Vasilia Veľkého, Gregora Bohoslova a Jána Zlatoústeho. (Sobor troch svätiteľej: Vasilia Veľ., Grigoriya Bohoslova a Ioanna Zlatoústeho)

Služba všetka z Trifologiona alebo V. Sborníka, str. 445.

Ak pripadne tento sviatok na sobotu mäso-pôstnu, koná sa ich služba vcelku v piatok. Ak je ale chrámový sviatok, koná sa ich služba v sobotu a služba sobotňajšia, t.j. za zomrelých koná sa v predchádzajúcu sobotu, t.j. o týždeň skôr, (Pozri: MH. za mesiac január 30. deň).

F e b r u á r

2. STRETNUTIE PÁNOVO. (Stretenie Hospodne)

Služba prazdnika podľa Trifologiona, alebo Veľ. Sborník, str. 456.

P o z n á m k y:

1. Ak pripadne tento sviatok na nedeľu, mimo Triodu pôstnu, t.j. pred nedeľou mýtnika a farizeja, poriadok bohoslužieb je nasledujúci: V sobotu na **veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry vzkresné - 4 a prazdnika - 6. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod, proki-men dňa a čtenia prazdnika - 3. Na litiji - stichiry so "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Stichovné - stichiry - vzkresné, "Sláva, i nýne" - prazdnika. Na požehnanie chlebov - tropár prazd-nika - 3krát. Ak nie je litija - tropár vzkresný, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Sedalny s ich bohorodičnými – voskresné. Polijelej a veličanije prazdnika. Potom: "Anhel-skij sobor..." a sedalen prazdnika. Stepena voskresné, bežného hlasu. Prokimen a evanje-lium. "Voskresenie Christovo", 50. žalm a stichira prazdnika. Kánon voskresen a katava-sija prazdnika. Na 9-ej piesni: "Čestnejšuju" sa spieva. Svetilen voskr., "Sláva, i nýňi" – prazdnika. Na chvalitech stichiry - voskresné - 4 a prazdnika - 4. "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po slavosloviju tropár iba voskresný, ako obyčajne.

Na liturgii - izobrazitelny. Po vchode - tropár voskresný a prazdnika. "Sláva" - kondák voskresný, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv nedele a potom prazdnika.

2. Ak pripadne tento sviatok na nedeľu mýtnika a farizeja, alebo bludného syna, mäso-pôstnu a syropôstnu potom sú tieto odchýlky od vyššie uvedeného poriadku:

V sobotu **na vel'. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 3, Triode - 3 a prazdnika - 4. (Ak je nedeľa mäso-pôstna - voskresné - 3, Triode - 4 a prazdnika - 3). "Sláva" - Triode, "I nýňi" - prazdnika. Na litiji - stichiry prazdnika: "Vetchij deňmi..." a ďalšie dve. Taktiež Triode z chvalitných dve stichiry. (Ak je nedeľa mýtnika a farizeja - "Fariseja velechváľnyj" a "Ot del pochvaleňmi...").

Ak je nedeľa bludného syna - po stichirách prazdnika spieva sa na litii aj Triode - 3 stichiry z chvalitných.

Ak je mäso-pôstna - po stichirách prazdnika spievajú sa aj prvé dve stichiry z chvalitných. Triode.

Ak je syropôstna nedeľa a koná sa litija, spieva sa aj tu po prazdn. stichirách dve stichiry Triode z chvalitebných. "Sláva" - Triode hoci by bola hociktorá zo spomenutých nediel' a "I nýňi" - prazdnika. Na stichovne stichiry voskresné, "Sláva" - Triode, "I nýňi" – prazdnika. Tropár prazdnika trikrát. Ak nie je litija - voskresný jedenkrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na utreni - ako hore. Ak je nedeľa bludného, mäso-pôstná dodáva sa k polijeleju: "Na rekach vavilonských". **Na liturgii** - izobrazitelny. Vchodnoje prazdnika. Po vchode – tro-pár voskresný a prazdnika. "Sláva" kondák Triode, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen hlasu a prazdnika.

Ak je nedeľa mäso-pôstna - prokimen triode a prazdnika. Apoštol, evanjelium a pričas-ten dňa a prazdnika.

3. Ak pripadne tento sviatok na sobotu mäso-pôstnu, služba za zomrelých spieva sa v predchádzajúcu sobotu alebo v mäso-pôstný štvrtok. V sobotu potom koná sa všetko sviatku.

4. Ak pripadne tento sviatok na hociktorý deň syropôstného týždňa, - spieva sa všetko sviatku, nakoľko Trioda s prazdníčnou službou sa nespojuje iba v sobotu a nedeľu. V stredu a v piatok syropôstného týždňa, ak na tieto dni padne tento sviatok, koná sa sv. Liturgia Jána Zlatoústeho.

5. Ak tento sviatok pripadne na pondelok prvého týždňa, služba sviatku sa koná v nedeľu syropôstnu.

Obširnejšie o tomto sviatku a jeho poprazdenstve v Trifologione, resp. Mesačnej mineji.

6. Na tento sviatok, po zaamvonovej modlitbe a "Budi imja Hospodne", kňaz vychádza nastred chrámu, kde sú na analoji prichystané sviece, berie kadidlo, okiada sviece, počas ktorého kantor spieva tropár, "Sláva", i nýňi" - kondák. Potom kňaz číta modlitbu na posvätenie sviec z Trebnika, žehná a kropí svätenou vodou. Odpust a myrovanie.

M a r e c

9. 40 mučeníkov Sevastijských

Služba sv. mučeníkom, podobne ako aj služba Objavenia hlavy sv. Jána Krstiteľ'a (24. febr.) je spojená s rôznymi variantami. Nakoľko na našich farnostiach pre nedostatok kníh (Mesačných minej) nekonajú sa tieto služby, iba v katedrálnoch chrámoch, neuvádzam v tomto typikone poriadok ich bohoslužieb. Poriadok všetkých bohoslužieb a ich variantov nachádza sa v tzv. "Markových hlavách" (MH) v Triode pôstnej, alebo v Mesačnej mineji.

25. ZVESTOVANIE PRESVÄTEJ BOHORODIČKY.

(Blahoveščenije Presv. Bohorodicy)

Tento sviatok býva v dobe od štvrtka tretieho týždňa Veľ. pôstu do stredy veľ'konočného týždňa. Obširny poriadok bohoslužieb, ako aj všetkých variantov tohto sviatku nachádza sa v Triode pôstnej a Trifologione. Tu iba hlavné a zásadné predpisy spojené s týmto sviatkom.

1. Ak pripadne tento sviatok v NEDEĽU 3, 4 a 5-u Veľ. pôstu, poriadok bohoslužieb je nasledovný:

V sobotu **na veľ. večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 3, (v 4 a 5 nedeľu - 4), krestu Triode - 3, (iba v tú nedeľu - krestopoklonnú) a sviatku - 4, (v 4 a 5 nedeľu - 6). "Sláva" krestopoklonnej ned.: "Christe Bože náš...", "I nýňi" prazdnika: "Poslan byst'...". V 4 a 5 nedeľu na "Sláva, i nýňi" - prazdn. "Poslan byst'...". Vchod, prokimen dňa a čtenia - 5.

Na litii - stichiry prazdnika. (V 3-iu nedeľu môžu sa dodať ešte 3 stichiry aj krestopokl. недеle z chvalit. stichír). "Sláva" - prazdnika: "Da vesel'atsja nebesa...", "I nýňi" - "Blaho-vestvujet Havriil". (V krestopoklonnú - "Vysokomúdraho razuma...").

Na stichovne - stichiry voskresné, "Sláva" - "Posobivyj Hospodi...", (len v 3-iu nedeľu), "I nýňi" - prazdnika. V 4 a 5 ned. - "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Po "Nýňi otpuščajesi" - tropár sviatku dvakrát a "Spasi Hospodi" jedenkrát. (V 4 a 5 nedeľu - tropár sviatku trikrát).

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - "Spasi Hospodi", "I nýňi" - prazdnika. V 4 a 3 ned. - voskresný dvakrát, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Sedalny voskresné s bohorodičnými. Polijelej, veličanije a sedalen prazdnika. Stepena

hlasu a pro-kimen prazdnika. "Vsjakoje dychanije" a evanjelium prazdnika. "Voskresenije Christovo" a 50. žalm; taktiež stichira prazdnika. Kánon voskresný (na 4, Triode - 4 a prazdnika - 4). Katavasija prazdnika - "Otverzu usta moja...". Na 9-ej piesni spieva sa "Čestnejšuju". Svetilen voskresný, "Sláva" - krížu, "I nýňi" - prazdnika. (V 4 a 5-u ned. na "Sláva, i nýňi" - prazdn.). Chvalitné - stichiry voskresné - 4 a prazdnika 4. "Sláva" - prazdnika: "Eže ot veka tainstvo", "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Slavoslovie veľké. V 4 a 5-u nedel'u po trisvjatom - tropár voskresný.

V krestopoklonnú nedel'u býva vynášanie sv. Kríža podľa spôsobu uvedeného na str. 42 t.t., t.j. na "Pozdvihnutie P. Kríža". Rozdiel je iba ten, že sa vynecháva skláňanie a zdvíha-nie kríža okolo analoja, spojené s ekteniou, ale iba po položení sv. Kríža na analoj a po okadení spieva sa: "Krestu Tvojemu". Potom stichiry, ektenie a odpust.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár voskresný (na krestopoklonnú ned. aj tropár krížu) a prazdniku. "Sláva" - kondák krížu, "I nýňi" - prazdniku. (V 4 a 5 ned. na "Sláva, i nýňi" - kondák prazdnika). Na krestopoklonnú nedel'u namiesto "Trisvjatoho" "Krestu Tvojemu poklaňajemsja". Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv prazd-niku a potom krížu. V 4 a 5-u nedel'u najprv недеle a potom prazdnika. Liturgia sv. Vasilia Veľkého, na ktorej namiesto: "O tebe radujetsja" spieva sa irmos 9-ej piesni prazdnika.

2. Ak tento sviatok pripadne na PONDELOK 4., 5. alebo 6. týždňa pôstu. V nedel'u **na veľ. večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 3 a prazdnika - 7. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen dňa a čtenia prazdnika - 3. Na litii - stichiry so "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Stichovné - stichiry so "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár prazdnika trikrát.

Na utreni - spieva sa všetko podľa Trifologiona alebo V. Sborníka str. 472. Slavoslovie malé, t.j. číta sa. Ukončenie utreni je podľa poriadku pôstnej utreni, pozri postup v III. časti t.t., str. 66.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho spojená s večerňou. Postup podobný liturgii sv. Vasilia Veľ., pozri str. 22. Namiesto "Dostojno jest" - "Jako oduševlennomu..."

3. Ak pripadne tento sviatok v PÔSTNE DNI 4, 5 a 6-eho týždňa pôstu, t.j. v utorok, stredu, štvrtok a piatok, to v predvečer (ak je streda alebo piatok) večerňa bez kafizmy. Na "Hospodi vozvach" Triode, dotyčného dňa - 5 a prazdnika - 5, (dve posledné sa opa-kujú). Vchod, prokimen a čtenia dňa a prazdnika. Taktiež "Da ispráviťsja" a pokračuje sa v liturgii predom posvätených darov.

Ak je predvečer, t.j. ten deň pred sviatkom, v utorok alebo vo štvrtok, keď sa nekoná liturgia predom posvätených darov, na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode a prazdnika 5. Vchod. Prokimen i čtenia dňa a prazdnika. Potom sa zatvárajú cárske dvere, "Spodobi Hospodi" a "Ispolnim večerňu molitvu". Stich. stichiry Triode. Po "Nýňi otpuščaješ" tropár prazdnika. Ektenia - "Pomiluj nas Bože", 3 veľké poklony a odpust.

Toho dňa večer koná sa **veľké povečerie s litijou**. Postup tohto povečeria podobne ako pred Narodením Pána pozri str. 47.

Na požehnanie chlebov - tropár prazdnika trikrát.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár prazdnika trikrát. Sedalny Triode a prazdnika. Polijelej, veličanije a všetko ostatné prazdnika. Slavoslovie malé. Na stichovných - stichiry Triode, "Sláva, i nýňi" - prazdnika: Po "Blaho jest' ispovedatisja" - tropár prazdnika jeden-krát, ektenia "Pomiluj nas Bože" a odpust.

Liturgia sv. Jána Zlatústeho s večerňou.

4. Ak tento sviatok pripadne na SOBOTU 3, 4 a 5-eho týždňa pôstu. V piatok večerňa spolu s liturgiou predomposvätených darov. Spievajú sa stichiry na "Hospodi vozvach" dňa a prazdnika - 5. Taktiež "Da isprávisja" atď.

Večer toho dňa koná sa **veľké povečerie** s litijou. Pozri postup na str. 47.

Na utreni - spieva sa všetko prazdnika. Slavoslovie veľké.

Liturgia sv. Jána Zlatoustého bez večerne. Všetko prazdniku.

5. Ak tento sviatok pripadne vo ŠTVRTOK 5-eho týždňa pôstu, keď sa spieva veľký kánon, presunuje sa čítanie veľkého kánona Andreja Krétskeho zo štvrtka na utorok dotyčného týždňa, kedy sa číta spolu s trojpiesňou utorka.

6. Ak tento sviatok pripadne na LAZÁROVU SOBOTU.

V piatok na liturgii predomposvätených darov spieva sa podobne ako 3, 4. a 5. týždňa. Večer veľké povečerie s litijou. Na požehnanie chlebov tropár prazdnika trikrát.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva" - "Obščeje voskresenije", "I nýňi" - prazdnika. Sedalny Triode, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Polijelej, veličani-je a ostatné prazdnika. "Voskresenije Christovo", 50. žalm a stichira prazdnika. Kánon prazdnika. Katavasija: "Vodu prošed...". Na 9-ej piesni irmos s pripevom. Po "Svjať Hos-pod' Boh naš" - svetilen prazdnika dvakrát, "Sláva, i nýňi" Lazára. Na chvalitech - stichiry prazdnika - 3 a Lazára - 3, taktiež aj pripevy. "Sláva" - Lazára "Velije i preslavnoje", "I nýňi" - "Eže ot veka tainstvo". Slavoslovije veľké a tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" "Ob-ščeje voskresenije". Ektenie a odpust.

Na liturgii - izobraziteľny. Po vchode - tropár prazdnika a Lazára. "Sláva" - kondák La-zára, "I nýňi" prazdnika. Namiesto "Trisvjatého" - "Jelicy vo Christa krestitesja". Proki-men, apoštol a evanjelium najprv prazdnika a potom Lazára. Namiesto "Dostojno jest'" - irmos 9-ej piesni. Príčasten prazdnika a potom Lazára.

7. Ak tento sviatok pripadne na KVETNÚ NEDELŤU.

V sobotu na **veľ. večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 6 (opakujú sa) a nedele - 4. "Sláva" - "Dnes blahodat'", "I nýňi" - "Poslan byst". Vchod. Prokimen dňa a čtenija prazdnika - 5 a nedele - 3.

Na litiji - stichiry prazdnika - 3 a nedele - 3. "Sláva" - "Prežde šesti dneji", "I nýňi" - "Blahovestvujet Gavriil". Na stichovne - stichiry nedele. "Sláva" - nedele, "I nýňi" - prazd-nika Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár prazdnika dvakrát a nedele jedenkrát.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva, i nýňi" - "Obščeje voskresenije". Sedalny nedele a "Sláva, i nýne" prazdnika. Polijelej, veličanije a sedalen prazdnika. Stepena: "Ot junosti mojeja". Prokimen nedele. Evanjelium nedele kvetnej a 50. žalm. "Voskresenije Christovo" sa nečíta. Počas bozkávania Evanjelia a rozdávania posvätených vetiev spieva sa namiesto: "Molitvami Bohorodicy..." - "Sláva" - "Dnes Christos vchodit...", "I nýňi" to isté a stichiru "Dnes blahodat". Kánon prazdnika a nedele. Ka-tavasia - irmosy kánonov. Na 9-ej piesni irmos s pripevom, najprv prazdnika a potom nedele. Na "Svjať Hospod' Boh naš" - svetilen prazdnika dvakrát. Na chvalitech - stichiry prazdnika - 3 a nedele - 3. "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - nedele. Slavoslovie veľké a tropár "Obščeje voskresenie", "Sláva, i nýne" - prazdnika. Ektenie a odpust.

Na liturgii - izobrazitelny. Vchodné - nedele "Blahosloven hrjadyj..." sa nehovorí, ale po "Premúdrosť prosti" kantor spieva stich prazdnika: "Blahovestite deň ot dne spasenije Boha nášeho", na hlas prazdničného tropára a hneď tropár prazdnika a nedele. "Sláva" - kondák nedele, "I nýňi" - prazdnika. Prokimen nedele a prazdnika. Apoštol, evanjelium a pričasten prazdnika a nedele. Namiesto "Dostojno" irmos 9-ej piesni kánona nedele. Ak je chrámový sviatok irmos prazdničného kánona. Ďalej obyčajná liturgia sv. Jána Zlatoústeho.

8. Ak tento sviatok pripadne na VEĽKÝ PONDELOK

V nedeľu večer **na veľ. večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika na - 6 a Triode 4 (V. Sborník str. 744). "Sláva" - "Imejaj prestol nebo", "I nýňi" - "Poslan byst". Vchod, prokimen dňa a čtenia. Na litii stichiry prazdnika. Na stichovne - stichiry Triode, "Sláva" - "Ot vetvej i vaj", "I nýňi" - prazdnika. Po "Nýňi otpuščaješ" - tro-pár prazdnika trikrát.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár prazdnika trikrát. Ďalej všetko prazdnika. Slavo-slovie sa číta. Ektenia: "Ispolnim utreňuju molitvu" a stichovne stichiry. Triode. Potom "Blaho jest' ispovedatisja" a po trisvjatom - tropár prazdnika a ektenia: "Pomiluj nas Bo-že". Potom ak sa čítajú časy nasleduje "Prijdite poklonimsja..." a číta sa 1. čas, a ak nie - odpust.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho spojená s večernou.

9. Ak tento sviatok pripadne na VEĽKÝ UTOROK alebo STREDU

Na veľ. večerni - "Blažen muž" sa nespieva. Na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 5 a prazdnika - 5. "Sláva" - Triode, "I nýňi" - prazdnika. Vchod s Evanjeliom, prokimen a čtenija dňa a prazdnika. Taktiež "Da ispravitsja molitva moja...", poklony, evanjelium dňa atd'. liturgia predomposvätených darov. Táto liturgia s večerňou koná sa doobeda v predchádzajúci deň pred sviatkom. Po obede toho dňa, t.j. v predvečer sviatku koná

sa **veľké povečerie s litijou**, poriadok ktorého pozri na str. 47 t.t. Na litii - stichiry prazdnika. Taktiež i stichovné stichiry a tropár - všetko prazdnika.

Na utreni - takmer všetko prazdnika. Jedine sedalny a kánon sa dodáva aj Triode. Sla-voslovie malé, stichovné stichiry Triode a ostatné ako vo Veľký pondelok.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho (na samý deň sviatku), spojená s večerňou. (Postup po-dobný ako na str. 21) .

10. Ak tento sviatok pripadne na VEĽKÝ ŠTVRTOK

V stredu doobeda na liturgii predom posvätených darov s večerňou slúži sa ako vyššie. Službu Triode na ten deň pozri vo Veľ. Sborníku str. 746.

V stredu večer koná sa **veľké povečerie s litijou**, poriadok ktorého je ako na str. 47. Na litii stichiry prazdnika. Taktiež aj stich. stichiry a tropár.

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár prazdnika dvakrát, "Sláva, i nýňi" - "Jehda slavnii učenci". Ďalej všetko prazdnika. Slavoslovie malé, ektenia a stichovné stichiry Triode. Po "Blaho jest' ispovedatisja" - tropár dňa, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Ektenia: "Pomiluj nas Bože" a odpust (ak sa nečíta 1. čas).

Na liturgii sv. Vasilia Veľkého - na "Hospodi vozvach" - Triode - 5, (V. Sborník str. 754) a prazdnika 5. "Sláva" - dňa, "I nýňi" - prazdnika. Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij", prokimen i čtenija dňa i prazdnika. Potom malá ektenia s vozhlasom: "Jako svjat' jesi Bo-že náš" a "Trisvjatoje". Prokimen dňa a prazdnika. Taktiež apoštol a evanjelium. Ďalej obyčajná liturgia Vasilia Veľkého. (Pozri na str. 22 t.t.). Namiesto "Dostojno jest" - spieva sa "Stranstvija vладыčna" irmos 9-ej piesni dňa. V chráme Zvestovania Pr. Bohorod." - irmos 9-ej piesni prazdn. kánona. Namiesto cheruvimskej piesne - "Večeri tvojeja tajny-ja". To isté spieva sa namiesto príčastna a namiesto "Da ispolňatsja".

11. Ak tento sviatok pripadne na VEĽKÝ PIATOK

Vo štvrtok ráno, na liturgii sv. Vasilia s večerňou, na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 5 a prazdnika - 5. (Stichiry Triode pozri vo Veľ. Sborníku, str. 754). "Sláva" - Triode, "I nýňi" - prazdnika. Vchod s evanjeliom. Prokimen a čtenija dňa a prazdnika. Potom malá ektenia a "Trisvjatoje". Prokimen, apoštol a evanjelium dňa (Veľ. Sborník str. 757). Ďalej liturgia sv. Vasilia Veľkého, pozri str. 22 t.t. Službu konajúci kňaz je oblečený do svetlých rúch, kvôli sviatku.

Vo štvrtok poobede namiesto veľkého povečeria s litiou, ktoré by sa malo konať kvôli sviatku, odpadá a namiesto povečeria slúži sa utreňa Veľkého piatku - "Posledovanie svjatych spasiteľnych Strastej H. I. Ch.", spojená s utreňou sviatku Zvestovania Presv. Bohorodičky, podľa tohto poriadku:

Vo štvrtok večer, kňaz oblečený v epitrachile, podľa možnosti modrej farby, t.j. nie veľ-mi svetlej, ale ani nie čiernej kvôli sviatku a začína, ako obyčajne utreňu. Po miernej ekte-nii a "Boh Hospod'" - tropár sviatku: "Dnes spasenia nášeho hlavizna", "Sláva, i nýňi" - "Jeda slavniji učenci". Kňaz oblieka na seba felon, otvára cárske dvere a kadí oltár a celý chrám (zo soleje). Malá ektenia s vozhlasom: "Jako Tvoja deržava", po ktorom kňaz ho-vorí: "I o spodobitisja nam..." a číta 1. strastné evanjelium. Takto podľa ústavy čítajú sa aj ďalšie evanjeliá do 7. Po siedmom evanjeliu - stepena: "Ot

junosti mojej", prokimen prazdnika a evanjelie od Lukáša, zač. 4. (číta sa ako obyčajne na sv. Prestole) a pred ním ako aj po prečítaní spieva sa: "Sláva Tebe Hospodi...", namiesto: "Sláva strastem Tvojim Hospodi...", ktoré sa spieva pred čítaním strastného evanjelia a "Sláva dolhoterpeniju Tvojemu...", ktoré sa spieva po. Po prečítaní prazdníčného evanjelia kňaz pokračuje, ob-rátia sa k veriacim, a postaviac sv. Evanjelium na predchádzajúce miesto: "I o spodo-bitisja nam..." a číta (od cárskych dverí) 8. strastné evanjelium. Potom 50. žalm, stichira prazdnika: "Blahovestvujet Havriil", ektenia: "Spasi Bože ľudi...", kánon a katavasia praz-dnika. Na 9-ej piesni nespieva sa "Čestnejšuju", ale irmos s prípevom: "Blahovestvuj zem-le". Svetilen prazdnika, "Sláva" - dňa, "I nýňi" prazdnika. Za tým 9. evanjelium. Chvalitné - stichiry dňa, t.j. strastiam, "Sláva" - dňa, "I nýňi" - prazdnika. Evanjelium 10., slavoslo-vie malé, ektenia: "Ispolnim utreňňuju molitvu..." a 11. evanjelium. Stichovné stichiry - prazdnika, "Sláva" - dňa, "I nýňi" - prazdnika. Evanjelium 12., "Blaho jest ispovedatisja" a po "Otče náš" - tropár dňa: "Iskupil ny jesi", "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Ektenia: "Pomiluj nas Bože" a odpust.

Nakoľko sa po každom strastnom evanjeliu obyčajne vyzváňa, je treba pripomenúť, že v tomto prípade po prazdníčnom evanjeliu sa nezvoní, iba až po 8. - strastnom!

Vo Veľký piatok ráno privolávajú sa veriaci do chrámu nie "bílom"; alebo "klepalom", ako to obyčajne na Veľký piatok býva, ale kvôli sviatku Zvestovania zvonom. Kňaz oblečený ako na utreni začína cárské **časy** podľa poriadku uvedeného v Triode, alebo Veľ. Sborníku str. 774. Zo sviatku mimo tropára a kondáka neberie sa nič viac, ale len Veľ. piatku. "Veruju" a 33. žalm sa vynecháva, nakoľko sa budú čítať na liturgii.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho s večerňou. Hoci obyčajne vo Veľký piatok nekoná sa li-turgia, no kvôli tomuto sviatku typikon predpisuje odbavovať sv. liturgiu, na ktorú sa ve-riaci povolávajú tiež zvonom. Kňaz oblečený do slávnostných rúch začína ako obyčajne: "Blahoslovenno cárstvo..." (pozri str. 22 t.t.). Na "Hospodi vozvach" - stichiry dňa - 6 (V. Sborník str. 788): "Vsja tvarj izmenašesja..." atď. a prazdniku - 4. "Sláva" - "O kako bez-zakonnoe sonmišče", "I nýňi" - "Poslan byst". Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij", proki-men a čtenia dňa a prazdnika. (2). Potom malá ektenia a "Trisvjatoje". Prokimen, apoštol a evanjelium najprv prazdnika a potom dňa. Ďalej sa pokračuje v liturgii sv. Jána Zlatoús-teho. Namiesto "Dostojno" - spieva sa irmos prazdnika: "Jako oduševlennomu Božiju ki-votu", počas ktorého sa zvoní naposled tohto dňa. Viac až do Vzkriesenia sa nezvoní.

Po zaamvonovej modlitbe a po "Budi imja Hopodne" spievajú sa stichovné stichiry. Kňaz po dobu spievania stichovných stichir zoblíka slávnostné rúcho, nakoľko sviatok už sa pominul a oblieka čierne a smútočné rúcho. Počas spievania "Sláva, i nýňi" - "Tebí odejuščahosja svetom..." kňaz otvára cárské dvere, berie kadidlo, okiada plaščenicu (le-žiacu na prestole), a po "Nýňi otpuščajechi" a vozhlase, kňaz berie plaščenicu a podľa oby-čaje vynosí ju (buď poza prestol severnými dvermi, alebo podľa tunajšieho zvyku cárskymi dvermi, zvlášť tam, kde je oltár malý), a obchádza ňou okolo chrámu (jedenkrát!). Vrátiac sa do chrámu položí ju na pripravený "hrob", okadí

a potom nasleduje kázeň a odpust: "Nas deľa človek...". Túto liturgiu treba začať o 12. hod.³⁶

Večer sa koná **utreňa** Veľkej soboty, na ktorej sa číta a spieva, v čiernych rizách pred plašenicou, plač Presv. Bohorodičky, podľa Triody alebo V. Sborníka str. 739.

12. Ak tento sviatok pripadne na VEĽKÚ SOBOTU

V piatok poobede, na **veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry dňa - 6 (Vsja tvarj izmiňašesja..." a prazdnika - 4. "Sláva" - "O kako bezzakonnoje", atď.) "I nýňi" - prazdnika. Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij", prokimen a čtenia dňa a prazdnika - 5. Potom prokimen apoštol a evanjelium dňa. "Rcem vsi...", "Spodobi" a "Ispolnim večerňu molitvu...". Stichovné stichiry dňa, "Sláva" - prazdnika, "I nýňi" - "Tebe odejuščahosja". Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" - "Blahoobraznyj Iosif". Kňaz počas spievania stichovných stichír oblieka sa do všetkých bohoslužobných rúch a počas spievania tropára "Blahoobraznyj Iosif" robí vynášanie plačnice, ako vyššie uvedené. Veriacich zvoláva sa na večerňu so zvonom a počas vynášania plašnice okolo chrámu sa klepe, alebo bije "bilo".

Neskoro večer alebo v sobotu ráno koná sa **utreňa**. Po "Boh Hospod'" - tropár: "Blaho-obraznyj Iosif" jedenkrát, "Jehda snišel jesi k smerti" jedenkrát, "Sláva" "Mironosicam ženam", "I nýňi" - "Dnesj spasenija našeho". Potom neporočné Veľkej soboty (V. Sborník str. 793) a nedel'né: "Anhelskij sobor". Ektenia malá a sedalen dňa. (Počas spievania neporočných kňaz okiada chrám). Potom polijelej, veličanie a sedalen prazdnika. Stepena: "Ot junosti mojeja", prokimen prazdnika, evanjelium prazdnika, 50. žalm a stichira prazdnika. Kánon prazdnika a dňa, katavasija dňa: "Volnoju morskiju". Na 9-ej piesni - namiesto "Čestnejšuju" spieva sa pripev prazdnika a irmos dňa: "Ne rydaj mene mati", potom opäť pripev a irmos prazdnika. Na "Svjať Hospod' Boh naš" - svetilen prazdnika dvakrát. Chvalitné stichiry dňa - 3 a prazdnika - 3. "Sláva" - dňa, "I nýňi" - "Preblahoslo-venna". Slavoslovie veľké. (Po slavoslovii, kde je obyčaj, robí sa výnos plašnice podľa poriadku uvedeného v Triode, alebo vo V. Sborníku, na str. 819.

Liturgia sv. Vasilia Veľkého s večerňou. (Obširny poriadok pozri na str. 22 t.t.). Na "Hospodi vozvach" stichiry voskresné 1. hlasu - 3, Veľkej soboty - 3 a prazdnika - 4. "Sláva", - "Dnešnj deň tajno", "I nýne" - prazdnika. Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij". Prokimen sa nehovorí, ale kňaz "Premúdrost" a kantor číta čtenia. Po čtenijach malá ektenia a namiesto "Trisvjataho" - "Jelici vo Christa". Prokimen, apoštol a evanjelium dňa a prazdnika. Namiesto cheruvimskej piesni spieva sa "Da molčit vsjakaja ploť...". Namiesto "Dostojno jest" - irmos: "Ne rydaj mene mati"! Pričasten dňa a prazdnika.

13. Ak pripadne tento sviatok na NEDEĽU - CHRISTOVHO VZKRIESENIA

³⁶ Mitropolit Moskovský **Filaret**, "Ukaz 1855 r. marca 11." - odporúča sv. liturgiu s večerňou na tento prípad začínať v 12 hodin.

V sobotu na liturgii sv. Vasilia Veľkého s **večernou** koná sa podobne ako vyššie uvedené. Na "Hospodi vozvach" - voskresné 1. hl.- 3, soboty - 3 a prazdnika - 4. "Sláva" - dňa: "Dnešnij deň tajno", "I nýňi" - prazdnika. Vchod s Evanjeliom. Po "Svete tichij" nespieva sa prokimen, ale hneď za "Premúdrost" - kantor číta čtenia. Ďalej ako vyššie.

Na polnoci koná sa polunočnica podľa poriadku uvedeného v Triode, alebo V. Sborníku, str. 841. Kánon prazdnika a soboty. Katavasija: "Volnoju morskiju". Po 9-ej piesni "Tri-svjatoje" a "Otče naš". Po vzhlyase - tropár: "Jehda snišel Jesi", "Sláva, i nýňi" - prazdni-ka, počas ktorých kňaz okiadza plaščenicu, bozkáva ju, kladie na ramená a vnáša ju cárs-kymi dvermi dnu do oltára, kde ju kladie na sv. Prestol. Ektenia a odpust.

Voskresná **utreňa** - koná sa podľa poriadku uvedeného v III. Časti tohto typikona, na str. 65 v deň VZKRIESENIA CHRISTOVHO. Všetko nezmenené do otvárania dverí, keď kňaz a veriaci vchádzajú do chrámu a keď sa spieva: "Christos voskres". Keď kňaz vošiel do oltára, kantor na "Sláva, i nýňi" spieva tropár Zvestovania: "Dnesj spasenija našeho glavizna". Potom nasleduje mirná ektenia a kánon Paschy a zvestovania (ak sa čítajú). Katavasija: "Voskresenija deň" a po každej piesni ektenia a kadenie chrámu, ako obyčajne. Po 3-ej piesni kondák, ikos a ipakoj Paschy. Po 6-ej kondák a ikos prazdnika Zves-tovania. Potom prokimen: "Blahovestite...", evanjelium od Lukáša, zač. 4, "Voskresenije Christovo", trikrát a stichira: "Voskres Iisus..." trikrát. Na 9-ej piesni pripev Paschy a sviatku. Svetilen Paschy jedenkrát a sviatku dvakrát. Na chvalitech stichiry - voskresné - 4 a sviatku - 4. Taktiež aj paschálne stichiry s pripevami: "Da voskresnet Boh..." "Sláva" sviatku: "Da vesel'atsja nebesa", "I nýňi" - "Voskresenija deň". Ukončenie paschalné.

Na liturgii - antifóny Paschy. Po vchode: "V cerkvach blahoslovite", "Christos voskres" trikrát, "Sláva" - "Dnes spasenija", "I nýňi" - kondák: "Ašče i vo hrob". Namiesto "Trisvja-taho" spieva sa "Jelici vo Christa" prokimen, apoštol a evanjelium najprv Paschy a potom sviatku. (Paschalné evanjelium sa číta s prestávkami a zvonením (12krát), a až potom číta sa evanjelium sviatku riadne). Namiesto "Dostojno jest" - irmos Paschy. Pričasten Paschy a prazdnika.

14. Ak tento sviatok prípadne na PONDELOK, UTOROK a STREDU paschálneho týždňa

Na večerni - začiatok ako obyčajne podľa paschálneho poriadku. Na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 4 a sviatku - 6. "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Vchod. "Svete tichij". Prokimen: "Kto Boh velij..." a čtenija prazdnika: (Ak je to v nedel'u večer, po proki-mene kňaz hovorí: "I o spodobitisja nam..." a číta paschálne evanjelium od Jána, zač. 65). Potom ektenie. Na litii stichiry prazdnika, "Sláva, i nýňi" - "Blahovestvujet Havriil". Na stichovne - stichira (jedna) voskresná a paschalné. "Sláva" prazdnika, "I nýňi" - "Voskresenija deň". Potom: "Christos voskres" trikrát a prazdnika trikrát počas kadenia chlebov. Molitva na požehnanie chlébov a ukončenie paschalné.

Na utreni, ktorej začiatok je paschalný po poslednom: "Christos voskrese ktoré sa spieva pred mirnou ekteniou, na "Sláva, i nýňi" - tropár prazdnika a potom mirná ektenia. Po ektenii polijelej, veličanije a sedalen prazdnika. Stepena: "Ot junosti

mojeja". Prokimen a evanjelium prazdnika. "Voskresenje Christovo" - trikrát, 50. žalm nečítame, ale hneď "Sláva" - "Molitvami Bohorodicy", "I nýňi" to isté. Na pripev: "Blahoslavite deň ot dne..." - stichira prazdnika: "Poslan byst'...". Ektenia: "Spasí Bože..." a po vozhlase - kánon Paschy a sviatku. Katavasija: "Otvěru usta moja..." - sviatku. Po 3-ej piesni kondák Paschy a ikos, ako aj sedalen prazdnika. Po 6-ej kondák a ikos prazdnika. Taktiež: "Voskres Iisus ot hroba" trikrát. Na 9-ej piesni pripevy Paschy a prazdnika. Svetilen Paschy jedenkrát a sviatku dvakrát. Na chvalitech - stichiry voskresné - 3 a prazdnika - 3. Taktiež aj stichiry Paschy, "Sláva" - prazdnika a I nyne - Voskresenia den. Potom "Christos voskrese" trikrát, "Sláva, i nýňi" - tropár prazdnika. Ektenie a odput.

Na liturgii - antifóny Paschy. Po vchode stich: "V cerkvach blahoslavite Boha Hospoda...", "Christos voskrese" trikrát a tropár prazdnika. "Sláva" - kondák Paschy, "I nýňi" - kondák prazdnika. Namiesto "Trisvjataho" - "Jelici vo Christa". Prokimen, apoštol a evanjelium najprv sviatku Zvestovania a potom dňu. Ďalej liturgia sv. Jána, podobne ako vyššie.

A p r í l

23. VELKOMUČENÍKA SVĚTĚHO JURAJA (G e o r g i j a)

Tento sviatok môže pripadnúť od Veľkého piatku do štvrtka 5-ej nedele po Pasche. Ak pripadne na Veľký piatok, Veľkú sobotu, alebo na samotnú Paschu spieva sa celá jeho služba v paschálny pondelok spolu so službou voskresnou podľa nasledujúceho poriadku:

1. Ak pripadne na niektorý deň paschálneho týždňa, t.j. od pondelka do soboty.

Na veľ. večerni - na "Hospodi vozvach" stichiry voskresné - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Vchod. Prokimen dňa a čtenija svätého. Ak je to v nedeľu večer číta sa patričné evanjelium. Na stichovne - stichira voskresná a paschálne. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Voskresenija deň". "Christos voskrese" trikrát, "Sláva" - tropár svätého, "I nýňi" - bohorodičný. "Premúdrost" a odpust.

Na utreni - po "Christos voskrese" so stiškami, "Sláva" - tropár svätého, "I nýňi" - bohorodičný. Ektenia mírna. Polijelej, veličanije a sedalen svätému. "Ot junosti mojeja". Prokimen a evanjelium svätého. "Voskresenie Christovo" trikrát. "Sláva" - "Molitvami strastoterpca", "I nýňi" - "Molitvami Bohorodicy". Taktiež pripev "Vozveselitsja praved-nik..." a stichira svätého "Dnesj vselenaja vsja". Ektenia: "Spasí Bože..." a po vozhlase kánon Paschy a svätého. Katavasija Paschy. Po 3-ej piesni kondák a ikos Paschy. Po 6-ej kondák a ikos svätého. "Voskres Iisus od hroba" trikrát. Po 9-ej piesni svetilen Paschy, "Sláva" svätého, "I nýňi" - Paschy. Na chvalitech - stichiry voskresné - 3 a svätého - 3. Taktiež stichiry Paschy s pripevami. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Voskresenija deň". "Christos voskrese" - trikrát, "Sláva" - tropár svätého, "I nýňi" - bohorodičný odpusti-telný. Ektenie a odpust.

Na liturgii - antifóny Paschy. Po vchode "Christos voskrese" trikrát a tropár svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýňi" - kondák Paschy. Namiesto "Trisvjatého" - "Jelici vo Christa". Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv dňa a potom svätého.

2. Ak tento sviatok pripadne na NEDEĽU TOMÁŠOVU

Na veľ. večerni - na "Hospodi vozvach" - nedele - 6 a svätého - 4. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele. Vchod. Prokimen dňa a čtenia svätého. Na litii - stichiry nedele a svätého. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele. Na stichovne - stichiry nedele, "Sláva" - svätého, "I nýňi" nedele. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár nedele dvakrát a svätého jeden-krát (Ak sa nekoná litija, tropár nedele, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele.)

Na utreni po "Boh Hospod" - tropár nedele dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele. Sedalný nedele. Polijelej a sédalen nedele. Stepena: "Ot junosti mojeja". Prokimen a evanjelium nedele. "Voskresenje Christovo" trikrát a 50. žalm. "Sláva" - "Molitvami apoštolov", "I nýňi" - "Molitvami Bohorodicy" a stichira: "Voskres Iisus ot hroba". Kánon nedele a svätého. Katavasija Paschy. Po 9-ej piesni na "Svjat' Hospod' Boh nás" - svetilen nedele, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele. Na chvalitech - stichiry nedele - 3 a svätého - 3, "Sláva" - nedele, "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Po veľkom slavoslovii - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - nedele. Ektenie a odpust. Po odpuste na "Sláva, i nýňi" - evanjelská stichira.

Na liturgii - izobraziteľný. Po vchode - tropár nedele a svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýňi" kondák nedele. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv nedele a potom svätého.

3. Ak pripadne tento sviatok na NEDEĽU MYRONOSIC, RASLABLENNÉHO a SAMARITÁNKY

Na veľ. večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 3, nedele - 3 a svätého - 4. "Sláva" - nedele, samohlasný Triode, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Prokimen dňa a čtenia svätého. Na litii stichiry chrámu a svätého. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - nedele. Na stichovne stichira voskresná a Paschy. "Sláva" - svätého, "I nýňi" Triode, Na požehnanie chlebov - "Bohorodice Devo" dvakrát a svätého jedenkrát. Ak sa nekoná litia - tropár voskresný, "Sláva" - svätého, "I nyne" - "Myronosicam ženam".

Na utreni po "Boh Hospod" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - bo-horodičný. (V nedeľu myronosic - tropár voskresný jedenkrát, "Blahoobraznyj Josif", "Sláva" - svätého, "I nýňi" - "Myronosicam ženam"). Sedalný voskresné. Polijelej a sedalen svätého. Stepena a prokimen hlasu. Evanjelium voskresné, "Voskresenie Christovo", 50. žalm a stichira voskresná. Kánon Paschy, nedele a svätého. Katavasija Paschy. Na 9-ej piesni "Čestnejšuju" sa nespieva ale irmos. Svetilen Paschy, "Sláva" svätého, "I nýňi" - nedele. Na chvalitech - stichiry voskresné - 4 a svätého - 4. "Sláva" - nedele, "I nýňi" - "Preblaho-slovenna". Po slavoslovii - tropár voskresný. Po odpuste patričná evanjelská stichira.

Na liturgii - po vchode tropár vzkresný a svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýňi" - nedele. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv nedele a potom svätého.

4. Ak pripadne tento sviatok na STREDU PREPOLOVENIA

V utorok **na veľ. večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Vchod. Prokimen dňa a čtenia. Na stichovne - stichiry prazdnika, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár prazdnika dvakrát "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Sedalny prazdnika. Polijelej a sedalny svätého. Stepena: "Ot junosti mojeja"! Prokimen a evanjelium svätého. "Voskresenie Christovo", 50. žalm a stichira svätého. Kánon prazdnika a svätého. Katavasia - irmos posledného kánona, prazdnika. Na 9-ej piesni irmos. Svetilen prazdnika, "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Na chvalitech stichiry - prazdnika - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätého, "I nýňi" - prazdnika. Po veľkom slavoslovii - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika. Ektenie a odpust.

Na liturgii - po vchode tropár prazdnika a svätého. "Sláva" - kondák svätého, "I nýne" - prazdnika. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv prazdnika a potom svätého.

5. Ak tento sviatok pripadne na NEDEĽU SAMARITÁNKY

Bohoslužba prepolygonia Päťdesiatnice sa vynecháva a spieva sa iba služba vzkresná, Samaritánky a svätého.

J ú n

24. NARODENIE SV. JÁNA KRSTITEĽA

Bohoslužby konajú sa podľa Mineji alebo V. Sbornika, str. 493.

Kde je to obyčaj, posväcujú sa po ukončení utreni alebo liturgie liečivé byliny a voda. Po za-amvonovej modlitbe kantor spieva tropár svätého, počas ktorého kňaz okiada byliny a vodu. Potom jednu modlitbu číta na svätenie bylín a jednu na posvätenie vody. Pozri Trebník.

J ú l

16. V tento deň, ak pripadne na nedeľu, spieva sa služba sv. Otcov. Ak ale pripadne tento deň po dni sv. Antinogena, t.j. po 16-om júli, spieva sa služba sv. Otcov prvej nedele, ktorá nasleduje. Služba sv. Otcov nachádza sa v Trifologione, alebo vo Veľ. Sborniku, str. 525.

A u g u s t

1. Vznik čestných drev sv. Kríža (Proischoždenije čestnych drev Kresta Hospodňa). Mučeníkov Makabejských. Začiatok Uspenského pôstu

Kde je obyčaj, kňaz pred večerňou pripravuje sv. Kríž a prenáša ho zo žertvenka na Pre-stol a na utreni býva vynášanie, podobne ako na prazdník Pozdvihnutia; pozri strana 82 t.t.

Po liturgii, kde je obyčaj, býva posvätenie vody podľa poriadku uvedeného v Mineji, alebo Trebníku. (Maloje osvjaščeniye vody).

Ak bolo vynesenie kríža na večerni toho istého dňa, po "Nýňi otpuščaješi" kňaz obleče-ný vo felone vnáša kríž naspäť do oltára.

Ak pripadne tento deň na nedeľu, koná sa celá služba podľa spôsobu 1. septembra, pozri str. 37 t.t.

6. PREMENENIE PÁNA. (Preobraženiye Hospodne)

Služba podľa Trifologiona, alebo Veľ. Sborníka strana 541.

Po liturgii, kde je vo zvyku, býva posvätenie ovocia, pozri Trebník a str. 107 odst. 6

16. Nerukotvorného obraza Hospodňa. Mučeníka Diomita

Služba prazdníka (Uspenia) a obrazu. Na utreni slavoslovie veľké. Na liturgii - tropár obrazu a Uspenia. "Sláva" - kondák obrazu, "I nýňi" - Uspenia. Apoštol ku Kološ., zač. 208 a radové. Evanjelium od Lukáša, zač. 48 od polovice a radové.

Ak pripadne poprazdenstvo Uspenia a nerukotvor. obrazu na nedeľu, koná sa služba Uspeniu (poprazdenstva) a obrazu. Na "Hospodi vozvach" - stichiry - voskresné - 3, prazdníka 3 a obrazu - 4. Na liturgii - po vchode tropár voskresný, obrazu a prazdníka. Kondák voskresný, "Sláva" - obrazu, "I nýňi" - prazdníka. Prokimen, apoštol, evanjelium a pričasten najprv voskresný a potom obrazu.

29. St'atie hlavy sv. Jána Krstiteľ'a (Usiknoveniye hlavy sv. Ioanna Predteči).

Deň je pôstny, hoci na ktorý deň by pripadol tento sviatok.

Služba všetka z Trifologiona.

P o z n á m k a

O tom, ktoré evanjeliá sa čítajú pri obchode chrámu v deň chrámových sviatkov:

1, od Mateja, zač. 20 alebo 17; 2, od Marka, zač. 51 a 7; 3, od Lukáša, zač. 88, alebo 33; a Jána, zač. 1 alebo 65.

ČASŤ III.

PORIADOK TRIODY PÔSTNEJ A KVETNEJ,

**t.j. od nedele mýtnika a farizeja do 2-ej nedele po Päťdesiatnici -
sv. Štyridsiatnice a Päťdesiatnice**

A. TRIODA PÔSTNA (Veľký pôst - šv. tyridsiatnica)

NEDEĽA MÝTNIKA A FARIZEJA

V sobotu **na veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" stichiry vaskresné - 7 a Triode - 3. "Sláva" - Triode, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu.

Na stichovne - stichiry Oktoicha, "Sláva" - Triode, "I nýňi" - bohorodičný.

Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár vaskresný, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný jeho.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár vaskresný dvakrát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičný dotyčného tropára. Sedalny vaskresné Oktoicha. Ostatné všetko vaskresné hlasu. Po evanjeliu - "Vaskresenje Christovo", 50. žalm a spieva sa namiesto "Molitvami" - na "Sláva" - "Pokajanja otverzi mi dveri", "I nýňi" - "Na spasenie stezi" a na "Pomiluj mja Bože" - "Množstva sodejannych...". (Tieto stichiry sa spievajú počas pôstu, najmä od nedele mýtnika a farizeja do 5-ej nedele pôstu. "Vaskres Iisus ot hroba" sa nespieva).

Kánon vaskresný Oktoicha. Katavasia - "Otverzu ustá moja", alebo podľa ústavy, pozri časť IV., str. 88. (Ak sa číta kánon, vaskresen s irmosom na - 4; krestovaskresen bez irmosa 2, bohorodičný bez irmosa - 2 a Triode bez irmosu na - 6). Po 3-ej piesni kondák a ikos vaskresný, ako aj sedaleny Triode. Po 6-ej piesni kondák a ikos Triode. Po 8-ej "Čestnejšuju". Po 9-ej piesni - "Svjať Hospod' Boh náš" a svetilen vaskresný. "Sláva" - Triode, "I nýne" - bohorodičný tamtiež. Na chvalitech - stichiry vaskresné - 4 a Triode - 4. "Sláva" - Triode, "I nýne" - "Preblahoslovenna". Po slavoslovii - tropár vaskresný podľa hlasu. Ektenie a odpust. Evanjelské stichiry, počnúc od tejto nedele až do nedele všetkých svätých, spievajú sa po odpuste na "Sláva, i nýňi".

Na liturgii - po vchode - tropár vaskresný. "Sláva" - kondák Triode, "I nýňi" - kondák chrámu, ak je chrám bohorodičný. (Ak je chrám svätiteľský, "Sláva" - kondák chrámu, "I nýňi" - kondák Triode. Kondák Christovho chrámu sa nespieva). Prokimen vaskresný bežného hlasu, apoštol a evanjelium radové. Vo všedné dni spieva sa iba z Oktoicha a Mineje.

O sviatku Stretienia pozri str. 53. t.t.

Tento týždeň, t.j. mýtnika a farizeja je bez pôstu.

NEDEĽA BLUDNÉHO (márnotrátneho) SYNA

V sobotu večer všetko ako v predošlú sobotu - mýtnika a farizeja.

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár vaskresný dvakrát, "Sláva, i nýňi" bohorodičný. Sedalny vaskresné. K obvyklým dvom žalmom polijeja dodáva sa ešte aj tretí - "Na rie-kach vavilonských". Taktiež aj "Anhelský sobor". Takto sa spieva aj v nedeľu mäsopestnu a syropöstnu. Ostatné ako v minulú nedeľu.

Sobota mäsopestna. Zádušná sobota

V piatok večer **na večerni**. Kňaz v čiernom epitrahile začína ako obyčajne pred cárskymi dvermi: K mirnej ektenii dodáva ekteniu za zomrelých (pozri Trebník str. 402). Na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha bežného hlasu - 3 a Triode 3 (pozri Sborník V., str. 614). "Sláva" - Triode, "I nýňi" - dogmatik hlasu minulého týždňa (oddania). Vchod nie je. Namiesto prokimená spieva sa "Alliluja" na 8-y hlas so zapokojnými stichami. "Spodobí Hospodi" a ektenia: "Ispolnim večerňu molitvu". Na stichovne - stichiry: 1 mu-čeničen a 2 mertvenna (pozri. Vel'. Sborník str. 620) bežného hlasu. "Sláva" - "Načatok mne", "I nýňi" - "Molitvami roždšija". Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár "Hlubinoju mudrosti", "Sláva, i nýňi" - "Tebí i stenu". Ektenia a odpust. Kde je vo zvyku, po odpuste býva **vel'ká panychida**.

Na utreni - namiesto "Boh Hospod" spieva sa "Alliluja" na 8-y hlas so zapokojnými stichami. Potom tropár - "Hlubinoju mudrosti" dvakrát, "Sláva, i nýňi" - "Tebe i stenu". Kafizma 16. a malá ektenia. Sedalny Oktoicha. Potom 1 stať - "blaženi neporočni" s pripe-vom: "Blahosloven Jesi Hospodi" a na konci: "Jako ašče". 2-á stať: "Tvoj jésm az..." s pri-pevom: "Spase, spasi mja" a na koniec: „Živa budet duša moja". Potom "Blahosloven Jesi Hospodi" a tropáre (pozri Vel'. Sborník, str. 615). Po malej ektenii sedalen, 50. žalm a ká-non svätého, chrámu a Triode. Katavasia - "Pesň vozslem l'udie". Na 9-ej piesni "Čestnej-šuju". Chvalitné stichiry Triode - 4. Slavoslovie malé. Po ektenii: "Ispolnim utreňu molitvu" - stichovné stichiry Oktoicha. "Sláva" - Triode. "I nýňi" - tamtiež. Po "Blaho jest' ispoveda-tisja" a "Otče naš" - tropár "Hlubinoju mudrosti", "Sláva, i nýňi" - "Tebí i stenu". Ektenia - "Pomiluj nas Bože" a odpust.

Na liturgii - po vchode - tropár "Hlubinoju mudrosti", "Sláva" - kondák "So svjatými upokoj", "I nýňi" - "Tebí i stenu". Prokimen: "Duši ich vo blahich". Apoštol ku Korint'anom, zač. 146 a ku Soluň., zač. 270. Evanjelium dňa a za zomrelých - od Jána, zač. 16. Příčas-ten - "Blaženi, jaže izbral..."

Podobný postup zaupokojných boholužieb býva aj v sobotu 2, 3 a 4-ej nedele pôstu, ako aj v sobotu sv. Päťdesiatnice. Ak pripadne sviatok Stretenia na tento deň, služba so-boty koná sa v predchádzajúcu sobotu, alebo vo štvrtok pred touto sobotou.

NEDEĽA MÄSOPÔSTNA

V sobotu večer **na vel'. večerni**, ako aj v nedeľu na utreni a liturgii poriadok podobný ako predošlého týždňa - nedele.

V nedeľu večer na malej večerni - na "Hospodi vozvach" stichiry Oktoicha - 3 a svätého z Mineje, - 3. "Sláva, i nýňi" - bohorodičná tamtiež. Na stichovne - stichiry Triode. (Od dnes do soboty 6-ej nedele namiesto stichovných stichír Oktoicha, ktoré sa spievajú na večerni a utreni každodennej, spievajú sa stichiry stichovné z Triody).

Streda syropôstneho týždňa

V utorok večer, na večerni začínajú sa poklony. Začiatok večerne malej, ako obyčajne. Na "Hospodi vozvach" - stichiry Oktoicha - 3 a svätému - 3. "Sláva" -

svätému, ak má, alebo "Sláva, i nýňi"- krestobohorodičen. Prokimen dňa. Na stichovne - stichiry Triode, "Sláva" - svätému, "I nýňi" - krestohohorodičen. Po "Nýňi otpuščaješ" a "Otče náš" - tropár "Bohoro-dice Devo" s poklonou, "Sláva" - "Krestiteľu Christov" s poklonou, "I nýňi" - "Molite za ny" s poklonou. "Pod Tvoju milost" bez poklony. "Hospodi pomiluj" 40-krát, "Sláva, i nýňi" - "Čestnejšuju..." a "Imenem Hospodnim blahosloví, otče". Kňaz: "Sýj blahosloven..." a mod-litbu: "Nebesnyj carju...". Potom 3 veľké poklony s modlitbou sv. Efréma: "Hospodi i Vlady-ko...", 12 malých poklonov s modlitbou: "Bože, očisti mja, hrešneho" a jedna veľká poklona s celou modlitbou sv. Efréma (bez delenia na tri časti). Trisvjatoje, "Presvjataja Troice...", "Otče náš" a po vzhlaske kňaza, kantor: "Hospodi pomiluj" 12-krát. Kňaz - "Sláva Tebí, Christe Bože..." a odpust.

Povečerie patri sa slúžiť veľké, s poklonami. Líši sa od veľkopôstneho povečeria tým, že po "Dostojno jest" a vzhlaske spieva sa nie: "Hospodi sil...", ale "Spasí Hospodi..." atď'.

Na utreni - namiesto "Boh Hospod'" spieva sa "Alliluja" bežného hlasu. Troičné tropáre patričného hlasu a kafizme. Po 50-om žalme kňaz: "Spasi Bože..." s vzhlasom: "Milostiu i ščedrotami". Kánon Oktoicha s irmosami na-6 a svätému - 4 a Triode - 4 atď'. Po "Blaho jest" a "Otče náš" - tropár "Vo chrame stojaše", "Hóspodi, pomiluj" 40-krát, "Sláva, i ný-ňi" "Čestnejšuju..." a "Imenem Hospodnim...". Kňaz: "Syj blahosloven...", "Nebesnyj carju" atď., podobne ako pri konci večerne. Odpust utrene sa nehovorí, ale číta sa: "Priř-dite poklonimsja" a 1-ý čas: Po 1-om čase odpust a pokračuje sa v čítaní časov (3, 6 a 9) ako aj izobraziteľny a večerňa (pozri Triod) .

Sv. liturgia sa v tento deň, ako aj v syropôstny piatok nekoná.

Poriadok vyššie uvedených bohoslužieb aj v piatok tohto týždňa je podobný.

Sobota syropôstna

V piatok doobeda koná sa po časoch a izobraziteľných malá večerňa Triode. Podobne aj v sobotu na utreni všetka služba Triode. Slavoslovie veľké. Na liturgii apoštol a evanje-lium dňa a otcov. Príčasten: "Radujtesja..."

NEDEĽA SYROPÔSTNA

Poriadok podobný ako v nedeľu mýtnika a farizeja. Liturgia sv. Jána. Zlat. Na utreni, počnúc od tejto nedele - syropôstnej do Pozdvihnutia sv. Kríža (Vozdviženija), po celú ročnú dobu nespieva sa **polijelej**, iba ak pripadne na nedeľu nejaký väčší sviatok. Podro-bne o tom pozri v IV. časti t.t., str. 85.

V tú nedeľu po obede - na VEČERNI

Začiatok obyčajný. Na "Hospodi vozvach" spieva sa 10 stichír: 4 Oktoicha tzv. pokajné, ktoré sa nachádzajú vo Veľ. Sborníku, str. 640, alebo v iných Sborníkoch na stichovných stichirách, Triode - 3 a svätého - 3. "Sláva" - svätému, "I nýňi" bohorodičná podľa hlasu "Slávy": Ak nie, "Sláva, i nýňi" - bohorodičná tamtiež. Vchod s kadidlom. "Svete tichij" a veľký prokimen: "Ne otvratí licá tvojeho". (Takto býva na všetkých večerniach počas veľkej štyridsiatnice kvôli veľkým prokimenom).

Po prokimenie zatvárajú sa cárske dvere a ektenia suhubá sa vynecháva, kantor potom spieva: "Spodobi Hospodi". (Kňaz dáva dolu felon a ak mal na sebe svetlé rúcho, to aj svetlý epitrachil zoblieka a oblieka epitra-chil tmavšej farby). Tak v epitrachile vychádza pred cárske dvere a hovorí prosebnú ekte-niu: "Ispolnim večerňu molitvu...". Stichovne - stichiry Triode. Po "Nýňi otpuščaješi" – tropá-re s poklonami: "Bohorodice Devo...", "Sláva" "Krestiteľu Christov", "I nýňi" - "Molite za ny..." a "Pod Tvoju milost" (bez poklony). "Hospodi, pomiluj" 40-krát, "Sláva, i nýňi" - "Čest-nejšuju..." a "Imenem Hospodnim blahoslavi otče". Kňaz pred cár. dvermi: "Syj blahosloven Christos..." a molitvu: "Nebesnyj carju...". Taktiež aj modlitbu sv. Efréma: "Hospodi i Vlady-ko života..." s poklonami. (Pozri V. Sborník, str. 639). Potom 12 malých poklon s modlitbou: "Bože, očisti mja, hrešneho" a jedna veľká poklona s celou modlitbou sv. Efréma (bez delenia na tri časti). Potom: "Sláva Tebe Christe Bože, upovani je naše..." a odpust.

Pondelok prvého týždňa Veľkého pôstu, tzv. "čistý"

Začiatok Veľkého pôstu. Počas Veľkého pôstu na bohoslužbách všedných dní používajú sa Trioda pôstna a Mineja. Z Oktoicha počas pôstu berú sa iba vo všedné dni: Troičné tropáre, svetilny a sedalny bežného hlasu, ktoré sa nachádzajú na konci Triody ako aj kánon Presv. Bohorodičky na veľ. povečeriach, počnúc od pondelka druhého týždňa až po lazarov piatok. Ináč sa Oktoich po celú dobu Veľ. pôstu vo všedné dni nepoužíva, iba v nedeľu, t.j. na vaskresné služby.

Utreňa pôstna

Kňaz v epitrachile otvára záves na cárske dverách, stane pred sv. Prestol a začína vozhlasom: "Blahosloven Boh náš..." Kantor: "Amiň", "Sláva Tebí, Bože náš, sláva Tebí", "Carju nebesnyj", Trisvjatoje a "Otče náš". Kňaz v oltári hovorí vozhlas: "Jako Tvoje jest' Cárstvo". Kantor: "Amiň", "Hospodi, pomiluj" 12-krát, "Sláva, i nýne" - "Prijdíte pokloním-sja" trikrát a pokračuje v čítaní žalmov 19 a 20. ("Uslýšit' t'a Hospod' v deň pečáli..." atď.). Kňaz žehná kadidlo, prijíma ho a kadí sv. Prestol a celý oltár, vychádza severnými dvermi, kadí ikonostas a celý chrám. Kantor, pokračuje v čítaní: po spomenutých žalmoch - "Slá-va, i nýňi", Trisvjatoje, "Otče náš" a tropáre "Spasí, Hospodi, l'udi Tvoja", "Sláva" - "Voz-nesysja na krest", "I nýňi" - "Predstatel'stvo, strašnoje": Kňaz, ktorý sa po okadení vrátil do oltára, hovorí pred prestolom ekteniu: "Pomiluj náš Bože...", načo kantor spieva tri-krát: "Hospodi, pomiluj". Po vozhlase: "Jako milostiv..." - kantor hovorí: "Amiň" a "Ime-nem Hospodnim blahosloví otče". Kňaz stojac pred prestolom hovorí zvýšeným hlasom vozhlas: "Sláva, Svjatej, i Jedinosúšnej, i Životvorjašcej, i Nerazdel'nej Troice...", pričom s kadidlom robí kríž. Kantor: "Amiň" a číta šesť žalmov - "šestopsalmije". Po prečítaní tre-tieho žalmu, t.j. na "Sláva, i nýňi", "Alliluja" (3), "Sláva Tebí Bože" (3krát), "Hospodi, po-miluj" trikrát, "Sláva, i nýňi" - kňaz vychádza severnými dvermi, stane pred cárske dvere a číta ranné svetilničné modlitby. Po ukončení šesť žalmov kňaz hovorí mírnu ekteniu, po vozhlase ktorej namiesto "Boh Hospod" povie: "Alliluja" trikrát. Kantor spieva: "Allilu-ja" trikrát

na bežný hlas dotyčného týždňa, ako aj za každým stiškom, ktorý povie kňaz: "Ot noči utreňujet duch moj..." atď. Za tým spievajú sa troičné tropáre patričného hlasu, ktoré sa nachádzajú na konci Triody. "Sláva" - druhý tropár a "I nýňi" tretí tropár. Dbať treba na to, aby ku koncu prvého tropára u všetkých 8 hlasov bol dodaný patričný text, vzťahujúci sa na dotyčný deň. Tak napr.: v pondelok - "Zastuplenijem bezplotných Tvojich, pomiluj nás" atď. (Druhý "troičný" tropár, ako aj tretí končia sa jednako). Po tro-pároch sa číta patričná kafizma. (V pondelok 1-ého týždňa Veľkého pôstu čítajú sa kafiz-my: 4, 5. a 6. Kafizma sa začína čítať s "Hospodi, pomiluj" (3), "Sláva", ktoré sa spieva a žalmista číta: "I nýňi" a prvé 3 žalmy. Potom žalmista: "Sláva" a kantor spieva: "I nýne" - "Alliluja" (3), "Hospodi, pomiluj" (3), "Sláva" a žalmista číta: "I nýňi" a ďalšie tri žalmy. Potom žalmista: "Sláva" a kantor spieva to isté, čo po prvej "Sláve", žalmista: "I nýňi" a číta 3 žalmy. Po nich žalmista: "Sláva, i nýňi", "Alliluja" (3) a "Hospodi, pomiluj" (3). Takto sa končí prvá kafizma. (Po kafizme vo všedné dni malá ektenia sa nehovorí (s výnimkou v sobotu a nedeľu), ale po "Hospodi, pomiluj" (3) spievajú sa sedalny Oktoicha, t.j. prvý sedalen, ktorý sa nachádza v Triode, kafizma 3. a tretí sedalen Triode. Taktiež: "Hospodi, pomiluj" (3), "Sláva, i nýňi" - 50. žalm. Kňaz: "Spasí, Bože, ľudi Tvoja..." a vozhlas: "Mílostiu i ščedrotami...", za ktorým nasleduje čítanie kánonov.

Čítajú sa 3 kánony: Mineje (od 1 - 9 piesni) a dva Triode (sv. Jozefa a sv. Teodora Studita, po tri (1, 8 a 9) piesne. Oktoich sa nespieva po celú dobu Veľ. pôstu, mimo nedele). Kánon svätého (Mineje) - s irmosom na 6 (1-irmos, 4-tropáre a 1-bohorodičný) u tých piesní, u ktorých je tripiesnec; pri druhých piesňach, kde nie je tripiesnec, spieva sa irmos Mineje na začiatku alebo na konci dotyčnej piesne, 3 tropáre a 1 bohorodičný. Ak pripad-nú dvaja svätí, čítajú sa oba kánony Mineje na 6, pričom bohorodičný prvého kánona sa vynecháva. Prvý tripiesnec spieva sa na 4. Druhý sa spieva na 5, mimo pondelka, keď sa berie 6 tropárov a pripev: "Sláva Tebe, Bože náš, sláva Tebe" sa preto opakuje.

Tropáre kánonov sa čítajú podľa "Sledovannej psaltiri" spôsobom, ktorý je uvedený v Triode. Po 3. a 6. piesni malá ektenia. Po 3-jej piesni "Čestnejšuju" a kňaz okiádza chrám. Po 9-jej piesni "Dostojno jest" a malá ektenia. Svetilen, troičen patričného hlasu s príslušnými dodatkami dňa. Taktiež čítajú sa tri chvalitebné žalmy, "Sláva, i nýne" - "Te-bí sláva podobajet...", "Sláva Tebí, pokazavšemu nam svet..." a "Sláva v vyšnich Bohu...". (Vo všedné dni Veľ. pôstu veľké slavoslovie vždy sa číta, dokonca aj na sviatok Zvestova-nia P. M.). Ak sú stichiry na chvalitech, spievajú sa na 4, za ktorými sa už nečíta: "Sláva, i nýňi" - "Tebí sláva podobajet...", ale hneď: "Sláva Tebí, pokazavšemu nam svet", "Sláva v vyšnich Bohu...". Potom ektenia: "Ispolnim utreňu molitvu", ktorú kňaz vychádza hovorí pred cárske dvere. Po ektenii kantor spieva stichovné - stichiry, Triode a kňaz sa vracia naspäť do oltára. Ak svätý má stichiry na stichovne, "Sláva" sa berie svätého a "I nýňi" bohorodičný, alebo krestobohor. podľa hlasy "Slávy". Kantor: "Blaho jest ispovedatisja..." (2). Trisvjatoje a "Otče náš". Po vozhlase, ktorý kňaz hovorí v oltári, kantor spieva alebo číta tropár: "V chráme stojašče...", "Hospodi, pomiluj" (40), "Sláva, i nýňi" - "Čestnejšuju cheruvim" a "Imenem Hospodnim blahosloví, otče". Kňaz vyjde pred cárske dvere a ho-vorí: "Syj

blahosloven..." "Nebesnyj Carju..." a "Hospodi i Vladyko života mojeho..." s tro-ma poklonami, 12 malých poklôn s modlitbou "Bože, očisti mja, hrišneho" a opäť "Hospodi i Vladyko života mojeho..." s jednou veľkou poklonou a odchádza do oltára. Kantor číta 1. čas.

Takto sa koná utreňa v pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok Štyridsiatnice, ak na tieto dni nepripadne 24. február, 9. marec, 25. marec alebo chrámový sviatok.

Odpust býva až po prvom čase, ak sa posledný číta.

Ak na pôstne dni (pondelok-piatok) pripadnú vyššie uvedené sviatky, utreňa sa potom koná takto: "Blaho jest' ispovedatisja...", Trisvjatoje, "Otče náš" a po vozhlase tropár, podľa ústavy. Ektenia: "Pomíľuj nas Bože..." a po vozhlase 3 veľké poklony s modlitbou sv. Efréma. "Prijdíte poklonímsja" a prvý čas. Na 1. čase po prečítaní troch žalmov a "Alli-luja" (3) (v utorok, stredu a štvrtok čítajú sa radové kafizmy; (na 1-om čase nečítajú sa kafizmy: v pondelok a piatok počas celého pôstu), vo štvrtok 5. týždňa a v utorok 5. týž-dňa, ak na štvrtok pripadne sviatok Zvestovania, v tom prípade kafizmy sa čítajú v ponde-lok, stredu a štvrtok) a po "Sláva, i nýňi", "Alliluja" (3), "Hospodi pomíľuj" (3) spieva sa tropár: "Zautra uslyši hlas moj..." s poklonami. Potom "Sláva, i nýňi" - Čto Ťa narečem", "Stopy moja" atď. podľa Časoslova. Po ukončení 1. času býva odpust aj v tom prípade, hoci by nasledoval čas tretí, šiesty a deviaty.

Po odpuste, ktorý kňaz hovorí pred zatvorenými cárskymi dvermi, kňaz hovorí vozhlas: "Blahosloven Boh náš...", po ktorom kantor číta čas 3-tí a on sa vracia do oltára. Pri konci tretieho času, t.j. na výzvu kantora: "Imenem Hospodným blahosloví, otče", kňaz vy-chádza pred cárske dvere a hovorí: "Bože ušchedrí ny...", molitvu sv. Efréma s poklonami a modlitbu: "Vladyko Bože Otče...", po ktorej odchádza do oltára a kantor číta čas šiesty. Ukončenie 6. času a prechod na 9-y je podobný ako z 3. na 6., pozri Časoslov.

Po 9. čase kantor číta **izobraziteľný**, ktoré, podobne ako aj 9. čas čítajú sa počas Štyridsiatnice každý deň, mimo soboty a nedele. Za tým nasleduje **večerňa** - na "Hospodi vozvach" - stichiry na 6 (Triode - 3 a svätého - 3). "Sláva, i nýňi" - bohorod., alebo krestobohorodičen. Po "Svete tichij" prokimen dňa a čtenia. "Spodobi Hospodi", "Ispolnim večerňu molitvu" a stichovne - stichiry Triode. Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár: "Bohorodice Devo" atď. pozri str. 65.

Takýto postup večernej je, ak sa nekoná liturgia predomposvätených darov.

Povečerie veľké

Toto veľké povečerie koná sa v pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok sv. Štyridsiatnice. Kňaz v epitrahile činí obvykle začiatok: "Blahosloven Boh náš...", načo kantor číta: "Sláva Tebí Bože náš...", "Carju nebesnyj...", Trisvjatoje a "Otče náš". Po vozhlase: "Prijdíte poklonímsja..." (3) a 69. žalm: "Bože v pomoc moju vonmi..." Kňaz vyjde dopros-tred chrámu a číta kánon sv. Andreja Krétskeho. Po každom tropári kantor spieva: "Pomi-luj mja, Bože, pomíľuj mja". (Tento kánon na začiatku veľ. povečeria číta sa iba prvého týždňa Veľ. pôstu). Po ukončení kánona, t.j. po 9. piesni kňaz odchádza do oltára a kan-tor pokračuje v čítaní povečeria: žalm 4-ý, 6-y, 12-y,

24-ý 30-y a 90-ý. Po "Sláva, i nýňi", "Alliluja" (3), "Hospodi pomiluj" (3) spieva sa: "S nami Boh..." a tropáre, ktoré nasledujú, pozri Časoslov. Taktiež číta sa: "Vírusu", "Presvjataja Vladyčice..." atď. Po Trisvjatom a "Otče náš" - tropáre toho ktorého dňa tam uvedeného, "Hospodi, pomiluj" (40), "Sláva, i nýňi" - "Čestnejšuju" a "Imenem" Hospodnim..." Kňaz vychádza pred cárske dvere a hovorí vozhlas: "Molitvami svjatých otcov...", ako aj modlitbu: "Hospodi, Hospodi izbavlej nás...", po ktorej odchádza do oltára a kantor pokračuje v čítaní: "Prijdite, poklonímsja..." atď. Modlitbu cára Manasia, obyčajne číta kňaz. Po nej Trisvjatoje, "Otče náš" a tropáre: "Pomiluj nás Hospodi..." atď. Na výzvu kantora: "Imenem Hospodnim blahosloví, otče" kňaz vychádza pred cárske dvere, hovorí vozhlas: "Molitvami svjatých otec" a modlitbu: "Vladyko Bože Otče...", po ktorej sa vracia do oltára a kantor pokračuje v čítaní: "Prijdite, poklonímsja...", a poslednej časti povečerie. (V dňoch mimo prvého týždňa, keď sa číta veľký kánon sv. Andreja, spieva sa tu, po slavoslovii, kánon svätého alebo Bohorodičky). Po Trisvjatom a "Otče náš" spieva sa "Hospodi sil, s nami búdi...". Na "Imenem Hospodnim blahosloví, otče" kňaz vychádza pred cárske dvere a hovorí: "Bože usčédri ný...", ako aj modlitbu sv. Efréma s veľ. poklonami (3). Taktiež 12 malých poklón s modlitbou: "Bo-že, očisti mja hrešneho" a opäť jedna veľká poklona s celou modlitbou sv. Efréma. Potom obrátiac sa k ikone Presv. Bohorodičky: "Neskvérnaja, nebláznaja..." a k ikone Spasiteľa: "I dážd nám Vladýko...". Po: "Upovánije moje Otec" kantor: "Sláva, i nýňi" - "Hospodi, pomiluj" (3) "Blahosloví". Namiesto odpustu kňaz, obrátený k veriacim, číta modlitbu: "Vladýko mnohomilostive...", po ktorej hovorí ekteniu: "Pomolímsja o Blaženejšem...", ktorá sa nachádza na polnočnici.

Streda prvého týždňa pôstu

Postup utreni a časov je podobný ako v pondelok. Počas čítania 9. času kňaz číta pred cáskymi dvermi vchodné modlitby. Ak je závesa, ktorá bola počas časov zavretá, počas izobraziteľných, t.j. na "Vo Carstvii Tvojem..." sa otvára. Po modlitbe: "Vsesvjataja Troi-ce...", ktorú číta kňaz pred zavretými cáskymi dvermi: "Premúdrost", kantor: "Dostojno jest'...". Kňaz: "Presvjatája Bohorodice..." a kantor: "Čestnejšuju cheruvim..." Kňaz: "Sláva Tebí, Christe Bože..." a kantor: "Sláva, i nýňi" "Hospodi, pomiluj" (3), "Blahosloví". Kňaz hovorí odpust dňa.

Potom ide sa obliekať, alebo ak už je oblečený, začína liturgiu pred prestolom vozhlasom: "Blahoslovenno Cárstvo..." a pokračuje sa v liturgii predom posvätených darov, kto-rej postup pozri na str. 21 t.t. a v Služebníku.

Ak prípadne sviatok sv. Jána a 40 mučeníkov na stredu, alebo piatok, býva vchod s Evanjeliom. Po ukončení: "Da isprávisja..." spieva sa prokimen, číta sa patričný apoštol a evanjelium.

Piatok prvého týždňa

Poriadok bohoslužieb podobne ako v stredu. Večerňa spolu s liturgiou predom posvätených darov. Na "Hospodi vozvach" stichiry dňa - 2, mučeníčné - 4 a Teodora -

4, Triode. Vchod s kadidlom a ďalej liturgia predom posvätených darov. Po obede býva **malé povečerie**, ktorého poriadok pozri na str. 7 t.t.

Ak sa koná veľké povečerie, po prvom Trisvjatom číta sa namiesto denných tropárov tropár sv. veľmuč. Teodora a na "Sláva, i nýňi" - bohorodičný: "Vsja pače smysla...". (V predvečer 2, 3 a 4-ej soboty pôstu - tropár: "Apostoli, mučeníci...", "Sláva" - "Pomjani, Hospodi...", "I nýňi" - "Mati svjataja..."; v predvečer soboty 6. týždňa - tropár: "Obščeje voskresenie..."). Žalm "Bože, v pomošč moju vonmi..." číta sa nie na začiatku, ako v pr-vých štyroch dňoch, ale pred žalmom 142-ým: "Hospodi, uslyši molitvu moju..." a "Sláva v vyšnich Bohu..." "Hospodi sil..." sa v predvečer soboty nespieva, ale namiesto neho číta sa v sobotu 1. týždňa kondák mučen. Teodora a v predvečer soboty 2, 3. a 4. týždňa kondák: "So svjatymi upokoj..." a v predvečer soboty. 6. týždňa - kondák: "Vsech radost' Christos...". Ďalej nečíta sa modlitba sv. Efréma a nerobia sa veľké poklony. Nie je pos-ledného Trisvjatého a 12-krát "Hospodi, pomíľuj..." a ukončenie povečeria je nasledovné: po prečítaní kánonov - "Dostojno jest...", Trisvjatoje a po "Otče náš" - kondák, "Hospodi pomíľuj." (40), "Sláva, i nýňi" - "Čestnejšuju" a "Imenom Hospodnim blahosloví, otče". Kňaz pred cářskymi dvermi: "Molivami svjatých otec...", "Neskvernaja, Neblaznaja...", "I dažd nam, Vladýko...", "Preslávnaja Prisnodevo", "Upovanie moje Otec", "Sláva Tebi, Christe Bože..." a po "Sláva, i nýňi", "Hospodi, pomíľuj"(3), "Blahosloví" – odpust malý.

1. NEDEĽA VEĽKÉHO PÔSTU. Oslava pravoslávia

V sobotu **na veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné Oktoicha - 6 a Triode - 4. "Sláva" - Triode, "I nýňi" - dogmatik bežného hlasu. Stichovné - stichiry Ok-toicha, "Sláva" - Triode, "I nýňi" - bohorodičen podľa hlasu slávy. Tropár - voskresný, "Sláva" - "Prečistomu Tvojemu obrazu", "I nýňi" - "Vsja pače smysla...".

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - "Prečistomu obra-zu", "I nýňi" - "Vsja pače smysla". Sedalny voskresné atď., podobne ako v nedel'u mýtni-ka a farizeja.

Na liturgii sv. Vasilia Veľ. - po vchode tropár voskresný a "Prečistomu obrazu", "Sláva, i nýňi" - kondák Triode. Apoštol a evanjelium nedele.

Na večerni podobne ako v nedel'u syropôstnu, iba prokimen iný, a to: "Dal jesí dosto-janie...", ktorý sa s prokimenom: "Neodvrati lica..." mení tak, že jednu nedel'u jeden a druhú druhý prokimen. Ostatne pozri na str. 64 t.t.

Pondelok druhého týždňa

Poriadok bohoslužieb podobný ako v pondelok prvého týždňa, iba na povečerií veľkom, po obyčajnom začiatku a po: "Prijdíte poklcnímsja..." číta sa Žalm „Vnehda vozvach...", nakoľko sa veľký kánon sv. Andreja nečíta. Po "Sláva vo vyšnich..." spieva sa kánon Mi-neje.

Sobota druhého týždňa

Na utreni spieva sa "Alliluja", podobne ako v sobotu mäsopestnú, pozri poriadok na str. 64 t.t. Tropár dňa: "Apoštoli, mučeníci..." dvakrát, "Sláva" - "Pomjani Hospodi...", "I nýni" - "Mati svjataja". Kafizma 16. a sedalny Oktoicha. Taktiež "Blaženny neporoční" s pripevami: "Blahoslaven jesi..." atď.

Takto sa koná služba za zomrelých aj v 3. a 4. sobotu pôstu.

2. NEDEĽA VEĽKÉHO PÔSTU. Pamiatka sv. Grigorija Palamu

Poriadok bohoslužieb podobný ako v 1. nedeľu Veľkého pôstu, pozri str. 64 t.t. a Veľký Sborník, str. 661.

3. NEDEĽA VEĽKÉHO PÔSTU. Krestopoklonná

V sobotu pred započatím veľkej večernej kňaz pripravuje sv. Kríž podobne ako v deň Pozdvihnutia Pánovho Kríža, pozri str. 42 t.t. Ostatný poriadok bohoslužieb podobný ako prvej nedele.

Na utreni - počas spievania chvalitných stichír kňaz sa oblieka do všetkých bohoslužobných rúch. Počas slavoslovnia okiada sv. Prestol, na ktorom je pripravený sv. Kríž, a po dobu spievania Trisvjatého, kňaz trikrát sa ukladá pred sv. Krížom, bozkáva ho, berie oboma rukami, zdvíha a kladie na hlavu. Takto vychádza za prestol a severnými dvermi, zastaví sa pred cáorskymi dvermi a obrátený k prestolu hovorí: "Premúdrosť, prosti", načo kantor spieva: "Spasí, Hospodi, ľudi Tvoja..." trikrát a kňaz, položiak kríž na pripravený analoj uprostred chrámu, okiada naokolo tetrapod trikrát. Potom sa spieva: "Krestu Tvo-jemu poklaňajemsja..." trikrát, pričom kňaz a všetci veriaci činia veľké poklony. Jerej boz-kajúc sv. Kríž odchádza do oltára a veriaci počas spievania stichír: "Prijdíte, vernii...", pri-chádzajú taktiež, klaňajú sa pred analojom a bozkávajú sv. Kríž. Za stichirami nasledujú ektenie a odpust.

Na liturgii sv. Vasilia Veľ. - po vchode tropár voskresný a Kríža. "Sláva, i nýni" - kon-dák Kríža. Namiesto Trisvjatého: "Krestu Tvojemu poklaňajemsja Vladýko..."

Pondelok štvrtého týždňa

Na utreni - podľa spôsobu pôstu. Na 1. čase býva poklonenie sv. Krížu, podobne ako v nedeľu so spievaním: "Krestú Tvojemu poklaňajemsja..." namiesto "Stopy moja napra-ví...". Po trisvjatom číta sa kondák kríža. Podobne aj na ostatných časoch. Poklonenie sv. Krížu na 1. čase býva v pondelok, stredu a piatok. V piatok potom po ukončení časov vnáša sv. Kríž naspäť do oltára.

Streda štvrtého týždňa

Od tejto stredy na liturgiách predom posvätených darov po vzhľase: "Da i tii s nami slavjat..." dodáva sa ektenia: "Jelici ohlašenniji, izidíte; ohlašenniji, izidíte; jelici ko prosveščenniju...", ako je to v Služebníku uvedené.

Piatok 4-ého týždňa

Po ukončení časov, počas modlitby: "Vsesvjataja Troica" kňaz vychádza cárskymi dver-mi doprostred chrámu k analoju, na ktorom leží sv. Kríž, okiadza ho a kľania sa mu s piesňou: "Krestu Tvojemu poklaňajemsja...". Potom berie kríž, kladie ho na hlavu a vná-ša do oltára, kde ho položí na sv. Prestol a okadiac ho, povie: "Premúdrosť" a činí odpust. Po odpuste začína sa obvyklá večerňa s liturgiou predom posvätených darov.

Sobota 4-ého týždňa

Zádušná sobota. Koná sa bohoslužba za zomrelých, podobne ako v predchádzajúcej sobote.

Streda 5-eho týždňa

Na večerni, ktorá sa slúži doobeda spolu s liturgiou predom posvätených darov, na "Hospodi vozvach" - stichir - 30. (Pripev. od sticha: "Vpadut vo mrežu svoju...". Samo-hlasná stichira (2), mučeničná, podobné - (3) a pokajanné - (24). Vchod. "Svete tichij...", čtenia, "Da isprávijsja..." atď. liturgia predom posvätených darov.

Povečerie malé bez poklôn.

Štvrtok 5-eho týždňa

Utreňa s veľkým kánonom. Po "Blahosloven Boh náš" - "Carju nebesnyj", Trisvjatoje, "Otče náš" atď. Po šestopsalmii, ektenii a "Alliluja" - troičné tropáre, kafizma 8. a sedalny Oktoicha. Po 50. žalme hneď číta kňaz v epitrachile uprostred chrámu veľký kánon sv. Andreja Krétskeho. Ku tropárom pripevy: "Pomíluj mja, Bože, pomíluj mja". K tropárom ctih. Márii: "Prepodobnaja mati Marie, molí Boha o nás" atď., ako je to v Triode uvedené. (Pozri Veľ. Sborník, str. 682-710).

Večerňa štvrtka sa spieva spolu s liturgiou predom posvätených darov.

Sobota 5-eho týždňa. Pochvala Presv. Bohorodičky

Na utreni - po "Boh Hospod" - tropár: "Povelénnoje tájno..." dvakrát, "Sláva, i nýňi" - to isté. Ďalej číta sa kafizma 16., po prečítaní ktorej nasleduje malá ektenia a kondák: "Vzbránnoj vojevode...", počas ktorého kňaz kadí chrám a veriacich. Potom vo felone číta ikosy a kondáky. Ďalší postup pozri v Triode, alebo V. Sborníku, str. 715-722.

Piatok 6-eho týždňa

Ukončenie Veľkej Štyridsiatnice. Od tohto dňa prestáva používanie Mineje do pondelka Tomášovej nedele: Taktiež končí sa poriadok hlasov Oktoicha. Nespievajú sa ani muče-ničné ani bohorodičné Oktoicha.

Lazárova sobota

Na utreni - po neporočných - "Anhelskij sobor...", malá ektenia, sedalen, "Voskresenie Christovo" a 50. žalm. Kánony a katavasija Triode. Na 9-ej piesni "Čestnejšuju" sa nespie-va ale iba 9. pieseň. Slavoslovie veľké, tropár - "Obščeje voskresenije", ektenie a odpust.

Na liturgii sv. Jána - izobraziteľný. Po vchode tropár prazdnika, "Sláva, i nýňi" - kon-dák prazdnika. Namiesto Trisvjatého - "Jelici vo Christa..."

6. NEDEĽA VEĽKÉHO PÔSTU - NEDEĽA VAIA alebo KVETNÁ.

Vchod Pána do Jeruzalema

V sobotu **na veľkej večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 10. "Sláva, i nýňi" - tamtiež (prvá stichira). Vchod. "Svete tichij", prokimen dňa a čtenia. **Na litii** - stichiry prazdnika. Stichiry na stichovne tamtiež. Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár "Obščeje voskresenie" dvakrát a "Spohrebšesja Tebí..." jedenkrát.

Na utreni - po evanjeliu číta sa 50. žalm. ("Voskresenije Christovo" sa nespieva v túto nedeľu). Kňaz berie kadidlo a okiadza pripravené vetve "bahnitky". Po okadení - "Hospo-du pomolimsja" a číta modlitbu na osvätenie vetví. (Pozri Veľ. Sborník str. 739). Po prečítaní modlitby kňaz kropí vetve sv. vodou trikrát so slovami: "Osvjaščajutsja vaija sija okroplenijem vody seja svjaščennyja, vo imja Otca, i Syna, i Svjatého Ducha. Amiň". Po-tom kantor spieva na hl. 2-ý: "Dnesj Christos vchodit..." a veriaci prichádzajú bozkať Eva-njelium a pritom sa im rozdávaajú posvätené vetve. Na "Pomiluj mja Bože..." stichira: "Dnes blahodať Svjataho Ducha". Kánon a katavasija prazdnika. Po 8-ej piesni katavasie 9. irmos kanona. Po 9-ej piesni a malej ektenii "Svjať Hospod' Boh naš" trikrát, ale bez svetilna. Chvalitné stichiry Triode.

Liturgia sv. Jána Zlatoústeho. Antifóny prazdníčné. Vchodné: "Blahosloven hrjadyj...". Po vchode - tropár prazdnika, "Sláva" - "Spohrebšesja Tebe kreščenijem...", "I nýňi" kon-dák. Po liturgii myrovanie a rozdávanie vetví. Ostatné pozri v Triode, alebo vo V. Sborní-ku, str. 742-744.

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 6 (tie, ktoré sa spievali na stichovne v samý sviatok). Vchod. "Svete tichij", prokimen dňa: "Se nyne blahoslovite Hospoda...". Potom kňaz zatvára cárske dvere a sníma felon. Po "Spodobi Hospodi" vychádza pred cárske dvere a hovorí prosebnú ekteniu: "Ispolnim večernu molitvu..." atď. Po "Nyňi otpuščaješ" - tropár "Bohorodice Devo..." atď. ako v nedeľu syropôstnu. Odpust: "Hrjadyj Hospod'...".

Povečerie malé, na ktorom sa spieva tripesnec sv. Andreja Krétskeho.

Veľký pondelok

Na utreni - po "Aliluja" - tropár "Se Ženich hrjadet...", "Sláva" - ten istý, "I nýňi" - ten istý. Obvyklé kafizmy (4-á, 5-a a 6-a) ako aj sedalny. Potom: "I o spodóbitisja nám..." - kňaz otvára cárske dvere a číta v oltári sv. Evanjelium - od Mateja, zač. 84. 50-y žalm, "Spasí, Bože, ľudi Tvoja" a tripesnec. Ostatné podľa Triody. Po 1-om čase odpust: "Hrjadyj Hospod' na volnuju".

Časy - kňaz v epitrachile pred zatvorenými cárskymi dvermi a závesou začína: "Blaho-sloven Boh náš..." Kantor obvyklé modlitby a po: "Prijdite poklonímsja..." kňaz odchádza do oltára a kantor pokračuje v čítaní žalmov.

Po prečítaní kafizmy kňaz vo felone otvára cárske dvere, vynáša sv. Evanjelium do prostred chrámu a kladie ho na analoj. Potom berie kadidlo a okiadza ho ako aj celý chrám a veriach. Po kafizmách kňaz pred Evanjeliom hovorí tropár, 3-eho času so stichami. Kantor - "I nýne" - "Ty jesi Loza...". Potom kňaz: "I o spodobitisja nam slišani-ju...". (Tento vozhlas hovorí iba na začiatku čítania 1. evanjelia, t.j. 1. kapitoly od Matúša. V ďalšom hovorí iba: "Premúdrosť, prosti..."). V pondelok číta sa na 3-om čase prvá polovička Mat. evanjelia. Po ukončení čítania evanjelia kňaz neodchádza do oltára, ale stojí uprostred chrámu a kantor končí v čítaní 3. času. Tamtiež kňaz hovorí modlitbu sv. Efré-ma a končí čas podobne ako v pondelok 1. týždňa. Potom nasleduje čas 6-y, podobne ako 3-í. Počas čítania parimeí kňaz okiadza. Potom: "Premúdrosť, prosti..." a kňaz číta druhú polovicu Matúšovho evanjelia. Po evanjeliu kántor: "Sláva Tebé, Hospodi, sláva Tebí", "Skóro da predvarját..." atď. Na začiatku čítania 9. času kňaz okiadza celý chrám. Evanjelium sa číta od Marka prvá polovica. Po prečítaní prvej polovice Markovho evanjelia kňaz vnáša Evanjelium do oltára a zatvára cárske dvere ako aj závesu. Potom kantor číta: "Nepredažd' nas do konca..." atď. Na "Imenem Hospodnim...", kňaz vychádza pred cárske dvere a hovorí: "Bože ušchedri ny..." a modlitbu sv. Efréma iba s troma poklonami a modlitbu: "Vladyko, Hospodi...".

Taktiež **izobraziteľny**. Otvára sa závesa a kňaz číta vchodné modlitby a oblieka sa do všetkých bohoslužobných rúch pre vykonávanie sv. liturgie predom posvätených darov, ktorá spolu s večernou nasleduje hneď za izobraziteľnými.

Podobný poriadok bohoslužieb býva aj v utorok a stredu. V utorok pokračuje sa v čítaní sv. evanjelia - druhá polovička Marka a dve čtenia od Lukáša. V stredu - tretie čtenie od Lukáša a dve. čtenia od Jána, t.j. do začiatku sv. strastej (utrpenia) – do "Nýňi proslavit-sja Syn čelovečeskij...".

Povečerie veľké, na ktorom sa číta tripesnec Triode, taktiež aj v utorok. V stredu ve-čer povečerie malé.

Veľký (zelený) štvrtok

Na utreni - po "Alliluja" - tropár: "Jehda slávnii učenci..." trikrát. Po tropári hneď: "I o spodobitisja..." a číta sa evanjelium od Lukáša, zač. 108. Potom 50. žalm a kánon Triode. ("Spasi Bože..." sa nečíta). Pred 9-ou piesňou nespieva sa "Čestnejšuju", ale irmos: "Stranstvija Vladyčna". Koniec utreni ako obyčajne a pripojuje sa aj 1. čas, na kto-rom číta sa tropár: "Jehda slávnii učenci..." a na "I nýňi" - "Čto Ťa narečem...". Taktiež tropár: "Zaušenjy za rok čelovečeskij...", "Sláva, i nýňi" to isté. Prokimen, parimeje atď.

Sv. Liturgia sv. Vasilia Veľkého s večernou. Kňaz v plnom oblečení začína pred presto-lom vozhlasom: "Blahosloveno Cárstvo...". Kantor: "Amiň" a číta 103-í žalm. Kňaz pred prestolom ekteniu veľkú. Na "Hospodi vozvach" kantor spieva 10 stichír Triode. (V. Sbor-ník, str. 750, 754-757). Po dobu spievania týchto stichír kňaz koná

proskomidiu: "Sláva, i nýňi" - "Roždenie jechidnov...". Vchod s evanjeliom. "Svete tichij". Prokimen a čtenia Triode. Malá ektenia s vozhlasmom: "Jako svjat jesi...", Trisvjatoje a prokimen: "Kňazi ľud-stii..." Apoštol ku Korint'anom, zač. 149 a evanjelium od Matúša, zač. 107. Ďalej liturgia sv. Vasilia Veľkého, na ktorej pripravujú sa do zásoby sv. dary na celý rok pre prijímanie nemocných. Namiesto cheruvimskej piesne - "Večeri Tvojeja tájnyja": Taktiež aj namiesto pričastného a "Da ispolňatsja". Namiesto "Dostojno" - "Stranstvija Vladyčna". Odpust: "Iže zaprevoschoďaščuju blahost'...".

VEL'KÝ PIATOK. Pôstny deň

Vo štvrtok večer koná sa **utreňa**, na ktorej býva: "**Posledovanie svjatych spasitel'nych Strastej Hospoda našeho Iisusa Christa**". Začiatok obvyklý pôstnej utrene. Po mírnej ektenii - "Alliluja" na 8-y hl. a tropár: "Jehda slavnii učenci..." trikrát. Kňaz od-chádza do oltára, oblieka na seba felon, otvára cárske dvere a kadí najprv oltár a potom ikonostas a celý chrám ako aj veriacich (zo soleje). Malá ektenia (pred prestolom) s voz-hlasom: "Jako Tvoja deržáva..." a za ňou: "I o spodobitisja nám...". Kantor pred čítaním evanjelia "Sláva Strastem Tvojim, Hospodi...". Kňaz číta 1. evanjelium od Ioanna, zač. 46. (Evanjelium sa číta na soleji k veriachim!) Po evanjeliu kantor spieva: "Sláva dolho-terpeniju Tvojemu, Hospodi". (Tak pri každom evanjeliu. Obyčajne po každom evanjeliu sa zvoní). Pred druhým evanjeliom kantor spieva tri antifóny (1-ý, 2-ý a 3-í). Potom druhá malá ektenia s rozhlasmom: "Jako podobajet...". Po podobajet...". Po ektenii, obyčajne po dobu spievania sedalna kňaz robí malé kadenie (oltár, evanjelium a veriacich zo soleje). Evanjelium druhé, od Ioanna, zač. 58. Potom antifóny 4, 5 a 6. Ektenia malá s vozhla-som: "Jako blahoslovisja...". Sedalen a malé kadenie. 3. evanjelium od Mat. zač. 109. Antifóny: 7, 8 a 9. Malá ektenia s vozhlasmom: "Jako Ty jesi Boh naš...". Sedalen a malé kadenie. 4. evanjelium od Ioanna, zač. 59. Antifóny: 10, 11 a 12. Malá ektenia s vozhla-som: "Budi deržáva carstvija...". Sedalen a malé kadenie. 5. evanjelium od Mat. zač. 111. Antifóny: 13, 14 a 15. Malá ektenia s vozhlasmom: "Jako blahoslovisja vsesvjatoje imja Tvoje...". Sedalen a malé kadenie. 6. evanjelium od Marka, zač. 67. Pred siedmym evan-jeliom blaženstvá. Malé kadenie. Malá ektenia s vozhlasmom: "Jako Ťa chvalať vsja sily...". Potom: "Voňmim, premúdrost'..." a spieva sa prokimen: "Razdeliša rizy moja...". 7. evan-jelium od Mat., zač. 113. Pred 8-ym evanjeliom kadenie a malá ektenia nie je. 50. žalm. 8. evanjelium od Luk. zač. 111. Potom trojpieseň, pozostávajúca z 5., 8. a 9. piesni. Kata-vasia Triode. Po 5. piesni ektenia malá s vozhlasmom: "Ty bo jesi Car míra..." Kondák a ikos. Pred 9. piesňou - "Čestnejšuju cheruvim" a kadenie. Po 9. piesni katavasie malá ektenia s vozhlasmom: "Jako Ťa chvalať vsja sily...". Exapostilarij: "Razbojnika blahora-zumnaho...", "Sláva, i nýňi" - ten istý. 9. evanjelium od Ioanna, zač. 61. Chvalitné stichiry Triode - 4, "Sláva" - "Sovlekoša s mene rizy moja", "I nýňi" - "Plešči moja..." 10. evanje-lium od Marka, zač. 69. Kňaz: "Sláva Tebe pokazavšemu nam svet" a kantor číta malé slavoslovie. Ektenia prosebná: "Ispolnim molitvu našu..." 11. evanjelium od Ioanna, zač. 62. Stichiry na stichovne Triode, "Sláva" - "Hospodi voschoďašču Ti..." "I nýňi" - "Uže omakajetsja...". Po dobu spievania týchto stichír

koná sa plné kadenie chrámu. 12. evanjelium od Mat. zač. 114. Po prečítaní kňaz odnáša Evanjelium na prestol a kantor číta: "Blaho, jest'...", Trisvjatoje. Po "Otče náš" sa spieva tropár: "Iskupil ny, jesi...". Ektenia: "Pomiluj nas Bože..." "Premúdrost". "Syj blahosloven...", "Utverdi, Bože..." a odpust: "Iže oplevanija i bijenija...". Prvý čas nepripojuje sa.

Čárske časy. V piatok ráno konajú sa čárske časy. Kňaz oblečený v epitrachile a felone otvára čárske dvere, berie sv. Evanjelium, vynáša ho na stred chrámu a tu ho položí na analoj. Potom začína: "Blahosloven Boh náš...", načo Kantor: "Sláva Tebí Božé náš...", "Carju nebesnyj..." atď. Po "Prijdite poklonímsja..." číta žalmy a tropáre uvedené v Triode alebo vo Veľkom Sborníku, str. 774-787. Ďalší postup podobne ako aj pred Na-rodením I. Ch., pozri str. 47.

Liturgia sa vo Veľký piatok neslúži, iba ak na tento deň pripadne sviatok Zvestovania P. M., pozri ústavu na str. 67 t.t.

Veľká večerná. Po obede koná sa večerná, podľa tunajšieho zvyku, s vynášaním plaščenice. Kňaz v epitrachile pred čárskymi dvermi činí začiatok večernej obvyklý: "Blaho-sloven Boh náš..." Kantor: "Sláva Tebe Božé náš...", "Carju nebesnyj..." atď. Po miernej ektenii kňaz odchádza do oltára a kantor spieva na "Hospodi vozvach" - 6 stichír Triode. "Sláva" - "O kako bezzakonnoje sonmišč...", "I nýňi" - "Strašnoje i preslavnoje...". Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij". Prokimen: "Razdelia rizy moja..." a čtenija. Pred apoštolom prokimen: "Položia mja v rove..." Apoštol ku Korint'anom, zač. 125. Evanjelium od Mat., zač. 110. Ektenia: "Rcem vsi...", "Spodobi Hospodi", "Ispolnim večerňu molitvu....". Stichiry na stichovne Triode. Po dobu spievania stichovných stichír kňaz sa oblieka do všetkých kňazských rúch, obyčajne do čiernych. Na "Slává, i nýňi" - "Tebí odejúščahosja...", otvárajú sa čárske dvere a kňaz kadí plaščenicu, ktorú pred započatím večerni pripravil na prestole. Po "Nýňi otpuščaješi", Trisvjatom a "Otče náš" - tropár: "Blahoobraznyj Iosif s dreva..." a "Mironosicam ženam...". Po dobu spievania tropára kňaz berie plaščenicu z prestola a vynáša ju obyčajne tak, že vezme za dva konce plaščenicu (u hlavy) a zdvihne ju ponad svoju hlavu a vynáša čárskymi dvermi. (Správne vynáša sa severnými dvermi, poza prestol, ale kde je malý oltár nevyhovujúci tomu, môže sa vyniesť aj čárskymi dvermi ako je to u nás vo zvyku).³⁷ Dvaja muži (kurátori) uchopia plaščenicu za nižné konce, zdvihnú ju do vodorovnej polohy a takým spôsobom nosia okolo chrámu. Pred nimi nesie sa kríž, podobne ako pri pohrebe a nosí sa jedenkrát naokolo chrámu. Vrátiac sa do chrámu, kladú plaščenicu na pripravené miesto doprostred chrámu, tzv. hrob. Kňaz okadiac plaščenicu prednesie kázeň a po kázni povie odpust, po ktorom býva bozkanie plaščenice.

Veľká sobota

Utreňa. Začiatok utrene, ktorá sa koná buď v sobotu ráno, alebo neskoro večer vo Veľký piatok, je obvyklý. Po šestopsalmii kňaz v čiernom alebo purpurovom rúchu

³⁷ Pozri: "Cerkovnyj ustav na obyčnyj hod 1939", Užhorod, 1938, str. 40.

ho-vorí veľkú ekteniu pred plaščenicou. Na "Boh Hopod" - tropár "Blahoobraznyj Iosif...",³⁷ "Sláva" - "Jehda snišel jesi...", "I nýňi" "Myronósicam...". Veriaci stoja s horiacimi sviečkami. Potom okadiac plašenicu a celý chrám kňaz stane pred plašenicou a začína sa spievať neporočné na tri statie. Ďalší postup podľa Triody, alebo V. Sborníka, str. 793-821. Po veľkom slavosloví kňaz robí vchod s Evanjeliom severnými dvermi a položí Evan-jelium na plašenicu. Po ukončení tropárov, nakoľko u nás už bola vynesená plašenica okolo chrámu (kde to nebolo, to sa robí teraz), kňaz: "Voňmem" a prokimen: "Voskresní Hospodi...", za ktorým nasleduje čítanie parimei, apoštola a evanjelia. Po evanjeliu ekte-nie a odpust.

Na liturgii sv. Vasilia Veľkého s večernou. Kňaz oblečený do veľkých bohoslužobných rúch (purpurových alebo čiernych) začína pred prestolom: "Blahosloveno cárstvo...". Kan-tor: "Amiň. Cárju nebesnyj...", Trisvjatoje atď. Po "Otče náš" a vozhlase číta ďalej: "Hos-podi, pomíľuj" 12-krát, "Sláva, i nýňi" - "Prijdíte poklonimsja..." a 103. žalm. Po mírnej ektenii, ktorú kňaz hovorí v oltári, kantor spieva na "Hospodi vozvach" - 4 voskresné sti-chiry 1. hl. a Triode - 4. "Sláva" - "Dnešnij deň...", "I nyne" - dogmatik 1. hlasu: "Vsemir-nuju slávu...". Vchod s Evanjeliom. "Svete tichij". Prokimen nie je, ale hneď za: "Premúd-rost" začínajú sa čítať čtenia (5). Po 6-ej parimei kantor vozhlasuje: "Pojim Hospodevi...", na čo veriaci spievajú: "Slávno bo proslávisja". Ďalej čtec číta: "Koňa i vsadnika..." a veriaci ku každému stichu spievajú: "Slávno bo proslávisja" atď. Podobne aj po 15. pa-rimeji sa spieva: "Hospoda pojte...". Po tomto je ektenia malá s vozhlasom. "Jako svjať Jesi Bože...". Namiesto Trisvjataho - "Jelici v Christa krestitesja...", prokimen: "Vsja zemlja da poklonitsja Tebe i pojet že imeni Tvojemu...", apoštol k Rim., zač. 91. Namiesto "Alliluja" sa spieva na 7. hlas: "Voskresní, Bože, sudi zemli, jako Ty naslediši vo vsich jazycich" so stichami. Po dobu spievania: "Voskresni, Bože" kňaz vymieňa si tmavé rúcho a oblieka sa do svetlého. Evanjelium od Mat., zač. 115.

Ďalej nasleduje liturgia sv. Vasilia Veľkého, na ktorej namiesto "Cheruvimskej" piesni spieva sa: "Da molčit vsjakaja plot' čeloveča..." (do slov: "Predchoďat že semu". Po prenesení sv. darov pokračuje sa ďalej: "Predchoďat že semu..." Za "Dostojno" - "Ne rydaj mene mati..." Pričasten: "Vosta jako spja, Hospod'...", "Alliluja" (3). Odpust: "Vos-kresyj iz mertvych..."

Po odpuste alebo ešte skôr, po zaamvonovej modlitbe býva blahoslovenie 5 chlebov.

B. TRIODA KVETNÁ. Päťdesiatnica

SVETLÉ CHRISTOVO VZKRIESENIE - PASCHA

Celú noc v chráme pred plaščenicou sa čítajú Dejanija (Skutky) sv. apoštolov. V 11 hod. a 30 min. pred polnocou kňaz v tmavom rúchu žehná na polunošnicu. Kantor: Trisv-jatoje atď. "Prijdite poklonimsja..." a 50. žalm. Kánon: "Volnoju morskoju...". Po 9. piesni Trisvjatoje a "Otče náš". Po vozhlase tropár: "Jehda snišel jesi..." kňaz prichádza k hrobu a okadiac plašenicu, berie ju takým spôsobom, ako keď ju vynášal,

odnáša ju do oltára a kladie ju na sv. prestol, kde zostane až do oddania Paschy - do Voznesenija. Potom ektenia i odpust. Presne v 12 hod. kňaz oblečený do všetkých kňazských ruch svetlých otvára cársku dvere, držiak sv. kríž a sviecu v ľavej rúke a kadidlo v pravej, za zvonenia všetkých zvonov vychádza z oltára spievajúc: "Voskresenije Tvoje, Christe Spase..." a býva obchod okolo chrámu. (Tam, kde sa nekoná polunošnica a kde utreňa sa kona ráno od 2 hod., kňaz oblečený do všetkých kňazských ruch svetlých, s kadidlom prichádza cáorskymi dvermi k hrobu, okadiac plaščenicu odnáša ju do oltára za spievania: "Jehda snišel jesi...". Položí ju na prestol a hneď sa koná obchod okolo chrámu, ako bolo vyššie uvedené. Po obchode kňaz zastaví sa pred zavretými dvermi chrámu s kadidlom v ruke a hovorí začiatočný vozhlás: "Sláva Svjatěj...", ktorý sa i začína utreňa. Po "Amiň" kňaz spieva: "Christos voskrese iz mertvych..." (3-krát). Veriaci opakujú to isté (trikrát). Potom kňaz spieva stichy: "Da voskresnet Boh..." a kantor za kadým stichom: "Christos voskre-se...". Po "Sláva i nyi" kňaz spieva prvú polovicu tropára: "Christos voskrese..." a kantor zakončuje: "I suščim vo hrobich život darovav". V tom momente kňaz robí s krížom na dverách chrámu znamenie kríža, ktoré sa otvárajú a všetci za spievania "Christos vos-krese..." vstúpia do chrámu. Kňaz stojac pred prestolom začína mírnu ekteniu. Po vozhla-se sa spieva paschalný kánon: "Voskresenija den...". Na každej piesni kňaz kadí celý chrám pozdravujúc veriacich slovami: "Christos voskrese" a veriaci mu odpovedajú: "Vois-tinu voskrese". Po každej piesni býva malá ektenia. (Vozhlasy na malých ekteniách pozri V. Sborník, str. 344-850). Na 9. piesni "Čestnejšuju" nespievame, ale pripevy: "Veličit du-ša moja voskresšaho tridnevno ot hroba...". Svitlen: "Plotiju usnuv..." (trikrát). Na chvalit. stichiry 1. hlasu 4 a stichiry paschalné: "Pascha svjaščenaja..." s pripevami: "Da voskres-net Boh...", "Sláva, i nyne", "Voskresenija den...". Po dobu spievania týchto paschalných stichír býva bozkávanie kríža. V prípade, že slúžia viacerí duchovní, dáva sa aj Evanjelium a ikonía Vzkriesenia). Tu sa číta "slovo ohlasiteľnoje" sv. Jána Zlatoústeho. (Pozri Veľ. Sborník, str. 851). Ektenie a paschalný odpust. Kňaz: "Premúdrost". Kantor: "Blahoslovi". Kňaz: "Syj blahosloven Christos Boh náš...". Kantor: "Amiň, Utverdí, Bože svjatujú pravo-slavnuju veru, pravoslávnych christian...". Potom kňaz namiesto: "Sláva Tebe, Christe Bo-že..." spieva: "Christos voskrese iz mértvych, smertiu smert' poprav" a kantor ukončuje: "I suščim vo hrobech život darovav". Kňaz obrátený k veriacim hovorí odpust: "Christos voskresy iz mertvych, smertiju smert' poprav i suščim vo hrobich, život darovavyj, istinnj Boh náš, molitvami...". Po "Amiň" kňaz žehná veriacich s krížom trikrát na tri strany so slovami: "Christos voskrese!" a veriaci odpovedajú: "Vo istinnu voskrese!" s dodatkom: "I nam darova život večnyj, poklaňajemsja Jeho tridnevnomu voskreseniju". (Cárske dve-re po dobu celého svetlého týždňa sa nezatvárajú).

Na liturgii - po: "Blahosloveno Cárstvo..." kňaz: "Christos voskrese..." trikrát a veriaci tiež trikrát. Ďalej kňaz hovorí stichy, podobne ako na utreni a ľud spieva za každým sti-chom: "Christos voskrese...". Potom mírna ektenia a antifóny Paschy. Vchodnoje Paschy, po ktorom na "Sláva, i nýi" kondák: "Ašče i vo hrob...". Namiesto Trisvjataho: "Jelicy vo Christa..." Prokimen: "Se deň jehože sotvorí Hospod'..." A ot. Dejan., zač. 1 Evanjelium od Ioanna, zač. 1, ktoré sa delí počas čítania na 12 stichov

a za každým stichom sa zvoní. Ďalej liturgia sv. Jána Zlatoústeho. Namiesto "Dostojno jest" spieva sa "Anhel vopijaše..." a "Svetisja, svetisja..." Pričasten: "Telo Christovo..." Namiesto "Blahosloven hrjadyj...", "Videchom svet istinnyj..." a "Da ispolňatsja..." - spieva sa: "Christos voskrese..." po celý týždeň. (Podľa obyčaje východoslovenských eparchií až do oddania Paschy).

Po zaamvonovej modlitbe býva požehnanie chlebov "paschy". Poriadok a modlitby k tomu pozri vo Veľ. Sborníku str. 856 alebo v Trebníku.

P o z n á m k y:

1. Uvedený začiatok sv. Liturgie koná sa po dobu celého týždňa. Taktiež aj ukončenie je také isté.

2. Od nedele Paschy do Päťdesiatnice nehovorí sa "Carju nebesnyj..."

Na veľkej večerni - kňaz oblečený do všetkých bohoslužobných rúch, stojac pred prestolom, robí s kadidlom krížové znamenie a vozhlasuje: "Blahosloven Boh náš...". Po-tom "Christos voskrese..." trikrát a kantor taktiež. Ďalej nasledujú stichy podobne ako na začiatku utreni: "Da voskresnet Boh...". Ektenia veľká, ktorú hovorí kňaz pred prestolom. - Na "Hospodi vozvach" - stichiry voskres. 2. hlasu. "Sláva" - "Spasiteľnuju pieseň...", "I nýňi" - "Prejde seň zakonnaja...": Vchod s Evanjelium. "Svete tichij". Prokimen veľký: "Kto Boh velij...". Po prokimene vozhlas: "I o spodobitisja nam...". Evanjelium (číta sa tvárou k veriacim) - od Ioanna, zač. 65. Ektenia "Rcem vsi..." "Spodobi Hospodi". Ektenia "Ispolnim večérňu molitvu...". Po vozhlase: "Budi deržava Carstvija Tvojego..." stichiry voskresné, hlas druhý, iba prvú stichiru zo stichír: "Voskresenije Tvoje, Christe Spase..." a potom stichiry, Paschy: "Pascha svjaščennaja..." so stichami. Kňaz s krížom vychádza na soleju alebo amvon a dáva bozkať kríž veriacim. Taktiež býva i myrovanie, počas ktorého sa rozdáva antidor. Odpust s krížom Paschy.

SVETLÝ PONDELOK

Na utreni - kňaz oblečený do všetkých kňazských rúch stojí pred sv. prestolom s kadidlom v rukách a začína: "Sláva Svjatej..." a ostatné ako v prvý deň Paschy. Ektenia veľká Kánon: "Voskresenia deň..." s bohorodič. Katavasia - irmosy kánona. Po 3. piesni- ipakoj "Predvarivšija utro...". Po 6. piesni - kondák "Ašče i vo hrob..." a ikos. "Voskreseni-je Christovo..." (trikrát). 9. pieseň spieva sa s pripevami ako v prvý deň Paschy. Svetilen: "Plotiju usnuv..." (trikrát): Na chvalit. stichiry voskresné. 2-ho hlasu - 4 a stichiry Paschy s pripevami, ako na utreni v nedeľu Paschy. Kňaz dáva bozkať kríž. Ektenie a odpust Paschy s krížom.

Na liturgii - Antifóny Paschy. Prokimen "Vo vsju zemlju izyde..." Apost. - Dejan. zač. 2. Evanj. od Ioanna zač. 2. Pričasten: "Telo Christovo...". Po liturgii, kde je vo zvyku, ko-ná sa obchod chrámu. Kňaz vozhlasuje: "S mirom izydem" a veriaci za spievania - "Chris-tos Voskres" vychádzajú z chrámu a konajú obchod (trikrát). Pri poslednom obchode čítajú sa evanjeliá: od Mat., zač. 115, od Marka zač. 70, od Luk. zač. 112 a od Ioanna zač. 63. Pri konci ektenia: "Pomiluj nas Bože...", "Jésče molimsja o sochranenii hrada..." a "Uslyši ny Bože...". Odpust Paschy.

Na večerňi. Začiatok večernej ako v prvý deň Paschy na večerni. Po veľkej ektenii - "Hospodi vozvach" a stichiry voskresné 3. hlasu - 6. "Sláva" - "Nedostojno stojašče...", "I nýňi" - "Kako ne divimsja...". Vchod s kadidlom. Prokimen veľký: "Boh náš na nebesi i na zemi...!" Ektenia: "Rcim vsi...", "Spodobí Hospodi". Ekténia: "Ispolnim večerňu..." a po vzhľase stich. stichiry 3. hlasu (prvá stichira) a stichiry Paschy, ako v prvý deň Paschy. Odpust s križom.

SVETLÝ UTOROK

Na utreni - Kňaz oblečený do všetkých kňazských rúch začína podobne ako v ponde-lok. Na chvalit. stichiry 3. hlasu - 4 a stichiry Paschy. Ektenie i odpust.

Na liturgii - antifóny Paschy. Prokimen: "Veličit duša moja Hospoda...". Apost. - Dejan. zač. 4. Evanj. od Luk., zač. 113. Pričasten: "Telo Christovo...".

Na večerni. Začiatok ako v pondelok. Na "Hospodi vozvach" stichiry voskres. 4- hlasu - 6. Vchod s kadidlom. "Svete tichij" - Prokimen: "Hlasom mojim ko Hospodu vozvach...". Na stich. stichira voskresná prvá a stichiry Paschy ako v pondelok a odpust.

V sobotu po odpuste sv. Liturgie zatvárajú sa cárske dvere, ktoré boli po celý svetlý týždeň otvorené.

NEDEĽA TOMÁŠOVA, DRUHÁ PO PASCHE - ANTIPASCHY

V sobotu večer **na veľ. večerni**. Kňaz v epitrachile pred zavretými cáorskymi dvermi: "Blahosloven Boh náš...". Kantor: "Amiň". Kňaz: "Christos voskres..." 1-krát a kantor to is-té 2-krát a žalm 103 "Blahoslovi, duša moja, Hospoda...". Ektenia veľká. "Blažen muž..." a malá ektenia. Na "Hospodi vozvach" stichiry - 10: všetky z Kvet. triody. "Sláva i nyne" "Dverem zakľúčennym...". Vchod: "Svete tichij". Prokimen: "Hospod' vocarisa...". Ektenia: "Rcem vsi..." "Spodobí Hospodi". Ektenia: "Ispolnim večerňu molitvu...". Na stichovne stichiry všetky kvet. triode. Po "Nyni otpuščajesi", Trisvjatom a "Otče náš" - tropár: "Zapečatanu hrobu" - 1-krát a odpust.

Na utreni - kňaz v epitrachile pred prestolom: "Sláva Svjatej". "Amiň" a "Christos vos-kres" - kňaz 1-krát a kantor 2-krát i šestopsalmie. Po 3. žalme kňaz vychádza z oltára pred cárske dvere a číta svetil. modlitby. Po šestopsalmii mírna ektenia. Na "Boh Hospod'" - tropár: "Zapečatanu hrobu..." - 3-krát. Malá ektenia a sedalen 1-ý. Malá ektenia a seda-len 2-ý. Polijelej. Po dobu polijeleja kňaz oblečie felon, otvára cárske dvere a kadí celý chrám. Veličanie a vybraný žalm. Ektenia malá a sedalen tretí. Stepena: "Od junosti mo-jeja...", prokimen: "Pochvali Jeruslime..." a evanj. od Mat. zač. 116. "Voskresenije Chris-tovo..." (trikrát). 50. žalm. "Sláva" - "Molitvami apoštolov...", "I nýňi" - "Molitvami Boho-rodicy..." i stichira "Voskres Iisus..." (1-krát). "Spasi, Bože, ľudi Tvoja" - a vzhlas: "Milos-tiju i ščedrotami...". Kňaz zatvára cárske dvere a kantor spieva kánon i katavasiu sviatku: "Voskresenija deň..." no nie Paschy. Po 3. piesni - ipakoj: "Jako posrede učeníkov...", po 6. piesni - kondák: "Lubopytnuju desniceju...". Na 9. piesni: "Čestnejšuju" nespieva-me, ale katavasiu 9. piesni: "Svetisja, svetisja...". Malá ektenia. "Svjať Hospod' Boh náš" 3-krát a svetilen: "Mojich

udov rukoju...", "Sláva i nýňi" "Dnes vesna blahouchajet...". Na chvalit. stichiry - 4. "Sláva" "Po dnech osmich...", "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Slavoslovije veľ'. Po Trisvjatom tropár: "Zapečatanu hrobu...". Ekténia a odpust. Po odpuste spieva sa evanjelská stichira 1-á.

Na liturgii - po vzhlyase: "Blahosloveno Cárstvo...", "Christos voskrese..." (trikrát) bez stichov "Da voskresnet Boh...". Na spievanie tropára - "Christos voskrese" otváraj sa cárs-ke dvere. Veľká ektenia. Izobrazitelny a blaženny. Po vchode tropár "Zapečatanu hrobu...", "Sláva, i nýne" - kondák "Lubopytnoju desniceju...". Prokimen: "Velij Hospod' náš...". Apost. Dejan. zač. 14. Evanj. od Ioanna zač. 65. Namiesto "Dostojno" - "Anhel vopijaše..." a "Svetisja, svetisja...". Pričasten: "Pochvali Jeruslime...". Namiesta "Vide-chom svet..." "Christos voskrese". Po vzhlyase: "Vsehdá nýne i prisno..." "Da ispolnšatsja usta naša...". Po "Sláva Tebe, Christe Božé..." "Christos voskrese" (trikrát).

Na večerni - po "Blahosloven Boh náš" kantor: "Amiň" a "Christos voskrese" (trikrát): ("Carju nebesnyj..." sa do "Sošestvija sv. Ducha" nehovori). Po 103. žalme mírna ektenia, ako obyčajne. Na "Hospodi vozvach" - stichiry sviatku - 3 a svätého z minei - 3. "Sláva, i nýňi" - sviatku "Dveram zaključennym...". Vchod. "Svete tichij". Prokimen veľký: "Kto Boh velij...". Ektenia "Rcem vsi...", "Spódobi Hospodi". Ektenia - "Ispolnim večerňuju molitvu...". Stich, stichiry všetko Triode. Po "Nýne otpuščaješ", Trisvjatom a "Otče náš" - tropár svätého z Minei, "Sláva, i nýňi" - sviatku "Zapečatanu hrobu..." a odpust.

P o z n á m k y:

1. Od dnes spieva sa služba aj svätému z Mineji vo všedné dni. V prípade, že dotýčný svätý nemá v Mineji - mesačnej svojho tropára, berie sa tropár z Mineje obščej (všeobecnej) alebo Veľ. Sborník, str: 130-138 a na "Sláva, i nýňi" - tropár prazdnika.

V nedeľu sa služba svätému presunuje na večeršie a spieva sa iba z Triody kvetnej. Výnimku tvorí iba poliijeľný sviatok, ako sv. v. mučeník Juraj, apoštol Marek, Ján Boho-slov a i.

2. Od Tomášovej nedele do oddania Paschy na začiatku denných bohoslužieb po "Bla-hosloven Boh náš" a na liturgii po "Blahosloveno Cárstvo" - spieva sa "Christos voskre-se..." trikrát bez stichov.

3. Utreňa sa začína od "Sláva Svatej...", po ktorom "Christos voskrese..." trikrát, "Sláva v vyšnich Bohu..." a šestopsalmie. Pred 50. žalmom "Voskresenie Christovo" číta sa vo všedné dni 1-krát a v nedeľu 3-krát.

4. Na liturgii - izobrazitelny. Vchodné: "Prijdite pokloníšsja... voskresyj iz mertvych pojuščija ti...". Namiesto "Dostojno" spieva sa: "Anhel vopijaše" a "Svjetsja" okrem "Prepo-lovenija" a oddania. Namiesto: "Videchom svet..." spieva sa "Christos voskrese".

Pondelok 2-ého týždňa - antipaschy

Na utreni - po "Sláva Svjatej..." spieva sa "Christos voskrese" trikrát, načo kantor číta: "Sláva vo vyšnich Bohu..." a šestopsalmie. Po mírnej ektenii "Boh Hospod'"

a tropár praz-dnika: "Zapečatanu hrobu..." dvakrát. (Tento tropár prazdnika spieva sa po dobu celého týždňa antipaschy). "Sláva" tropár svätého, "I nyne" - opäť prazdnika. Sedalny Triode. Po druhom sedalne číta sa: "Voskresenie Christovo..." jedenkrát a 50. žalm. (Takto až do Nanebovstúpenia Pána (Voznesenija). Kánon prazdnika, ktorý sa spieval v nedeľu a svätého. Katavasija po 3, 6, 8 a 9-ej piesni. Na 9-ej piesni spieva sa "Čestnejšuju...". Chvalitné stichiry Triode. Slavoslovie malé. Ektenia: "Ispolnim utreňu molitvu...". Stichov-né stichiry prazdnika. Potom "Blaho jest' ispovedatisja...", Trisvjatoje, "Otče náš" a po vzhlyase - tropár svätého, "Sláva, i nýňi" - prazdnika: Ektenia: "Pomiluj nás Bože..." a po vzhlyase: "Premúdrost". "Blahoslovi". Kňaz: "Syj blahosloven...". Kantor: "Utverdí Bože...". Kňaz: "Presvjataja Bohorodice spasi nás". Kantor: "Svetisja, svétisja..." (podľa tunajšieho zvyku). Kňaz: "Sláva Tebé, Christe Bože...". Kantor: "Christos voskrese..." trikrát a odpust. (Takýto poriadok každodennej utrene do "Voznesenija").

Na liturgii - izobrazitelny. Po vchode - tropár prazdnika, chrámu Bohorodičného alebo svätého a svätého, ktorého je deň. Kondák chrámu (svätiteľského), "Sláva" - svätého dotyčného dňa a "I nýňi" - prazdnika. (Kondák chrámu Hospodského a Bohorodičného po dobu celej Päťdesiatnice sa neberie). Ďalší poriadok pozri na str. 78 v poznámke.

NEDEĽA MYRONOSÍC, TRETIA PO PASCHE

V sobotu **na veľ. večerni** - začiatok obvyklý, ako v nedeľu Tomáša. Na "Hospodi voz-vach" - stichiry voskresné - 7 a Triode - 3. "Sláva" - "Myronosicy ženy...", "I nýňi" - dog-matik, "Prejde deň zakonnaja...". Vchod. "Svete tichij". Prokimen dňa: "Hospod' vocari-sja...". Na stichovne stichira prvá voskresná, potom stichiry Paschy: na "Sláva" - stichira, hlas 5 - "Tebe, odejuščahosja...", "I nyne" Paschy: "Voskresenija deň...". "Christos voskrese..." na konci stichiry spieva sa 1-krát. (Podobným spôsobom spievajú sa stichiry na stichovne každú nedeľu do "Voznesenija"). Po "Nýňi otpuščajesi", Trisvjatom a "Otče náš" - tropár voskres. "Jehda snišel..." "Sláva" - "Blahoobraznyj Josif...", "I nýňi" - "Myro-nosicam ženam..." a odpust.

Na utreni - začiatok podobne ako v nedeľu Ftominu. Na "Boh Hospod'" - tropár voskres: "Jehda snišel jesi..." 2-krát, "Sláva" - "Blahoobraznyj Josif...", "I nýňi" - "Myronosi-cam ženam...". Sedalny Kvet. Triode "Anhelskij sobor". Ipakoij, stepena a prokimen hlasu: Evanj. voskres. 3, od Marka, zač. 71. "Voskresenije Christovo" (trikrát). Ostatné ako v nedeľu Ftominu. Kánon Paschy "Voskresenija deň s bohorodičnými: "Umervšlenija predel slomila jesi...". K bohorodičným sa pridáva: "Presvjataja Bohorodice, spasi nás". K tropárom nánonom myronosicam pripev: "Sláva, Tebe, Bože náš, sláva Tebe". Katava-sia: "Voskresenija deň...". Po 3. piesni - kondák i ikos Paschy. Po 6-piesni - kondák myro-nosicam. "Čestnejšuju" nespievame až do oddania Paschy, ale "Anhel vopijaše...". Po 9. piesni malá ektenia i "Svjat Hospod' Boh naš" (trikrát) a svetilen Paschy a žien. Na chvalit. stichirý "Voskres." 2. hlasu, "Sláva" - stichira evanj.: "S miry prišedšim...", "I nýňi" - "Pre-blahoslovenna". Slavoslovie veľké a tropár: "Voskres iz hroba...". Ektenie a odpust.

Na liturgii - po vchode, tropár: "Jehda snišel jesi..." a "Blahoobraznyj Josif...", "Sláva" - kondák Triode: "Radovatisja myronosicam...", "I nýňi" - kondák Paschy: "Ašče

i vo hrob...". Prokimen: "Spasi Hospodi...". Apost. Dejan. zač. 16. Evanj. od Marka, zač. 69. Pričasten: "Telo Christovo prijmite" a "Chvalite Hospoda...".

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry prazdnika - 3 a svätému z Mineji - 3. "Sláva, i nýňi" - "Myronosici ženy...". Vchod, ako predošlej nedele, nie je. Prokimen dňa: "Se nyne...", "Spodobí Hospodi" a ektenia: "Ispolnim večerňu molitvu...". Na stichovne - stichiry voskresné 2. hlasu, ktoré sa nachádzajú na "Hospodi vozvach". (Pozri Veľ. Sbor-ník str. 881 a 58-66). "Sláva, i nýňi" - "So stráchom prijdóša...". Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár: "Blahoobraznyj Iosif...", "Sláva" tropár svätého z Mineji a "I nýňi" - "myronosicam ženam...". Ektenia: "Pomíľuj nás Bože..." a odpust.

Pondelok 3-ého týždňa po Pasche:

Na utreni - začiatok ako v pondelok 2. týždňa na utreni. Na "Boh Hospod'" - tropár: "Blahoobraznyj Iosif" - jeden krát, "Jehda snišel jesi..." jedenkrát, "Sláva" - tropár svätého z Mineji a "I nýňi" - "Myronosicam ženam". Ak pripadnú na dotýčny deň dvaja svätí, tro-pár: "Jehda snišel jesi..." v tom prípade sa vynecháva. Ďalší poriadok ako v pondelok 2. týždňa.

NEDEĽA RASLABLENÉHO (PORAZENÉHO), 4-á po Pashe

V sobotu na **veľ. večerni**: na "Hospodi vozvach" stichiry voskresné Oktoicha - 7 a Triode - 3 "Sláva", "Vzyde Isus vo Ierusalim...", "I nýne" - dogmatik, 3. hlasu: "Kako ne divimsja...". Vchod. "Svete tichij". Prokimen dňa. Na stichovne - stichiry - prvá stichira voskresná a stichiry Paschy s pripevami. "Sláva" - "V pritvore Solomonove...", "I nyne" - "Voskresenija deň...". Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskres. "Sláva, i nýňi" - bohorodičen: "Ťa chodatajstvovavšuju".

Na utreni - na "Boh Hospod'" - tropár voskres. 2-krát, "Sláva, i nýňi" - bohorodičen, ako na konci večerne. Sedalny voskresné. "Anhelskij sobor". Ipakoj, stepena a prokimen hlasu. Evanj. voskres. 4, od Luk. zač. 112. "Voskresenije Christovo" (trikrát). Žalm 50: a ostatné obvyklé. Kánon Paschy s irmosami a bohorodičnými. Katavasija: "Voskresenija deň" - Po 9. piesni, na "Svjať Hospod' Boh náš" - svetilen Paschy - 1, "Sláva, i nýne" - Triode. Na chvalit. stich. voskresné, "Sláva" - "Hospodi, razslablennaho ne kupel' isceli..." na "I nýňi": "Preblahoslovenna". Slavoslovie veľ. Tropár: "Dnes spasenije...", Ektenia i odpust. Po odpuste - Evanj. stichira 3.

Na liturgii - po vchode - tropár voskres, "Sláva" - kondák Triode, "I nýne" - Paschy: "Ašče i vo hrob...". Prokimen: "Budi, Hospodi, milost' Tvoja...". Apost. - Dejan. zač. 23. Evanj. od Ioanna zač. 14. Pričasten: "Telo Christovo..." a "Chvalite Hospoda...".

Na večerni: na "Hospodi vozvach" - stichiry Triode - 3 a z Minei (Obščiny) - svätému - 3. "Sláva, i nýňi" sviatku: "Pri ovčej kupeli...". Vchod nie je. "Svete tichij". Prokimen dňa. Na stichovne - stichiry voskres. 3. hlasu (nachádzajú sa na "Hospodí vozvach"). "Sláva, i nýňi" - Triode. Po "Nýňi otpuščaješ" - tropár voskres: "Da vesel'atsja...", "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen otpustitel. voskresný podľa hlasu "Slávy".

Streda 4-ého týždňa - PREPOLOVENIE PÄŤDESIATNICE

Večerňa sa koná veľká. Na utreni a liturgii namiesto "Dostojno jest'" spieva sa nie "Svietisja" ale irmos "Čužde materem".

NEDEĽA SAMARITÁNKY, 5-a po Pasche

V sobotu **na veľ. večerni** - na "Hospodi vozvach" stichiry voskresné - 4. Prepolovenija - 3 a Samaritánky - 3, "Sláva" - "Pri studence Jakovli...", "I nýňi" - dogmatik "Iže Tebe radi...". Vchod. Prokimen dňa. Na stichovne - stichiry voskresné, stichira 1-á a Paschy. "Sláva" - "Jehda javilsja jesi vo ploti...", "I nyne" - "Voskresenija deň...". Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár voskresný, "Sláva, i nýňi" - "Prepolovivšusja prázdniku".

Na utreni - na "Boh Hospod'" - tropár voskres 2-krát, "Sláva, i nýňi" - Prepolovenija. Sedalny voskresné. "Anhelskij sobor". Ipakoj, stepena i prokimen hlasu. Evanj. voskres. 7 od Ioanna, zač. 63. "Voskresenije Christovo" (trikrát) žalm 50. a ostat. obvykle. Kánon Paschy, Prepolovenija a Samaritánky. Katavasija: "Voskresenija deň". Po 3-ej piesni kon-dák Prepolovenija a ikos. Po 6-ej piesni kondák Samaritánke. Na 9-ej piesni "Čestnejšuju" nespievame. Na "Svat' Hospod' Boh náš" - svetilen Paschy, "Sláva" - Samaritánke, "I ný-ňi" - Prepolovenia. Na chvalit. stich. voskres. 5 a Samaritánke - 3. "Sláva" - Istočnik živo-načalije...", "I nýňi" - "Preblahoslovenna". Slavoslovije veľ. Tropár: "Voskres iz hroba...". Ektenie a odpust. Po odpuste na "Sláva, i nýňi" - evanjelská stichira - siedma.

Na liturgii - po vchode tropár voskres. Prepolovenija, "Sláva" - kondák Samaritánke, "I nýňi" - kondák prepolovenija. Prokimen: "Pojte Bohu nášemu...". Apost. Dejan. zač. 28. Evanj. od Ioanna zač. 12. Namiesto "Dostojno", "Svetisja, svetisja...". Pričasten: "Tilo Christovo..." a "Chvalite Hospoda s nebes...".

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry Prepolovenija 3 a svätému z Mineje - 3, "Sláva, i nýňi" - Triode: "Svete tichij...". Prokimen dňa. Na stichovne - voskresné stichiry bežného hlasu (s "Hospodi vozvach"). "Sláva, i nýňi" Triode. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár svätému, "Sláva, i nýňi" Prepolovenija.

NEDEĽA O SLEPOM, 6-a po Pasche

V sobotu **na veľ. večerni**: na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 7 a o slepom - 3, "Sláva" - "Hospodi mimochoda putem...", "I nýňi" - dogmatik "V Černem mori...". Vchod. "Svete tichij" Prokimen dňa. Na stichovne - stichira voskresná (prvá) a Paschy. "Sláva". "Pravdy solnce...", "I nýňi" "Voskresenija deň...". Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár - voskresen, "Sláva, i nýňi" bohorodičen.

Na utreni - na "Boh Hospod'" - tropár voskresen (2krát), "Sláva, i nýňi" - bohorodičen. Sedalny voskresné "Anhelskij sobor...". Ipakoj, stepena a prokimen hlasu. Evanj. voskres. 8, od Ioanna zač. 64. Kánon Paschy s bohorodičnými a o slepom. Katavasija: "Spasitel'u Bohu...": Po 9-ej piesni svetilen Paschy, "Sláva, i nýňi" - Triode. Na chvalit. stichiry - stichiry voskresné, "Sláva" - "Kto vozhlaholet..." "I nýňi" "Preblahoslovenna". Slavoslovije veľ. Tropár: "Dnes spasenije..." Rtenie a odpust. Po odpuste evanj. stichira 8.

Na liturgii - po vchode - tropár voskres. "Sláva" kondák slepého - "Duševným očima oslepen...", "I nýňi" - "Ašče i vo hrob..." Prokimen: "Pomolitesja i vzdadite...". Apost. De-jan. zač. 38. Evanj. od Ioanna zač. 34. Príčasten: "Telo Christovo..." i "Chvalite Hospoda...".

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - prazdnika - 3 a svätému z Minei - 3 "Sláva, i nýňi" - "Slepyj rodivysja...". "Svete tichij". Prokimen dňa. Na stichovne - stichiry voskres. 5-ho hlasu (s Hosp. vozv.) "Sláva, i nýňi" - "Mimochod'a Iisus...". Po "Nýňi otpušča-ješi" - tropár voskres. "Sláva" - svätému, "I nýňi" - bohorodičen voskres. podľa hlasu "Slávy".

Streda 6-eho týždňa. Oddanie Paschy

V utorok večer **na veľ. večerni**, po "Blahosloven Boh náš..." "Christos voskres..." 3-krát so stichami: "Da voskresnet Boh..." a ostat. Taktiež 103. žalm i mírna ektenia. Na "Hospodi vozvach" stichiry 6 - Triode. "Sláva, i nýňi" - Triode. Vchod nie je. Prokimen dňa. Na stichovne stichiry - voskresná stichira prvá a stichiry Paschy. Po "Nýňi otpušča-ješi" - tropár voskres: "Sobeznačal'noje slovo", "Sláva, i nýňi" - bohorodičen.

Na utreni - po "Sláva Svjatej..." - "Christos voskrese" trikrát so stichami Paschy i šestopsalmije. Na "Boh Hospod'" tropár voskres 2-krát, "Sláva, i nýne" - bohorodičen. Sidalny - Triode. Evanj. nie je. "Voskresenije Christovo..." (1-krát). Žalm 50. Kánon Paschy, slepého a predprazdenstva. Voznesenija. Katavasija: "Spasitel'u Bohu...". Na 9-jej piesni: "Anhel vopijaše...". Po kánone - svetilen: "Plotiju usnuv..." 2-krát. "Sláva, i nýňi" - slepého. Na chvalit. stichiry slepého a Paschý. Slavoslovije veľ. Po Trisvjatom - tropár - "Sobeznačal'noje slovo...", "I nýňi" - "Radujsa dvere Hospódňa...". Ektenie i odpust veliký bez križa, v ktorom poradového svätého spomínáme.

Na liturgii - všetko ako na samý deň Paschy. Po vchode - tropár "Sobeznačal'noje...", "Sláva" - kondák slepého, "I nýňi" - kondák Paschy "Ašče, i vo hrob...". Prokimen Paschy. Apost. zač. 41. Evanj. od Ioanna zač. 43. Ostat. služba Paschy.

Štvrtok NANEBOVSTÚPENIE PÁNA

V stredu večer **na veľ. večerni**: žalm "Blažen muž..." sa nespieva. Na "Hospodi vozvach" - stichiry všetky sviatku. Vchod. "Svete tichij". Prokimen dňa i čtenija. Na litii stichiry samohlasné "Sláva, i nýňi" - sviatku. Po "Nýňi otpušča-ješi" - tropár sviatku trikrát a blahoslovenie chlebov.

Na utreni - na "Boh Hospod'" - tropár sviatku trikrát. Sedalny sviatku. Polijelej i veličanije sviatku. Stepena: "Ot junosti mojeja...". Prokimen: "Vzyde Boh vo voskliknovenije..." Evanj. od Marka zač. 71. "Voskresenije Christovo". (1-krát). Žalm 50. "Sláva" - "Molitvami apostolov...", "I nýňi" - "Molitvami Bohorodicy...". Stichira sviatku: "Dnes na nebesech...". Kánony dva sviatku. Katavasija: "Božestvennym pokroven...". Na 9-jej piesni "Čestnijšuju" nespievame, ale pripev Voznesenija. Svetilen

sviatku. Na chvalit. stich. sviatku – 4, "Sláva, nýne" tamtiež. Slavoslovije veľ. Tropár sviatku Ektenie a odpust sviatku.

Na liturgii - antifóny sviatku, vchodný stich: "Vzyde Boh vo voskliknovenije...". Po vchode tropár, "Sláva, i nýňi" - kondák sviatku Trisvjatoje. Prokimen: "Voznesisja na nebesa...". Apost. Dejan. zač. 1. Evanj. od Luk. zač. 114. Za "Dostojno" spievame (až do oddania) irmos: "Ťa pače uma...". Pričasten: "Vzyde Boh vo voskliknovenije...". Namiesto "Videchom svet..." - tropár sviatku, alebo podľa miestnej obyčaje "Voznesysja na nebesa Bože...". Odpust sviatku.

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry sviatku - 3 a svätého z Mineji. 3. "Sláva, i nýňi" - sviatku: "Rodilsja jesi jako sam voschodil...". Vchod. "Svete tichij". Prokimen veľ-ký: "Boh náš na nebeséch...". Ektenia: "Rcem vsi...", "Spodobi Hospodi...", Ektenia: "Is-polnim večernu molitvu...". Na stichovne stichiry, "Sláva, i nýňi" - sviatku. Po "Nýňi otpu-čaješi..." - tropár mučeniku, "Sláva, i nýňi" - sviatku "Vozneselsja jesi...".

NEDEĽA SV. OTCOV PRVÉHO VŠEOBECNÉHO SNEMU, 7-a po Pasche

V sobotu na veľ. večerni: "Blažen muž...". Na "Hospodi vozvach" - stichiry - 10: voskresné (6-ho hlasu) - 3, Voznesenija - 3 a sv. Otcov - 4. "Sláva" - Otcov, "I nýňi", - dogmatik "Kto Tebe neublažit...". Vchod. Prokimen dňa. Čtenia. Na stichovne stichiry voskresné. "Sláva" - Otcov, "I nýňi" - sviatku. Po "Nýňi otpuščaješi" - tropár voskres., "Sláva" - Otcov, "I nýňi" Voznesenija.

Na utreni - na "Boh Hospod" - tropár voskres. 2-krát, "Sláva" - Otcov, "I nýňi" - Voznesenija . Sedalny Triode. "Anhelskij sobor". Ipakoj, stepena i prokimen voskres. hlasu. Evanj. voskres. 10, od Ioanna zač. 66. "Voskresenije Christovo" (1-krát). Žalm 50. Kánon voskres. Voznesenija. Na chvalit. stich. Voskres-4, Otcov - 3 "Sláva" - Otcov, "I nýne" - "Preblahoslovenna". Ektenie a odpust.

Na liturgii - po vchode - tropár voskres, Voznesenija a Otcov, "Sláva" - kondák Otcov, "I nýňi" - Voznesenija. Prokimen: "Blahosloven jesi, Hospodi Bože Otec nášich...". Apost. Dejan. zač. 44. Evanj. od Ioanne, zač. 56. Zadostojnik: "Ťa pače uma...". Pričasten: "Chvalite Hospoda" i "Radujtesja pravednii...".

Na večerni - na "Hospodi vozvach" - stichiry Otcov 3 a svätému - 3. "Sláva" - "Tain-stvennyja dnes...", "I nyne" - "Na horach svjatyh...". Vchod nie je. "Svete tichij". Proki-men dňa. Na stichovné stichiry - Otcov, "Sláva" - "Apostolských predanij...", "I nyne" - "Vzyjde Boh...". Po "Nyne otpuščaješi" tropár "Preproslavljen, jesi Christe Bože...", "Sláva" - svätému, "I nyňi" - "Vozneslsja jesi vo slave..." Ektenia a odpust.

Piatok 7-eho týždňa. Oddanie Voznesenia

Služba celá sviatku, okrem vchoda a čteníj (na večerni), polijejeja a evanjelia (na utreni).

Sobota zádušná (zomrelých)

Služba koná sa podľa Kvetnej triody podobne ako v sobotu, mäso pôstu, pozri str. 64 t.t.

Na liturgii - po "Izradnoj..." spieva sa po prvé od Paschy: "Dostojno jest..." Namiesto "Videchom svet istinnýj..." spieva sa "Hlubinoju mudrosti..."

NEDEĽA SV. PÄŤDESIATNICE - Deň sv. Trojice (Turíce)

V sobotu **na veľkej večerni** - "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" - stichír 10 (všetky Triode). "Sláva, i nýni" - tamtiež. Vchod. Prokimen dňa. Čtenia. Na litii stichiry samohlas-né Triode. Na požehnanie chlebov - tropár sviatku trikrát. Odpust sviatku.

Na utreni - na "Boh Hospod'" - tropár sviatku trikrát. Sedalný sviatku. Polijeľej a veličanie tiež sviatku. Stepéna: "Ot junosti mojeja..." Prokimen: "Duch Tvoj blahij..." Evanjelium od Jána, zač. 65. "Voskresenje Christovo" sa nehovorí, ale hneď 50. žalm. Na "Sláva" - "Molitvami apostolov..." "I nýne" - "Molitvami Bohorodicy" a na "Pomiluj mja Bože..." - "Carju nebesnyj...". Kánony sviatku dva. Katavasija: "Pontom pokrý...". Na 9-ej piesni irmos s pripevom: "Apostoli sošestvije Utešitelja zrašče, udivišasja, kako v vide ohnennych jazyk javisja Duch Svjatj". "Svjať Hospod' Boh naš" sa nespieva, ale iba sa číta hneď po ektenii svetilen sviatku. Na chvalitech stichiry sviatku - 6. "Sláva, i nýne" - "Carju nebesnyj". Slavoslovie veľké a tropár sviatku. Odpust "Iže v viidenii..."

Na liturgii - antifóny sviatku. Vchodnoje: "Voznesisja, Hospodi..." "Prijdite poklónimsja..." sa nespieva, ale hneď za vchodným - tropár sviatku, "Sláva, i nyne" - kondák. Namiesto Trisvjatého: "Jelicy vo Christa..." Prokimen: "Vo vsju zemlju izyde..." (Takto do Oddania). Apoštol Dejanija, zač. 3 Evanjelium od Jána zač. 2. Namiesto "Dostojno jest" spieva sa irmos: "Radusja Carice...". (Takto do Oddania). Pričasten "Duch Tvoj bla-hij..." (taktiež do Oddania).

Na večerni. Táto večerná je významná kvôli zvláštnym modlitbám, ktoré sa čítajú kľáčiak na kolenách. Po vozhlase zo strany kňaza "Blahosloven Boh náš" kantor číta: "Carju nebesnyj" a 103. žalm. Záťým nasleduje mirná ektenija s dodatkom uvedeným v Sborníku na str. 933. Po ektenii nasledujú stichiry "Na Hospodi vozvach" na 6. (Tam nachádzajúce sa 3 opakujú). "Sláva i nýne" "Carju nebesnyj". Vchod. Prokimen: "Kto Boh velij", po ktorom nasleduje malá ektenie a dve modlitby, ktoré sa čítajú podľa tam uvedeného spôsobu. Po suhuboj ekteniji opäť: "Paki i paki" a ďalšie dve modlitby. Po nich "Spodobi Hospodi" a opäť sa čítajú 3 modlitby. Potom prosebná ektenia a stichovné stichiry. "Slava i nyne" "Prijdite ľudije", "Nyne otpuščaješ", "Trisvjatoje" a po "Otče náš" tropár sviatku a zvláštny, tam uvedený odpust.

(Poriadok bohoslužieb v pondelok a v utorok je uvedený v Pentikostáriu alebo v Sborníku na str. 944 a 945).

Sobota. Oddanie Päťdesiatnice

Služba celá prazdniku, okrem vchoda a čteníj na večerni, polijeľeja, stepeni a evanjelia na utreni a antifónov a vchodného na liturgii.

NEDEĽA 1-á po Päťdesiatnici – VŠETKÝCH SVÄTÝCH

V sobotu **na veľkej večerni** - na "Hospodi vozvach" - stichiry voskresné - 6 a svätých - 4. "Sláva" - svätým, "I nýne" - dogmatik panujúceho hlasu. Vchod. "Svete tichij". Proki-men dňa a čtenija. (Kde je chrámový sviatok koná sa litija). Na stichovne stichiry voskresné, "Sláva" - svätým, "I nyne" - bohorodičný (malý dogmatik), podľa hlasu "Slávy". Po "Nýni otpuščaješ" - tropár voskresný, "Sláva" - svätým, "I nýne" - bohorodičen, odpustitel. podľa hlasu "Slávy".

Na utreni - po "Boh Hospod'" - tropár voskresný dvakrát, "Sláva" - svätým, "I nyne" - bohorodičný. Sedalny voskresné. "Anhelskij sobor". Ipakoj, stepena a prokimen hlasu. Evanjelium voskresné 1-é, od Matúša, zač. 116. "Voskresenije Christovo", 50. žalm atď. Kánon voskresný a katavasija: "Otverzu usta moja". Na 9-ej piesni "Čestnejšuju". Na "Svjat Hospod' Boh náš" - svetilen voskresen - 1-ý, "Sláva, i nýne" - bohorodičen. Na chvalitech stichiry voskresné - 5 a svätým - 3. "Sláva" evanjelská stichira - 1-á, "I nýne" - "Preblahoslovenna". Po veľkom slavoslovii - tropár obvyklý. Ektenie a odpust.

Na liturgii - po vchode tropár voskresný a svätým, "Sláva" - kondák voskresen, "I nýne" - "Jako načatki..." atď.

Od tejto nedele začínajú sa čítať podľa poradia voskresné Evanjelia na utreni, taktiež aj svetilny a evanjelské stichiry.

Poriadok čítania apoštolov, evanjelií ako aj poradie hlasov je uvedený v IV. časti tohto typikonu, pozri str. 86 a 92.

Pondelok

V tento pondelok, po nedeli všetkých svätých začína sa petrov pôst a trvá do 28. júna.

IV. ČASŤ – DODATOK

CIRKEVNÉ SVIATKY

Pascha Christova - Svetlé Christovo Vzkriesenie.

Dvanásť hospodských a bohorodičných

1. Narodenie Panny Márie (Roždesto Presvjatoj Bohorodicy) - 8. (21.) septembra.
2. Pozdvihnutie Pánovho križa (Vozdviženije, Kresta Hospodňa) - 14. (27.) septembra.
3. Uvedenie Panny Márie do chrámu (Vvovedenije vo chram Presvjatoj Bohorodicy) - 21. novembra (4. decembra).

4. Narodenie Pána (Roždestvo Christovo) - 25. decembra (6. januára).
5. Zjavenie Pána - Bohozjavenie (Bohojavenije) - 6. (19.) januára.
6. Stretnutie Pánovo - Očistenie Panny Márie (Stretenije Hospodne) - 2. (15.) februára.
7. Zvestovanie Panny Márie (Blahoveščenje Presvjatoj Bohorodicy) 25. marca (7. apríla).
8. Príchod Pána do Jeruzalema - Kvetná nedeľa (Vchod Hospodeň vo Jerusaleme) - sviatok pohyblivý.
9. Nanebovstúpenie Pána (Voznesenije Hospodne) - sviatok pohyblivý.
10. Zostúpenie Sv. Ducha - Trojica (Sošestvije Sv. Ducha - Pät' desiatnica) - sviatok pohyblivý.
11. Premenenie Pána (Preobraženije Hospodne) - 6. (19.) augusta.
12. Zosnutie Panny Márie (Uspenije Presvjatoj Bohorodicy) - 15. (28.) augusta.

Okrem uvedených je ešte 5 veľkých sviatkov:

1. Obrezanie Pána (Obrezánije Hospodne) - 1. (14.) januára.
2. Narodenie ev. Jána Krstiteľ'a (Roždestvo sv. Ioanna Krestiteľ'a) - 24. júna (7. júla).
3. Svätých apoštolov Petra a Pavla - 29. júna (12. júla).
4. Sťatie hlavy sv. Jána Krstiteľ'a (Useknovenije hlavy ev. Ioanna Krestiteľ'a) - 29. augusta (11. septembra).
5. Panny Márie Pomocnej (Pokrov Presvjatoj Bohorodicy) - 1. (14.) októbra.

a) Tieto sviatky sú v bohoslužobných knihách (Psaltýr, Mesjasoslov a iných) označené krížikom v kruhu - +. Tento znak znamená, že služba sa koná podľa Mineji a nič sa neberie z Oktoicha, iba ak sviatok pripadne na nedeľu (obširne pozri v II. časti t.t.).

b) Ďalší znak, ktorým sa označujú sviatky je kríž v polkruhu - +), alebo +, ktorý sviatok sa líši od veľkého tým, že na utreni okrem kánona dotyčného sviatku číta sa aj kánon Bohorodičky. Ináč je to sviatok s bdenijem a koná sa litija. (Sú to sviatky: Sv. Michala, archistratiha - 8. (21.) novembra, sv. Nikolaja - 6. (19.) decembra, sv. Štefana - 27. decembra (9. januára), Troch svätiteľ'ov - 30. január (12. február), sv. veľkomuč. Juraja (Georgija) - 23. apríla (6. mája), sv. Cyrila a Metoda - 11. (24.) mája, sv. proroka Eliáša (Iliju) - 20. júla (2. augusta).

c) Kríž bez polkruhu - + znamená, že dotyčný sviatok má službu polijejelnú. Bdenije sa nekoná, ale na večerni spieva sa 1-ý antifón 1-ej kafizmy: "Blažen muž". Na "Hospodi vozvach" spieva sa 6 alebo 8 stichí. Vchod, parimeje a stichovné stichiry - Mineji. Na utreni - polijelej, veličanije a stepena "Ot junosti mojeja". Evanjelium sviatku a kánon na 8. Slavoslovie veľké. Služba Oktoicha sa vynecháva.

d) Sviatok označený tromi červenými bodkami v polkruhu - .:) znamená, že dotyčný sviatok je s veľkým slavoslovom na utreni. Na večerni na "Hospodi vozvach" spievajú sa stichiry na 6 Minei. Na utreni okrem toho, že sa veľké slavoslovie nečíta ale spieva, má koniec utrene sviatočnú formu.

e) Sviatok označený čiernymi bodkami v polkruhu - .:) znamená, že sa na večerni spieva 6 stichír nie z Oktoicha, ale z Minei a na utreni po každej piesni kánona číta sa 6 tropárov svätému okrem tropárov Oktoicha. Na liturgii spievajú sa izobraziteľny. Tieto sviatky sa menujú v bohosluzobných knihách sviatkami "šestiríčními".

Dni, ktoré nie sú označené žiadnym znakom majú všednú službu. Znamená to, že na večerni na "Hospodi vozvach" spieva sa 6 stichír, t.j. 3 Oktoicha a 3 Minei. Ne utreni dva kánony Oktoicha a potom kánon Mineje na 4.

SEDALNY

1. Na každodenných utreňach sedalny Oktoicha ustupujú sedalnom Minei, Triode pôstnej a kvetnej.

2. Na nedeľných utreňach sedalny Oktoicha spievajú sa na svojom mieste a sedalny pred alebo poprazdenstva, ako aj bohorodičného sviatku spievajú sa za polijelejom.

3. Na utreni veľkých Hospodských sviatkov spievajú sa sedalny sviatku.

4. Ak bohorodičný alebo iný veľký sviatok pripadne ns všedný deň - sedalny všetky sviatku.

POLIJELEJ

Polijelej spieva sa na utreni všetkých hospodských, bohorodičných, alebo iných sviatkov, kde ich typik predpisuje. Po polijeleju nesleduje veličanie so stichami zvláštneho žalmu tzv. "izbranného". Taktiež spieva sa polijelej aj ne utreňach nedeľných počínajúc od nedele po Pozdvihnutí Pánovho kríža do 20. decembra. Od 20. decembra nespieva sa polijelej do 14. januára, t.j. do oddania Bohozjavenia, okrem prípadu, ak nie je veľký sviatok. Po oddaní Bohozjavenia, t.j. od 14. januára spieva sa polijelej vo všetky nedele do nedele syropôstnej. V nedeľu o bludnom synovi ku polijeleju dodáva sa aj tretí žalm 136-y: "Na rekach vavilonských...". To isté aj v nedeľu mäso pôstnu a syropôstnu.

V ostatné nedele nespieva sa polijelej, ale 17. kafizma neporočné tropáre: "Blahosloven jesi Hospodi..." a "Anhelskij sobor...", iba ak na dotyčnú nedeľu pripadne nejaký hospodský alebo iný veľký sviatok.

STEPENNA A PROKIMENY

1. V nedeľu - voskresné panujúceho hlasu.

2. Stepena 4. hlasu: "Ot junosti mojej" a prokimen sviatku spievajú sa na utreni hospodských, bohorodičných ako aj iných, ktorým typik predpisuje, ak tieto pripadnú na všedný deň.

3. Stepena hlasu a prokimen sviatku - na Stretnutie Pánovo (Stretnutie), ak pripadne ne nedeľu o bludnom synovi, mäso pôstnu a syropôstnu, na sviatok Zvetovania P. M. Blahoveščenije), Uvedenie P. M. do chrámu (Vvovedenie) Narodenie (Roždestvo Bohorodicy) a Zosnutie P. M. (Uspenie), ak pripadne na nedeľu.

Ak sviatok Zvestovania P. M. (Blahoveščenija) pripadne na Kvetnú nedeľu - spieva sa prokimen Kvetnej nedele.

VOSKRESNÉ EVANJELIA NA UTRENI

Voskresné evanjelium sa číta na utreni každej nedele. Vo všedné dni číta sa iba ak pripadne nejaký sviatok atedy sa číta evanjelium sviatku.

Voskresné evanjelia sú roztriedené do 6 stĺpcov podľa poradia akým sa čítajú. Prvý stĺpec začína sa v prvú nedeľu po nedeli všetkých svätých, čiže v prvú nedeľu Petrovho pôstu. Za ním nasleduje druhý, tretí atď. Kým sa jeden neukončí nesmie sa začať druhý. V prípade, že na nejakú nedeľu pripadne Hospodský sviatok, keď sa číta evanjelium sviatku, voskresné sa vynecháva a nasledujúcej nedele číta sa evanjelium, ktoré patrí.

Poriadok voskresných evanjelií a ich rozdelenie do 6 stĺpcov, ako aj poradie svetelnov, evanjelských stichír a bežných hlasov pozri nižšie.

TABUĽKA stĺpcov, podľa ktorých sa čítajú voskresné evanjeliá, svetilny a evanj. Stichíry

Hlas:	Poradie voskr. evanjelia	Od	Začalo:	Svetilen a evanj. stichira
I. stĺpec začína sa v prvú nedeľu Petrovho pôstu				
1.	2.	Marka	70.	2.
2.	3.	Marka	71.	3.
3.	4.	Lukáša	112.	4.
4.	5.	Lukáša	113.	5.
5.	6.	Lukáša	114.	6.
6.	7.	Jána	63.	7.
7.	8.	Jána	64.	8.
8.	9.	Jána	65.	9.
II. stĺpec začína po sviatku proroka Eliáša				
1.	10.	Jána	66.	10.
2.	11.	Jána	67.	11.
3.	1.	Matúša	116.	1.
4.	2.	Marka	70.	2.
5.	3.	Marka	71.	3.
6.	4.	Lukáša	112.	4.
7.	5.	Lukáša	113.	5.

8.	6.	Lukáša	114.	6.
III. stĺpec sa začína po Pozdvihnutí Pánovho Kríža (Vozdviženíi)				
1.	7.	Jána	63.	7.
2.	8.	Jána	64.	8.
3.	9.	Jána	65.	9.
4.	10.	Jána	66.	10.
5.	11.	Jána	67.	11.
6.	1.	Matúša	116.	1.
7.	2.	Marka	70.	2.
8.	3.	Marka	71.	3.
IV. stĺpec sa začína v Roždestven. Pôst.				
1.	4.	Lukáša	112.	4.
2.	5.	Lukáša	113.	5.
3.	6.	Lukáša	114.	6.
4.	7.	Jána	63.	7.
5.	8.	Jána	64.	8.
6.	9.	Jána	65.	9.
7.	10.	Jána	66.	10.
8.	11.	Jána	67.	11.
V. stĺpec sa začína po Bohozjavení (Bohojaveníji)				
1.	1.	Matúša	116.	1.
2.	2.	Marka	70.	2.
3.	3.	Marka	71.	3.
4.	4.	Lukáša	112.	4.
5.	5.	Lukáša	113.	5.
6.	6.	Lukáša	114.	6.
7.	7.	Jána	63.	7.
8.	8.	Jána	64.	8.
VI. stĺpec začína sa vo Veľkom pôste				
1.	9.	Jána	65.	9.
2.	10.	Jána	66.	10.
3.	11.	Jána	67.	11.
4.	1.	Matúša	116.	1.

5.	2.	Marka	70.	2.
6.	3.	Marka	71.	3.
7.	4.	Lukáša	112.	4.
8.	5.	Lukáša	113.	5.

K určeniu presného dátumu, kedy sa začína ktorý stĺpec, jestvuje zvláštna tabuľka, v ktorej podľa "hraničného kľúča" dá sa presne určiť začiatok, pozri str. 93 tzv. "Paschaliu zriaču".

"VOSKRESENIE CHRISTOVO" - Na utreni

a). Číta sa (alebo spieva):

I, jedenkrát:

1. každej nedele,
2. na Lazárovu sobotu,
3. každý deň od pondelka Tomášovej nedele do oddania Paschy,
4. na sviatok Pozdvihnutie Pánovho križa (Vozdviženije).

II, trikrát:

1. na Paschu a celý svetlý týždeň,
2. každú nedeľu od Tomášovej nedele do oddania Paschy.

b) Nečíta sa vôbec:

1. na Kvetnú nedeľu a
2. sviatok Zoslania sv. Ducha - Päťdesiatnicu.

PÄŤDESIATY (50.) ŽALM

a) číta sa:

1. každú nedeľu po "Voskresenie Christovo videvše...",
2. vo všedné dni, ak na ne pripadne nejaký sviatok, po prečítaní evanjelia,
3. vo všedné dni po sedalnoch,
4. na utreni Veľkého piatku (Posledovániiji sv. Strastej H. I. Ch.) po 7-o evanjeliu,
5. na utreni za zomrelých (zadušné soboty) po tropároch na "Blahosloven jesi Hospodi...".

b) Nečíta sa:

1. na utreni Paschy, ako aj celého svetlého (paschálneho) týždňa.

PO 50-om ŽALME

a) Každú nedeľu od nedele všetkých svätých do nedele mýtnika a farizeja, ako aj od nedele Tomášovej do 7. po Pasche (všetne):

"Sláva" - "Molitvami apostolov milostive..."

"I nýňi" - "Molitvami Bohorodicy milostive..."

"Pomíľuj mja, Bože..." a "Voskres Iisus ot hroba..."

b) (Od nedeľe mytníka a farizeja do 5-ej nedeľe Veľkého pôstu (všetne):

"Sláva" - "pokajaniya otverzi mi dveri..."

"I nyne" - "Na spasenie stezy..."

"Pomiluj mja, Bože..." a "Množstvo sodejannych..."

c) Na Narodenie P. M. (Roždestvo Presv. Bohoródicy), Stretenie, Zvestovanie P. M. (Blahoveščenije) a Zosnutie P. M. (Uspenije Presv. Bohor.):

"Sláva" - "Molitvami Bohorodicy milostive očisti..."

"I nýňi" - "Molitvami Bohorodicy milostive očisti..."

Na "Pomíľuj mja, Bože..." - stichira sviatku.

d) Na Uvedenie Bohorodičky (Vvodenie), Narodenie I. Ch. (Roždestvo I. Ch.). Bohozjavenie, Kvetnú nedeľu a Premenenie Pána (Preobraženie):

Zvláštne tropáre uvedené na svojom mieste a na "Pomiluj mja, Bože..." - stichira sviatku.

e) Na svätecké (svjatitelské) sviatky:

"Sláva" - "Molitvami svjataho..." (N) Mílostive očisti..."

"I nýne" - "Molitvami Bohorodicy..."

"Pomíľuj mja, Bože..." - stichira svätého. (V nedeľu, ak nie je chrámový sviatok: "Voskres Iisus ot hroba...").

KATAVASIE

Katavasie sú irmosy prazdníčných kánonov, ktorými sa uzaviera pieseň určitého kánona na utreni. Spievajú sa na utreni hospodských, bohorodičných a iných zvláštnych (polijejelných) sviatkov, ako aj v nedeľu po celý rok. Delia sa na tri skupiny: minejské, triodské a pentakostárske a spievajú sa podľa tohto poradia:

a) Minejské:

1. "Krest načertav Mojsej..." (pozri Veľ. Sborník, str. 259). Spieva sa od 1. augusta do 21. septembra okrem dní, keď sa spieva katavasia "preobraženská" a "uspenská".

2. "Licy isráilstii..." (Veľ. Sborník, str. 547). Spieva sa od 7. augusta do 12. augusta, v dobe poprazdenstva "Preobraženia", ale nie aj na oddanie. Na samý sviatok Premenenia (Preobraženia) a oddania spieva sa: "Krest načertav Mojsej..."

3. "Preukrášennaja božestvennoju slávoju..." (Veľ. Sborník, str. 558) spieva sa od 14. do 28. augusta, okrem doby uvedenej v odst. 2.

4. "Christós raždájetsja..." (Veľ. Sborník, str. 379), spieva sa od 21. novembra do 31. decembra.

5. "Hlubíný otkrýl jest' dno..." (Veľ. Sborník, str. 436), spieva sa od 1. do 13. januára.

6. "Súšču hluborodíteľnuju zém'ú..." (Veľ. Sborník, str. 463), spieva sa od 14. januára do oddania Stretnutia Pána (Stretenija), ktoré oddanie nebýva každého roku na istý mesačný deň, ale najneskoršie 10. februára. Na samotný sviatok Stretnutia každopádne sa spieva. V nedeľu mytníka a farizeja, ako aj v nedeľu o márnotrátom

(bludnom) synovi len vtedy, ak tieto padnú pred sviatkom Stretnutia Pána. V sobotu syropôstnu len vtedy, ak táto pripadne v dobe poprazdenskej.

7. "Otvérzu ustá moja..." spieva sa od nedele všetkých svätých do 31. júla, od 21. sep-tembra do 20. novembra (okrem doby uvedenej v odstavci 2. a 3.). Dalej od 10. februára do 1. augusta, okrem doby pôstnej a kvetnej Triody. V nedeľu o mýtnikovi a farizejovi len vtedy, ak pripadne mimo predprazdenstva Stretenia. V 2., 4. a 5. nedeľu Veľkého pôstu. Vo všedné dni Veľkého pôstu, ak na tieto pripadne sviatok.

b) Triodské (Pôstnej Triode):

1. "Mojséjskuju pesň..." (Veľ. Sborník, str. 610), spieva sa v nedeľu o mánotratnom (bludnom) synovi, ak bude mimo pred a poprazdenstva Stretenia.

2. "Pomóščnik i pokroviteľ..." (Veľ. Sborník, str. 683), spieva sa v nedeľu mäso-pôstnu. (Neustupuje ani pred a poprazdenstvu Stretnutia).

3. "Piesň vozslem ľudie..." spieva sa v sobotu syropôstnu (a duchovskú). Neustupuje predprazdenstvu Strétenia, ale poprazdenstvu áno.

4. "Jako po súchu putešestvovav Izraíl..." (Veľ. Sborník, str. 98), spieva sa v Nedeľu syropôstnu a neustupuje pred a poprazdenstvu Stretenia.

5. "Mórja čermnuju pučinu..." spieva sa v prvú nedeľu Veľkého pôstu - pravoslávia. (Veľ. Sborník, str. 80).

6. "Božestvennejšij proobrazí..." - v Nedeľu tretiu pôstu - Krestopoklonnú. (Veľ. Sborník, str. 667).

7. "Vódu prošed jako súšu..." - na Lazarovú sobotu. (Veľ. Sborník, str. 521).

8. "Javišasja istóčnicy bézdy..." - na Kvetnú. nedeľu. (Veľ. Sborník, str. 740).

c) Pentikostárske - (Kvetnej Triody)

1. "Voskresénia deň..." spieva sa od Paschy do utorka pred sviatkom Nanebovstúpenia (Voznesenija), okrem prípadu uvedeného nižšie, v odst. č. 2.

2. "More ohustil..." - v stredu "prepolovenija" a jeho oddania.

3. "Spasiteľu Bohu v móri..." (Veľ. Sborník, str. 910), spieva sa od 6-ej nedele po Pasche do piatku pred Päťdesiatnicou (Sošestvijem Sv. Ducha), okrem sviatku Nanebovstúpenia (Voznesenija) a 7. nedele po Pasche.

4. "Božéstvennym pokrovén..." (Veľ. Sborník, str. 98), spieva sa od Nanebovstúpenia (Voznesenija) do oddania Päťdesiatnice, okrem prípadu uvedeného v odstavci 3.

P o z n á m k a: Vo všedné dni, keď sa spieva z Oktoicha, spievajú sa iba irmosy 3., 6., 8. a 9. piesne posledného kánona, najmä v dňoch od pondelka do piatku z Minei. V sobotu -(od nedele všetkých svätých do mäso-pôstnej) - z Oktoicha. V dobe Pôstnej triody - z Triody a Minei.

"VELIČIT DUŠA MOJA HOSPODA..." a "ČESTNEJŠUJU"

Spieva sa každý deň na utreni po 8. piesni kánona, resp. katavasie, okrem prípadov tých sviatkov a dní, ktoré majú zvláštne prípevy, ktoré sa spievajú spolu s tropármi 9.

piesne. No aj to záleží od toho, či sa koná služba sviatku samotná alebo spolu s nedeľnou službou: A nakoľko sa služba hospodských sviatkov (okrem Stretenia) spieva sama, hoci by pripadla aj na nedeľu s služba bohorodičných ako aj svätiteľských sviatkov, ak padne na nedeľu spieva sa spolu s voskresnou službou dotýčnej nedele, to "Čestnejšuju" **sa nespieva:**

1. Na veľké Hospodské sviatky, bez ohľadu na to, na ktoré dni pripadnú.
2. Od Lazárovej soboty do Tomášovej nedele (do Antipaschy).
3. V nedele Päťdesiatnice, okrem 7. nedele (sv. Otcov).
4. Na "prepolovenie" a jeho oddanie.
5. Ak na všedné dni pripadne:
 - a) veľký bohorodičný sviatok,
 - b) na sviatok Stretnutia (Stretenija),
 - c) druhého dňa po sviatkoch: Narodenia I.Ch., Bohozjavenia a Päťdesiatnice.
 - d) 1. januára - na sviatok Obrezania I.Ch. a sv. Vasilija Veľkého,
 - e) 30. januára - sviatok Troch hierarchov, okrem ak tento sviatok (v prípade, že je chrámový) pripadne na syropôstnu sobotu a
 - f) na oddanie hociktorého sviatku (Hospodského a Bohorodičného, a vôbec tých, u ktorých na samý deň sviatku sa nespieva).

"DOSTOJNO JEST..."

1. Spieva sa:
 - a) na utreni a na povečeriach (ak nie je pred, alebo poprazdenstvo), vo všedné dni po kánone,
 - b) na liturgii sv. Jána Zlatoústeho v nedeľu a na každý deň, ak nie je nejaký veľký sviatok, poprazdenstvo a oddanie.
2. Nespieva sa:
 - a) na utreni po 9-ej piesni kánona v nedeľu, v dobe predprazdenstva, poprazdenstva a na samý deň sviatku, ktorý má, polijelej, alebo veľké slavoslovie, v sobotu syropôstnu, v 1. a 5. nedeľu Veľkého pôstu, a konečne: od "Lazárovej soboty do nedele všetkých svätých.
 - b) na liturgii sv. Vasilija Veľkého a na liturgii sv. Jána Zlatoústeho v dobe poprazdenstva, oddania a v deň samých hospodských a bohorodičných sviatkov, kde je to ústa-vou naznačené. V prvom prípade sa namiesto "Dostojno" spieva: "O tebe radujetsja...", a v druhom irmos 9-ej piesni.

O ODPUSTOCH

Odpust je krátka modlitba, ktorou kňaz prepúšťa veriacich domov, číta sa na konci bohoslužby. Kňaz obrátený na západ k veriacim hovorí odpust podľa spôsobu uvedeného v Služobníku, str. 184-194. Odpust sa má čítať presne tak, ako je to uvedené v Služobníku a nie je prípustné ľubovoľne meniť tam predpísaný text; nesmie sa hovoriť: ..."Christos istinnij Boh náš molitvami... svjatáho Voznesenija, jehože

prazdník soverša-jem", alebo "... molitvami Prečistya svojej Matere i čestného i slavného jej Roždestva alebo Uspenija", alebo "... molitvami sv. Ioanna Predteči Roždestva alebo Usiknovenija" atď., nakoľko my nie narodenie, usnutie alebo sťatie privolávame k orodovaniu, ale samú Presvätú Bohorodičku a iných svätých. (O tom pozri aj v typikonoch bývalých gr. kat., ako napr.: "Cerkovnyj typikon" dr. A. Mikita, Užhorod, 1890, str. 189., "Typikon", vydaný v Přemyšle, 1852, str. 265 atď.).

PORIADOK ČÍTANIA KAFIZM

I. V dobe mimo Veľkého pôstu

Deň	Od nedele Tomáša (Antipaschy) do oddania Pozdvihnutia Pánov-ho kríža (Vozdviženja). (+)			Od oddania Pozdvihnutia (Vozdviženja) do predprazdenstva Narodenia Pána (Roždestva I. Ch.) (++)			
	Utreňa		Večernja	Utreňa			Večernja
Nedeľa	2.	3.	(+++)	2.	3.	-	(+++)
Pondelok	4.	5.	6.	4.	5.	6.	18.
Utorok	7.	8.	9.	7.	8.	9.	18.
Streda	10.	11.	12.	10.	11.	12.	18.
Štvrtok	13.	14.	15.	13.	14.	15.	18.
Piatok	19.	20.	18.	19.	20.	-	18.
Sobota	16.	17.	1.	16.	17.	-	1.

+) Ten istý poriadok platí od 20. decembra do 15. januára, ako aj v mäsopestný a syropôstny týždeň.

++) Ten istý poriadok platí od oddania Bohozjavenia (Bohojavenija) do soboty pred nedeľou o márnotratnom (bludnom) synovi. (Počas paschálneho týždňa kafizma sa nečíta).

+++ V nedeľu večer, na večerni sa nečíta žiadna kafizma, okrem ak na pondelok prípadne sviatok; v tom prípade číta sa kafizma I.

II. Počas Veľkého pôstu

Deň	1., 2., 3., 4., a 6. týždňa Veľkého pôstu					Večernja
	Utreňa	Časy				
		I.	III.	VI.	IX.	

Nedeľa	2.	3.	17.	-	-	-	-	-
Pondelok	4.	5.	6	-	7.	8.	9.	18.
Utorok	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	18.
Streda	19.	20.	1.	2.	3.	4.	5.	18.
Štvrtok	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	18.
Piatok	13.	14.	15.	-	19.	20.	-	18.
Sobota	16.	17.	-	-	-	-	-	1.

Deň	5. týždeň Veľkého pôstu							
	Utreňa			Časy				Večerná
				I.	III.	VI.	IX.	
Nedeľa	2.	3.	17.	-	-	-	-	-
Pondelok	4.	5.	6	4.	7.	8.	9.	10.
Utorok	11.	12.	13.	14.	15.	16.	18.	19.
Streda	20.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
Štvrtok	8.	-	-	-	9.	10.	11.	12.
Piatok	13.	14.	15.	-	19.	20.	-	18.
Sobota	16.	17.	-	-	-	-	-	1.

Deň	Posledný (7.) týždeň Veľkého pôstu							
	Utreňa			Časy				Večerná
				I.	III.	VI.	IX.	
Nedeľa	2.	3.	-	-	-	-	-	-
Pondelok	4.	5.	6	-	7.	8.	-	18.
Utorok	9.	10.	11.	-	12.	13.	-	18.
Streda	14.	15.	16.	-	19.	20.	-	18.
Štvrtok	-	-	-	-	-	-	-	-
Piatok	-	-	-	-	-	-	-	-
Sobota	17.	-	-	-	-	-	-	-

+) V zátvorkách je uvedené pomenovanie staroslovanských písem.

++) Treba rozumieť štýl starý.

+++) Tzv. "osmerične" - "i" je označené s bodkou na vrchu a "desateričné" s dĺžnom - "ú".

KRÁTKE VYSVETLENIE PASCHALIE

Prvý cirkevný všeobecný snem v Nikei (325 r.) rozhodol, že Pascha kresťanská má sa sviatkovať v prvú nedeľu po splne mesiaca (po "polnoluniu"), ktoré bude na samý deň jarnej rovnodennosti (21. marca podľa st. št.), alebo bezprostredne po ňom, no nie skôr od jarnej rovnodennosti a židovskej Paschy.

Ak by spln mesiaca - "polnolunije" pripadlo na samý deň jarnej rovnodennosti, t.j. 21. marca a bola by sobota, potom Pascha Christova môže sa sviatkovať hneď v nedeľu, t.j. 22. marca, nakoľko Židia budú svoju Paschu mať, v sobotu (21. marca). No ak by spln mesiaca - "polnolunije" pripadol na deň jarnej rovnodennosti (21. marca) a bola by nedeľa, potom by sa nemohla sviatkovať naša Pascha, aby nebola spoločne so židovskou Paschou, lebo Isus Christos vstal z mŕtvych v nedeľu - "po sobote v prvý deň týždňa" (Mat. XXVIII, 1; Mark XVI, 1, 9; Lukáš XXIV a Ján XX, 1), a preto sa sviatkovanie našej Paschy posunuje o jeden týždeň ďalej - na budúcu nedeľu.

Ak spln mesiaca - "polnolunije" pripadne skôr než marcová rovnodennosť, t.j. pred 21. marcom, potom je treba čakať aprilový spln mesiaca "polnolunije"), čo činí 28 dní, čiže jeden mesiac ($4 \times 7 = 28$). Ak by aj na tento raz 28. deň pripadol na nedeľu, potom by opäť bolo treba čakať na druhú nedeľu, t. j. 7 dní, aby naša Pascha nebola so židovskou spolu. Doba $28 + 7 = 35$ dní je označená v paschalii cirkevne-slovanskými písmenami podľa počtu dní a týchto 35 písmen menujeme "bukvami (písmenami) paschalnými" alebo "hraničnými klúčami". Týmito písmenami v paschalii je označené o koľko dní dotyčného roku Pascha bude pozdejšie od 21. marca.

Z technických príčin nemožno tu uviesť staroslovanské alebo cirkevne-slovanské písmená. Nahradíme ich slovenskými s tým, že: tvrdý znak bude označený písmenom. "X", mäkký - "J", "jus" - "Q" a vedľa každého písmenka v zátvorkách bude uvedené starolovanské pomenovanie, ktoré presnejšie označí príslušné písmeno.

Tieto písmená, ako aj ich význam v paschalii - koľko dní označujú, sú: A (az) = 1, B (buky) = 2, G (glagol) = 4, D (dobro) = 5, E (jesť) = 6, Ž (živite) = 7, Sz (zelo) = 8, Z (zemľa) = 9, I (iže) = 10, Í (ižei) = 11, K (kako) = 12, L (ľudie) = 13, M (myslite) = 14, N (náš) = 15, O (on) = 16, P (pokoj) = 17, R (rci) = 18, S (slovo) = 19, T (tverdo) = 20, U (uk) = 21, F (fert) = 22, Ch (cher) = 23, OiO (omega) = 24, C (ci) = 25, Č (červ) = 26, Š (ša) = 27, ŠČ (šča) = 28, X (jer) = 29, Y (jery) = 30, J (jerj) = 31, Ě (jat') = - 32, Ju (ju) = 33, Q (jus) = 34, Ja (ja) = 35.

Pomocou týchto písmen bola zhotovená Paschalia. Ďalej uvedená tabuľka nám to jasne potvrdzuje.

PASCHALIA-"ZRJAČAJA"

Kľúč hra- ničný	Nedeľa Mýtníka a farizeja		Zvestovani e P. M. (deň a týždeň Vel'. Pôstu)	Pascha (deň a mesiac)	Nedeľa všetkýc h svätých	Začiatok stĺpov voskresných evanjelij, svetilnov, evanj. stichír a hlasov						
	-	+				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
											-	+
A	11.	12.	R.	22.	17.	24.	19.	13.	8.	3.	28.	-

	I.		Svetl. t.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	II.	
B	12.	13.	U.	23.	18.	25.	20.	14.	9.	4.	1.	29.
	I.		Svetl. t.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	II.
V	13.	14.	P.	24.	19.	26.	21.	15.	10.	5.	2.	1.
	I.		Svetl. t.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
G	14.	15.	N.	25.	20.	27.	22.	16.	11.	6.	3.	2.
	I.		Paschy	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
D	15.	16.	S.	26.	21.	28.	23.	17.	12.	7.	4.	3.
	I.		VII.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
E	16.	17.	T.	27.	22.	29.	24.	18.	13.	8.	5.	4.
	I.		VII.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
Ž	17.	18.	Š.	28.	23.	30.	25.	19.	14.	9.	6.	5.
	I.		VII.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
Sz	18.	19.	R.	29.	24.	31.	26.	20.	15.	10	7.	6.
	I.		VII.	III.	V.	V.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	

Kľúč hra- ničný	Nedeľa Mýtnika a farizeja		Zvestovani e P. M. (deň a týždeň Veľ. Pôstu)	Pascha (deň a mesiac)	Nedeľa všetkýc h svätých	Začiatok stĺpov voskresných evanjelij, svetilnov, evanj. stichír a hlasov						
	-	+				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
											-	+
Z	19.	20.	Ú.	30.	25.	1.	27.	21.	16.	11.	8.	7.
	I.		VII.	III.	V.	VI.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
I	20.	21.	P.	31.	26.	2.	28.	22.	17.	12.	9.	8.
	I.		VII.	III.	V.	VI.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
i	21.	22.	N.	1.	27.	3.	29.	23.	18.	13.	10.	9.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
K	22.	23.	S.	2.	28.	4.	30.	24.	19.	14.	11.	10.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VII.	IX.	XI.	I.	III.	
L	23.	24.	T.	3.	29.	5.	31.	25.	20.	15.	12.	11.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
M	24.	25.	Š.	4.	30.	6.	1.	26.	21.	16.	13.	12.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
N	25.	26.	R.	5.	31.	7.	2.	27.	22.	17.	14.	13.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
O	26.	27.	Ú.	6.	1.	8.	3.	28.	23.	18	15.	14.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
P	27.	28.	P.	7.	2.	9.	4	29.	24.	19.	16.	15.
	I.		VI.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
Kľúč hra- ničný	Nedeľa Mýtnika a farizeja		Zvestovani e P. M. (deň a týždeň Veľ. Pôstu)	Pascha (deň a mesiac)	Nedeľa všetkýc h svätých	Začiatok stĺpov voskresných evanjelij, svetilnov, evanj. stichír a hlasov						
	-	+				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
											-	+
R	28.	29.	N.	8.	3.	10.	5.	30.	25.	20.	17.	16.
	I.		V.	IV.	V.	VI.	VIII.	IX.	XI.	I.	III.	
S	29.	30.	S.	9.	4.	11.	6.	1.	26.	21.	18.	17.
	I.		V.	IV.	V.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	

T	30.	31.	T. V.	10.	5.	12.	7.	2.	27.	22.	19.	18.
	I.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
U	31.	1.	Š.	11.	6.	13.	8.	3.	28.	23.	20.	19.
	I.	II.	V.	IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
F	1.	2.	R. V.	12.	7.	14.	9.	4.	29.	24.	21.	20.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
CH	2.	3.	U.	13.	8.	15.	10.	5.	30.	25.	22.	21.
	II.		V.	IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
Oio	3.	4.	P.	14.	9.	16.	11.	6.	1.	26.	23.	22.
	II.		V.	IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
C	4.	5.	N.	15.	10.	17.	12.	7.	2.	27.	24.	23.
	II.		V.	IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
Č	5.	6.	S.	16.	11.	18.	13	8.	3.	28.	25.	24.
	II.		IV.	IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	

Kľúč hraničný	Nedeľa Mýtnika a farizeja		Zvestovani e P. M. (deň a týždeň Veľ. Pôstu)	Pascha (deň a mesiac)	Nedeľa všetkýc h svätých	Začiatok stípor vaskresných evanjelij, svetilnov, evanj. stichír a hlasov						
	-	+				I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	
											-	+
Š	6.	7.	T. IV.	17.	12.	19.	14.	9.	4.	29.	26.	25.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
Šč	7.	8.	Š. IV.	18.	13.	20.	15.	10.	5.	30.	27.	26.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
X	8.	9.	R. IV.	19.	14.	21.	16.	11.	6.	31.	28.	27.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	I.	III.	
Y	9.	10.	U. IV.	20.	15.	22.	17.	12.	7.	1.	29.	28.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	III.	
J	10.	11.	P. IV.	21.	16.	23.	18.	13.	8.	2.	30.	29.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	III.	
Ě	11.	12.	N. III.	22.	17.	24.	19.	14.	9.	3.	31.	30.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	III.	
Ju	12.	13.	S. III.	23.	18.	25.	20.	15.	10.	4.	1.	31.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	IV.	III.
Q	13.	14.	T. III.	24.	19.	26.	21.	16.	11.	5.	2.	1.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	IV.	
Ja	14.	15.	Š. III.	25.	20.	27.	22.	17.	12.	6.	3.	2.
	II.			IV.	VI.	VI.	VIII.	X.	XI.	II.	IV.	

Poznámka

V uvedenej tabuľke dni sú označené takto: nedeľa - N, pondelok - P, utorok - U, streda - R, štvrtok - Š, piatok - T a sobota - S. Znak: "-" znamená, že je rok prostý a "+" prestupný.

Je ale otázka, skadial sa môžeme dozvedieť, ktoré je písmeno "paschálne", čiže "hraničný kľúč" v dotyčnom roku. Na túto otázku treba vysvetliť niekoľko ďalších vecí paschalie.

Jestvujú dva druhy mesiacov, z ktorých prvý je 28-dňový a volá sa "lunnyj" a druhý 30-31-dňový, čiže "slnecný". Prvý (mesiačny) je kratší od slnečného o 11 dní; druhý obeh mesiaca o 22 dní; tretí o 33 dní atď. Po 19-ich rokoch bude tento rozdiel činiť celý, jeden rok. Tento rozdiel v paschalii sa nazýva "Epaktou".

Po 19-ich rokoch, - ktorá doba sa v paschalii nazýva "kruhom luny", nový mesiačik pripadol by na ten istý deň, v ktorý sa dotýčný kruh začal. No aby deň, ako aj deň nového roku (1. január) padol na nedeľu, potrebné je brať do úvahy aj "kruh slnka", ktorý čini obdobie - 28 rokov.

Keby každý rok bol 365-dňový a nebolo by "vysokosného" priestupného (s 29-dňovým februárom), potom by 1. január pripadol na nedeľu každého siedmeho roku, no pre tento "vysokosný" rok, ktorý býva každý štvrtý rok, stane sa to iba po 28-ich rokoch ($4 \times 7 = 28$). Inými slovami oba tieto kruhy: mesiaca a slnka začínajú spolu v istý deň, no prvý sa skončí skôr ako druhý a opäť keď sa druhý ukončí, neukončí sa druhý kruh prvého (mesiaca) atď. Takto sa budú rozchádzať behom 532 rokov ($19 \times 28 = 532$) a až po 532 rokoch sa opäť zídu oba tieto kruhy 1., januára, ktorý padne na nedeľu. Táto doba nesúhlasu týchto dvoch kruhov v paschalii nazýva sa "Indiktion". Takých indiktionov bolo už 14 od prvého všeobecného snemu. (Prvý sa začal 344. a terajši - 15-y v 1940. roku).

Pre ľahšie nájdenie "paschálneho" písmena, čiže "hraničného kľúča" jestvuje zvláštna tabuľka, ktorá sa menuje: "Paschalia neischodimaja", "Tablica Irineja" alebo "Kľúč Alfa". Táto tabuľka je tak vyhotovená z "paschálnych" písmen, že zhora dolu je 28 riadkov (písmen), ktoré označujú kruh slnka a od začiatku (z ľavej strany ruky na pravú), vodorovne má každý riadok 19 písmen, ktoré označujú kruh mesiaca. Všetkých písmen od "p", ktoré je prvé, do "c", ktoré je posledné je 532, čo predstavuje 532 ročnú dobu "indiktion". Každý štvrtý rok, ktorý je priestupný, označený je v bohoslužobných knihách červenými písmenami. (Pozri str. 99 t.t.).

Keď chceme teda nájsť "paschálne písmeno" pre určitý rok, musíme najprv z dotýčného roku odpočítať rok, ktorým sa začal patričný "indiktion", zbytok podeliť na 19 a číslo, ktoré ukazuje koľkokrát sa zbytok delí na 19, ako aj zbytok z delenia, ukážu nám žiadúce písmeno: prvé znamená koľko riadkov zhora treba odpočítať a druhé (zbytok z delenia), ktoré je písmeno v nasledujúcom riadku a toto bude to "paschálne písmeno". Ak pri delení nebude žiaden zbytok, potom posledné písmeno vo vyhľadanom riadku bude "paschálne". Ak je pri odpočítaní zbytok od 1-18, nemusí sa deliť na 19, ale iba v prvom riadku vyhľadať ho treba. Číslo zbytku určí nám podľa jeho počtu "paschálne písmeno".

PASCHALIA "NEISCHODIMAJA". - Paschália večná

p	B	f	A	ju	r	i	X	u	e	č	P	b	f	m	Ju	r	i	y
M	e	č	í	Y	f	ž	š	R	i	ch	n	E	č	í	j	F	ž	š
s	V	ch	n	ja	S	í	j	o	Ž	š	k	g	Ch	n	šč	t	Í	do
o	sz	Š	k	ě	oio	Sz	šč	t	d	Oi	o	a	u	K	Ě	p	z	Šč
										O								
l	d	c	O	x	u	l	Ě	p	z	x	L	d	c	i	X	u	e	č
P	b	f	m	Ju	r	i	y	U	e	č	r	B	f	m	q	R	i	y
i	E	č	í	j	F	ž	š	s	I	ch	n	ž	Č	í	j	o	Ž	š
s	g	Ch	n	ja	t	Í	j	o	sz	Š	k	g	oio	N	šč	t	d	Oi
										O								O
o	sz	u	K	ě	oio	z	Šč	t	d	c	O	a	u	l	Ě	p	z	x
L	d	c	i	X	u	l	č	P	z	x	m	D	c	i	y	U	e	č
r	B	f	m	q	R	i	y	n	E	č	r	v	F	m	q	s	N	y
n	ž	Č	í	j	ch	Ž	š	s	g	Ch	n	ž	t	Í	j	o	sz	Š
s	g	oi	N	ja	t	k	J	o	sz	šč	K	g	oio	z	Šč	t	d	c
		o																
O	sz	u	l	Ě	oio	z	x	T	d	c	p	A	u	l	ju	P	z	x
m	D	c	i	y	U	l	č	r	Z	x	m	e	C	i	y	f	E	č
r	v	f	m	q	s	I	y	n	ž	Č	r	v	ch	N	q	s	í	Y
n	ž	š	Í	j	ch	sz	Š	s	g	oio	n	ž	t	k	J	o	sz	šč
S	g	oi	o	Ja	t	k	ě	O	sz	šč	l	G	oio	z	x	T	d	c
		o																
p	Sz	u	l	ju	Oi	z	x	u	D	c	i	b	U	l	ju	r	Z	x
				O														
m	e	C	i	y	f	L	č	r	i	X	m	e	č	I	y	f	ž	Č
r	v	ch	M	q	s	í	Y	n	ž	š	R	v	ch	n	Q	s	í	oio
N	ž	š	k	J	ch	sz	šč	S	g	oio	o	Ž	t	k	ě	O	sz	šč
l	G	oi	o	x	T	k	ě	p	Sz	šč	l	d	Oi	z	x	u	D	c
		o											O					
p	b	U	l	ju	r	Z	x	u	e	C	p	b	f	L	ju	r	i	X
m	e	č	I	y	f	ž	Č	r	i	ch	M	e	č	í	Y	f	ž	š
R	v	ch	n	Q	s	í	j	N	ž	š	k	V	ch	n	šč	S	í	oio
o	Ž	š	k	ě	Ch	sz	šč	t	G	oio	o	a	T	k	ě	p	Sz	šč

I	d	oi	o	x	u	K	ě	p	z	Š	Č	I	d	c	Z	x	u	e	c
		o																	

i = I (osmerične) í = i (desaterične)

Príklady ako sa pomocou uvedenej tabuľky vypočítavajú "paschálne písmená":

1. V roku 1965 - "Paschálne písmeno" bude = "f"

- 1940

25 : 19 = 1 (to znamená, že jeden riadok zhora treba odhodiť)

19

6 (to znamená, že v nasledujúcom riadku, t.j. v druhom treba hľadať šieste písmeno).

2. V roku 1956 "paschálne písmeno" bude = "Ju", ktoré sme vyhľadali tak, že zbytok pri

- 1940 odpočítaní, t.j. 16 ukázalo nám v prvom rade na šestnásté písmeno veľké

16 "Ju", ktoré znamená, že tento rok bude priestupný.

OBSAH

	Str.
Predbežné poznámky	2

ČASŤ I.

Poriadok - "čín" nemeniteľných častí bohoslužieb

Večerná každodenná (malá)	3
Veľká večerná bez litie, ktorá sa koná v sobotu večer "voskresná"	5
Veľká večerná bez litie, ktorá sa koná v hociktorý všedný deň pred polijejným sviatkom	6
Veľká večerná s litiou, ktorá sa koná v predvečer hospodských, bohorodičných a iných veľkých sviatkov	6
Povečerie malé	8
Povečerie veľké a povečerie s litiou	8
Polnočnica	8
Malá utreňa – každodenná	9
Veľká utreňa – sviatočná	10
Nedeľňajšia utreňa - voskresná	12
Vsenočné bdenie (voskresné)	13
Hodinky (časy)	16

Sv. Liturgia. - Všeobecné poznámky	16
Liturgia sv. Jána Zlatoústeho	17
Obednica	22
Liturgia sv. Vasilia Veľkého s večerňou	22
Liturgia predomposvätených darov	23
Archijerejská liturgia	24
Liturgia slúžená v prítomnosti archijereja, keď archijerej neslúži ale iba je prítomný v oltári	26
Liturgia, ktorú slúžia viacerí duchovní - "soborne" bez diakona	27

Č A S Ť II.

Poriadok spievania stichír a tropárov a iných cirkevných piesní

Ak na nedeľu pripadne malý (obyčajný) svätý	27
Ak na nedeľu pripadnú dvaja malí (obyčajní) svätí	28
Ak na nedeľu pripadne svätý so 6 stichirami	29
Ak na nedeľu pripadne svätý s polijejejom	29
Ak na nedeľu pripadne svätý s bdenijem	30
Ak na nedeľu pripadne predprazdenstvo a malý svätý	30
Ak na nedeľu pripadne hospodský sviatok	30
Ak na nedeľu pripadne sviatok bohorodičný	31
Ak na nedeľu pripadne poprazdenstvo a malý svätý	32
Ak na nedeľu pripadne poprezdenstvo a svätý s polijejejom	32
Ak na nedeľu pripadne poprazdenstvo a svätý s bdenijem litiou	33
Ak na nedeľu pripadne oddanie prazdnika	33
Ak na nedeľu pripadne svätý alebo svätá ktorí sú patrónmi chrámu	33
Ak na nedeľu pripadne chrámový sviatok a poprazdenstvo	34
Ak na nedeľu pripadne chrámový sviatok a predprazdenstvo alebo oddanie	34
Ak malý svätý pripadne na: pondelok, utorok, stredu, štvrtok a piatok	34
Ak malý svätý pripadne na sobotu	35
Ak dvaja svätí pripadnú na niektorý deň, okrem soboty	36
Ak dvaja svätí pripadnú na sobotu	36
Ak na všedný deň pripadne "šestiríčný" svätý (t.j. so 6. stichirami)	37
Ak na všedný deň pripadne sviatok s polijejejom	37
Ak na všedný deň pripadne sviatok s bdenijem	38
Ak na všedný deň pripadne predprazdenstvo a jeden, alebo dvaja svätí	38
Ak na všedný deň pripadne hospodský alebo bohorodičný sviatok	38
Ak na všedný deň pripadne pred-, alebo poprazdenstvo a svätý s polijejejom	39
Ak na všedný deň pripadne pred-, alebo poprazdenstvo a svätý s bdenijem (litiou)	39
Ak na všedný deň pripadne oddanie prazdnika hospodského, alebo bohorodičného	39

Cirkevný nový rok 1. septembra	40
Predprazdenstvo Narodenia Presvätej Bohorodičky	40
Narodenie Presvätej Bohorodičky (Roždestvo Presvjatoj Bohorodicy)	41
Sobota pred "Vozdvženijem"	41
Nedeľa pred "Vozdvženiem"	41
Oddanie sviatku Narodenia Presvätej Bohorodičky	41
Obnovenie chrámu Vzkriesenia v Jeruzaleme	41
Pozdvihnutie Pánovho Kríža (Vozdvženije Kresta Hospodňa)	42
Sobota po "Vozdvženiji"	43
Nedeľa po "Vozdvženiji"	43
Oddanie "Vozdvženie"	43
Pokrov Presvätej Bohorodičky (Panny Márie pomocnej)	44
Nedeľa sv. Otcov 7. Všeobecného snemu	44
Sv. apoštola Filipa	44
Nedeľa sv. Praotcov	44
Ak na Nedeľu sv. Praotcov pripadne sv. prorok Daniel a sv. 3 "otroci"	45
Sobota pred Narodením Pána (Roždestvom I. Ch.)	45
Nedeľa pred Narodením Pána	46
Predprazdenstvo Narodenia Pána	46
Navečerie "Roždestva I. Ch."	47
Narodenie Pána (Roždestvo I. Ch.)	48
"Sobor Presv. Bohorodicy" - 2-ý deň Vianoc	48
Sobota po "Roždestve I. Ch."	49
Nedeľa po "Roždestve I. Ch."	49
Sv. prvomučenika a archidiakona Štefana	50
Obrezanie I. Ch. a sv. Vasilia Veľkého	50
Sobota pred Bohozjavením (Bohojavenijem)	50
Nedeľa pred Bohozjavením	51
Navečerie (predvečer Bohozjavenia) Bohojavenija	51
Bohozjavenie (Bohojavenije)	52
Sobor sv. Jána Krstiteľa	52
Sobota po Bohozjavení	52
Nedeľa po Bohozjavení	52
Sobor troch svät. Vasilia Veľ., Gregora Bohoslova a Jána Zlatoústeho	53
Stretnutie Pánovo (Stretenie Hospodne)	53
40 mučeníkov Sevastijských	54
Zvestovanie Presv. Bohorodičky (Blahoveščenje Presv. Bohorodicy)	54
Sv. veľkom. Juraja (Georgija)	60
Narodenie sv. Jána Krstiteľa	62
Nedeľa sv. Otcov šiestich všeobec. snemov - 16. júla	62

Vznik čest. drev sv. Kríža a muč. Makabejských - 1. augusta	62
Premenenie Pána (Preobraženie Hospodne)	63
Pamiatka nerukotvoren. obrazu a sv. muč. Diomita	63
Sťatie hlavy sv. Jána Krstiteľa (Useknovenije hlavy sv. Ioanna Krest.)	63
Poznámky o tom, ktoré evanjeliá sa čítajú pri obchode chrámu na chrámový sviatok	63

ČASŤ III.

Poriadok bohoslužieb počas sv. Štyridsiatnice a Päťdesiatnice

Nedeľa mýtnika a farizeja	63
Nedeľa bludného (márnotratného) syna	64
Sobota mäsopestna	64
Nedeľa mäsopestna	65
Streda syropestného týždňa	65
Sobota syropestného týždňa	65
Nedeľa syropestna	65
Pondelok prvého týždňa Veľkého pôstu	66
Streda prvého týždňa Veľkého pôstu	66
Piatok prvého týždňa Veľkého pôstu	68
Nedeľa 1. veľkého pôstu	69
Pondelok druhého týždňa Veľkého pôstu	69
Sobota druhého týždňa Veľkého pôstu	69
Nedeľa 2. Veľkého pôstu	70
Nedeľa 3. Veľkého pôstu	70
Pondelok, streda 4. týždňa Veľkého pôstu	70
Piatok a sobota 4. týždňa Veľkého pôstu	70
Streda, štvrtok a sobota 5. týždňa Veľkého pôstu	71
Piatok 6. týždňa Veľkého pôstu	71
Lazárová sobota	71
Nedeľa Kvetná	71
Veľký pondelok	72
Veľký (Zelený) štvrtok	72
Veľký piatok	73
Veľká sobota	74
Svetlé Christovo vzkriesenie	75
Svetlý pondelok	76
Svetlý utorok	77
Nedeľa 2. po Pasche – Tomášova	77
Pondelok 2. týždňa po Pasche	78
Nedeľa 3. týždňa – Myronosíc	79

Pondelok 3. týždňa po Pasche	79
Nedeľa 4. týždňa po Pasche	79
Streda 4. týždňa po Pasche	80
Nedeľa 5. týždňa po Pasche	80
Nedeľa 6. týždňa po Pasche	80
Streda 6. týždňa po Pasche (Oddanie Paschy)	81
Štvrtok Nanebovstúpenia Pána (Voznesenije Hospodne)	81
Nedeľa 7. po Pasche	82
Piatok 7. týždňa po Pasche - Oddanie "Voznesenija"	82
Sobota 7. týždňa po Pasche "zádušná"	82
Nedeľa sv. Päťdesiatnice - Deň sv. Trojice	82
Sobota - oddanie Päťdesiatnice	83
Nedeľa sv. po Päťdesiatnici - Všetkých svätých	83

ČASŤ IV. Dodatok

Cirkevné sviatky	84
Sedalny	85
Polijelej	85
Stepena a prokimeny	85
Voskresné evanjelium na utreni	85
Tabuľka sípcov voskresných evanjelií, svetilnov, evanj. stichir a hlasov	86
Kedy sa číta alebo spieva "Voskresenije Christovo"	87
Kedy sa číta na utreni 50. Žalm	87
Čo a kedy sa spieva na utreni po 50. Žalme	88
Katavasie	88
Kedy sa spieva a kedy nie "Čestnejšuju"	89
Kedy sa spieva a kedy nie "Dostojno jest"	90
O odpustoch	90
Tabuľka: "Poriadok čítania kafizm"	91
Krátke vysvetlenie Paschalie	92
Tabuľka: "Paschalia zrjačaja"	93
Tabuľka: "Paschalia neischodimaja" (večná)	96

VŠEOBECNÝ TYPYKON

obsahujúci bohoslužobný poriadok pravoslávnej cirkvi na každý rok

Zostavil prof. ThDr. Peter Kernaševič

Prvé vydanie vydala Pravoslávna cirkev v Československu v Cirkevnom nakladateľstve,
Bratislava, 1966. Počet strán: 199.

Vytlačili Západoslovenské tlačiarne, n. p., prevádzkáreň 42, Bratislava.

Číslo povolenia: SÚKK 1268/I-1965 K-07+61049

Cena Kčs 16,-